

Jan Burlikowski

KRONIKA
powiatu brzeskiego
1971-1973

TOM 3

BRZESKO 2009

© 2009 Copyright ZETO SA

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

Żadna część tej publikacji nie może być powielana, ani rozpowszechniana za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych, bez pisemnej zgody posiadacza praw autorskich.

Na okładce: widok karty tytułowej rękopisu.

Wydawca:

ZETO SA 33-100 Tarnów, ul. Urszulańska 25

Przygotowanie tekstów i skanowanie zdjęć z oryginałów:

ZETO SA

Korekta językowa:

Danuta Borowiec

Opracowanie graficzne i druk:

Brzeska Oficyna Wydawnicza, 32-800 Brzesko, ul. Czarnowiejska 1

ISBN 83-89364-31-X (komplet)

ISBN 83-89364-34-4 (tom 3)

Od Wydawców

Za zgodą Urzędu Miejskiego w Brzesku
– właściciela praw autorskich – przedstawiamy
Państwu tom II unikalnego dzieła, jakim jest
6 tomów „Kronik Powiatu Brzeskiego” autorstwa
Jana Burlikowskiego. Spodziewamy się, że
zawarty w „Kronikach” materiał służyć będzie
studentom i ludziom z obowiązku zajmującym się
historią Ziemi Brzeskiej, ale przede wszystkim
mieszkańcom Powiatu Brzeskiego, którym droga
jest historia ich rodzinnych stron.

Tom II „Kronik Powiatu Brzeskiego”
Jana Burlikowskiego wydany został
dzięki pomocy finansowej

STAROSTWA POWIATOWEGO W BRZESKU

KRONIKA

POWIATU BRZESKIEGO

1971-1973

SŁOWO WSTĘPNE KRONIKARZA

Oddając do rąk przyszłego Czytelnika kolejny tom Kroniki Powiatu Brzeskiego, przyznam się, że czynię to z dużą satysfakcją, a nawet powiedziałbym, radością. W czasie pisania tego tomu, nadeszła bardzo ważna dla mnie chwila w życiu, przejście na emeryturę. Z dniem 1 września 1973 roku przestałem pracować na zajmowanym od 19 lat stanowisku Kierownika Wydziału Organizacyjno-Prawnego Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Brzesku. Wydawać się mogło, że teraz dopiero będę mógł oddać się bez reszty swojej pasji – pisaniu KRONIKI. Dotychczas bowiem pracowałem nad nią wieczorami oraz w niedziele i inne wolne dni od pracy, co oczywiście w znaczący sposób ograniczało czas przeznaczony na odpoczynek. Niestety, w związku z przejściem na emeryturę wynikły różnorakie trudności, które w pewnym momencie nawet zahamowały na blisko rok moją pracę nad KRONIKĄ. Znaleźli się jednak ludzie, którzy mnie zachęcili do dalszego pisania i pomogli mi w tym. Stąd moja radość, że mimo przeszkód, zakończyłem ten okazały tom. Rozpocząłem nawet pracę nad tomem następnym,

a gdy zdrowie mi na to pozwoli i trudności miną, będę kontynuował swoją społeczną pasję.

W czasie pisania tego tomu zauważyłem pewne braki w tomach poprzednich, a przede wszystkim brak spisów treści*. Do tego tomu dodałem więc taki spis, a nadto dołączyłem spisy treści tomów poprzednich, to jest za lata 1960-1966 i 1967-1970. Spisy te ułatwią, jak mi się wydaje, przyszłym czytelnikom wyszukiwanie interesujących ich zapisów.

Wszystkich, którzy będą kiedyś korzystać z KRONIKI, proszę z góry o wybaczenie mi różnych braków. Pisałem, jak umiałem, w tym również i na maszynie do pisania, fotografowałem tym co miałem, a że nie miałem wiele, dlatego moje zdjęcia są bardzo amatorskie. W kilku przypadkach posłużyłem się ogólnie dostępnymi pocztówkami. Wszystko starałem się jednak robić rzetelnie, aby przekazać następnym pokoleniom informacje, jak wyglądał i jak się rozwijał nasz powiat, jak żyli i pracowali jego mieszkańcy, jakie mieli problemy i jak je rozwiązywali, jakimi cieszyli się osiągnięciami.

Jan Burlikowski

31 sierpień 1973 r. Ostatni dzień wśród pracowników Wydziału.

ROK 1971

1 DNI ZIEMI BRZESKIEJ

Świadczenia na budowę szkół i internatów w roku 1970

Powiatowy Komitet Społecznego Funduszu Budowy Szkół i Internatów dokonał podsumowania wpłat na ten Fundusz w roku 1970. Ogółem z tej akcji wpłynęła kwota 1881 tys. zł., co oznacza, że plan roczny został wykonany w 103,9%. Poszczególne grupy zobowiązanych świadczyły jak następuje:

1. pracownicy zakładów pracy Brzeska i powiatu wpłacili 791 tys. zł. – 120% planu,
2. wolne zawody wykonały plan w 133% kwotą 4 tys. zł.
4. spółdzielczość wykonała plan w 75%, wpłacając 150 tys. zł.
5. rzemiosło prywatne w 117%, kwotą 47 tys. zł.
6. handel prywatny w 100%, kwotą 4 tys. zł.
7. młodzież szkolna wpłacając kwotę 17 tys. zł., wykonała plan w 85%.
8. przewidywano świadczenia od rolników w wysokości 880 tys. zł., wpłynęło 858 tys. zł., tj. 97,5%.

Poszczególne gromady wywiązały się z akcji zbiórkowej na budowę szkół bardzo nierówno. Najlepiej wypadła gromada Brzesko, która zajmuje pierwsze miejsce w powiecie. W następnej kolejności idą gromady Borzęcin, Czchów, Jadowniki, Szczepanów, Charzewice, Dębno, Biadoliny Szlacheckie, Łysa Góra, Wojnicz, miasto Brzesko, Doły, Iwkowa, Szczurowa, Zaborów, Gnojnik, Zabawa, Porąbka Iwkowska, Zakliczyn, Paleśnica, Jurków. Procentowo wyraża się to liczbami 90% w Brzesku i 36,1% w Jurkowie. Pozorna sprzeczność tych danych polega na tym, że w ciągu roku plan globalny w skali powiatu został dla gromad obniżony, podczas gdy w gromadach pozostał ten sam. Powiatowy Komitet Społecznego Funduszu Budowy Szkół i Internatów, dokonując podsumowania wyników zbiórkowych w roku 1970, wyraził wszystkim osobom, które wpłaciły datki na ten cel, jak też społecznie zajmowały się akcją zbiórkową, serdeczne podziękowania.

Wypadki na drogach

Podczas spotkania pracowników Inspektoratu Ruchu Drogowego z Komendantem Powiatu MO, majorem Adolfem Dziukiem dokonano analizy wypadków drogowych w roku 1970. W tym czasie zanotowano w powiecie brzeskim 86 wypadków drogowych, podczas gdy w roku 1969 było ich 83. Rejestrowano tylko takie wypadki, w których byli zabici i ranni lub straty wynosiły ponad 1000 zł. W roku 1969 zanotowano 13 wypadków śmiertelnych. W roku 1970 wypadków, w których byli zabici i ranni było 62. Straty materialne spowodowane przez wypadki drogowe w roku 1969 wynosiły 469 tys. zł., zaś w roku 1970 – 479 tys. zł. Na

taki stan wpływ ma geografia powiatu, a w szczególności fakt, że przez powiat prowadzą główne szlaki komunikacyjne Kraków – Rzeszów oraz w kierunku Nowego Sącza i Krynicy. Pierwszą trasą w ciągu doby przejeżdża około 18 tys. pojazdów. Jak wynika ze statystyki, największą ilość wypadków powodują kierowcy samochodów ciężarowych, którzy są najmniej zdyscyplinowani.

W roku ubiegłym zanotowano niepokojącą niesprawność autobusów, co było przyczyną 7 wypadków drogowych. Na stan bezpieczeństwa ruchu na drogach ma też poważny wpływ zły stan dróg i nieodpowiednie składowanie materiałów na skraju drogi.

Najlepszy wiejski klub w powiecie

Za najlepszy klub w powiecie brzeskim uznano w ubiegłym roku placówkę prowadzoną przez GS Okocim w Porębie Spytkowskiej. Dobre wyniki, osiągane przez tamtejszy Klub Rolnika, są między innymi zasługą dobrze pracującej Społecznej Rady Klubu, której przewodniczy Zdzisław Stasik, wchodząca w skład Plenum ZP ZMW w Brzesku. Działacze miejscowego Koła ZMW na bieżąco interesują się działalnością klubu. Kierowniczką placówki jest Józefa Karcz, która umie odpowiednio wykorzystać energię i zapał młodych.

W sali klubowej odbywają się między innymi szkolenia oświatowo-polityczne, organizuje się tu również wiele imprez kulturalnych. Młodzi chętnie podejmowali i realizowali czyny społeczne, pracowali między innymi przy budowie dróg i remoncie budynku klubowego. Na wyróżnienie zasłużyli: Zbigniew Franczyk, Roman Rzenno, Czesław Cabała.

O działalności Towarzystwa Przyjaciół Dzieci

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci na terenie powiatu brzeskiego liczy 1305 członków, zrzeszonych w 19 kołach. Do najaktywniejszych kół należy zaliczyć Koło Przyjaciół Dzieci przy Browarze Okocim. Koło to posiada świetlicę i plac zabaw i liczy aż 891 członków. Koło ufundowało książeczkę mieszkaniową dla sieroty z Domu Dziecka w Jasieniu, ponadto roztacza opiekę nad biednymi dziećmi. Również aktywnie pracuje Koło Przyjaciół Dzieci przy Przedszkolu Społecznym w Brzesku. Zajmuje się ono gromadzeniem środków na wyżywienie dzieci, a członkowie tego Koła świadczą liczne prace społeczne na rzecz dzieci.

W ramach akcji letniej Zarząd Powiatowy TPD zorganizował 3 dziecińce wiejskie: w Gwoźdźcu, Olszynie i Wojniczu. Z dziecińców tych korzystało 83 dzieci, które tam znalazły fachową opiekę dydaktyczno-wychowawczą, jak również w zakresie higieny i zdrowia. Prowadzono także zajęcia z dziećmi na placach zabaw i gier w Brzesku, Fili-

powicach i Zakliczynie. Zajęcia te prowadzili członkowie TPD. Oprócz tego Zarząd Powiatowy TPD prowadził rekrutację i wysyłał dzieci wiejskie na wczasy w mieście.

Poważnym sukcesem było w roku 1970 zorganizowanie i otwarcie świetlicy środowiskowej w Brzesku przy ulicy Ogrodowej, do której uczęszcza 50 dzieci. Tam, pod opieką wykwalifikowanej wychowawczynie, spędzają czas wolny od nauki.

Piękną tradycją w Brzesku jest coroczne organizowanie w czasie zimowych ferii, półkolonii dla dzieci szkolnych. Organizatorem tej pożytecznej i wysoko cenionej placówki wczasów dziecięcych jest Zarząd Powiatowy TPD, a miejscem zdrowego wypoczynku Ogród Jordanowski ze wszystkimi urządzeniami i pomieszczeniami. Fundusze na ten cel przekazał, podobnie jak w latach ubiegłych, Społeczny Komitet Przeciwalkoholowy w Brzesku.

Półkolonia trwała od 21 grudnia 1970 r. do 2 stycznia 1971 r. Uczęszczało na nią z wielką ochotą 50 dzieci w wieku od 6 do 14 lat. Wśród uczestników 60 procent stanowiły dzieci niedożywione, marnie ubrane, dzieci których do takiego stanu doprowadził alkoholizm ojca, a także w kilku wypadkach matki. Pozostałe 40 procent to półsieroty, dzieci z rozbitych małżeństw, względnie dzieci pozbawione opieki w godzinach pracy rodziców, często zamykane samotnie w mieszkaniach w okresie ferii.

Wszystkie te dzieci znalazły na półkolonii opiekę kwalifikowanych wychowawczyń, trzy smaczne i zdrowe posiłki i bezpieczne, odpowiednio do wieku dostosowane zajęcia. Codziennie odbywały się gry i zabawy na powietrzu. Były też spacerowane połączone ze zwiedzaniem nowych osiedli mieszkaniowych oraz Fabryki Opakowań Blaszanych. Zajęcia świetlicowe obejmowały: wyświetlanie filmów, czytelnictwo, teatrzyk kukielkowy, zabawy ze śpiewem, błyskawiczne „zgaduj – zgadule” i gry stolikowe. Ponadto zainteresowano dzieci systematycznym i prawidłowym dokarmianiem ptactwa oraz plastyką dekoracyjną.

Pracę wychowawczą pełniły dwie wychowawczynie – nauczycielki o stażu ponad 3 lata. Oprócz tego zatrudniony był personel gospodarczy. Duszą działalności Towarzystwa Przyjaciół na terenie powiatu brzeskiego jest przewodniczący Zarządu Powiatowego, Stanisław Kulinowski, sekretarz Prezydium PRN.

Plenarne obrady Komitetu Powiatowego PZPR

13 stycznia 1971 roku obradowało w Brzesku plenarne posiedzenie Komitetu Powiatowego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Było to pierwsze w bieżącej kadencji plenarne posiedzenie. Przedyskutowano sposób realizacji uchwał KW i KP

w sprawie dalszego rozwoju kultury w powiecie brzeskim. Jak stwierdził w referacie sekretarz KP, Jan Pilarczyk, baza materialna, służąca działalności kulturalno-oświatowej, jest w powiecie niemała, bo na 110 miejscowości, tylko 3 nie posiadają tego typu placówek. Zarówno w referacie jak i w dyskusji postulowano właściwe wykorzystanie klubów i świetlic. Tylko niektóre z nich prowadzą rzeczywiście wszechstronną działalność, rozwijając różne kierunki pracy kulturalno oświatowej, a więc zarówno polityczno-wychowawczą, jak też artystyczną i rozrywkową.

Do tych wzorowych należą: gromadzki Ośrodek Kultury w Zakliczynie, świetlice w Jaworsku, Iwkowej, Dołędże, Czchowcie, Okocimiu, Wał Rudzie, Łoniewej, Klub Rolnika w Porębie Spytkowskiej, Klub Ruchu w Złotej, placówka przy Zarządzie Powiatowym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Brzesku, świetlice przy Spółdzielni Mieszkaniowej i przy Zakładzie Doświadczalnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Brzesku.

Dyskutanci, a także uczestniczący w obradach zastępca kierownika Wydziału Kultury Nauki i Oświaty KW, Roman Sady, mówili między innymi o warunkach, od których zależy dobra praca placówek kulturalno-oświatowych. Podkreślano rolę gospodarzy wiejskich klubów, którzy nie zawsze są przygotowani do pełnienia tych funkcji, a także społecznych rad klubu. Postulowano konieczność kultywowania tradycji regionalnych oraz dalszy rozwój działalności amatorskich zespołów artystycznych. Wskazywano przy tym na rolę, jaką winna tu odegrać młodzież, zwłaszcza działacze ZMW. Przypomniano, że działalność kulturalno-oświatowa powinna częściej być przedmiotem obrad komitetów gromadzkich partii. Obradom przewodniczył I sekretarz KP PZPR Ludwik Nędza. W drugiej części posiedzenia Komitet powołał szereg komisji problemowych.

Delegaci powiatu brzeskiego na Wojewódzką Konferencję Sprawozdawczo-Wyborczą PZPR

Powiatowa Konferencja Sprawozdawczo-Wyborcza Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej wybrała delegatów na Wojewódzką Konferencję. Jednym z delegatów jest znana działaczka i rzeczniczka spraw kobiet – Janina Hnatowicz. Gdy na plenarnym posiedzeniu Komitetu zabiera głos, najczęściej porusza problemy dotyczące kobiet. Nic dziwnego, że Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Brzesku, którą Janina Hnatowicz kieruje od 10 lat, była inicjatorką wielu konkursów i akcji, mających na celu uaktywnienie gospodyń wiejskich. To właśnie brzeska Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska przy współpracy kół gospodyń wiejskich zorganizowała konkurs na rzecz zwiększenia dostaw mleka. Ini-

cyjatywa została upowszechniona przez Centralny Zarząd Spółdzielni Mleczarskich w całej Polsce. W rejonie działania tej spółdzielni, w którym przeważnie cały ciężar prowadzenia gospodarstw rolnych spada na barki kobiet, spółdzielczość mleczarska musi oprzeć się w swej działalności na gospodyniach wiejskich.

Również z myślą o kobietach wiejskich, staraniem Zarządu Spółdzielni zorganizowano na szeroką skalę pokazy zastosowania artykułów mlecznych w codziennych posiłkach. Ponadto brzeska GSM jako jedna z pierwszych rozpropagowała akcję „szklanka mleka dla ucznia”, pozyskując dla tej pożytecznej inicjatywy pomoc finansową Prezydium PRN.

W planach dalszego rozwoju hodowli w powiecie, zwłaszcza w jego południowej części wprowadza się nową rasę bydła, nizinną – czarnobiałą. Aby przyspieszyć ten proces, należałoby przyspieszyć zaopatrywanie rolników w cieliczki rasy nizinnej. W tej chwili od jednej krowy skupuje się przeciętnie 326 litrów mleka rocznie, zaś po wprowadzeniu wydajniejszej rasy można będzie skupywać około 1.300 litrów.

Janina Hnatowicz jest znaną w powiecie działaczką partyjną i społeczną, wchodzi w skład Egzekutywy KP PZPR, jest członkiem Rady Centralnego Związku Spółdzielczości Mleczarskiej w Warszawie i Rady Okręgowej w Krakowie, radną WRN, przewodniczącą ZP Ligi Kobiet w Brzesku. Odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi i Odznaką Za Zasługi dla Ziemi Krakowskiej.

Drugim delegatem z naszego powiatu jest Jerzy Goćwin, robotnik z Czchowa. Wiele zdziałał dla rozwoju Czchowa, jako miejscowości turystyczno-wypoczynkowej. Już obecnie przebywa w rejonie Czchowa w sezonie ponad 5 tys. letników, a mogłoby być ich jeszcze więcej. Jerzy Goćwin jest I sekretarzem Komitetu Gromadzkiego PZPR. Komitet ten wiele zrobił w zakresie inicjowania czynów społecznych, dzięki którym zmodernizowano nawierzchnię w Wytrzysszce, Będzieszynie, w Piaskach Drużkowie, na ukończeniu jest budowa drogi do Iwkowej. Jerzy Goćwin za swą działalność został odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką Brygady Pracy Socjalistycznej, Odznaką za Zasługi dla Ziemi Krakowskiej.

Realizacja inwestycji rad narodowych w roku 1970

Planowane nakłady inwestycyjne rad narodowych w powiecie brzeskim w roku 1970 wynosiły 70.681 tys. zł. Łączna wartość wykonanych zadań inwestycyjnych wynosi natomiast 70.779.000 zł. co stanowi 100,7% wielkości planowanych nakładów. Nie wszystkie jednak zadania inwestycyjne zostały wykonane w stu procentach.

W resorcie rolnictwa i leśnictwa plany nakładów na elektryfikację i remonty melioracyjne wynosiły 35.850 tys. zł., z czego zrealizowano 35.593 tys. zł., to jest 99%. W roku 1970 przeprowadzono elektryfikację 4 wsi, to jest: Rudy Kameralnej, Borowej, Jamnej i Dzierżanin. W wyniku tych prac 304 zagrody otrzymały światło elektryczne. Wymienione miejscowości należały już do ostatnich w powiecie, które nie miały światła elektrycznego. Obecnie już wszystkie miejscowości w powiecie posiadają elektryczność.

Środki przeznaczone na zadania melioracyjne w wysokości 29.620 tys. zł. zostały przekroczone, a tym samym uzyskano ponadplanowe efekty rzeczowe, głównie w zakresie drenowania gruntów ornych i łąk, gdzie uzyskano 678,2 ha zmeliorowanych terenów, to jest 116% planowanych zamierzeń.

W ramach tych prac przeprowadzono regulację potoków na długości 3,2 km, zbudowano 2 mosty, obwałowano 2,7 km rzek, wykonano jedną stację pomp, urządzono deszczownię na powierzchni 35 ha, wykonano urządzenia kwaterowe pastwisk na obszarze 67 ha i przeprowadzono zagospodarowanie pomelioracyjne użytków zielonych na powierzchni 261 ha. Na 12 zadań inwestycyjnych – 9 zostało całkowicie zakończonych, a pozostałe 3 zadania wieloletnie, to jest: drenowanie gruntów ornych we Włoszynie, Ryłowej oraz Sufczyni, a także obwałowanie Dunajca, przechodzą jako kontynuacja, na rok 1971.

Wykonawcami tych robót były Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne w Bochni i Tarnowie oraz POM w Dębnie. Pomimo niesprzyjającej pogody, za wyjątkiem przymusowej przerwy w okresie powodzi, roboty melioracyjne przebiegały rytmicznie. W roku 1970 dało się zauważyć lepszą organizację robót oraz pełniejsze usprzętowanie budów. Oprócz tego, na podkreślenie zasługuje również fakt, że Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne w Bochni przyspieszyło realizację zadań inwestycyjnych na obszarze Wola Radłowska II, drenowanie gruntów ornych w Wojniczcu oraz ogrodzenia kwaterowe pastwisk, na których cykl budowy został skrócony o 3 miesiące. Gorzej natomiast zadania na terenie powiatu wykonywało RPM z Nowego Sącza.

Objęte planem inwestycyjnym roboty powodziowe zostały w pełni zakończone, przy nakładach w kwocie 3.769 tys. zł. W ramach tych prac zabudowano 16 przegród w wałach potoków: Uszewka, Grabka, Zelina, Uszwica i Borowa Struga, o łącznej kubaturze 29.800 m³. Zlikwidowano również siedem przecieków w wałach tychże potoków, dokonano lokalnych podniesień korony wałów, oczyszczenia rurowciągów i rowów oraz uzupełniono w sprzęt magazyny przeciwpowodziowe. Dokonano remontu dwóch agregatów pompowych

na stacji pomp w Kwikowie, podwyższono korony wałów Wisły, Uswicy, Borowej Strugi w miejscach przelewania się wód powodziowych, o łącznej długości 1.750 m, wzmocniono wały Wisły w Górcie długości 220 m, oraz zlikwidowano przecieki na długości 1.200 m przy stopie wałów Wisły, Kisieliny i Borowej Strugi. Nadzór nad robotami melioracyjnymi sprawowali inspektorzy z Inspektoratu przy Wojewódzkim Zarządzie Wodnych Melioracji w Krakowie, co miało bardzo pozytywny wpływ na ilość i terminowość robót.

Wydział Oświaty i Kultury miał do dyspozycji środki inwestycyjne w wysokości 9.792.000 zł., które zostały w całości wykonane, a nawet przekroczone. Uzyskano za te środki efekty rzeczowe: trzy szkoły podstawowe a to: w Woli Radłowskiej, Woli Przemyskiej oraz w Dobrocieszy. Wykonawcą tych szkół jest Krakowskie Przedsiębiorstwo Budowlane, które ze swoich zadań wywiązało się bez zarzutu. Przedsiębiorstwo to także skróciło cykl budowy szkoły podstawowej w Stróżach, która w zasadzie była ukończona w grudniu ub. roku, a faktycznie przekazano ją do użytku w dniu 15 stycznia 1971 r. Na podkreślenie zasługuje fakt, że okres budowy tej szkoły został skrócony o ponad 6 miesięcy. Nie zostały natomiast w pełni wykorzystane limity na budowę szkoły podstawowej w Łękach, której termin zakończenia przewidziany jest na wrzesień 1971 r.

Następna inwestycja w resorcie oświaty to budowa Warsztatów Zasadniczej Szkoły Mechanizacji Rolnictwa w Zakliczynie. Tutaj roboty przebiegały niepomyślnie. Wykonawca tego obiektu, Zakład Usług Remontowo-Budowlanych PZGS, nie posiada przygotowania do budowy obiektów tego rodzaju i dlatego między innymi nie potrafił od strony organizacyjnej zabezpieczyć prawidłowego wykonawstwa.

Powiatowy Zarząd Dróg Lokalnych w ramach prac inwestycyjnych zakończył budowę mostu w Maszkienicach, który w grudniu ub. roku został oddany do użytku. Drugim zadaniem jest budowa bazy PZDL. Obiekt ten przechodzi do realizacji na rok 1971. Dotychczas wykonano tam magazyn z częściową adaptacją na warsztaty, budynek administracyjny oraz doprowadzono pod dach budowę hali obsługowo-naprawczej. Wykonano także ogrodzenie, studnię głębinową, zbiornik przeciwpożarowy i dół gnilny. Roboty te przeprowadzone zostały systemem gospodarczym przez PZDL, który potrafił we własnym zakresie rozwiązać wszystkie przeszkody w realizacji przydzielonych mu zadań.

Powiatowa Komenda Straży Pożarnych, kosztem 1.870 tys. zł. wybudowała remizę strażacką w Brzesku, w której po raz pierwszy w historii powiatu brzeskiego, znalazła pomieszczenie Zawodowa Straż Pożarna.

Bardzo słabo przebiegała rozbudowa Wytwórni Wyrobów Drzewnych Brzeskich Zakładów Przemysłu Terenowego. Zadania inwestycyjne w tym zakresie, przypadające na rok 1970, wykonane zostały zaledwie w 52.4%. Stało się to na skutek małego zainteresowania ze strony inwestora bezpośredniego i nieprzystosowania wykonawcy, to jest Powiatowego Przedsiębiorstwa Remontowo-Budowlanego, do realizacji tego rodzaju budów. Konsekwencją tego faktu jest przesunięcie terminu zakończenia tej budowy na koniec czerwca 1971 r.

Wydział Handlu Przemysłu i Usług dysponował limitem w wysokości 137 tys. zł. na zakup urządzeń dla młynów w Brzesku i w Gnojniku, z czego wykorzystano 103 tys. zł., to jest 75,1% planowanej kwoty. Młyn w Gnojniku nie otrzymał zamówionych urządzeń z Toruńskich Zakładów Maszyn Młyńskich.

Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej wykorzystał w pełni przyznany limit w wysokości 320 tys. zł. na doposażenie placówek służby zdrowia w powiecie. Środki te są nadal niewystarczające.

Budownictwo mieszkaniowe rad narodowych ograniczało się do budowy budynku mieszkalnego Nr 11 przy ulicy Ogrodowej w Brzesku, gdzie zakres rzeczowy robot wykonanych w roku 1970, był większy od przyznanego limitu o 16,2%, to jest osiągnął wartość 4.882 tys. zł. W ramach tych nakładów wykonano stan surowy zamknięty budynku. Wykonawca tego budynku, Krakowskie Przedsiębiorstwo Budowlane, wywiązuje się bez zastrzeżeń z przyjętych obowiązków.

Wielu mieszkańców Brzeska i wsi na trasie Łukanowice – Brzesko, z zainteresowaniem obserwuje przebieg robót przy budowie wodociągu z Dunajca do Brzeska. Przede wszystkim mieszkańcy Brzeska, zadowolający się z konieczności złą wodą, jaką ma Brzesko, czekają na ukończenie tej poważnej inwestycji. Jak jest ona realizowana? W roku 1970 łączny limit na budowę wodociągu grupowego, uwzględniający także udziały zainteresowanych jednostek partycypujących w kosztach tej inwestycji, wynosił 17.160 tys. zł. i został wykonany w 104,2%. Trzeba podkreślić, że Browar Okocim dokonał już wpłaty swojego udziału w tej inwestycji, w wysokości ponad 20 mln. zł. Obecnie roboty przy budowie wodociągu rozpoczęte w Łukanowicach nad Dunajcem, doszły do Jastwi, a więc już niedaleko Brzeska. Drugą inwestycją w resorcie gospodarki komunalnej była przebudowa ulicy Obrońców Stalingradu w Brzesku, która została zakończona w grudniu ub. r.

Inwestycje przedsiębiorstw podległych radom narodowym, obejmowały budowę magazynu Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i zakupy sprzętu dla tej jednostki oraz zakupy

dla Powiatowego Przedsiębiorstwa Remontowo Budowlanego. Inwestycje te zostały w całości wykonane z nadwyżką.

Inwestycje Wojewódzkiej Rady Narodowej dotyczyły w ubiegłym roku dwóch zadań – budowy internatu przy Szkole Specjalnej w Złotej oraz przy Technikum Elektryczno – Mechanicznym w Brzesku. Poważnie opóźnione zostały roboty budowlane w Złotej, gdzie limit 3.913 tys. zł, wykonano tylko w wysokości 1.236 tys. zł. Przyczyną było zbyt późne, bo dopiero w listopadzie, rozpoczęcie robót. Ogólnie biorąc, realizacja inwestycji rad narodowych w roku 1970, tak pod względem przygotowania zadań, jak i stopnia wykonania przedstawiała się lepiej niż w roku 1969.

Plan nakładów inwestycyjnych na rok 1971 zamyka się kwotą 56.206 tys. zł. Zakres prac będzie obejmował:

W resorcie rolnictwa i leśnictwa:

- drenowanie gruntów ornych i łąk na obszarze 809ha w miejscowościach Sufczyn, Włoszyn – Rylowa, Łęki, Borzęcin – Podryłowa,
- obwałowanie 2,5 km Dunajca,
- zagospodarowanie pomelioracyjne 200 ha użytków zielonych..

Wykonawcami tych prac są Rejonowe Przedsiębiorstwa Melioracyjne w Bochni i Nowym Sączu oraz POM w Dębnie. Przewidywane nakłady na roboty melioracyjne w roku 1971 w powiecie brzeskim wyniosą 24 mln zł.

– w Szczurowej planuje się budowę wodociągu. Inwestycja ta, która zostanie rozpoczęta w bieżącym roku, będzie realizowana kosztem 11.826 tys. zł. W resorcie tym przewiduje się także kwotę 9 mln. zł., jako udział na budowę wodociągu grupowego Łukanowice-Brzesko. Udział ten jest wyrazem poparcia wysiłków mieszkańców wsi w zakresie zaopatrywania ich gospodarstw w zdrową wodę.

W zakresie oświaty kontynuowana będzie budowa szkoły podstawowej w Łękach, jak również rozpoczęta zostanie budowa szkoły podstawowej w Dzierżaninach. Na ten cel przewiduje się kwotę 5.470 tys. zł., z czego ma również zostać pokryte zobowiązanie powstałe z powodu przeterminowania ukończenia szkoły podstawowej w Stróżach. Brak jest dotychczas wykonawcy dla budowy szkoły podstawowej w Dzierżaninach. Krakowskie Przedsiębiorstwo Budowlane nie zgodziło się na budowę tej szkoły z powodu braku odpowiedniej drogi dojazdowej dla przewozu ciężkiego sprzętu i materiałów budowlanych.

Powiatowy Zarząd Dróg Lokalnych planuje ukończyć w br. swoją bazę, co da możliwość rozwinięcia w jeszcze większym stopniu budowy i naprawy dróg w naszym powiecie.

W resorcie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej będzie kontynuowana budowa wodociągu

grupowego kosztem 7.845 tys. zł. Z funduszu tego resortu będą też budowane: magazyn na butle z gazem oraz budynek mieszkalny nr 11 przy ulicy Ogrodowej w Brzesku, ta ostatnia inwestycja kosztem 5.401 tys. zł.

Sukces miasta Brzeska

Wojewódzki Komitet Estetyzacji i Higienizacji ocenił na swoim posiedzeniu wyniki konkursu między poszczególnymi powiatami i miastami regionu krakowskiego. W konkursie tym, w roku 1970 uczestniczyło 15 powiatów, 32 miasta i 373 wsi. W grupie miast pierwsze miejsce zajęło Brzesko, drugie Żywiec, a trzecie Limanowa. Akcją estetyzacji i higienizacji kierowało Prezydium Miejskiej Rady Narodowej pod przewodnictwem Aleksandra Lewickiego, przewodniczącego Prezydium MRN.

Powiatowy Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy ZSL

3 marca 1971 roku obradował Zjazd Brzeskiej Organizacji Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego. Na Zjazd, obok delegatów reprezentujących dwutysięczną rzeszę członków ZSL, przybyli: członek NK ZSL, wiceminister przemysłu spożywczego i skupu, Wincenty Zydrzeń, prezes WK ZSL, Stanisław Kozioł, sekretarz KP PZPR w Brzesku, Ludwik Nędza.

W referacie sprawozdawczo-wyborczym położony został nacisk przede wszystkim na konieczność rozwoju bazy paszowej, w celu dalszego rozwoju hodowli bydła i trzody, stanowiącej główny kierunek produkcji rolnej powiatu brzeskiego. Przede wszystkim jednak musi ulec w jak najkrótszym czasie odbudowa stad bydła i trzody chlewnej, które zmalały w 1970 r. z powodu niekorzystnych warunków atmosferycznych, w wyniku ubiegłorocznej powodzi. Przyniosła ona w naszym powiecie straty oszacowane na 211,3 mln zł, z czego blisko połowa przypada na gospodarkę chłopską.

Uzyskanie lepszych wyników w dziedzinie hodowli bydła i trzody chlewnej wiąże się z właściwą rejonizacją zwierząt i z poprawą ich rasy. Równocześnie musi następować wzrost produkcji pasz, uwarunkowany w naszym powiecie zabiegami melioracyjnymi. Przyniosły one w ostatnich latach zwiększenie plonów zbóż o 6 q z 1 ha, wzrost o 53 q zbiorów roślin okopowych oraz o 20 q więcej siana. Podobnie wypowiediano się w dyskusji. Wincenty Zydrzeń stwierdził, że rolnicy powiatu brzeskiego, w którym nie brak rąk do pracy, mają jeszcze sporo do zrobienia w dziedzinie dalszej intensyfikacji paszowej i hodowlanej. Podkreślił także konieczność umacniania roli organizacji ZSL na wsi, w ścisłym współdziałaniu z organizacjami partyjnymi.

Zjazd wybrał nowe władze powiatowe. W skład Powiatowego Komitetu ZSL weszło 31 działaczy

ludowych z terenu całego powiatu. Prezesem został ponownie wybrany dr Franciszek Mleczek, poseł na Sejm PRL. Wiceprezesami zostali: Mieczysław Garlicki, zastępca przewodniczącego Prezydium PRN i mgr Franciszek Stopa, dyrektor Technikum Rolniczego w Wojniczu. W skład Prezydium weszło nadto 5 członków. Sekretarzem urzędującym został Bolesław Woda.

O stanie oszczędności w powiecie

Powiat brzeski nie posiada własnej placówki PKO, co jest powodem dużego niezadowolenia ludności. Powiat nasz jest objęty działalnością Oddziału PKO w Bochni. Wpływy oszczędnościowe na te dwa powiaty są niższe od przeciętnych wojewódzkich i wynoszą na tysiąc mieszkańców obu powiatów 277 książeczek, a na jednego mieszkańca średnio 930 zł oszczędności. Ogólny stan wkładów wynosi 192.152 tys. zł., a średni stan oszczędności na jednej książeczce – 3.360 złotych i jest zbliżony do średniej wojewódzkiej. Posiadacze książeczek w ubiegłym roku wylosowali 5 samochodów i motocykli, a suma dopisanych odsetek wynosi 4.765 tys. zł.

Oddział PKO w Bochni, do którego należy również powiat brzeski, opiekuje się także 155 szkolnymi kasami oszczędności. W konkursie zorganizowanym pod hasłem „Dziś oszczędzam w SKO jutro w PKO”, najlepsza w powiecie brzeskim okazała się szkoła w Jurkowie, gdzie SKO opiekuje się nauczycielka Zofia Mordarska.

PKO przydziela również kredyty indywidualne na budownictwo mieszkaniowe i na zakup artykułów przemysłowych. W ub. roku udzielono na zakup artykułów przemysłowych kredytów na sumę 28 mln zł. Obserwuje się także ożywienie działalności zakładowych agencji PKO, które ostatnio dokonują już ponad 27% ogólnej ilości operacji.

Sukces Nadleśnictwa w Brzesku

Załoga Nadleśnictwa w Brzesku uzyskała trzecie miejsce w międzyzakładowym współzawodnictwie pracy pomiędzy 46 nadleśnictwami Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w Krakowie za rok 1970. Przyczyniło się do tego przekroczenie planów w zakresie hodowli, pielęgnacji, ochrony i użytkowania lasów, remontów dróg i budynków, poprawy stanu bhp oraz zwiększenia mechanizacji prac. W wykonywaniu zadań gospodarczych wyróżniły się załogi Leśnictw Jodłówka i Melsztyn.

Spotkanie członków ZBoWiD-u

W związku z Miesiącem Pamięci Narodowej z końcem kwietnia br. odbyło się w Brzesku spotkanie członków Związku Bojowników o Wolność i Demokrację. Chwilą milczenia uczczono pamięć poległych i pomordowanych członków Ruchu Oporu ziemi brzeskiej, żołnierzy i mieszkańców powiatu,

którzy stracili życie w okresie II wojny światowej. Następnie zebrani wysłuchali referatu pt. „Okupacja i zbrojny czyn narodu polskiego w latach 1939-45”. W spotkaniu zorganizowanym z inicjatywy Koła Miejskiego ZBoWiD-u w Brzesku przy współpracy Powiatowego Komitetu Frontu Jedności Narodu uczestniczyło 350 członków organizacji, a także mjr WP dr Halina Pietkiewicz – żołnierz Armii Kościuszkowskiej oraz ppłk Witold Kuchalski – szef Wojskowego Sztabu Powiatowego w Brzesku, również żołnierz Armii Kościuszkowskiej.

Wojnicz posiada już gaz

10 maja 1971 roku odbyła się w Wojniczu uroczystość przekazania gazociągu do użytku mieszkańców. Przybył na nią I sekretarz KP PZPR w Brzesku, Ludwik Nędza. Byli obecni przedstawiciele władz administracyjnych powiatu i gromady. Ogólny koszt budowy gazociągu określa się na 3.231 tysięcy złotych, przy czym środki finansowe mieszkańców Wojnicza oraz zrealizowane przez nich czyny społeczne przy pracach ziemnych wyniosły ponad 1.300 tysięcy złotych.

Współzawodnictwo sportowców

W Brzesku podsumowano wyniki współzawodnictwa na najlepszy LZS i szkolne koło sportowe. Dwa pierwsze miejsca zdobyły: LZS z Bucza, który otrzymał puchar oraz LZS z Łęk; trzeci był LZS z Wojnicza.

Puchar przechodni kierownika Wydziału Oświaty Prezydium PRN dla najlepszego szkolnego koła sportowego wręczono po raz drugi Szkole Podstawowej nr 1 z Brzeska, która wspólnie z SKS ze Szkoły Podstawowej nr 3 otrzymała tę samą ilość punktów. 10-ciu najlepszym LZS i SKS wręczono dyplomy i nagrody w postaci sprzętu sportowego. W uroczystości wziął udział I sekretarz KP PZPR, Ludwik Nędza oraz Przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec.

Dni Ziemi Brzeskiej

W dniach od 14 do 20 czerwca 1971 r., odbyły się w Brzesku i powiecie Dni Ziemi Brzeskiej. Jest to impreza szczególna, a jej zamiar powstał przed kilku laty lecz dopiero w tym roku został zrealizowany po raz pierwszy. Ziemia Brzeska, która posiada walory turystyczno-wypoczynkowe jest szczególnie zobowiązana kształtować i upowszechniać te kierunki i prądy kulturalne, które służą pracy i wypoczynkowi. Dlatego na temat Dni wybrane zostało hasło „Człowiek – praca – wypoczynek”. W czasie trwania Dni zaprezentowane też zostaną osiągnięcia społeczno-kulturalne powiatu.

Powiatowy Komitet Frontu Jedności Narodu, który jest organizatorem pierwszych w dziejach powiatu Dni Ziemi Brzeskiej, pragnie jeszcze moc-

niej zaktywizować społeczeństwo do wyężonego wysiłku na rzecz wzrostu produkcji rolnej, rozwoju kultury, wypoczynku i turystyki. Każdy dzień obchodów jest poświęcony innym zagadnieniom i problemom. Zarówno imprezy główne w Brzesku, jak i towarzyszące im w poszczególnych rejonach powiatu, a przede wszystkim w Zakliczynie, Wojniczu, Czchowie, Iwkowej, Borzęcinie, Szczurowej, spełnią swe zadanie wówczas, gdy wszyscy mieszkańcy Brzeska i powiatu, wszystkie organizacje i instytucje, uczestnicy Dni, nie będą szczerzyli wysiłku, aby ta inicjatywa, może jeszcze niedoskonała i wymagająca w przyszłości szeregu usprawnień, stała się prawdziwym świętem ludzi pracy miasta i wsi. Z taką odezwą zwrócili się organizatorzy Dni do społeczeństwa powiatu brzeskiego.

14 czerwca 1971 r., w pierwszy Dzień Obchodów Dni Ziemi Brzeskiej, o godzinie 17-tej na placu Kazimierza Wielkiego nastąpiła ich inauguracja. Wypadła ona niezwykle okazale. Cały plac wypełniła młodzież szkół podstawowych i średnich naszego miasta w barwnych i pomysłowych strojach. Na czele widniał herb miasta Brzeska i napis „Dni Ziemi Brzeskiej – Człowiek – Praca – Wypoczynek”. Przybyli też licznie mieszkańcy miasta. Na podium stanęli przedstawiciele władz politycznych, organizacji społecznych i władz administracyjnych. Rozległ się hejnał mariacki. Przewodniczący Prezydium Miejskiej Rady Narodowej, Aleksander Lewicki wygłosił przemówienie inauguracyjne. Mówił on między innymi: „Wkracza do Brzeska impreza szczególna, zarówno w formie jak i treści, która w zamysłach istniała od lat – Dni Ziemi Brzeskiej. W czasie ich trwania chcemy zaprezentować osiągnięcia społeczno-kulturalne, będące wynikiem przemian ekonomicznych okresu władzy ludowej”. W dalszym ciągu swego przemówienia, Przewodniczący Prezydium MRN wskazał na osiągnięcia miasta Brzeska, przede wszystkim w dziedzinie uprzemysłowienia i gospodarki komunalnej. Te fragmenty przemówienia były gorąco oklaskiwane.

Następnie przewodniczący Prezydium wręczył symboliczny klucz od bram miejskich przedstawicielowi młodzieży, tym samym przekazując w jej ręce władzę nad miastem na czas trwania Dni Ziemi Brzeskiej. Herold, w historycznym stroju, odczytał akt następującej treści: „My pan, ojciec tego grodu rozgłaszamy wieść osobliwą. Niechaj każdy ucha nadstawi, a weseli się i raduje. Wyślijcie tedy scholarów na rozstaje, a wieść dalej ślijcie. My w dostojności i majestacie naszym rozkazujemy: władzę wszelaką z przynależnościami wszemi dajemy miłościwie braci scholarskiej, aby panowania swego dała wyraz, a grodem i ludem rządziła. Niechaj smutny weseli się i raduje, a krotochwilny wespół z innymi braćmi świadec-

two swej wesołości daje. Wszelako baczcie pilnie, aby słowa i czyny Wasze nikczemnością jakowąś splamione nie zostały. Panowanie Wasze ma moc wielką, a uczcijcie je godnie”.

Po nim, jeden z młodych rajców miejskich przemówił w imieniu młodzieży w te słowa: „Chyląc głęboko czoło przed Majestatem Waszym, my, brać scholarska obejmujemy z podziękowaniem wielkiem oddaną nam władzę, aby wszystkim prawom dać uszanowanie. Niechaj lud weseli się i raduje wespół z nami. Obiecujemy zatem dać świadectwo rozważli i godności naszej, aby nauki i przestrogi nam dane, blasku i sławy Waszemu Majestatowi i grodowi naszemu dodały. Szanować i poważać białogłowy będziemy i wszelką im przynależną cześć oddawać. Każdy ze scholarów, idąc po ulicy miejskiej niech woła i mówi: godni dobrodziejstw naszych i my wszelakie nakazy i prawa szanować solennie przyrzekamy.”

Następnie barwny pochód młodzieży udał się na stadion sportowy, gdzie rozpoczęły się żakowskie igrze, które zakończone zostały wspólnym ogniskiem. W ten sposób minął pierwszy dzień, pierwszy w dziejach powiatu Dni Ziemi Brzeskiej.

Drugi dzień obchodów Dni Ziemi Brzeskiej, wtorek, 15 czerwca 1971 roku odbywał się pod znakiem młodości. W tym dniu odbywały się sesje popularno-naukowe, spotkania z czołowymi ludźmi naszego powiatu, działaczami ruchu młodzieżowego. Między innymi na terenie Rolniczego Zakładu Doświadczalnego Wyższej Szkoły Rolniczej, odbyło się spotkanie młodych rolników z władzami administracyjnymi miasta, a także z doświadczonymi pracownikami rolnictwa.

Dzień Młodości – bo tak nazwany został drugi dzień obchodów, nasuwał dużo refleksji na temat, który należałoby nazwać „młodzież wczoraj i dziś”. Mówiono o tym na wielu spotkaniach. Starsi działacze wspominali swoją młodość, kiedy w okresie międzywojennym tylko jednostki mogły się kształcić i zdobywać odpowiednią pozycję w naszym społeczeństwie. Większość młodzieży w ogóle nie miała dostępu do szkół nawet siedmioklasowych, bo tych było bardzo mało. O szkole średniej mało kto mógł sobie pomyśleć, a o studiach wprost mowy nie było. Zresztą w powiecie była tylko jedna szkoła średnia – w Brzesku.

Dziś, cała młodzież kończy 8 klasową szkołę podstawową, olbrzymia jej większość kształci się dalej w szkołach średnich i zawodowych, których na terenie powiatu jest teraz sześć – Liceum Ogólnokształcące, Technikum Ekonomiczne, Technikum Elektryczno-Mechaniczne, wszystkie w Brzesku oraz Technikum Rolnicze w Wojniczu, Technikum i Szkoła Zawodowa Ceramiczna w Łysej Górze, Szkoła Mechanizacji Rolnictwa w Zakliczynie. Znaczna część młodzieży nie poprzestaje jednak na wykształceniu

średnim, poważna jej liczba kształci się w szkołach wyższych. Już dziś posiadamy na różnych odpowiedzialnych stanowiskach państwowych i gospodarczych bardzo dużo osób z wyższym wykształceniem, zdobytym już w Polsce Ludowej. Celem Dnia Młodości było przypomnienie młodzi

o wielkich szansach i perspektywach, jakie przed nią otworzyła Polska Ludowa.

Trzeci dzień, środa 16 czerwca, to przede wszystkim sesja naukowa na temat „Przeszłość i perspektywy Ziemi Brzeskiej”. Na sesji tej zostały wygłoszone dwa referaty. Pierwszy – „Problematyka dziejów lokalnych powiatu brzeskiego” wygłosił pracownik naukowy Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk, rodak wojnicki, doc. dr hab. Józef Szymański. Drugi temat – „Gospodarczy i społeczny rozwój Ziemi Brzeskiej” wygłosił mgr Waław Piechowicz, przewodniczący Powiatowej Komisji Planowania Gospodarczego w Prezydium PRN w Brzesku. Obydwa referaty, niezwykle ciekawe, wywołały duże zainteresowanie uczestników sesji. Każdy z nich otrzymał powielone obydwie referaty w pamiątkowej oprawie.

Czwarty dzień obchodów Dni Ziemi Brzeskiej, 17 czerwca 1971 r., nazwany został „Popołudniem czynów społecznych”. Ideą tego dnia była popularyzacja czynów społecznych, jako przedsięwzięcia mającego ogromne znaczenie w aktywizacji społeczeństwa w zakresie wykonywania prac społecznie użytecznych. Czyny społeczne w naszym powiecie posiadają dużą tradycję. Przy ich pomocy zbudowano wiele kilometrów dróg, remiz strażackich, zelektryfikowano wiele wsi, wybudowano różne obiekty przeznaczone na cele społeczne. Tylko w okresie ostatnich dziesięciu lat, dzięki ofiarnej pracy społeczeństwa powiatu, przy pomocy finansowej państwa, wybudowano ponad 160 km dróg lokalnych. Nic dziwnego, że czyny społeczne koncentrują się głównie na drogach, tu bowiem zaniedbania były szczególnie wielkie, a wiadomo, co znaczą drogi w naszej gospodarce. Toteż i na przyszłość myśli się o dalszych pracach na drogach lokalnych. Chodzi głównie o to, aby sieć dróg i mostów dostosować w maksymalnym stopniu do potrzeb rolnictwa, wzrastającego stale ruchu samochodowego oraz do zapewnienia bezpieczeństwa i ciągłości ruchu drogowego, jak też do rozszerzenia komunikacji autobusowej.

Na przyszłość zadania w zakresie dróg przewidują budowę około 150 km dróg i remont czę-

ściowy 50 tys. m² ich powierzchni. Prace te będą wykonywane wyłącznie w ramach czynów społecznych ludności, oczywiście przy pomocy finansowej państwa. Że ludność docenia znaczenie i potrzebę budowy dróg w tej formie, świadczy właśnie wczorajszy dzień. Na przykład w Tymowej, na drodze do Czchowa, pracowało 80 osób z przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej na czele. Była też grupa starszej młodzieży szkolnej z kierowniczką szkoły, Leszczyńską, grupa pracowników mleczarni z Tymowej. Wyróżniał się w pracy społecznej rolnik Władysław Osuch z Tymowej. Przy modernizacji drogi Łęki – Przyborów pracowało 30 osób. W Brzesku pracowano społecznie przy uporządkowaniu zieleńca na ulicy Browarnej i układaniu nowego chodnika przy placu Kazimierza Wielkiego. Pracowali w czynie społecznym pracownicy Prezydium PRN, Komitetu Powiatowego PZPR, pracownicy PZU, PK ZSL, zarządów powiatowych organizacji młodzieżowych. Warto zaznaczyć, że obecnie w trakcie budowy w ramach czynów społecznych, znajduje się Dom Strażaka w Jastwi, Porąbce Uszewskiej, Dębinie Łętowskiej, Maszkienicach. Domy te służyć będą społeczeństwu zarówno jako miejsca przeznaczone na sprzęt przeciwpożarowy, jak i w celach kulturalno-oświatowych. Tak więc na pracy społecznej upłynął czwarty dzień obchodów Dni Ziemi Brzeskiej.

Piąty dzień obchodów, 18 czerwca 1971 roku, to przede wszystkim imprezy o charakterze kulturalnym oraz turniej pomiędzy miejscowościami Szczerowa i Zakliczyn. W kinie Bałtyk, w Brzesku, odbył się przegląd małych form artystycznych. Udział wzięły zespoły działające przy placówkach kulturalno-oświatowych zakładowych i wiejskich, a więc kapele, małe chóry, zespoły muzyczne, piosenkarskie, recytatorskie, instrumentalniści.

Szósty dzień obchodów, 19 czerwca 1971 r., to turniej, który odbywał się na rynku w Zakliczynie. Odbywał się pod znakiem wiedzy rolniczej, a wzięli udział w nim przedstawiciele dwóch gromad – Szczerowej i Zakliczyna. Uczestnicy wyka-

W ramach Dni Młodości na stadionie OKS odbył się efektowny pokaz gimnastyczny młodzieży żeńskiej brzeskich szkół średnich.

zali dobrą znajomość tematu, więc turniej zakończył się remisem. Nagrody zostały podzielone.

Siódmy, ostatni dzień obchodów, 20 czerwca, to dzień sportu, turystyki i wypoczynku. Wszystkie imprezy tego dnia zorganizowano w Czchowie. Był to zarazem dzień otwarcia sezonu turystyczno-wypoczynkowego w tej miejscowości. Imprezy odbywały się w Czchowie, w okolicy Zapory, gdzie znajduje się już poważny ośrodek wypoczynkowy. Zakłady pracy zorganizowały wycieczki dla swoich pracowników i ich rodzin do Czchowa. Imprezom przyglądało się wiele osób, przebywających na wypoczynku w domkach kampingowych w ośrodku.

Dni Brzeska zostały zakończone w dniu 20 czerwca. Impreza ta zorganizowana po raz pierwszy, mimo braku doświadczenia, wypadła jednak okazale, szczególnie pierwszy dzień i ostatni były pod względem widowiskowym najbardziej efektowne.

Stanisław Kulinowski nie żyje

16 czerwca 1971 roku zmarł w Tarnowie, w tamtejszym szpitalu, w wyniku choroby wątroby, w wieku lat 57 długoletni sekretarz Prezydium PRN w Brzesku, Stanisław Kulinowski.

Zmarły od chwili wyzwolenia Ziemi Brzeskiej spod okupacji hitlerowskiej oddał się ofiarnej i pełnej poświęcenia działalności politycznej i społecznej. Jako członek PPS był delegatem powiatowym tej organizacji na Zjazd Zjednoczeniowy w roku 1948. Pracę w radach narodowych rozpoczął w roku 1945 na stanowisku referenta

w Zarządzie Gminy w Wojniczu. Przez krótki okres czasu piastował następnie stanowisko wójta w gminie Radłów. W roku 1948 powołany został na stanowisko sekretarza byłego Wydziału Powiatowego w Brzesku. W latach 1950-1956 pełnił obowiązki starszego instruktora w Prezydium WRN w Krakowie. W listopadzie 1956 roku, Powiatowa Rada Narodowa w Brzesku wybrała Go na stanowisko sekretarza Prezydium PRN, którą to funkcję pełnił do końca życia.

Stanisław Kulinowski był postacią powszechnie znaną i szanowaną w powiecie. Oprócz pracy zawodowej wiele czasu poświęcał na pracę społeczną. Od roku 1953, z przerwą w latach 1955-56, był przewodniczącym Komitetu Redakcyjnego Radiowęzła Powiatowego. Opracował wiele cennych audycji radiowych. Szczególnie chętnie

podejmował w nich tematykę związaną z popularyzacją przepisów prawnych, a także ulubioną przez Niego pracą wśród dzieci i młodzieży. W okresie obchodów Tysiąclecia był autorem szeregu audycji historycznych, dotyczących poszczególnych miejscowości naszego powiatu, między innymi Wojnicza, Paleśnicy, Uszwi, Zabawy.

Bardzo ważną stroną Jego działalności była wielka troska o dzieci i młodzież. Wcielał on w życie zasadę, że „wszystkie dzieci są nasze”. Urzeczywistniał tę zasadę, będąc prezesem Oddziału Powiatowego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci i przewodniczącym Komisji do Spraw Dzieci i Młodzieży Powiatowego Komitetu FJN. Przedszkole TPD w Brzesku w Ogrodzie Jordanowskim, półkolonie letnie i zimowe, świetlice dla dzieci – to dzieło Zmarłego. Za pracę zawodową i społeczną Zmarły odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Dziesięciolecia, odznaką Zasłużony Pracownik Rady Narodowej, Złotą Odznaką za Zasługi dla Ziemi Krakowskiej, Brązowym Medalem Zasługi dla Obronności Kraju.

Śmierć tego zasłużonego pracownika i działacza wywołała powszechny żal nie tylko wśród pracowników rad narodowych, ale ogółu społeczeństwa naszego powiatu. Żal tym większy, że życie nie szczędziło Mu, już choremu – dotkliwych i bolesnych ciosów, z których najcięższym była śmierć żony.

Pogrzeb Stanisława Kulinowskiego odbył się dnia 18 czerwca na cmentarzu w Wojniczu. W pogrzebie wzięły udział tłumy mieszkańców tej miejscowości oraz liczne delegacje ze wszystkich gmin naszego powiatu, a także Prezydium WRN oraz Prezydium PRN z terenu województwa krakowskiego. Nad mogiłą przemówienie wygłosił członek Prezydium PRN, mgr Franciszek Stopa. Na mogile złożono wiele wieńców i wiązanek kwiatów.

Lipcowe święto

21 lipca 1971 roku o godzinie 14-tej, w sali widowiskowej Fabryki Opakowań Blaszaných, odbyła się uroczysta sesja Powiatowej, Miejskiej i Gromadzkiej Rady Narodowej oraz Powiatowego, Miejskiego i Gromadzkiego Komitetu FJN. W wypełnionej po brzegi sali zajęli miejsca przedstawiciele organizacji politycznych, społecznych, młodzieżowych, władz administracyjnych, radni Wojewódzkiej Rady Narodowej, przedstawiciele zakładów pracy i instytucji, liczni mieszkańcy miasta i powiatu. Komitet Powiatowy PZPR reprezentował sekretarz KP, Zdzisław Malik, przedstawiciel Prezydium WRN, mgr Stefan Kawecki, zastępca kierownika Wydziału Organizacyjno-Prawnego. Po odegraniu hymnu narodowego, okolicznościowe przemówienie wygłosił przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepanec.

Następnie odbyła się dekoracja wysokimi odznaczeniami państwowymi oraz odznakami licznych pracowników i działaczy. Złoty Krzyż Zasługi otrzymał Józef Mikosz, radny i członek Prezydium GRN w Czchowie, Srebrne Krzyże Zasługi otrzymali: Michalina Karpiel, pracownik Wydziału Finansowego, Władysław Skalski, agromeliorent, radny w Borzęcinie, Władysław Wiśniewski, kierownik sklepu WSS w Brzesku, Franciszek Śledź, członek ORMO, Brązowe Krzyże Zasługi otrzymali: Halina Misterka-Ciuruś, przełożona pielęgniarek w szpitalu Powiatowym w Brzesku, Barbara Dąbrowa, radna PRN, sołtys wsi Wojkowice, sierżant MO, Franciszek Repeta i były funkcjonariusz MO, Jan Marecik. Złotymi Odznakami Za Zasługi w zwalczaniu powodzi, udekorowani zostali członkowie ORMO: Józef Kierczak, Mieczysław Domagała, Michał Wojtas oraz Tadeusz Strojny, kierowca Straży Pożarnej, inż. Stanisław Łucki, kierownik Powiatowego Inspektoratu Wodnych Melioracji. 17 osób otrzymało Srebrne Odznaki. Odznaki honorowe Zasłużony Pracownik Rady Narodowej otrzymali następujący długoletni pracownicy i działacze rad narodowych: Franciszek Zięcina, Edmund Maruszczak, Aleksander Lewicki, Tadeusz Jakubczyk, Adam Dzierwa, Halina Klimas, Józef Gawlak. Część oficjalną akademii zakończono odegraniem „Międzynarodówki”. W części artystycznej wystąpił zespół estradowy Fabryki Opakowań Błaszanych.

Młodzi z Brzeskiego na Zlocie w Katowicach

W skład delegacji Młodych Przewodników Nauki i Pracy, jaki odbywał się w Katowicach z okazji Święta Odrodzenia, z powiatu brzeskiego weszło 8 delegatów. Franciszek Łabuda ze wsi Rudka, młody rolnik. O jego dużym zaangażowaniu społecznym świadczy najlepiej fakt, że mimo młodego wieku pełni on już funkcję sołtysa. Stanisław Marecik z Niedźwiedzy pracuje wraz z rodzicami na 7-mio hektarowym gospodarstwie. Dzięki samozaparciu i wytrwałości zdobył korespondencyjnie średnie wykształcenie, a obecnie studiuje zaocznie w Wyższej Szkole Rolniczej. Krystyna Skóra przewodnicząca Koła ZMW w Borzęcinie, absolwentka Szkoły Przesposobienia Rolniczego gospodaruje wraz z rodzicami. Maria Pawlik z Charzewic, członek Prezydium Zarządu Powiatowego ZMW, absolwentka Technikum Rolniczego w Wojniczu należy do aktywnych działaczek ZMW w swoim środowisku. Eugeniusz Stępek ze wsi Wróblowice, młody rolnik, jest przewodniczącym Koła ZMW i członkiem Zarządu Kółka Rolniczego w swojej miejscowości. Delegatem jest także Irena Krawczyk ze wsi Łopon, członek Powiatowej Rady Dziewcząt i Zarządu Gromadzkiego ZMW w Woj-

niczu, kierowniczką wiejskiej świetlicy. Na Złot pojechał również Krzysztof Mielniczek, członek Prezydium Zarządu Powiatowego WMW, zaangażowany działacz społeczny i młodzieżowy, sekretarz POP PZPR w Marcinkowicach, dobrze zapowiadający się młody rolnik oraz Henryk Piechnik z Wojakowej, młody rolnik, radny GRN, członek Zarządu Powiatowego ZMW. Tych ośmiu delegatów reprezentuje na Zlocie w Katowicach ponad czterotysięczną rzeszę członków Związku Młodzieży Wiejskiej powiatu brzeskiego.

Apel o oszczędzanie wody

W związku z suszą, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, za pośrednictwem radiowęzła i ogłoszeń, zwróciło się do odbiorców wody z wodociągu komunalnego o oszczędne gospodarowanie wodą i używanie jej tylko do niezbędnych potrzeb konsumpcyjnych. Nie należy w szczególności używać wody z wodociągów do mycia samochodów, podlewania ogródków i innych niekoniecznych potrzeb. Równocześnie Prezydium MRN w związku z suszą, zwróciło się do mieszkańców miasta i pracowników zakładów pracy z prośbą o podlewanie kwiatów w donicach i na kwietnikach miejskich, położonych w pobliżu zakładów pracy i mieszkań, aby w czasie suszy nie uschły.

Uruchomienie komunikacji do Czchowa

Pięknie położona miejscowość Czchów stała się już znanym, nie tylko w powiecie, miejscem wypoczynku. Do Czchowa udają się liczni mieszkańcy Brzeska, a także Krakowa i innych miast. Dostać się jednak tam nie było łatwo, szczególnie w okresie sezonu. Komunikacja PKS nie wystarczała. I dlatego, z dniem 18 lipca 1971 r. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne z Tarnowa, które obsługuje nasze miasto, uruchomiło komunikację autobusami tego Przedsiębiorstwa pomiędzy Brzeskiem, a dokładniej, stacją kolejową Brzesko-Okocim a Zaporą w Czchowie.

Autobusy kursować będą w niedziele i święta według odrębnego rozkładu jazdy, oczywiście tylko przez sezon letni. Innowacja ta została powitana z dużym uznaniem przez społeczeństwo miasta i powiatu a także przez przyjezdnych.

32 rocznica wybuchu II wojny światowej

Podobnie jak cały nasz naród, również mieszkańcy Brzeska w dniu 1 września oddali hołd poległym w obronie Ojczyzny. Na cmentarz wojskowy udali się w pochodzie przedstawiciele władz politycznych, organizacji społecznych, władz administracyjnych a także załogi zakładów pracy i młodzież. Na cmentarzu odbył się antywojenny wiec, w cza-

sie którego przemówienie wygłosił przewodniczący Zarządu Oddziału Powiatowego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, Adam Dzierwa. Honory wojskowe poległym oddała kompania honorowa Wojska Polskiego. Złożone zostały wieńce i wiazanki kwiatów.

Nowa szkoła w Łękach

4 września 1971 roku jeszcze jedna wieś w naszym powiecie otrzymała nowy budynek szkolny. Jest to wieś Łęki w gromadzie Szczepanów. Do tej chwili dzieci w Łękach uczyły się w szkole wybudowanej jeszcze w ubiegłym wieku i mimo późniejszego rozbudowania jej o dalsze dwie sale lekcyjne, nauka w tym budynku odbywała się w bardzo złych warunkach.

W uroczystości otwarcia nowej szkoły wzięli udział przedstawiciele władz wojewódzkich z sekretarzem KW PZPR, mgr Andrzejem Czyżem, kuratorem Okręgu Szkolnego Krakowskiego, Janem Nowakiem. Obecni byli przedstawiciele władz powiatowych w osobach: I sekretarza KP PZPR, Ludwika Nędzy, przewodniczącego Prezydium PRN, Jana Szczepańca i inspektora szkolnego, Władysława Bodzionego.

Koszt budowy nowej szkoły w Łękach wyniósł 1.700 tys. zł. Mieszkańcy Łęk w czynie społecznym o wartości 60 tys. zł., wybudowali mostek i doście do szkoły. Budynek mieści 5 sal lekcyjnych, pracownię zajęć technicznych, kancelarię, pokój nauczycielski oraz dwa mieszkania dla nauczycieli. Oddanie do użytku tej szkoły jest spełnieniem wieloletnich marzeń mieszkańców Łęk.

VII Wojewódzka Spartakiada Związków Zawodowych i Dzień Kolejjarza w Brzesku

Ogólnozwiązkowa Federacja Sportu, Wychowania Fizycznego i Turystyki, Zarząd Wojewódzki TKKF i Zarząd Okręgu Związków Zawodowych Pracowników Przemysłu Spożywczego i Cukierniczego, zorganizowały w Brzesku, na stadionie Okocimskiego Klubu Sportowego, w dniach 11 i 12 września 1971 roku VII Wojewódzką Spartakiadę Związków Zawodowych. Odbyły się zawody w takich dyscyplinach jak: piłka siatkowa, strzelanie, kometka, lekkoatletyka, zawody pływackie, podnoszenie ciężarów, sztafeta kombinowana oraz mecz piłki nożnej RKS Garbarnia Kraków – Okocimski Klub Sportowy. Otwarcia Spartakiady dokonał I sekretarz KP PZPR, Ludwik Nęcza w obecności przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Związków Zawodowych, Henryka Michalskiego, zastępcy kierownika Wydziału Propagandy KW PZPR, Z. Kwatery.

W punktacji zespołowej zwyciężyli Włókniarze – 2.205 pkt., przed Hutnikami – 1.745 pkt., Spożywczy

– 1.745 pkt., Komunalni – 1.610 pkt. W Spartakiadzie brali również udział Państwowcy, a wśród nich drużyna piłki siatkowej pracowników Prezydium PRN – jednak bez specjalnego powodzenia.

Równocześnie na terenie miasta odbywały się imprezy Dnia Kolejjarza. W pięknej naturalnej scenerii na placu obok Pawilonu okocimskiego odbyła się akademii pracowników PKP okręgu krakowskiego. W uroczystości tej uczestniczyły delegacje pracowników kolei czeskosłowackich, z naczelnikiem dyirekcji, J. Szauszą, kolejarzy NRD z wiceprezydentem kolei, E. Weiligem i attache do spraw komunikacji NRD w Warszawie, A. Heinem oraz kolejarzy węgierskich z nac. dyr. kol. w Miszkolcu, P. Pastorem.

Na kolejarskie Święto przybyli: przewodniczący Prezydium Rady Narodowej miasta Krakowa, Jerzy Pękala oraz zastępca przewodniczącego Prezydium WRN, Jan Sokołowski. W czasie tej uroczystości szereg pracowników kolei otrzymało wysokie odznaczenia państwowe: Krzyże Kawalerskie Orderu Odrodzenia Polski, Złote, Srebrne i Brązowe Krzyże Zasługi, Medale Za Ofiarność i Odwagę. Bocznicą kolejową na teren Browaru wjechał specjalny pociąg, który przywiózł większą liczbę kolejarzy i ich rodziny. W czasie imprez spartakiadowych, jak też Dnia Kolejjarza dopisywała piękna pogoda.

Czy w Brzesku stanie pomnik Wdzięczności

W budynku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej urządzona została wystawa projektów pomnika Wdzięczności. Pomnik ten ma uczcić pamięć tych mieszkańców miasta i powiatu, którzy życie swoje oddali w II wojnie światowej lub zostali zamęczeni w obozach i więzieniach hitlerowskich, albo oddali życie w Ruchu Oporu. Pomnik ma stanąć na placu Kazimierza Wielkiego, który w tym celu będzie odpowiednio przebudowany i w przyszłości ma się stać miejscem wszelkich uroczystości pod gołym niebem. Zwiedzający są proszeni o wyrażenie swojej opinii o wystawionych projektach.

Plenum KP PZPR

7 października 1971 roku odbyło się plenarne posiedzenie Komitetu Powiatowego PZPR. Było one poświęcone pracy partyjnej wśród kobiet. Referat wygłoszony przez członka Egzekutywy KP PZPR, przewodniczącą ZP Ligi Kobiet, Janinę Hnatowicz i wypowiedzi dyskutantów traktowały o problemach całego środowiska kobiecego w powiecie. W obradach, którym przewodniczył I sekretarz KP PZPR, Ludwik Nęcza, uczestniczył sekretarz KW PZPR, Kazimierz Barwacz, przewodnicząca Wojewódzkiej Rady Kobiet, J. Skąpska i sekretarz tego Zarządu, Zofia Ciernik.

Kobiety stanowią 53 procent mieszkańców Ziemi Brzeskiej, 46 tys. mieszka na wsi, a spośród nich ponad 11 tys. samodzielnie prowadzi gospodarstwa rolne. O ich kłopotach i osiągnięciach mówiono w ożywionej dyskusji. Sekretarz Barwacz, nawiązując do dyskusji, wymienił kilka ważnych zadań, które trzeba systematycznie rozwiązywać, na przykład zatrudnienie kobiet, w tym też w pracy nakładczej i chałupniczej. Konieczne jest rozszerzenie sieci i zakresu usług. Dotyczy to dziecińców, żłobków, szkół, przedszkoli, sklepów i placówek usługowych. Niezmiernie ważne jest zmechanizowanie prac w rolnictwie i gospodarstwach rolnych. Tymczasem, brakuje wiele urządzeń z tak zwanej małej mechanizacji. Wiele uwagi poświęcono na Plenum sprawom wychowawczym, za które zresztą odpowiedzialne są nie tylko kobiety. Postulowano szerszy udział kobiet w radach narodowych, w radach nadzorczych GS itp.

Plenum załatwiło też sprawy organizacyjne. Na własną prośbę zwolniony został sekretarz KP, Eugeniusz Włosek z obowiązków w Brzesku, w związku z równoczesnym wyborem na I sekretarza KP PZPR w Miechowie. Także na własną prośbę Plenum zwolniło Jana Pilarczyka z obowiązków sekretarza KP PZPR w Brzesku, gdyż podjął on studia w Moskwie. Wymienionym osobom Plenum wyraziło podziękowania za dotychczasową pracę w powiecie brzeskim. Na sekretarza do spraw organizacyjnych wybrano Mariana Cichostępskiego, na sekretarza propagandy Kazimierza Schütterlego.

Marian Cichostępski urodził się w roku 1935 w powiecie brzeskim, ma wykształcenie średnie, jest członkiem partii od 1954 r., był działaczem ZHP. Pracował jako księgowy w PGR w Jaślikach i Birczy oraz w GS Okocim, był wiceprezesem GS w Wojniczcu, prezesem GS w Szczepanowie i Czchowie. Ostatnio pełnił funkcję członka KG PZPR w Czchowie.

Kazimierz Schütterly urodził się w roku 1943 w powiecie Włocławek, jest z zawodu nauczycielem, należy do partii od 1966 roku, był działaczem ZHP i ZMS. Rozpoczął pracę zawodową jako nauczyciel w Poborowie, następnie był zastępcą komendanta hufca w Miastku, nauczycielem w Biadolinach, kierownikiem Wydziału Młodzieży Starszej Komendy Chorągwi ZHP w Krakowie. Od roku 1969 pełnił funkcję kierownika Powiatowego Ośrodka Propagandy Partyjnej w Brzesku.

Szkoła w Morzyskach otrzymała imię Tadeusza Kościuszki

14 października 1971 roku odbyła się w Mokrzykach uroczystość nadania miejscowej Szkole Podstawowej imienia Tadeusza Kościuszki. Inicjatywa wyszła od grona nauczycielskiego i komitetu

rodzicielskiego. W bardzo starannie przygotowanej uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz powiatowych i wojska, ponieważ zbiegła się ona z obchodami Dnia Wojaka Polskiego.

Aktu nadania szkole imienia Tadeusza Kościuszki dokonał kierownik Wydziału Oświaty i Kultury Prezydium PRN, inspektor szkolny Władysław Bodziony. O tradycjach Ludowego Wojska Polskiego w nawiązaniu do patrona szkoły, mówił major Sady. Uroczystość zakończył interesujący występ artystyczny młodzieży szkolnej.

Kierownikiem szkoły w Morzyskach jest od chwili wyzwolenia Tadeusz Wałęga, który w pierwszych latach po wojnie rozbudował mały wówczas budynek do stanu obecnego. Ze szkoły tej wyszło już wiele młodzieży, z której szeregów wiele osób zajmuje poważne stanowiska państwowe, społeczne i gospodarcze w naszym kraju. Kierownik Wałęga zajmował też ważne stanowiska w życiu społecznym: był radnym Gminnej Rady Narodowej i jej przewodniczącym w Szczepanowie. Kierowana przez niego szkoła znana jest z wysokiego poziomu nauczania i wychowania. Kierownik Wałęga był długoletnim prezesem Zarządu Powiatowego Związku Nauczycielstwa Polskiego i budowniczym Domu Nauczyciela w Brzesku.

Przed VI Zjazdem Partii

Podobnie jak w całym kraju, również w powiecie brzeskim, odbywają się otwarte zebrania podstawowych organizacji partyjnych z udziałem członków ZSL i SD a także bezpartyjnych mieszkańców miasta i wsi. Toczy się dyskusja nad wytycznymi na VI Zjazd, wysuwane są liczne wnioski i postulaty. Przedstawiają one istniejące potrzeby terenu w różnych dziedzinach naszego życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego.

Na ostatnio odbytym posiedzeniu plenarnym Powiatowego Komitetu FJN dyskutowany był w świetle wytycznych na VI Zjazd Partii – regionalny program rozwoju powiatu brzeskiego na lata 1971 – 1980. Oto niektóre, ważniejsze dane z tego programu:

W zakresie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej dążyć się będzie do maksymalnego zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych ludności, głównie przez skoncentrowanie wysiłków na budownictwie mieszkaniowym rad narodowych oraz spółdzielczym w Brzesku oraz w rozwijających się miejscowościach, takich jak: Czchów, Wojnicz, Szczurowa i Zakliczyn. Wzrośnie wskaźnik budownictwa indywidualnego, który do roku 1960 powinien wynosić 20%, co określa się na 3.828 izb, to jest prawie 1.000 mieszkań.

Rok 1980 winien przynieść produkcję cegły w chłopskich zespołach wypału w ilości docelowo 8 mln sztuk, aby pokryć zapotrzebowanie na ten

materiał budowlany. Na terenie miasta koncentrowane będą prace przy przygotowaniu terenów pod budownictwo mieszkaniowe nowych osiedli, to jest Obrońców Stalingradu, Jagiełły, Browarnej. Trwać będzie budowa wodociągu Łukanowice – Brzesko tak, aby do roku 1980 nie tylko Brzesko posiadało wodę, ale również 10 wsi leżących na trasie tego wodociągu. Popierać się będzie inicjatywę ludności w sprawie budowy sieci gazowej w poszczególnych wsiach leżących na trasie gazociągu głównego. Rozwój i inicjatywa ludności w zakresie czynów społecznych ukierunkowana będzie na prace związane z poprawą estetycznego i sanitarnego stanu miasta oraz wsi.

Główne kierunki rozwoju rolnictwa na terenie powiatu brzeskiego. Osiągnięcie pełnej samowystarczalności w zakresie produkcji zbóż i pasz nastąpi poprzez uzyskanie przeciętnej wydajności czterech podstawowych zbóż w granicach 30 q z 1 ha, ziemniaków 250 q/ha i siana 80 q/ha. Wyniki te zamierza się osiągnąć przez podniesienie ogólnego poziomu wiedzy rolniczej i w związku z tym cała młodzież pozostająca na wsi, objęta zostanie szkoleniem w szkołach przysposobienia rolniczego i zespołach szkół przysposobienia rolniczego. Inni rolnicy będą przeszkoleni na kursach kwalifikacyjnych. Podniesiony zostanie poziom mechanizacji rolnictwa i rozwój usług w tym zakresie. Stan ciągników, będących w posiadaniu kółek rolniczych i rolników indywidualnych, powinien wzrosnąć do 1.000 sztuk, to jest tak, aby 1 ciągnik przypadał na 45 hektarów gruntów ornych. Przyczyni się to do zmniejszenia liczby koni o 50%. Zużycie nawozów mineralnych wzrośnie do wysokości 200 kg czystego składnika NPK na 1 ha użytków rolnych, nastąpi powszechna odnowa materiału siewnego i sadzenia w rotacji trzechletniej, zabiegami ochrony roślin objęty będzie cały obszar upraw.

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich winien osiągnąć w roku 1980: bydła 50 tys. sztuk, trzody chlewnej 55 tys., owiec 7 tys., koni 4.200 sztuk. Wydajność mleka od 1 krowy winna osiągnąć 3200 litrów rocznie. W związku z tym zachodzi potrzeba znacznego rozszerzenia bazy paszowej. Zwiększone zostaną obszary pod uprawę poplonów letnich do około 10 tys. ha, obszar zasiewów poplonów ozimych winien objąć około 8 tys. ha. Winno nastąpić zwiększenie ilości kiszonki do 3 ton w skali rocznej na 1 sztukę bydła. Przewiduje się rozszerzenie zakresu budownictwa inwentarskiego dla zwierząt o około 6 tys., zaś około 10 tys. obór i chlewni powinno być objętych renowacją.

Będą przejmowane na własność państwa wszystkie grunty opuszczone oraz gospodarstwa zaniedbane, a następnie będą sprzedawane lub wdzierżawione tym gospodarstwom, które dają

gwarancję racjonalnego ich zagospodarowania. Nastąpić powinno objęcie scaleniem co najmniej 75% wsi w powiecie, szczególnie tam, gdzie istnieje największe rozdrobnienie.

W zakresie zdrowia i opieki społecznej rozwiązany zostanie problem lokalowy lecznictwa zamkniętego przez wybudowanie nowego szpitala powiatowego. W tym czasie wprowadzona zostanie na terenie powiatu integracja lecznictwa zamkniętego i otwartego. Wybudowane zostaną nowe wiejskie placówki służby zdrowia w miejscowościach Szczurowa, Dębno, Gnojnik, Szczepanów. Zwiększona zostanie liczba lekarzy specjalistów, szczególnie neurologów, pediatrów. Wprowadzone zostaną nowe formy oświaty sanitarnej.

W zakresie przemysłu, handlu i usług podstawowym kierunkiem działania brzeskiego handlu do roku 1980, będzie pełne pokrycie potrzeb ludności i zapewnienie równowagi pieniężno-rynkowej, przy równoczesnym wprowadzeniu niezbędnych usprawnień organizacyjnych, przedłużenia i ujednolicenia godzin handlu. Do roku 1980 całkowicie zostanie zakończony proces modernizacji istniejących placówek handlowych, przepracowany zostanie dotychczasowy program rozwoju sieci handlowych i usługowych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozwój sieci punktów handlowych i usługowych w ostatnio budowanych budynkach mieszkalnych rad narodowych i spółdzielczych. Piony spółdzielcze winny rozszerzyć pracę nakładczą, aby doprowadzić do wzrostu zatrudnienia w tej dziedzinie o 30%. Będzie się rozwijać wyżej zorganizowane formy usług w skoncentrowanych pawilonach usługowych, budowanych ze środków własnych rzemiosła indywidualnego w większych ośrodkach wiejskich i w mieście Brzesku.

W zakresie turystyki zmierzać się będzie do rozszerzenia bazy noclegowej na terenach rekreacyjnych w południowej części powiatu, głównie w Czchowie, Zakliczynie, Iwkowej i Paleśnicy. Ośrodek czchowski winien być przekształcony z okresowego, na całoroczny ośrodek wypoczynkowy. Zagospodarowane zostaną tereny po stronie południowej Zalewu Czchowskiego.

Powiatowa Konferencja Wyborcza PZPR

16 października 1971 r. obradowała Powiatowa Konferencja Wyborcza PZPR. 3.650 członków i kandydatów partii powiatu brzeskiego reprezentowało 149 delegatów, w tym 46 robotników, 34 rolników. Wybrali oni delegatów na Konferencję Wojewódzką, przedyskutowali również program rozwoju Ziemi Brzeskiej na tle jej dotychczasowego dorobku oraz związane z tym zadania powiatowej organizacji partyjnej. Referat na ten temat wygłosił sekretarz organizacyjny KP, Marian Cichostępski. Po VII i VIII Plenum KC PZPR powiatowa orga-

nizacja umocniła się. Zanotowano dalszy postęp w gospodarce powiatu, chociaż nie dokonuje się on bez przeszkód i trudności. Także kampania przedzjazdowa, która wzmogła aktywność organizacji partyjnych, przyczyniła się do wzmożonego wysiłku produkcyjnego w zakładach pracy, instytucjach i na wsiach. Mieszkańcy powiatu włączyli się do realizacji czynu zjazdowego. Cenne zobowiązanie podjęto na przykład w Browarze, jak też w FOB. W tej ostatniej, postanowiono między innymi rozbudować ośrodek wczasowy oraz wybudować boisko sportowe przy osiedlu przyzakładowym.

Po VII i VIII Plenum KC poprawiły się warunki socjalne w wielu zakładach pracy. Np. Browar powiększył ośrodek kampingowy w Rożnowie i obniżył cenę posiłków dla załogi. W PPRB oddano do użytku budynek socjalny, postarano się też o urządzenia do przygotowania gorących posiłków dla robotników. W FOB udało się uruchomić hotel dla pracowników dojeżdżających do pracy, którzy mieli trudności z dotarciem do fabryki na poszczególne zmiany. W lipcu br. otwarto także ośrodek wczasowy dla załogi.

Wiele wiejskich i miejskich POP, gromadzkich rad narodowych czy GS stara się we własnym zakresie rozwiązać palące problemy, podejmując cenne inicjatywy. Np. w Szczurowej zrobiono plac zabaw dla dzieci, wnet otwarty będzie drugi oddział przedszkola. Przy udziale czynów społecznych trwa tam budowa wodociągów. Władze gromadzkie starają się też o otwarcie szkoły przysposobienia rolniczego. Kółko Rolnicze w Paleśnicy buduje z własnych funduszy potrzebny tam tak bardzo magazyn nawozowy. W Zakliczynie opracowuje się program utworzenia ośrodka turystycznego.

Niedawne decyzje, zmierzające do podniesienia opłacalności i efektywności produkcji rolnej, wpłynęły korzystnie na zwiększenie produktywności gospodarstw chłopskich, zahamowany został spadek pogłowia zwierząt, który nastąpił w latach 1969-1970. Zwiększało się pogłowienie bydła z 40.080 sztuk w roku 1970 do 40.569 w roku bieżącym, trzody chlewnej z 31.270 do 33.600 w analogicznym czasie. Wzrosła liczba gospodarstw planujących budowę lub modernizację budynków gospodarczych w celu przestawienia na produkcję hodowlaną specjalistyczną. Rolnicy powiatu brzeskiego podjęli liczne zobowiązania, dotyczące przede wszystkim budowy i modernizacji dróg oraz zwiększenia produkcji mleka i żywności.

W dyskusji wykazano wiele istniejących jeszcze przyczyn, które hamują dynamiczny rozwój powiatu. Wymienić tu należy słabe jeszcze wykorzystanie środków pochodzących z Funduszu Rozwoju Rolnictwa i zbyt niskie jeszcze stosowanie intensywnych odmian zbóż. Rozwój mechanizacji prac rolnych wymaga komasacji gruntów. Braki

materiałów budowlanych coraz częściej uzupełniane są własną produkcją, np. przez zespoły wypału cegły. Powiat brzeski przoduje w województwie w produkcji materiałów budowlanych sposobem gospodarczym.

Komendant powiatowy, mjr Dziuk, mówiąc o problemach bezpieczeństwa w powiecie, zwrócił uwagę na zmniejszenie się liczby wykroczeń chuligańskich, przede wszystkim dzięki pomocy i współpracy społeczeństwa.

Uczestniczący w obradach sekretarz KW, Andrzej Czyż przedstawił aktualną sytuację polityczno-gospodarczą.

W konferencji brzeskiej organizacji partyjnej uczestniczył także przedstawiciel Wydziału Administracyjnego KC PZPR, Jan Urban. Na konferencji wybrano ośmiu delegatów na konferencję wojewódzką, a wśród nich sekretarza KW PZPR, Andrzeja Czyża i I sekretarza KP PZPR, Ludwika Nędzę.

Sztandar dla brzeskiej organizacji LOK

20 października 1971 roku odbyła się w sali Kina Bałtyk w Brzesku uroczystość, w czasie której I sekretarz KP PZPR, Ludwik Nędza w imieniu Powiatowego Komitetu FJN, wręczył sztandar ufundowany przez społeczeństwo powiatu brzeskiego dla Zarządu Powiatowego Ligi Obrony Kraju. Zarząd ten może poszczycić się dobrymi wynikami w rozwijaniu sportów obronnych w powiecie.

Przy tej sposobności zasłużeni działacze LOK otrzymali pamiątkowe odznaki tej organizacji, nagrody i dyplomy, a koło LOK przy Browarze Okocim już po raz czwarty zdobyło puchar szefa Powiatowego Sztabu Wojskowego w Brzesku, ppłk Witolda Kuchalskiego, za najlepsze wyniki w powiatowych zawodach strzeleckich.

Szkoła w Porąbce Uszewskiej otrzymała imię Władysława Reymonta

25 października 1971 roku młodzież Szkoły Podstawowej w Porąbce Uszewskiej przeżywała wraz ze swoimi pedagogami podniosłą i miłą uroczystość. Na wniosek Rady Pedagogicznej oraz Uczniowskiego Samorządu Szkolnego szkole nadano imię Władysława Reymonta. Z okazji uroczystości, w której uczestniczyli m.in. przedstawiciele Komitetu Powiatowego PZPR, Zarządu Powiatowego ZNP, Inspektoratu Szkolnego, młodzież przygotowała bogatą część artystyczną. Wystąpiła również orkiestra dęta z Bolesławia w powiecie dąbrowskim wraz z emerytowanym sołtysem Mieczysławem Sochą, który położył duże zasługi przy budowie szkoły w Porąbce Uszewskiej. Licznie przybyli na szkolną uroczystość mieszkańcy wioski gorąco oklaskiwali występy artystyczne młodzieży oraz gościnnie występującą orkiestrę z Bolesławia.

Sesja Powiatowej Rady Narodowej

26 października 1971 roku obradowała w Brzesku Powiatowa Rada Narodowa. Zasadniczym tematem obrad było zagadnienie działalności organów administracji państwowej i instytucji w zakresie obsługi obywateli, popularnie określane jako stosunki „urząd a obywatel”. Przed sesją radni otrzymali odpowiednią informację, a wcześniej odbyli szereg spotkań dla zasięgnięcia opinii ludności w tej sprawie. Obradom przewodniczył radny, mgr Józef Czarnik.

Obszerną dyskusję zapoczątkowało wystąpienie przewodniczącego Komisji Administracji, Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego, mgra Władysława Kowala. Jego krytyczne wystąpienie oparte było o materiały z ankiety, jaka wcześniej została przeprowadzona wśród mieszkańców powiatu, a także na materiałach, jakie dostarczyły spotkania radnych z wyborcami. Z zebranych w ten sposób danych wynika, że najwięcej spraw ludzkich załatwiają bezpośrednio organy rad narodowych stopnia niższego, nie wydzielone miasta i gromady. W naszym powiecie załatwia się w gromadach około 25 tys. spraw rocznie i około 18 tys. spraw w Prezydium PRN. Oprócz tego w biurach gromadzkich wydaje się rocznie kilkadziesiąt tysięcy różnego rodzaju zaświadczeń. Np. od stycznia do sierpnia br. biura te wydały 24.822 zaświadczenia.

Sprawa wydawania zaświadczeń wymaga szczególnego omówienia, gdyż właśnie na tym tle dochodziło i dochodzi do dość częstych zatargów pomiędzy interesantem a poszczególnymi pracownikami biura. Utało się bowiem przekonanie, że biuro gromadzkie może i powinno wydawać wszelkiego rodzaju zaświadczenia, o które się ktoś zwróci. Zdarzają się na przykład wypadki, że niektórzy pracownicy, aby usprawiedliwić swoją zawinioną nieobecność w pracy, ubiegają się o zaświadczenie wygodne dla siebie, aby je przedłożyć w miejscu pracy. Oczywiście takiego zaświadczenia otrzymać nie mogą. Również i zakłady pracy kierują do biur gromadzkich swoich pracowników po rozmaitego rodzaju zaświadczenia, nie zważając na to, że dane te mogą uzyskać z dowodu osobistego danego pracownika i że w tej sprawie istnieją wyraźne zarządzenia władz centralnych. Powoduje to zatargi i nieporozumienia oraz dochodzi do zgrzytów.

Badania wykazały, że do biur gromadzkich najwięcej podań wpływa o przydział materiałów budowlanych i o zniżki w obowiązkowych dostawach. Trudności w zaopatrzeniu nie pozwalają na pełne zaspokojenie potrzeb budowlanych, stąd też skargi na ich przydział są najlichniesze.

Jeśli idzie o Wydziały Prezydium PRN, to najwięcej spraw załatwia Biuro Geodezji i Urządzeń Rolnych. Na przykład w roku 1970 biuro to zała-

twiło 3.324 sprawy. Następny w kolejności jest Wydział Budownictwa, Urbanistyki i Architektury – 1.722 sprawy. Należy tu dodać jeszcze, że oprócz tego, obydwie te instytucje przyjmują rocznie po około 4 tys. interesantów. Materiały zebrane przy pomocy ankiety na temat stosunków „urząd a obywatel” wykazały, że 50% ankietowanych nie ma żadnych zastrzeżeń odnośnie pracy Wydziałów, biur gromadzkich i innych organów administracji i instytucji gospodarczych, 25% wypowiada się pozytywnie, lecz z zastrzeżeniami o ich pracy, natomiast całkowicie negatywnie odpowiedziało 25% ankietowanych. Ankieta była anonimowa. Jawnie na ten temat mówiono natomiast na 26 spotkaniach radnych z wyborcami. Zarówno ankieta, jak i materiały ze spotkań wykazały wiele niedomagań w obsłudze obywateli. Najwięcej uwag padło pod adresem Państwowej Komunikacji Samochodowej. Wykazywano złą organizację przy wydawaniu biletów miesięcznych, złą lub niewystarczającą informację, niepunktualność odjazdów i przyjazdów, niegrzeczną obsługę ze strony personelu.

Inne mankamenty w stosunkach „urząd a obywatel” to nieuregulowanie spraw własnościowych gruntów zabranych pod budowę dróg, najczęściej w formie bezpłatnej, za które ciągle jeszcze należy płacić podatki, niewypłacanie szkód spowodowanych przez dziki, niszczenie plonów przez przedsiębiorstwa wiertnicze, a także występująca gdzieś złą jakość prac melioracyjnych.

Przewodniczący Komisji, mgr Kowal wykazał na szeregu przykładach, niewłaściwe układanie się stosunków pomiędzy urzędem a obywatelem. Były to przykłady złego traktowania niektórych indywidualnych spraw, przewlekłego załatwiania różnych braków w administracji. Nie zawsze jednak zgrzyty wynikają z winy pracownika urzędu.

Zdarzają się też i wypadki usiłowania pod presją lub groźbą wydania zaświadczeń niezgodnych z prawem, a wygodnych dla zainteresowanych. Niemniej wiele ostatnio zrobiono na odcinku poprawy działania administracji. Jest coraz lepszy poziom przygotowania teoretycznego i zawodowego pracowników, wprowadzono wiele usprawnień i wiele uprawnień przekazano już organom niższego stopnia.

W bardzo szerokiej dyskusji radni uzupełnili wystąpienie przewodniczącego Komisji spostrzeżeniami z własnego podwórka oraz własnych doświadczeń. Radny Jan Kaczmarczyk stwierdził, że Prezydium PRN jest dobrze przygotowane i dobrze zorientowane w problemie stosunków pomiędzy urzędem a obywatelem. Potwierdzają się poważne zarzuty pod adresem PKS. Właśnie w dniu sesji radny był świadkiem bardzo nieuprzejmego obchodzenia się z ludźmi w autobusie na trasie Szczurowa – Brzesko.

Na spotkaniu w Strzelcach Wielkich można było wyczuć, że ludzie na ogół są zadowoleni z załatwiania spraw i że w administracji dużo się poprawiło, co nie znaczy, że już wszystko jest dobrze. Radny Franciszek Dobrzański mówił o potrzebie poprawy stylu pracy w Zarządach Gminnych Spółdzielni, szczególnie na odcinku zaopatrzenia oraz ustalania dogodnych dla ludności godzin otwarcia sklepów. Na potrzebę lepszej współpracy pomiędzy Wydziałem Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z Powiatowym Biurem Geodezji i Urzędzeń Rolnych w interesie lepszej obsługi obywateli zwrócił uwagę radny Jerzy Mayer. Postulował przekazanie spraw przydziału materiałów budowlanych Prezydium PRN w Brzesku.

W podsumowaniu dyskusji zabrał głos zastępca przewodniczącego Prezydium PRN, Mieczysław Garlicki, wyjaśniając między innymi sprawą komunikacji autobusowej do Okocimia Górnego. Ostatecznie PKS nie mogła tej komunikacji uruchomić, ze względu na stromość drogi i grożące pasażerom niebezpieczeństwo. Powiatowa Rada Narodowa podjęła w omawianej sprawie stosowną uchwałę. Przed rozpatrzeniem zasadniczej sprawy, odbyła się dekoracja działaczy odznaczeniami państwowymi. Odznaczeni zostali rolnicy za osiągnięcia w produkcji rolnej.

Złote Krzyże Zasługi otrzymali: Florian Świerczek z Jadownik, Agata Grabaś z Wielkiej Wsi, Józef Sacha z Dołów. Srebrne Krzyże Zasługi otrzymali: Augustyn Trytek z Biadolin Radłowskich, Stanisław Wielgosz z Mokrzysek, Stanisław Rudnicki z Paleśnicy, Józef Skalski z Biskupic Melsztyńskich, Franciszek Bychawski z Poręby Spytkowskiej, Piotr Jaśkiewicz z Porąbki Iwkowskiej, Władysław Michałek z Sufczyzna, Jan Mazur z Borzęcina, Piotr Babło z Woli Przemykowskiej. Brązowe Krzyże Zasługi otrzymali: Stanisław Mietła z Jasienia, Bogdan Jakubczyk z Tymowej, Stanisław Dzięćko ze Szczurowej, Zofia Cieśla z Ryłowej, Kazimierz Kołodziej z Iwkowej, Józef Macheta z Gnojnika, Jerzy Pośliński z Czchowa, Anna Styrna z Bieśnika.

Na wstępie obrad Powiatowa Rada Narodowa chwilą milczenia uczciła pamięć zmarłego w okresie międzysesyjnym radnego Władysława Kaczora oraz powołała do swego składu dwóch nowych radnych – Bronisława Motaka z Porąbki Iwkowskiej i Jana Zajęca z Ispii. Powiatowa Rada Narodowa dokonała wyboru sekretarza Prezydium w miejsce zmarłego w czerwcu br. Stanisława Kulinowskiego. Nowym sekretarzem Prezydium PRN został Henryk Płaneta. Pochodzi on z Biadolin Radłowskich, liczy lat 41, zamieszkały jest w Bochni i znany jako długoletni pracownik i działacz rad narodowych. Przez szereg lat pracował w Prezydium WRN w Krakowie na stanowisku starszego inspektora,

ostatnio jest sekretarzem Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Tarnowie.

Powiatowa Rada Narodowa na tej sesji wybrała 80 ławników ludowych do Sądu Powiatowego w Brzesku oraz 70 członków Kolegium do Spraw Wykroczeń. Na przewodniczącego Kolegium wybrany został mgr Konstanty Bujak, zastępcami zostali: Jerzy Kachnikiewicz i mgr Alicja Zięcina. W sesji wziął udział kierownik Wydziału Organizacyjno-Prawnego Prezydium WRN, mgr Włodzimierz Ostrowski.

Narada aktywu kobiecego

5 listopada 1971 roku w Brzesku z inicjatywy Rady Kobiet przy Powiatowym Komitecie Frontu Jedności Narodu odbyła się narada aktywu kobiecego. W naradzie, w której uczestniczyło 150 przedstawicieli kobiecych organizacji i środowisk powiatu, wziął udział sekretarz KW PZPR, Andrzej Czyż i I sekretarz KP PZPR, Ludwik Nęcza.

W referacie wprowadzającym do dyskusji, który wygłosił przewodniczący Prezydium PRN Jan Szczepaniec, przedstawione zostały najważniejsze zadania inwestycyjne powiatu brzeskiego na lata 1971 – 1975. W dyskusji, w której wzięły udział 23 uczestniczki, mówiło się dużo o sprawach i kłopotach nurtujących kobiety. Dyskutantki wysuwały wnioski dotyczące problemu ułatwienia życia kobietom. Na uwagę zasługują szczególnie te, które miały swe poparcie w czynie zjazdowym, a takie właśnie zgłaszały kobiety z Zabawy, Sufczyzna, Górki oraz Fabryki Opakowań Błaszanych.

W swoich wystąpieniach sekretarze KW i KP ustosunkowali się do głosów kobiet, podkreślając przy tym, że realizacja zgłoszonych przez nie postulatów będzie wówczas możliwa, gdy każdy obywatel wykona uczciwie swoje obowiązki i zadania.

Obchody 54 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej

W powiecie odbyły się obchody 54 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej. Miasto Brzesko zostało udekorowane flagami czerwonymi i białoczerwonymi, w witrynach sklepowych umieszczono portrety Lenina oraz pomysłowe dekoracje i kwiaty. Księgarnia Domu Książki urządziła wystawę książek, tematycznie związaną z tą rocznicą. 6 listopada, w sali Kina Bałtyk, odbyła się uroczysta akademicka. Po odegraniu hymnów polskiego i radzieckiego, okolicznościowe przemówienie wygłosił sekretarz KP PZPR, Kazimierz Schütterly. Część artystyczną wypełnił zespół młodzieży Liceum Ogólnokształcącego.

Wśród licznie zgromadzonych przedstawicieli organizacji politycznych i społecznych, władz administracyjnych i społeczeństwa naszego mia-

sta, na akademii był obecny dr Walerian Jaworski, mieszkaniec Brzeska, lekarz, uczestnik Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, któremu młodzież wręczyła kwiaty, a zebrani urządzili serdeczną owację. Na terenie całego powiatu w szkołach, świetlicach i klubach odbyły się okolicznościowe akademie, apele, wieczornice.

Obrady Plenarne Powiatowego Komitetu FJN

4 listopada 1971 roku w Brzesku obradowało plenarne posiedzenie Powiatowego Komitetu FJN. Tematem zasadniczym były aktualne zadania Frontu Jedności Narodu, wypływające z wytycznych na VI Zjazd Partii. Referat na ten temat wygłosił przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec.

W dyskusji omówiono perspektywy gospodarczego rozwoju naszego powiatu, wiele miejsca poświęcono też zagadnieniu poprawy stanu bezpieczeństwa, wychowaniu młodzieży, zwalczaniu przejawów pijaństwa i chuligaństwa.

Na tym posiedzeniu zapadły też ważne decyzje organizacyjne. Nowym przewodniczącym Powiatowego Komitetu FJN został wybrany dyrektor Liceum Ekonomicznego w Brzesku, Franciszek Bal. Zastępcami zostali sekretarz KP, Ludwik Nędza, prezes Powiatowego Komitetu ZSL, poseł dr Franciszek Mleczek, prezes PK SD, Józef Żak. W skład Komitetu, jako członkowie, weszli przedstawiciele wszystkich działających na terenie powiatu organizacji politycznych, społecznych, młodzieżowych i gospodarczych. Łącznie Powiatowy Komitet Frontu Jedności Narodu w Brzesku liczy 50 członków. Siedzibą Powiatowego Komitetu FJN w Brzesku jest gmach Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, ulica Głowackiego nr 51.

Epidemia grypy

Ogłoszony w dniu 23 listopada stan epidemii grypy w powiecie trwa nadal. W ubiegłym tygodniu zgłoszono 4.520 zachorowań. W ostatnich dniach na szczęście liczba nowych zachorowań zmalała, ale jeszcze utrzymuje się na dość wysokim poziomie. Na przykład w dniu 2 grudnia służba zdrowia zanotowała 492 nowe wypadki zachorowań.

Z powodu epidemii grypy zawieszono naukę w niektórych szkołach, między innymi w Technikum Mechaniczno Elektrycznym, Liceum Ogólnokształcącym, w Szkole Podstawowej Nr 1 w Brzesku, w Technikum Rolniczym w Wojniczu i w 20 innych szkołach na terenie powiatu. Zamknięto też 8 przedszkoli. Szpital Powiatowy zakazał odwiedzin chorych. W Brzesku widzi się zamknięte sklepy, niektóre zaś pracują w skróconych godzinach pracy lub w zmniejszonej obsadzie personalnej.

Służba zdrowia dwoi się i troi. Dość powiedzieć, że wiejskie ośrodki zdrowia przyjmują po 100 i więcej chorych dziennie, a wizyty domowe przeciągają się do późnych godzin nocnych. Apteka w Brzesku, jak również wszystkie w terenie są przepełnione, wydają jednak lekarstwa długo po wyznaczonych godzinach otwarcia. Trzeba z całym uznaniem pokreślić ofiarną, pełną poświęcenia pracę lekarzy i całej służby zdrowia. Wszyscy w tych trudnych chwilach stanęli na wysokości zadania, niosąc ofiarną pomoc chorym.

Doroczna narada sołtysów

29 grudnia 1971 roku odbyła się doroczna narada sołtysów z terenu całego powiatu brzeskiego. Naradzie przewodniczył przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec. Na porządku dziennym znalazły się takie sprawy jak:

- rola i zadania sołtysa w gospodarczym, społecznym i kulturalnym rozwoju wsi, na ten temat mówił sekretarz Prezydium Rady Narodowej, Henryk Płaneta,

- aktualne zagadnienia rolnictwa i obrót ziemią w świetle nowych przepisów omówił kierownik Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa – mgr Stanisław Maj,

- zadania sołtysa w zakresie inkasa zobowiązań pieniężnych, omówił kierownik Wydziału Finansowego, mgr Waław Trunów,

- stan bezpieczeństwa w powiecie, zwalczanie chuligaństwa, pijaństwa, kradzieży i innych przestępstw oraz wykroczeń przedstawił komendant powiatowy MO, major Adolf Dziuk.

Wystąpił też kierownik Wydziału Spraw Wewnętrznych, Zygmunt Gałorowski, omawiając działalność Kolegium Karno Administracyjnego w zwalczaniu naruszeń zasad porządku publicznego i współżycia społecznego.

Zabierało głos szereg sołtysów, którzy mówili o swoich trudnościach w pracy, szczególnie w działalności społecznej. Stwierdzono bezspornie, że rola sołtysa w swoim środowisku jest poważna, że jako pierwszy obywatel swojej wsi winien świecić przykładem wzorowego obywatela, człowieka o „czystych rękach”, posiadającego wysoki autorytet u miejscowego społeczeństwa, wysoki poziom moralny. Olbrzymia większość sołtysów w powiecie brzeskim w zupełności odpowiada tym kryteriom. Podkreślono także poważną rolę zebrani wiejskich, ale zarazem wskazano na potrzebę podniesienia ich rangi, tak aby stały się rzeczywistą formą zasięgania opinii mieszkańców w istotnych sprawach wsi.

Odpowiadając na liczne pytania i wątpliwości, przewodniczący Prezydium, Jan Szczepaniec wypowiedział szereg uwag i rad, jak należy pracować w roku następnym, tak aby stał się on rokiem dalszego gospodarczego, społecznego i kulturalnego

rozwoju naszego powiatu. Wyraził też uznanie dla właściwej postawy i ofiarnych wysiłków większości sołtysów. Następnie dokonał dekoracji dwóch sołtysów Złotymi Krzyżami Zasługi. Otrzymali je: Władysław Kołek, sołtys wsi Jadowniki i Władysław Kubicki, sołtys wsi Filipowice. Na zakończenie przewodniczący życzył wszystkim sołtysom owocnej pracy, wiele zdrowia, szczęścia i pomyślności w nowym 1972 roku.

O działalności Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich

Towarzystwo Rozwoju Ziem Zachodnich powstało w Polsce w roku 1957. W tym też roku, z inicjatywy Powiatowego Komitetu Frontu Jedności Narodu, powstał w Brzesku Oddział Powiatowy tego Towarzystwa. Organizacją tą przez 3 lata kierował jako przewodniczący, mgr inż. Zbigniew Wyszyński, kierownik referatu leśnictwa w Wydziale Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium PRN w Brzesku. Następnie prezesem był aż do końca działalności Towarzystwa dr Józef Gurgul, prof. Liceum Ogólnokształcącego w Brzesku, wizytator w Wydziale Oświaty Prezydium PRN. W tym czasie w skład Zarządu Powiatowego wchodził nadto: Władysław Grodkowski, przewodniczący Prezydium MRN w Brzesku, jako zastępca przewodniczącego, sekretarzem był Włodzimierz Niemczyk, sekretarz Koła Ligi Obrony Kraju w Brzesku, skarbnikiem zaś Janina Wis, pracownik LOK w Brzesku. Z Zarządem współpracował sekretarz Powiatowego Komitetu FJN w Brzesku, Jan Burlikowski.

Zarząd Powiatowy TRZZ swoją działalność opierał o szeroki aktyw terenowy, złożony z działaczy społecznych instytucji i zakładów pracy oraz przewodniczących kół w powiecie. Do wyróżniających się działaczy TRZZ należeli: mgr Romana Ziętarska, przewodnicząca Koła w Łysej Górze, Błażej Palej, przewodniczący Koła w Liceum Ogólnokształcącym, Jan Burlikowski, sekretarz PK FJN, kierownik Wydziału Organizacyjno-Prawnego Prezydium PRN, mgr Zenon Osysko i Maria Rosa z Koła przy Technikum Rolniczym w Wojniczu, Stanisław Radzim i Wojciech Rojek z Koła przy Browarze Okocim, mgr Józef Czarnik, przewodniczący Koła w Narodowym Banku Polskim w Brzesku, Józef Sumara, przewodniczący Koła przy Szkole Podstawowej w Borzęcinie Górnym, Jan Haluch, działacz Towarzystwa przy Szkole Podstawowej w Porąbce Uszewskiej, Stanisława Jarosz, przewodnicząca Koła przy Szkole Podstawowej w Jadownikach, Józef Grabowski, działacz w Kole przy PZGS w Brzesku, Józef Stypka, działacz Koła TRZZ przy Wytwórni Owoców i Warzyw PZGS w Brzesku, mgr inż. Stanisław Maj, działacz Towarzystwa w Wydziale Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium PRN w Brzesku oraz nauczyciele szkół

średnich i podstawowych w powiecie, uczący przeważnie historii i geografii, jak np. w Zakliczynie, Rudym Rysiu.

Dla uzyskania lepszych wyników pracy Zarząd Powiatowy TRZZ nawiązał szeroką współpracę z wielu instytucjami i zakładami pracy, jak np. Frontem Jedności Narodu, Związkiem Harcerstwa Polskiego, Towarzystwem Wiedzy Powszechnej, Ligą Obrony Kraju, Wydziałem Oświaty Prezydium PRN, Biblioteką Powiatową, Domem Książki.

Łącznie powiatowa organizacja TRZZ liczyła 13 kół, w których przeciętnie było od 15 do 25 członków. Razem w powiecie było około 250 członków Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich. Zarząd Powiatowy TRZZ współpracował ściśle z Zarządem Wojewódzkim, w którym pracowały w tym czasie takie osobistości jak: prof. UJ Stanisław Ehrlich, prof. UJ Witold Taszycki, prof. Tadeusz Seweryn i inni.

Celem Towarzystwa była pełna integracja Ziem Zachodnich i Północnych, odzyskanych po wiekach, z resztą Polski. W swojej pracy Towarzystwo stosowało różne formy np.: popularyzacja wiedzy o Ziemiach Zachodnich i Północnych, propagowanie akcji osiedlania się na tych Ziemiach itp. Zarząd Powiatowy organizował corocznie olimpiady i konkursy wiedzy o Ziemiach Zachodnich i Północnych, np. pod hasłami „Polskość Warmii i Mazur”, „Rola Ziem Zachodnich i Północnych w rozwoju Polski Ludowej”, „Morze żywi i bogaci”, „Tradycje Polski na morzu”, „Przeszłość i teraźniejszość polskości na Śląsku”, „25 lat Polski na Ziemiach Pomorskich”, „Co wiesz o życiu Polaków na ziemiach Zachodnich i Północnych”. Liczba uczestników w poszczególnych konkursach była zawsze bardzo duża, niektóre miały nawet 300 uczestników. Ponadto organizowano w kołach konkursy gazetek ściennych o Ziemiach Zachodnich i Północnych, albumów z fotografiami i wyinkami z prasy na tenże temat, tak zwane Zgaduj – Zgadule.

Z innych prac Towarzystwa w naszym powiecie, wymienić należy coroczny udział młodzieży, członków kół, w obchodach 1 Majowych, z herbami i emblematami miast Ziem Zachodnich i Północnych, organizowanie każdego roku pochodów, wieczornic, poranków, apeli z okazji Tygodnia Ziem Zachodnich i Północnych, organizowanie wystaw książek, fotosów, broszur, gazetek w szkołach, świetlicach, a także w zakładach pracy. Organizowano spotkania z działaczami Ziem Zachodnich i Północnych, np. z por. Kaźmierczykiem z Dowództwa Marynarki Wojennej, jak również z osadnikami na Ziemiach Zachodnich, pochodzącymi z powiatu brzeskiego. Członkowie Zarządu Powiatowego i terenowych kół odbywali spotkania

z młodzieżą na ogniskach ZMP a także ze społeczeństwem gromad. Organizowano kursy wiedzy o Ziemiach Zachodnich i Północnych dla nauczycieli historii i geografii, odczyty i pogadanki w kołach terenowych, w Radiowęźle Powiatowym itp.

Zarząd propagował osiedlanie się na Ziemiach Zachodnich i Północnych. Zorganizowano w tym celu specjalny punkt informacyjny dla Akcji Osiedleńczej przy Wydziale Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium PRN, którym kierował mgr Stanisław Maj. Prowadzono w terenie akcję werbunkową, pogadanki o akcji osiedleńczej, dostarczano do gromad ulotki, informatory i inne tego rodzaju materiały otrzymywane z Zarządu Wojewódzkiego. Członkowie kół, uczniowie szkół, prowadzili korespondencję z kołami TRZZ na terenach zachodnich Polski oraz ze szkołami z tamtych terenów, w celu utrzymania serdecznej więzi Ziem Odzyskanych z resztą Polski.

Z inicjatywy Zarządu Powiatowego TRZZ, a szczególnie jego przewodniczącego, dr Józefa Gurgula, opracowana została mapa Słowiańszczy-

zny pod nazwą „1000 lat zmagania o polskość Ziemi Zachodnich i Północnych”. Opracowano także planszę pt. „Korzystne i szkodliwe dla polskości wydarzenia na Ziemiach Zachodnich i Północnych”. Praca Zarządu Powiatowego i kół terenowych znalazła uznanie władz wojewódzkich i Rady Naczelnej Towarzystwa Rozwoju Ziemi Zachodnich, a także i władz politycznych. Przewodniczący Zarządu Powiatowego, dr Józef Gurgul wchodził w skład Zarządu Wojewódzkiego TRZZ, a także został powołany w skład Rady Naczelnej w Warszawie, biorąc zawsze aktywny udział w pracach tych ogniw i w toku zebrań i narad. Odznaczony został medalem Zasłużony działacz Ziemi Zachodnich i Północnych. Wielokrotnie brał udział w obradach Rady Naczelnej Towarzystwa, między innymi w Opolu, Zielonej Górze, Olsztynie, Bytomiu, Katowicach i Warszawie.

Swoją aktywną działalność Zarząd Powiatowy zakończył równocześnie z rozwiązaniem Towarzystwa Rozwoju Ziemi Zachodnich, które nastąpiło w roku 1971.

ROK 1972

II DNI ZIEMI BRZESKIEJ

Roczny bilans świadczeń na budowę szkół

Powiatowy Komitet Społecznego Funduszu Budowy Szkół i Internatów podsumował wyniki zbiórki na budowę szkół w roku 1971. Powiatowy plan zbiórkowy zrealizowany został w 89,1%. Na planowaną kwotę 1.673 tys. zł. osiągnięto 1.473 tys. zł. Poszczególne grupy świadczyły następująco:

- pracownicy brzeskich zakładów pracy i w powiecie na planowaną kwotę 561 tys. zł., wpłacili 758 tys. zł., to jest 135,3% planu rocznego,
- rolnicy indywidualni na kwotę 880 tys. zł., wypłacili 572 tys. zł., to jest 65% planu,
- wolne zawody na kwotę planowaną 3 tys. zł., wpłaciły 1 tys. zł., to jest 33,3% planu,
- spółdzielczość na kwotę 150 tys. zł., wpłaciła 88 tys. zł., to jest 53,6%,
- rzemiosło prywatne na 40 tys. zł. wpłaciło 17 tys. zł, to jest 42,5%,
- handel prywatny na kwotę planowaną 4 tys. zł. nie wpłacił ani złotówki,
- młodzież szkolna na planowaną kwotę 20 tys. zł. wpłaciła 25 tys. zł., to jest 125% planu rocznego.

Jeśli idzie o świadczenia rolników, to według poszczególnych gromad przedstawiają się ono następująco:

Miejscowość	Plan	Wykonanie	Procentwykonania
Borzęcin	100.000	60.283	60%
Czchów	30.000	17.515	58,3%
Jadowniki	50.000	24.643	49,3%
Łysa Góra	30.000	14.770	45,9%
Brzesko	75.000	33.887	45,1%
Brzesko miasto	15.000	6.766	45,1%
Szczurowa	130.000	58.005	44,6%
Dębno	90.000	38.970	43,3%
Charzewice	50.000	19.905	39,8%
Szczapanów	90.000	35.163	39,0%
Jurków	85.000	32.727	38,3%
Biadoliny Szlach.	50.000	17.931	35,9%
Wojnicz	120.000	42.476	35,5%
Gnojnik	120.000	36.970	30,8%
Doły	60.000	18.390	30,6%
Zabawa	50.000	26.490	29,4%
Paleśnica	25.000	7.073	28,3%
Zakliczyn	130.000	36.238	27,8%
Zaborów	70.000	16.904	24,1%
Porąbka Iwkowska	35.000	7.355	21,0%
Iwkowa	30.000	5.476	18,2%

Wyniki zbiórki nie są więc zadawalające, szczególnie na odcinku wiejskim. Zaznaczyć należy, że oprócz wydatków na budowę szkół i internatów ze środków uzyskanych z tego źródła mogą być budo-

wane również obiekty służby zdrowia, jak ośrodki zdrowia, apteki itp.

Bezpłatna opieka lekarska dla ludności wiejskiej

Z dniem 1 stycznia 1972 roku, zgodnie z decyzją władz, ludność wiejska, to jest rolnicza, została objęta bezpłatną opieką lekarską, podobnie jak dotychczas pracownicy zakładów pracy i ich rodziny. Oblicza się, że tą opieką objęto około 54% ludności powiatu. W poszczególnych gminach kształtuje się to różnie, w zależności od liczby zatrudnionych w zakładach pracy i ich rodzin. Objęcie bezpłatną opieką lekarską ludność rolnicza przyjęła z wielkim zadowoleniem. Działające z dużym pożytkiem na terenie powiatu Spółdzielnie Zdrowia, założone z inicjatywy rolników, przeszły obecnie na koszt budżetu państwa.

Zespół Szkół Zawodowych otrzymał imię Bohaterów Westerplatte.

14 stycznia 1972 roku odbyła się w Brzesku uroczystość nadania Zespołowi Szkół Zawodowych imienia Bohaterów Westerplatte. Zespół ten, to: Technikum, Szkoła Zasadnicza Zawodowa i Zawodowa Doksztalająca o kierunku Elektryczno – Mechanicznym, działający trzeci rok, a wybudowany kosztem 43 mln zł. W szkołach tego Zespołu uczy się już około 1.000 uczennic i uczniów. Znajdą oni zatrudnienie w zakładach pracy na terenie powiatu brzeskiego, w Nowej Hucie oraz w innych zakładach pracy.

W ramach programu uroczystości z tej okazji, odbyła się sesja popularno-naukowa, poświęcona udziałowi naszych żołnierzy w II wojnie światowej, ze szczególnym podkreśleniem bohaterskiej obrony Westerplatte. Młodzież tych szkół spotkała się z komandorem Jerzym Pawłowskim z Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej w Gdyni. 15 stycznia, w sali widowiskowej Fabryki Opakowań Blaszaných, młodzieży szkół zawodowych wręczono sztandar. W tym dniu, na frontonie budynku szkoły odsłonięto tablicę pamiątkową, poświęconą bohaterstwu wojsk polskich. Aktu tego dokonali osobiście obrońcy Westerplatte – mjr Leon Pająk i mjr Jan Gryczman. W uroczystości tej wzięli udział gospodarze powiatu brzeskiego – I sekretarz KP PZPR, Ludwik Nędza i przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec.

Program upowszechnienia postępu rolniczego

Z końcem ubiegłego roku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej uchwaliło program upowszechnienia postępu rolniczego w naszym powiecie. Poprzez szereg agrotechnicznych poczynań, zgodnych z nowoczesnie pojętą wiedzą rolniczą, ma

się on przyczynić do podniesienia produkcji rolnej i hodowlanej. Zagadnienie jest niezmiernie ważne, bez postępu w rolnictwie nie ma bowiem mowy o wydatniejszym zwiększeniu plonów, czy też dalszych osiągnięciach w hodowli.

Oto kilka danych o warunkach glebowych w naszym powiecie. Powiat brzeski posiada 59.200 ha użytków rolnych, z tego 43.300 ha gruntów ornych, 15.200 ha użytków zielonych, 600 ha sadów. Powiat posiada gleby bardzo zróżnicowane, w północnej części dominują łąki i piaski, w południowej przeważają gleby zwietrzelinowe, napływowe, ilasto piaszczysto-lessowate. Na niewielkich obszarach występują żwiry, piaski oraz gliny rzeczne. Wydłuż rzek występują mady, piaski i żwiry rzeczne i to zarówno w rejonie nizinnym jak i górzystym. Przeważającym typem glebowym są gleby brunatne, bielcowe i mady. Powiat nasz posiada ilość opadów zbliżoną do Krakowa, to jest średnio około 720 milimetrów, w tym rejon południowo podgórski wyższą niż północny. Duża ilość opadów w czerwcu i lipcu, często o charakterze nawalnicowym, ogranicza w znacznym stopniu uzyskiwanie wysokich plonów roślin zbożowych, wskutek wylegania zbóż.

Wyniki analiz glebowych na zasobność składników pokarmowych wykazują brak fosforu w przeważającej ilości gleb, jak również brak potasu. Niekorzystnie również przedstawia się odczyn glebowy. Gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych posiadamy około 74%, lekko kwaśnych około 24%, obojętnych i zasadowych około 20%.

Jeśli idzie o produkcję zwierzęcą obsada na 100 ha użytków rolnych wynosi: bydła 68,4 sztuk, w tym krowy 53,9 sztuk, trzody chlewnej ogółem 56,6 sztuk, w tym macior 6,1 sztuk, owiec 4 sztuki, koni 14,3 sztuki.

Plany rozwoju produkcji rolnej na lata 1971 – 1975 w zakresie produkcji roślinnej idą w następujących kierunkach:

– planuje się dalszy wzrost produkcji zbóż zarówno pastewnych jak również chlebowych, głównie w drodze podniesienia wydajności z 1 hektara, jak też zwiększenia arealu pszenicy kosztem żyta oraz jęczmienia kosztem owsa. Zwyżkę plonów zamierza się osiągnąć przede wszystkim na drodze większego zużycia nawozów mineralnych, rejonizacji intensywnych odmian, planowej odnowy materiału siewnego, ochrony roślin oraz dalszego postępu w agrotechnice. W roku 1975 planuje się osiągnąć 172 kg NPK na 1 hektar użytków rolnych.

– planuje się zmniejszyć powierzchnię upraw ziemniaka z 7.500 ha do 6.900 ha w roku 1975, podnosząc równocześnie plon do 210q z 1 ha.

– planuje się wzrost plonów 4 podstawowych zbóż z 21,8 q obecnie, do 25 q z jednego ha w roku

1975, buraka cukrowego z 360 do 380 q w roku 1975.

– powierzchnia roślin pastewnych w nadchodzącej pięcioletce ma wzrosnąć z 8.300 ha do 9.000 ha i ma osiągnąć w 1975 roku 22% w strukturze zasiewów.

– w wysiewie poplonów planuje się również wzrost: w poplonach letnich o około 2.000 ha i w poplonach ozimych około 1.500 ha.

– powierzchnia upraw warzywnych w najbliższej pięcioletce ma wzrosnąć w naszym powiecie z 400 w roku 1969 do 650 hektarów w roku 1975, z tym, że procentowy wskaźnik zbiorów w 1975 roku ma wynosić w stosunku do roku 1970 – 194%.

– powierzchnię sadów natomiast planuje się utrzymać na poziomie około 600 ha, z tym, że procentowy wskaźnik zbiorów w roku 1975 ma wynosić w stosunku do roku 1970 – 127%.

Planuje się również korzystniejsze zmiany w jakości owoców. Największą pozycję wśród warzyw zajmą ogórki, następnie kalafior i cebula. Szczególnie zaniedbane rejon w zakresie upraw ogrodniczych to tereny gromad: Szczurowa, Zabawa, Zaborów i Borzęcin. W tych gromadach nasiloną zostanie kontraktacja warzyw i ziemniaków wczesnych. Kontraktacja ogórków będzie rozwijana w dalszym ciągu na terenie gromad: Wojnicz, Jurków i Charzewice. Rejon Czchowa i Zakliczyna będzie się w dalszym ciągu specjalizował w uprawach szklarniowych i uprawie fasoli. W całym południowym rejonie powiatu będzie się prowadzić nowe nasadzenie, przede wszystkim jabłoni oraz kontraktacje sadów. Poprawę jakości owoców planuje się osiągnąć między innymi przez nasadzenie szlachetnych odmian oraz usługi w zakresie zabiegów fitosanitarnych. Dla sprawniejszej organizacji pracy zamierza się również tworzyć bloki sadów. Znaczną pozycję w powierzchni sadów zajmują krzewy jagodowe, a wśród nich czarna porzeczka. Mówiąc o produkcji owoców i warzyw nie można pominąć truskawek, których powierzchnię szacuje się na około 100 ha. Zamierza się ją powiększyć w roku 1975 do około 160 ha.

Odnosnie pogłowia bydła zamierza się osiągnąć wzrost ilościowy do 44.600 sztuk w roku 1975, czyli do około 73,2 sztuki na 100 ha użytków rolnych. Szczególna uwaga będzie zwrócona na poprawę jakości pogłowia bydła i związaną z tym wydajność. Odnosi się to w zasadzie do całego powiatu, ale szczególnie do jego północnej części, a więc do gromad: Szczurowa, Zaborów, Borzęcin, w których użytki zielone zajmują dominującą pozycję. W tych rejonach planuje się najwyższy wzrost pogłowia bydła, gdyż posiadają one szczególnie sprzyjające warunki do specjalizowania się w kierunku mlecznym. Ponadto w tych rejonach,

jak również na terenie gromady Dębno, przewidyje się produkcję opasów pochodzących od krów wykazujących cechy mięsne, skrzyżowanych z odpowiednimi buhajami, z tym, że ilość tych opasów ma wynosić około 2.000 sztuk w skali rocznej.

Mając na uwadze intensyfikację chowu bydła, wprowadza się rasę niziną czarno-białą i rasę niziną czerwono-białą na południu powiatu w dotychczasowy rejon bydła rasy czerwono-polskiej, głównie w drodze krzyżówki wypierającej. Rasę niziną czerwono-białą wprowadza się w rejon gromad Iwkowa, Porąbka Iwkowska, Czchów, Paleśnica i wsi położonych w południowej części gromady Zakliczyn. Pozostałe rejony naszego powiatu obejmie się hodowlą rasy nizinnej czarno-białej. Zamierza się również zabezpieczyć dla celów hodowlanych cielęta pochodzące od nielicznych wartościowych krów w tych wsiach, w których przeważa bydło o niskich cechach użytkowych. Cielęta te będą rozprowadzane na miejscu. Głównym jednak rezerwuarem wysokiej jakości cieliczek będzie rejon Szczurowej, Zaborowia i Zabawy.

W zakresie rozwoju produkcji trzody chlewnej przyjęto wskaźnik według którego docelowy plan na rok 1975 wynosi 48.300 sztuk pogłowia trzody chlewnej, czyli 78,4 sztuki na 100 ha użytków rolny. Główne nasilenie pracy pójdzie jednak w kierunku poprawy jakości otrzymywanych tuczników, nowych tańszych zasad żywienia i specjalizacji produkcji.

Do powyższych wskaźników dążyć się będzie następującymi metodami i sposobami. Przy Wydziale Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium PRN istnieje specjalna komórka postępu rolniczego, która organizować będzie wykonanie wszystkich zadań. Przewiduje się więc prowadzenie na terenie całego powiatu szeregu demonstracji, na przykład z zakresu intensywnego nawożenia i użytkowania łąk, racjonalnego żywienia krów mlecznych i cieląt, plantacji truskawek, porzeczki czarnej, ogórków konserwowych, wysiewów mieszanek, prowadzenia wzorcowych sadów jabłoniowych, plantacji jarzyn, wzorcowej uprawy ziemniaków, pokazy odchovu loszek, prosiąt, bekonów. Do prowadzenia instruktażu i demonstracji zobowiązane zostały różne specjalistyczne instytucje, jak Rolnicze Zakłady Doświadczalne Karniowice, Powiatowy Inspektorat Wodnych Melioracji, PZGS, Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego, Centrala Nasienna, Powiatowa Spółdzielnia Ogrodnicza, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Związek Plantatorów Roślin Oleistych, Związek Plantatorów Roślin Okopowych, Związek Producentów Trzody Chlewnej, Okręgowe Spółdzielnie Mleczarskie. Pokazy będą prowadzić wyżej wymienione instytucje, wg swojej specjalności, na przykład: Przetwórnia Owo-

cowo-Warzywnicza PZGS – pokazy przeszczepiania drzew owocowych, mechanizacji zabiegów ochrony roślin, Centrala Nasienna – pokazy prawidłowego wysadzanie wysadków buraczanych, wysiewu rzędogo, Powiatowa Spółdzielnia Ogrodnicza – pokazy prześwietlania i cięcia drzew owocowych, Związek Plantatorów Roślin Okopowych – pokazy mechanicznego sprzętu buraków cukrowych, ochrony ziemniaka, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska – pokazy higienicznego doju, kiszenia zielonek, budowy gnojowni. Prowadzone będą starania w kierunku stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych i metodyki pracy gromadzkiej służby rolnej w terenie. W roku 1972 liczba gospodarstw przykładowych zostanie zwiększona do 40. W dalszym ciągu będą prowadzone stałe szkolenia rolnicze, a także szkolenia dla rolników prowadzących demonstracje. Szkolenia prowadzić będą również instytucje i związki branżowe. Przewidziany jest szereg pokazów, konkursów z nagrodami. W całości program postępu rolniczego jest bardzo bogaty i starannie przygotowany. Cała sprawa polega na tym, aby został w pełni wykonany.

Sesja Powiatowej Rady Narodowej na temat planu gospodarczego i budżetu

21 stycznia 1972 roku obradowała Powiatowa Rada Narodowa. Głównym tematem obrad był plan gospodarczy i budżet powiatu na rok 1972. W obradach wziął udział zastępca kierownika Wydziału Finansowego Prezydium WRN, mgr Stanisław Talaga, sekretarz PK ZSL, Bolesław Woda, przedstawiciele zakładów pracy i instytucji szczebla powiatowego, przewodniczący GRN. Obradom przewodniczył radny Stanisław Dziopak.

Przed rozpoczęciem zasadniczych obrad dokonano dekoracji odznaczeniami państwowymi. Za działalność bojową w czasie okupacji Rada Państwa nadała Krzyże Partyzanckie: Władysławowi Myślińskiemu z Brzeska i Piotrowi Curyło ze Szczurowej. Za działalność społeczną w swoim środowisku Złote Krzyże Zasługi otrzymali: Michał Okas z Okocimia, Franciszek Wrona z Gosprzydowej, Tadeusz Macheta z Olszyn i Władysław Kubicki ze Stróż, Srebrne Krzyże Zasługi: Augustyn Trytak z Biadolina Radłowskich, Brązowe Krzyże Zasługi: Stanisław Dzieńko ze Szczurowej. Złote Odznaki Za zasługi dla Ziemi Krakowskiej otrzymali: Władysław Wełna z Jasienia i Stanisław Lechowicz z Brzeska. Związek Bojowników o Wolność i Demokrację, Zarząd Okręgu w Katowicach przyznał Medale Pamiątkowe uczestnikom powstań śląskich – Stanisławowi Śniegowi ze Szczurowej, Ryszardowi Jaszynie z Brzeska i Jacentowi Bączkowi z Grabna.

Podstawowym założeniem planu gospodarczego powiatu na rok 1972 jest dalsza poprawa warun-

ków bytowych ludności. Równolegle do poprawy warunków bytowych nastąpi dalszy rozwój społeczno-gospodarczy powiatu. W planie gospodarczym na rok 1972, przyjęto wzrost wskaźnika obrotu towarowego o 9,6% w stosunku do roku 1971, co pozwoli uzyskać w sprzedaży ponad 1 miliard złotych rocznego obrotu.

Przemysł terenowy wykazuje także tendencję wzrostową. W zakresie sprzedaży wyrobów własnej produkcji o 8%, zatrudnienia o 9%, a o 15,7% wzrosną usługi dla ludności. Łącznie z wartością produkcji przemysłu kluczowego, produkcja ta i usługi przekroczą wartość 1.230 mln zł. Jest to więc dalszy, wyraźny wzrost produkcji przemysłowej i usług, podyktowany z jednej strony potrzebami terenu, z drugiej zaś powiększającą się zdolnością produkcyjną działających w powiecie zakładów i lepszą wydajnością pracy.

W rolnictwie przewiduje się nasilenie produkcji roślinnej, w szczególności zaś roślin oleistych, ziemniaków, pastewnych i warzyw, kosztem częściowego ograniczenia powierzchni upraw buraka cukrowego. Zakłada się uzyskanie wydajności czterech podstawowych zbóż w wysokości 23 q z 1 hektara, ziemniaków 200 q, siana łąkowego o 5,5 q więcej, w stosunku do roku ubiegłego. Zakłada się też odpowiedni wzrost pogłowia trzody chlewnej oraz poprawę jakości bydła, w wyniku czego wzrośnie skup żywca i mleka.

W zakresie budowy dróg lokalnych zakłada się wybudowanie 22 km dróg lokalnych przy udziale ludności w czynie społecznym. Nakłady na ten cel wynoszą 21.600 tys. zł. Nadto, ze środków powodziowych zostanie wykonana budowa 2,5 km dróg twardych, odbudowa 4 km takich dróg i remont 2 mostów, zaś ze środków budżetowych wykonana zostanie modernizacja oraz odnowa nawierzchni bitumicznej na długości 4,5 km.

Oświata, wychowanie i kultura, to poważna dziedzina działalności rad narodowych. Plan zakłada oparcie się w zasadzie o istniejące obecnie placówki kulturalno-oświatowe, jednakże z pełniejszym ich wykorzystaniem.

W dziedzinie zdrowia i pomocy społecznej plan gospodarczy przewiduje dalszą poprawę i doskonalenie systemu społecznej służby zdrowia, przy założeniu dalszego jej rozszerzania, związanego z objęciem ludności rolniczej powszechną opieką leczniczą.

Istotną pozycją planu gospodarczego są inwestycje i program czynów społecznych ludności. Na zadania inwestycyjne przeznaczone zostały limity i środki w wysokości 76.485 tys. zł., w tym na roboty budowlano-montażowe 69.910 tys. zł. Zadania te w poszczególnych resortach przedstawiają się następująco:

W resorcie rolnictwa przewiduje się dalsze prace przy budowie wałów ochronnych na Dunajcu w miejscowościach Lusławice i Wróblowice długo-

ści 3,8 km. Rozpocznie się także realizację trzech innych zadań melioracyjnych: drenowania gruntów ornych Sufczyn – Południe na powierzchni 253 ha, Borzęcin – Jagniówka – 250ha i zagospodarowania pomelioracyjne metodą pełnej uprawy – 80 ha. Na kontynuowanie budowy wodociągu lokalnego w Szczurowej przewidziano w budżecie kwotę 4 mln zł. Ponadto, zainteresowana tą inwestycją Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Szczurowej partycypuje w kosztach budowy, przewidując na ten cel w roku 1972 kwotę 3 mln zł.

W resorcie gospodarki komunalnej na zadania inwestycyjne przeznaczono kwotę 31.677 tys. zł. Suma ta, przewidziana jest głównie na budowę wodociągu grupowego Łukanowice – Brzesko. Pierwszy termin oddania do użytku tej inwestycji przewidziany w tym roku, nie będzie dotrzymany z powodu trudności związanych z lokalizacją niektórych urządzeń na trasie. Ostatecznie jej ukończenie jest przewidziane na IV kwartał 1973 r. W Brzesku, przy ulicy Ogrodowej, przewiduje się rozpoczęcie budowy kolektora fekalnego jako wycinka ogólnej kanalizacji w mieście.

W resorcie oświaty rozpoczęta zostanie budowa szkoły podstawowej w Dzierżaninach, kontynuowana będzie budowa warsztatów Zasadniczej Szkoły Mechanizacji Rolnictwa w Zakliczynie.

W innych resortach oraz w pionie spółdzielczym przewidziane są w roku 1972 takie inwestycje jak:

- budowa zajezdni dla autobusów Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego – kosztem 2.111 tys. zł.,
- budowa dwóch budynków i oczyszczalni ścieków w Dębnie,

- internatu przy Technikum Rolniczym w Wojniczu,

W pionie spółdzielczym większość środków, bo 12.920 tys. zł. przewiduje się na spółdzielcze budownictwo mieszkaniowe, gdzie uzyska się 111 mieszkań oraz pomieszczenie na aptekę, lokal handlowo-naprawczy ELDOM'u, punkt dziewiarski Spółdzielni NOWOŚĆ. PZGS kontynuować będzie budowę piekarni w Jadownikach, a Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska realizować będzie budowę zlewni w Jurkowie i Jadownikach.

Rok 1972 będzie pierwszym rokiem rozbudowy Fabryki Opakowań Błasanych, zaś Okocimskie Zakłady Piwowskie rozpoczną modernizację warzelnii.

Planowana w programie czynów społecznych na rok 1972 wartość robót inwestycyjnych oraz remontowych wynosi 25.661 tys. zł. Planuje się wybudowanie 22 km nowych dróg oraz modernizację 5 km dróg. Kontynuować się będzie prace przy budowie 8 domów strażaka oraz zakończone zostaną budowy dwóch domów ludowych: w Woli Przemysłowskiej i Marcinkowicach. Przewiduje się rozpoczęcie budowy ośrodka zdrowia w Dębnie, a 5 wsi otrzyma połączenie telefoniczne.

Delegaci na VIII Zjazd ZMW

Brzeska organizacja Związku Młodzieży Wiejskiej wybrała 11 przedstawicieli na VIII Wojewódzki Zjazd ZMW, który będzie obradował 5 lutego w Krakowie.

Wybrani zostali:

- przewodnicząca Zarządu Powiatowego ZMW, Anna Herbert znana w powiecie działaczka społeczna,
- Jadwiga Bachara, nauczycielka z Zakliczyna, a także członek Plenum Zarządu Powiatowego,
- Stanisław Mucha, delegat młodzieży z Czchowa, działa w komisji rolnej i pełni funkcję wiceprzewodniczącego Zarządu Powiatowego,
- Edward Przepiórka, od wielu lat przewodniczący Zarządu, a obecnie wiceprezes GS Samopomoc Chłopska Okocim, członek Prezydium Zarządu Powiatowego ZMW,
- Adam Tyboń, działacz przodującego Koła ZMW w Łękach, pracuje w Zakładach Azotowych w Tarnowie,
- Edward Knaga, pracownik POM w Dębnie, wiceprzewodniczący ZP do spraw społeczno-zawodowych,
- Marian Zalewski z Koła ZMW w Sterkowcu,
- Stanisław Marecik zootechnik ze wsi Niedzwiedza,
- Krzysztof Mielniczuk ze Zdrochca, przewodniczący Zarządu Gromadzkiego ZMW w Zabawie,
- Tadeusz Leśniak, naczelny redaktor „Głosu Młodzieży”, znający dobrze problemy młodzieży powiatu brzeskiego, ponieważ jest częstym gościem tutejszych kół ZMW.

Wielki dzień gromady Borzęcin

30 stycznia 1972 roku Borzęcin przeżywał swój wielki dzień. W dniu tym nastąpiło od dawna oczekiwane otwarcie nowego budynku Ośrodka Zdrowia, budowanego przez tamtejszą ludność od kilku lat w czynie społecznym, przy pomocy państwa. Na uroczystość przybyli między innymi: sekretarz KP PZPR, Kazimierz Schüttterly, zastępca przewodniczącego Prezydium PRN, Mieczysław Garlicki, kierownik Wydziału Zdrowia Prezydium PRN, lek. Henryk Hetnał.

Uroczystość zgromadziła ludność całej wsi i była świetnie zorganizowana przez Komitet, którym kierował znany i ceniony działacz społeczny na tym terenie, sekretarz gromadzki Józef Bratko. Wygłosił on piękne przemówienie o osiągnięciach Borzęcina, ilustrując je przezroczami przedstawiającymi obiekty wybudowane w tej miejscowości w okresie Polski Ludowej. Wśród tych obiektów poczesne miejsce zajmuje właśnie nowy budynek Ośrodka Zdrowia, wybudowany kosztem 1.200 tys. zł. W imieniu Komitetu Budowy, Józef Bratko przekazał klucze od nowego budynku kierownikowi Ośrodka – lekarzowi Kowalskiemu.

Przedstawione zostało jeszcze widowisko regionalne pt. „Wesele borzęcińskie” w wykonaniu

miejscowego zespołu. Również i to widowisko opracował Józef Bratko. Wszyscy zaproszeni zwiedzili bogato wyposażony budynek Ośrodka Zdrowia, który odtąd będzie służył mieszkańcom gromady.

Zgon działacza społecznego

4 lutego 1972 roku w Szczurowej zmarł Józef Antosz. Był on długoletnim pracownikiem Gromadzkiej Rady Narodowej, od kilku lat na emeryturze. Do ostatnich chwil swego życia udzielał się chętnie w pracy społecznej. Był sekretarzem Koła Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, pracował w Gromadzkim Komitecie ZSL i we Froncie Jedności Narodu. Jako uczestnik Ruchu Oporu był przez hitlerowskiego okupanta więziony i przeszedł przez obóz koncentracyjny w Pustkowie. Wychował sześcioro dzieci, które zajmują odpowiedzialne stanowiska w kraju, jeden z synów jest generałem Wojska Polskiego. W kondukcie pogrzebowym, oprócz licznych przedstawicieli miejscowej ludności, był też poczet sztandarowy ZBOWiD-u z Brzeska.

Ochrona środowiska człowieka

Na rzecz ochrony środowiska działa, w naszym powiecie Liga Ochrony Przyrody. W chwili obecnej liczy ona 164 członków wśród osób dorosłych, oraz 2.280 uczniów wyższych klas szkół podstawowych, zgrupowanych w 35 kołach szkolnych. Przewodniczącym Zarządu Powiatowego jest Stanisław Janicki, dyrektor szkoły w Dębnie. Do najaktywniejszych członków Zarządu Powiatowego należą: inż. Paweł Żak, wiceprzewodniczący, Janina Grzesik, kierownik Ogrodu Jordanowskiego, jako sekretarz, Zdzisław Gajda, nauczyciel w Porębie Spytkowskiej, Józef Nabielec, nauczyciel w Paleśnicy.

Mimo swoich ograniczonych możliwości Zarząd Powiatowy LOP posiada osiągnięcia. Interweniował skutecznie na rzecz ochrony pomników przyrody np. w Borzęcinie, gdy chodziło o ochronę przed ścięciem ponad sto lat liczącego wiązu. W szkołach, gdzie istnieją Koła LOP, odbywają się apele poświęcone sprawom ochrony przyrody, prowadzone jest dokarmianie ptactwa i dzikiej zwierzyny w czasie zimy, buduje się domki dla ptaków.

Do najlepiej pracujących zaliczane są: Koło w Liceum Ogólnokształcącym w Brzesku oraz w Szkołach Podstawowych w Porębie Spytkowskiej, Jadownikach, Paleśnicy, Iwkowej -Nagórze, Maszkienicach, Morzyskach, Gwoźdźcu, Rudym Rysiu. Zarząd Powiatowy wspólnie z TWP zorganizował cykl odczytów na temat ochrony środowiska człowieka.

Działalność ta jest jednak zbyt mała w stosunku do problemu. Liga Ochrony Przyrody winna wejść ze swoimi problemami na teren zakładów pracy i do rad zakładowych. Tu można wiele jeszcze zrobić na rzecz ochrony przyrody

i środowiska człowieka. Że zagadnienie to jest ważne również i w naszym powiecie, świadczy fakt ujęcia tego zagadnienia w planie pracy Powiatowej Rady Narodowej, która ma je rozpatrzyć na swojej sesji.

Internat w Złotej

W Złotej, gromada Jurków, od kilku lat istnieje Państwowy Zakład Wychowawczy – jedyna na terenie powiatu placówka nauczania dzieci opóźnionych w rozwoju. Placówka ta ma szczególnie ważną rolę do spełnienia. Przygotowuje swych wychowanków do nauki w zasadniczych szkołach zawodowych, a tym samym do zawodu. Niestety, ciasnota pomieszczeń powodowała duże zagęszczenie i dotąd uniemożliwiała właściwe prowadzenie zajęć pedagogicznych. W jednym, ciasnym obiekcie, mieściły się sypialnie i izby lekcyjne.

12 lutego 1972 roku szkoła ta otrzymała internat. Ten, od dawna oczekiwany obiekt, obliczony jest na stu wychowanków i kosztował wraz z urządzeniem 6 mln zł. W uroczystości przekazania nowego obiektu uczestniczyli: przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec, inspektor szkolny, Władysław Bodziony oraz przedstawiciel działu szkolnictwa specjalnego Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego, Józef Nowak.

Przed wyborami do Sejmu PRL

7 lutego 1972 roku odbyła się w Brzesku narada szkoleniowa przewodniczących, zastępców przewodniczących i sekretarzy obwodowych Komisji Wyborczych. Zebrani wysłuchali prelekcji na temat Ordynacji Wyborczej oraz zapoznali się z zadaniami obwodowych Komisji Wyborczych.

W najbliższych dniach odbędą się pierwsze posiedzenia obwodowych Komisji, na których uchwalą one plan działania, a w szczególności ustalą dyżury na okres wyłożenia spisów wyborców. Spisy te otrzymają przewodniczący Komisji do dnia 10 lutego. Pierwszy dzień wyłożenia spisów, to dzień 13 lutego. Spisy będą wyłożone do wglądu przez 15 dni po 5 godzin dziennie.

Prezydium Gromadzkich Rad Narodowych, a także Prezydium MRN zakończyły już sporządzenie spisów. W całym powiecie ujęto w spisach 63.459 wyborców. Odpowiednie czynności podjęła również Okręgowa Komisja Wyborcza w Tarnowie. W jej skład wchodzi dwóch obywateli z naszego powiatu: Władysław Stachowicz, przewodniczący Rady Zakładowej Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Spożywczego i Cukrowniczego przy Browarze Okocim, radny Gromadzkiej Rady Narodowej w Brzesku oraz Józef Bratko, rolnik ze wsi Przybysławice, gromada Zabawa.

Kampania polityczna związana z wyborami do Sejmu PRL została zapoczątkowana w na-

szym powiecie zebraniem aktywu Frontu Jedności Narodu w dniu 4 lutego. W sali obrad PRN zebrało się ponad 100 osób, które wysłuchały informacji I sekretarza KP PZPR, Ludwika Nędzy o sytuacji politycznej i zadaniach komitetów FJN w kampanii wyborczej, prelekcji o zasadach ordynacji wyborczej, a także, z dużym zainteresowaniem, wystąpienia przewodniczącego Prezydium PRN, Jana Szczepańca na temat realizacji programu wyborczego z poprzedniej kadencji oraz perspektyw rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu. Powyższy materiał, opracowany w oparciu o uchwałę VI Zjazdu PZPR, stanowi program wyborczy naszego powiatu.

Wojnicz i Jadowniki mają gaz

10 maja 1970 roku uruchomiono i oddano do użytku sieć gazociągu w Wojniczu. Ludność tej miejscowości otrzymała gaz. Prace przy gazyfikacji trwały kilka lat i prowadzone były czynem społecznym mieszkańców. Podjęli oni takie zobowiązanie dla uczczenia Tysiąclecia Państwa Polskiego.

Z kolei 27 lutego 1972 r. w Jadownikach odbyła się uroczystość zapalenia znicza gazowego. Również i tu od szeregu lat prowadzone były prace gazyfikacyjne w ramach czynu społecznego miejscowej ludności. W tym dniu w godzinach popołudniowych przed budynkiem szkolnym zgromadziło się kilkuset mieszkańców Jadownik, aby być świadkami zapalenia pierwszego płomienia gazowego. Uroczystość zainaugurował przewodniczący Komitetu Gazyfikacyjnego, Kazimierz Wawryka, który przedstawił historię budowy tej inwestycji. Zapalenia płomienia dokonał i okolicznościowe przemówienie wygłosił sekretarz Powiatowego PZPR, Marian Cichostępski. Po zainstalowaniu liczników, co ma nastąpić niebawem, około 130 domostw otrzyma gaz.

Oprócz Brzeska, gaz posiadają jeszcze 3 miejscowości w powiecie (Wojnicz, Łysa Góra, Jadowniki). Poważnie zaawansowane są prace gazyfikacyjne w Mokrzykach.

Wybory do Sejmu PRL

19 marca 1972 roku, podobnie jak w całym kraju, odbywało się głosowanie w wyborach do Sejmu PRL. Głosowanie rozpoczęło się punktualnie o godz. 6-tej, ale już na dłuższy czas przed tą godziną przed lokalami wyborczymi ustawiały się kolejki wyborców. W naszym powiecie, w 55 obwodowych Komisjach Wyborczych, w których pracuje prawie 500 członków, o godzinie 6-tej rozpoczęto pracę. O godzinie 6.15, głosowało już 3% uprawnionych, których jest ponad 61 tysięcy. Prawie 500 młodych wyborców ukończyło w tym roku do dnia wyborów 18-lat, a prawie 6 tysięcy po raz pierwszy stanęło przy urnach wyborczych.

Józef Nagórzański, zasłużony działacz społeczny, radny WRN przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu FJN w Krakowie.

Stanisław Gucwa, ekonomista, działacz społeczny, Prezes Naczelnego Komitetu ZSL, zastępca Przewodniczącego Rady Państwa.

Zdzisław Rak, inżynier-mechanik, główny konstruktor Zakładów Mechanicznych w Tarnowie, działacz PZPR.

Piotr Pikul, rolnik we wsi Radgoszcz, pow. Dąbrowa Tarnowska, działacz Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowej, były żołnierz I Armii WP.

Adolf Ojczyk, technik elektryk, starszy mistrz Zakładów Azotowych w Tarnowie, członek Komitetu Zakładowego PZPR oraz Rady Zakładowej Związku Zawodowego Chemików.

Radiowęzeł Powiatowy ogłosił odezwę Powiatowego Komitetu Frontu Jedności Narodu, wzywającą wyborców do oddawania swych głosów na kandydatów Frontu Jedności Narodu. Równocześnie społeczeństwo powiatu jest informowane o przebiegu głosowania w powiecie. Wynika z tych komunikatów, że do godz.11-tej oddało swe głosy ponad 24 tys. wyborców, co stanowi 40% wszystkich uprawnionych do głosowania. Wysoki procent notowano w tym czasie w Szczepanowie – 70%, Woli Przemyskiej – 72%, Zaborowie – 71,6%, powyżej 50% w Olszynie, Dębnie, Gosprzydowej, Grabnie, Paleśnicy. W niektórych obwodach poszczególne grupy głosują zbiorowo, np. młodzież ZMW w Gosprzydowej, członkowie Straży Pożarnej w Porębie Spytkowskiej, młodzież Technikum w Łysej Górze. O godzinie 15-tej głosowało w powiecie 52.860 uprawnionych, to jest 85,2% wszystkich wyborców. Najwyższą frekwencję o tej porze zanotowano w Zaborowie – 95%. Wysoką także w Paleśnicy – 91%, Woli Przemyskiej – 93%, Wesołowie – 85,7%. Stosunkowo najniższą do tej pory frekwencja wygląda w Filipowicach – 77%, Wojakowej – 84%, Borzęcinie Górnym -78%, Biesiadkach – 80,5%, Wielkiej Wsi – 73% uprawnionych. Stan frekwencji o godzinie 19-tej przedstawiał się następująco: na ogólną liczbę 62.983 uprawnionych, głosowało 53.358 wyborców co stanowi 93%. W Zaborowie o tej porze było 99% głosujących, w Białolinach 97,5%, w Maszkienicach, Wesołowie i Mokrzykach po 98%.

O godzinie 22.00 wszystkie lokale Obwodowych Komisji Wyborczych zostały zamknięte, a Komisje przystąpiły do obliczania głosów. Ogółem w powiecie brzeskim głosowało na posłów do Sejmu PRL 97,63% uprawnionych. Na podstawie danych ogłoszonych przez Państwową Komisję Wyborczą, posłami do Sejmu PRL w okręgu wyborczym Nr 39 wybrani zostali:

1. Stanisław Gucwa, ekonomista, działacz społeczny, Prezes Naczelnego Komitetu ZSL, krajan z Ziemi Brzeskiej,
2. Józef Nagórzański, działacz społeczny, przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu FJN w Krakowie,
3. Zdzisław Rak, inżynier-mechanik, główny konstruktor Zakładów Mechanicznych w Tarnowie,
4. Piotr Pikul – rolnik z Radgoszczy pow. Dąbrowa Tarnowska, kierownik SOP w Radgoszczy,
5. Adolf Ojczyk, elektryk, starszy mistrz Zakładów Azotowych w Tarnowie.

Sesja Powiatowej Rady Narodowej na temat sprawozdania z wykonania planu gospodarczego i budżetu

6 kwietnia 1972 roku Powiatowa Rada Narodowa obradowała nad sprawozdaniem z wykonania planu gospodarczego i budżetu w roku 1971. Przed

rozpoczęciem właściwych obrad, przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec udekorował wysokimi odznaczeniami państwowymi czterech pracowników Browaru. Otrzymali je:

1. Józef Stelmach – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski,
2. Władysław Stachowicz – Złoty Krzyż Zasługi,
3. Mieczysław Szydek – Srebrny Krzyż Zasługi,
4. Stanisław Borowiec – Brązowy Krzyż Zasługi.

Ze sprawozdania, jakie przedstawiło Prezydium PRN wynika, że rok 1971 w gospodarce powiatu był trudny, ale owocny. Powiat nasz zaczął kolejną pięcioletkę poważnymi osiągnięciami, które były efektem pomyślnej realizacji wielu zadań. Skromny jeszcze, ale stale rozwijający się przemysł naszego powiatu, zamknął ubiegły rok w łącznym bilansie odcinka terenowego i centralnego liczbą 105,6%, a więc plan został przekroczony. Nie wszystkie jednak przedsiębiorstwa tak wykonały plan, na przykład: Brzeskie Zakłady Przemysłu Terenowego wykonały swe zadania w 90%. Można to tłumaczyć opóźnieniem w zakończeniu pierwszego etapu rozbudowy tych zakładów.

Pomyślnie zrealizowano plan eksportu, którego całość przekroczyła 113 mln zł. i była większa o ponad 16 mln zł. od planowanej sumy. Dominowały w tym Okocimskie Zakłady Piwowarskie, partycypujące w eksporcie w 85%.

Rolnictwo osiągnęło pomyślne rezultaty. Plony czterech zbóż wyniosły 22,5 q z hektara, a więc prawie w granicach planu, ziemniaków 180 q z hektara i buraków cukrowych 349 q. Zaznacza się tendencja dalszego wzrostu plonów, dzięki prawidłowo prowadzonym zabiegom agrotechnicznym, coraz większej powierzchni gruntów zmeliorowanych i stosowaniu intensywnych odmian zbóż oraz racjonalnemu nawożeniu gleby, które w ubiegłym roku osiągnęło prawie 85 kilogramów nawozów w czystym składniku na 1 ha. Również pomyślne są rezultaty w hodowli. Nastąpił wzrost pogłowia bydła i trzody chlewnej a także nastąpiła poprawa jakości bydła, niemniej w roku 1971 odczuwano jeszcze dotkliwie ujemne skutki katastrofalnej powodzi w roku 1970.

W drugim punkcie porządku obrad, Powiatowa Rada Narodowa wysłuchiwała sprawozdania Prezydium o sposobie przyjmowania i załatwiania skarg i wniosków w roku 1971. Prezydium PRN i jego organa przyjęły w 1971 roku 173 skargi, z roku 1970 pozostało 5, razem więc w roku ubiegłym do załatwienia było 178 skarg. Z tej liczby załatwiono 149, przekazano zaś innym instytucjom według kompetencji 20 skarg. Negatywnie załatwiono 82 skargi, pozytywnie zaś 63. Z powyższych danych wynika, że większość wnoszących skargi, nie miała racji. I rzeczywiście, dość często zdarza się, że niektórzy skarżący pragną wykorzystać drogę admi-

nistracyjną dla załatwienia spraw o charakterze cywilno-prawnym, do załatwienia których właściwe są sądy powszechne.

Przewodniczący Komisji Administracji, Ochrony Porządku i Bezpieczeństwa Publicznego, mgr Władysław Kowal poddał ocenie sposób załatwianie skarg i wniosków. Z jego wystąpienia wynika, że w roku 1971 nastąpił poważny wzrost liczby skarg. Było to niewątpliwie wynikiem większej aktywności naszego społeczeństwa i śmiałości w wysuwaniu swoich spraw i bolączek a także konkretnym wskazywaniu niedociągnięć naszego aparatu administracyjnego i gospodarczego. Przewodniczący Komisji stwierdził, że Prezydium Powiatowej Rady Narodowej podjęło w roku 1971 szereg posunięć w sprawie usprawnienia w przyjmowaniu i załatwianiu skarg ludności, w wyniku czego już w roku bieżącym nastąpiła wyraźna poprawa, a liczba skarg zaczęła systematycznie maleć.

Tydzień kultury na jezdni

W dniach od 23 do 30 kwietnia 1972 zorganizowano również i w naszym powiecie tak zwany Tydzień kultury na jezdni. Celem Tygodnia było zapoznanie społeczeństwa i użytkowników dróg z przepisami o ruchu drogowym, a także o niebezpieczeństwach grożących przy nieprzestrzeganiu tych przepisów.

Według danych Inspektoratu Ruchu Drogowego MO, w roku 1971 na drogach w naszym powiecie było 100 wypadków. Poniosło w nich śmierć 16 osób, a 33 zostały ranne. W sześciu wypadkach stwierdzono u kierowców nadużycie alkoholu. W I kwartale 1972 roku miało miejsce 13 wypadków, w wyniku których 4 osoby poniosły śmierć, a 6 zostało rannych. Przyczyny tych 13 wypadków były następujące:

- błędy popełnione przez pieszych na jezdni,
- nieprawidłowe mijanie,
- brak opieki nad dzieckiem.

Plenarne obrady Komitetu Powiatowego PZPR

25 kwietnia 1972 roku obradowało Plenum Komitetu Powiatowego PZPR. Tematem obrad była sprawa realizacji postulatów i wniosków z kampanii wyborczej 1969 roku i kampanii wyborczej do Sejmu w 1972 roku oraz tych, zgłoszonych w okresie dyskusji przedzjazdowej.

Informację na ten temat wygłosił zastępca przewodniczącego Prezydium PRN Mieczysław Galiński. W czasie kampanii wyborczej do Sejmu i rad narodowych w roku 1969 przyjęto do realizacji 139 postulatów. Z tej liczby 56 dotyczyło władz centralnych i wojewódzkich i tam zastały przesłane. Pozostałe 33 dotyczyły rad narodowych szczebla powiatowego i niższego.⁵⁷ z nich posiadało charakter

gospodarczy, a ich realizacja wymagała znacznych nakładów pieniężnych i zasobów materialnych.

Pod tym kątem nastąpiło zgranie planów gospodarczych z życzeniami ludności, wyrażonymi w wysuwanych postulatach. Cały program budownictwa drogowego, przynoszący duże efekty w postaci przeciętnie 30 km nowych dróg, uwzględnia właśnie wnioski i postulaty ludności wysuwane w tym zakresie. Jeśli idzie o szczegóły, to nie można było jeszcze przystąpić do poszerzenia ulicy Solskiego i budowy dworca PKS, chociaż w tym ostatnim przypadku podjęte zostały czynności zmierzające do częściowego, ale możliwie najszybszego rozwiązania problemu pomieszczeń dla pasażerów i obsługi PKS.

Pozostałe postulaty w resorcie gospodarki komunalnej zostały zrealizowane, jak np. oświetlenie ulicy Ogrodowej, lub są realizowane, jak np. przebudowa ulicy Cegielnianej i telefonizacja wsi w naszym powiecie. Zakłada się, że do roku 1975 zainstalowane zostaną telefony w 35 wsiach. W resorcie zdrowia, inicjatywa oddolna odnośnie podejmowania czynów społecznych, pozwoli wybudować nowe ośrodki zdrowia w Szczurowej, Gnojniku i Dębnie. Podobną inicjatywę podjęła ludność na rzecz budowy ośrodka zdrowia w Zabawie.

Także w resorcie oświaty widoczne są efekty postulowanych przez ludność zadań w postaci wybudowanych już i przyjętych do budowy szkół, przeprowadzenia kapitalnych remontów świetlic, jak również urządzenia szkolnych boisk sportowych. Do roku 1975 przewiduje się rozbudowę, względnie budowę trzech obiektów szkolnych.

Postulowana przez ludność budowa 8 remiz strażackich, jest kontynuowana, przeciętnie trwa ona rok przy udziale czynów społecznych.

W ten sposób, spełnione zostaną postulaty ludności w tej dziedzinie, co przyczyni się do dalszej poprawy stanu bezpieczeństwa pożarowego, a równocześnie przyczyni się do poszerzenia i umocnienia oraz zorganizowania nowych ognisk życia kulturalnego w pomieszczeniach przewidywanych na ten cel w budujących się remizach.

Inicjatywa ludności wyraża się także w postulatach zmierzających do rozwiązania problemu zaopatrzenia wsi w wodę, co znalazło swój konkretny wyraz w Szczurowej, gdzie trwa realizacja wodociągu lokalnego, a przygotowania do tych prac trwają w Łysej Górze, Czchowie i w Iwkowej-Nagórze. Zgodnie z postulatami, rozszerzono zakres drenowania we wsi Niedzieliska oraz przeprowadzono drenowania gruntów ornych i łąk w Sufczyniu. Trwająca jeszcze gazyfikacja w Jadownikach i Mokrzykach, to już końcowy etap realizacji własnych postulatów ludności zamieszkałej w tych miejscowościach.

Szczególnie doniosłe przemiany w życiu społecznym i gospodarczym, jakie obserwujemy na

przestrzeni lat 1971-72 w zakresie demokracji socjalistycznej, mają swe źródło w nowym klimacie politycznym w naszym kraju, powstałym w wyniku decyzji VII i VIII Plenum KC. Okres od VIII Plenum do VI Zjazdu, szczególnie obfitujący we wnioski i postulaty działaczy partyjnych i bezpartyjnych, jak też szerokich rzesz ludności, dostarczył bogatego materiału do nowych czynów i decyzji. Zniesiono obowiązkowe dostawy, podniesiono ceny skupu mleka i żywca, objęto rolników i ich rodziny bezpłatną opieką lekarską, wprowadzono nowe przepisy o regulacji własności gospodarstw rolnych oraz nowe przepisy o ochronie użytków rolnych i leśnych, jak też podjęto decyzje o zniesieniu z dniem 1 maja br. reglamentacji węgla w mieście i na wsi. Wszystkie te decyzje poprzedzone były wnioskami ludności, a więc były wynikiem dialogu władzy ze społeczeństwem, a ich treść jest zgodna z odczuciem i opinią robotników, chłopów i inteligencji pracującej.

W okresie poprzedzającym VI Zjazd, w naszym powiecie zarejestrowano 372 wnioski, z czego 30 skierowano pod adresem władz centralnych, 48 pod adresem władz wojewódzkich, a 253 dotyczyło władz lokalnych. Otrzymano już 265 odpowiedzi o sposobie załatwienia tych wniosków i postulatów.

W okresie tegorocznej kampanii wyborczej do Sejmu PRL, na spotkaniach kandydatów na posłów z wyborcami, zgłoszono jeszcze 35 postulatów, z nich 14 dotyczyło władz powiatowych, w 21 władz centralnych i wojewódzkich. W zdecydowanej większości były to postulaty pokrywające się treścią z wnioskami zgłoszonymi w dyskusji przedzjazdowej. Wnioski te i postulaty stały się przedmiotem zainteresowania Zespołu Poselskiego naszego okręgu, który ze swej strony podjął się uwzględnić w swej pracy problematykę poruszoną przez wyborców. Szereg tych wniosków i postulatów zostało już uwzględnionych. Np. z dniem 1 lutego br. obniżone zostały ceny niektórych nawozów mineralnych. Inne, są, jak informują władze centralne, przedmiotem rozważań, szereg zostało uwzględnionych w uchwale VI Zjazdu.

Nie wszystkie wnioski mogły być załatwione pozytywnie, chociaż są słuszne. Na przykład, aktualna wielkość produkcji niektórych materiałów budowlanych nie pokrywa jeszcze w pełni potrzeb rynku i stąd nie można dziś, bez uprzedniego rozszerzenia produkcji, dokonać zwiększenia puli dostaw.

Najliczniej powtarzającymi się wnioskami lokalnymi są: budowa mostów i nawierzchni asfaltowych, budowa remiz, instalacja telefonów na wsi, poprawa zaopatrzenia sklepów w artykuły spożywcze, budowa nowych sklepów i magazynów. Szereg wniosków i postulatów lokalnych wymaga jednak dużych nakładów finansowych. Znajdują one odbicie w planach gospodarczych powiatu

i gromad, a szereg z nich realizowanych będzie przy pomocy czynów społecznych ludności, głównie chodzi w tym wypadku o drogi. W bieżącej pięcioletniej wszystkie wsie, które do tej pory nie posiadają jeszcze telefonu, otrzymają te urządzenia. Nie wszystkie wnioski z zakresu budownictwa sieci placówek handlowych, chociaż są słuszne, znalazły miejsce w planie inwestycyjnym pionu spółdzielczości wiejskiej, bowiem nie dysponuje on niezbędną wysokością limitów i środków. Natomiast dość liczna grupa postulatów dotycząca elektryfikacji wsi, będzie realizowana od roku 1974, na co przewidziane będą odpowiednie środki finansowe.

Obchody Święta Pracy – 1 Maja

Obchody Święta Pracy – 1 Maja – miały w roku 1972 następujący przebieg. 29 kwietnia odbyła się akademie. Po części oficjalnej wystąpił zespół artystyczny Związku Nauczycielstwa Polskiego z Brzeska oraz młodzież Technikum Rolniczego z Wojnicz. Program zatytułowano „Ludziom pracy”.

Dnia 1 Maja, przy pięknej pogodzie, pracownicy brzeskich zakładów pracy zgromadzili się na placu Kazimierza Wielkiego, gdzie o godzinie 10-tej wysłuchali radiowego przemówienia I sekretarza KC PZPR, Edwarda Gierka. Po przemówieniu, przed trybuną honorową, na której znajdowali się sekretarz KW PZPR, Smuga i sekretarz KW ZSL, Orłow oraz przedstawiciele władz politycznych i administracyjnych powiatu z I sekretarzem KP PZPR, Ludwikiem Nędzą i zastępcą przewodniczącego Prezydium PRN, Mieczysławem Garlickim, przeszedł manifestacyjny pochód.

Na czele pochodu kroczyli członkowie Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, następnie pracownicy Prezydium Powiatowej, Miejskiej i Gromadzkich Rad Narodowych z Brzeska i Jadownik. Kolejno szli pracownicy innych zakładów pracy, zwracały uwagę liczne i barwne grupy pracowników Browaru i Fabryki Opakowań Błaszanych. Bardzo efektownie wypadły grupy młodzieży szkół podstawowych i średnich z Brzeska. Pochód zakończyła defilada pojazdów straży pożarnych, LOK-u oraz ciągników kółek rolniczych. Po południu na stadionie Okocimskiego Klubu Sportowego odbyły się rozgrywki piłki siatkowej, ręcznej i nożnej.

Wiece, akademie i pochody odbyły się w licznych miejscowościach naszego powiatu. W Czchowie, w ramach obchodów Święta Pracy odbyło się oddanie do użytku budynku gromadzkiego. Znalazły w nim pomieszczenie biura gromadzkie, Urząd Stanu Cywilnego, biblioteka gromadzka wraz z czytelnią oraz świetlica. Otwarcia dokonał I sekretarz KP PZPR, Ludwik Nędza. Podczas akademii referat okolicznościowy wygłosił przewodniczący GRN, Władysław Nieć.

Dni Oświaty, Książki i Prasy

W tym roku inauguracja Dni Oświaty, Książki i Prasy nastąpiła 7 maja. Program Dni był podobny jak w latach poprzednich, dlatego kronikarz zanotował tylko dane dotyczące stanu czytelnictwa w naszym powiecie.

Na terenie powiatu działa 20 gromadzkich bibliotek publicznych, 16 filii bibliotecznych, 89 punktów bibliotecznych. W Brzesku mamy Powiatowo-Miejską Bibliotekę Publiczną, 1 filię i 3 punkty. Rok 1971 był rokiem dalszego rozwoju czytelnictwa, zarówno pod względem liczby czytelników, których przybyło 1.315, jak też i lepszego doboru książek. W powiecie z usług bibliotek korzysta 24,6% ludności, przy średniej wojewódzkiej 20,4% i krajowej 20,3%. W województwie krakowskim pod tym względem wyprzedza nas tylko Tarnów i Nowy Sącz.

Do przodujących pod względem liczby czytelników należą: Zakliczyn, Zaborów, Porąbka Iwkowska, Iwkowa, Łysa Góra, Dołęga, Paleśnica, Czchów, Wola Przemysłowa Marcinkowice, Filipowice, Zdonia, Biesiadki, Charzewice i Wojnicz, gdzie liczba czytelników wynosi przeciętnie 38,3% liczby mieszkańców.

W powiecie jest zarejestrowanych 24.092 czytelników, a wypożyczeń w roku 1971 było 468.636 tys., to jest o 44,5 tys. więcej niż w roku 1970. Czytelnik w naszym powiecie czyta średnio 19,4 książki rocznie, natomiast w województwie liczba ta wynosi 20,2, a w kraju 19,1 książki. Dobre wyniki pod tym względem osiągnęły Strzelce Wielkie, Wojnicz, Dołęga, Grabno, Tymowa, Doły, Charzewice, Borzęcin, Szczurowa – przeciętnie 26 książek.

W czytelnictwie książek popularno-naukowych, powiat nasz zdecydowanie przoduje od lat, zwiększając procent tego rodzaju książek do 24,2 z 22, przy średniej wojewódzkiej 14,9%. Co czwarta książka wypożyczana przez brzeskiego czytelnika, jest książką popularno-naukową. Najlepsze wyniki pod tym względem osiągnęły placówki biblioteczne w Zaborowie, Okocimiu, Borzęcinie, Gnojniku, Czchow i Wojniczu, gdzie pożyczają się średnio 33 książki popularno-naukowe na 100 wypożyczeń ogółem. Wśród książek popularno-naukowych ciesz się powodzeniem pozycje z techniki: motoryzacja, radio i telewizja, sputniki, samoloty, okręty – książki te czyta najchętniej młodzież. Poczytne są też książki z zakresu medycyny, pedagogiki, rolnictwa, a także z dziedziny społeczno-politycznej, geograficzne, historyczne, podróżnicze. Nadal chętnie czytane są pamiętniki, wspomnienia, monografie wielkich ludzi, książki historyczne.

Księgozbiór jest obfity i czytelnik ma w czym wybierać. W bibliotekach publicznych jest 176.323 książki, z czego w mieście 19.760. W roku ubiegłym przybyło 15.727 książek, w tym wiele nowości.

Oto liczby ilustrujące wiek i zajęcie czytelników:

1. do 14 lat – 32% wszystkich czytelników,
2. od 15-19 – 28%
3. od 20-29 – 20%
4. od 30 lat – 20%
5. robotników – 7%
6. rolników – 25%
7. pracowników umysłowych – 11%
8. uczącej się młodzieży – 50%
9. innych – 7%

O alkoholizmie

W roku 1971 instytucje handlowe w naszym powiecie sprzedały napojów alkoholowych za kwotę około 50 mln zł. Bulwersująca to liczba i aby uzmysłowić sobie, co ona przedstawia, wystarczy obliczyć, że za tę sumę można by każdego roku wybudować 5 gmachów szkolnych, albo 10 dobrze wyposażonych ośrodków zdrowia, albo 100 domków jednorodzinnych, tj. może powstać każdego roku średniej wielkości nowa wieś.

Nie do obliczenia są straty, jakie ponosi gospodarka narodowa i społeczeństwo na skutek pijaństwa: wypadki drogowe, śmierć, kalectwo. A któż jest w stanie policzyć straty moralne, jak: deprawacja, łyż zżon i dzieci maltretowanych przez pijaków. Od czasu do czasu zbiera się Komisja Społeczno-Lekarska do spraw przymusowego leczenia alkoholików. W czasie posiedzenia przed Komisją przesuwa się galeria pijaków, rozmaitych typów, co jeden to tragiczniejszy. Np. ostatnio Komisja rozpatrywała sprawy 12 alkoholików, poznając tragiczny los ich rodzin. Przykład – obywatel „N” w wieku średnim, ojciec jedenaściorga dzieci. Wszystko, co zarobi, przepija, żonę maltretuje, nie daje nic na utrzymanie rodziny. Inny alkoholik: pięcioro dzieci, również wszystko przepija, mało tego, pod groźbą bicia zabiera na wódkę pieniądze od żony, które ona zarabia, pracując fizycznie na utrzymanie dzieci. Inny znowu wynosi z domu wszystko, co się da sprzedać i wydaje na wódkę. Ale był też i kawaler, młody chłopak 19 lat, ale już bardzo zaawansowany alkoholik. Ten z kolei znęca się nad matką i wyciąga od niej ostatni grosz, sam nigdzie nie pracując. W dwóch wypadkach trzeba było doprowadzić alkoholików przed Komisję przy pomocy funkcjonariuszy MO. Niektórzy z nich już wcześniej byli karani przez Kolegium do Spraw Wykroczeń, a jeden z nich przez sąd, za znęcanie się nad żoną. Jeden z alkoholików wciąga do swoich alkoholowych libacji swoich małoletnich (16 i 11 lat) synów. We wszystkich wypadkach, z wyjątkiem jednego, Komisja wydała orzeczenie o przymusowym leczeniu w zakładzie otwartym, a gdy to nie pomoże, będą skierowani na leczenie przymusowe w zakładzie zamkniętym.

Z alkoholizmem stara się walczyć Powiatowy Komitet Przeciwalkoholowy. Nie jest to walka łatwa i nie zawsze skuteczna. Poczynaniem Komitetu winno wyjść naprzeciw całe społeczeństwo. Wynurzenia alkoholików przed Komisją wskazują, że zwykle zaczyna się niewinnie, od jednego kieliszka przy „okazji”, a potem tych „okazji” jest coraz więcej, aż w końcu nie ma odwrotu. Dlatego całe społeczeństwo winno zwalczać zgubny zwyczaj picia na każdą „okazję”. Ostatnio Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie zaostrzenia walki z alkoholizmem, która przynosi szereg konkretnych decyzji.

Wysoka suma wydana w jednym roku na alkohol nie świadczy o rozpiciu całego społeczeństwa. Tak nie jest – społeczeństwo jest trzeźwe i z umiarem spożywa wyroby alkoholowe. Jednak zbyt duża jest liczba notorycznych alkoholików, którzy „nadrabiają” za wszystkich.

Kronikarz zanotował te dane jako działacz Powiatowego Komitetu Przeciwalkoholowego i członek Komisji Społeczno-Lekarskiej, być może zbyt uczulony na te sprawy.

Sztandar dla ZMS przy Liceum Ogólnokształcącym

17 czerwca 1972 roku w Liceum Ogólnokształcącym w Brzesku odbyła się uroczystość wręczenia sztandaru szkolnej organizacji Związku Młodzieży Socjalistycznej. Obecni byli m.in.: wiceprzewodniczący Zarządu Wojewódzkiego ZMS, Jerzy Pardus, kierownik wydziału szkolenia, Barbara Plewa, przewodniczący Zarządu Powiatowego ZMS, Włodzimierz Gawenda, dyrektorzy szkół z terenu powiatu.

Po odśpiewaniu hymnu ZMS, zabrał głos przewodniczący Zarządu Szkolnego Roman Kluska, który przedstawił dorobek organizacji na przestrzeni 15 lat działalności. Organizacja ta obchodziła właśnie 15-lecie działalności. Należy ona do przodujących w województwie, posiada 16 kół klasowych oraz 3 agendy szkoleniowe. Do organizacji należy 58% młodzieży tej szkoły. Główny nacisk położony jest na szkolenie ideowo-polityczne. Organizacja bierze udział w różnych akcjach na szczeblu powiatu. Do nich należy zaliczyć udaną i pożyteczną akcję ZMS – owskich niedziel czynu, w czasie której członkowie wykonali szereg prac na rzecz miasta i szkoły. Innym ważnym elementem pracy ZS ZMS jest działalność sportowo-turystyczna. Ostatnio pod patronatem ZMS zorganizowano kurs żeglarski, którego praktyczne zakończenie odbędzie się na Mazurach.

W dniu 11 czerwca br., który był dniem czynu złotowego w województwie krakowskim, członkowie ZMS przy Liceum Ekonomicznym pracowali w czynie społecznym 515 godzin przy porządkowaniu parku miejskiego, członkowie tej organizacji przy LO 120 godzin również przy

porządkowaniu parku, zaś ZMS przy Technikum Elektryczno-Mechanicznym 140 godzin przy budowie boiska szkolnego. Podobne czyny społeczne podejmowali członkowie ZMS działającego przy innych instytucjach.

16 czerwca br. odbył się powiatowy zlot przewodników pracy i nauki, na którym wybrano delegatów na zlot krajowy w Łodzi. Delegatami zostali: Tadeusz Mardoń, członek Plenum ZP ZMS, Stanisław Kądziołka, uczeń LO, Włodzimierz Gawęda, przewodniczący ZP ZMS.

Pałac barona Jana Götza, wzorowany na pałacu cesarskim w Schönbrunn pod Wiedniem z XIX wieku, od roku 1945 siedziba Liceum Ogólnokształcącego i Technikum Ekonomicznego.

Letnie zawody sportów obronnych

W ostatnim tygodniu maja odbywały się w Brzesku letnie zawody sportów obronnych, zorganizowane przez Zarząd Powiatowy Ligi Obrony Kraju przy współpracy Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki. Uczestniczyły w nich ekipy z powiatów: Bochnia, Brzesko, Proszowice, Dąbrowa Tarnowska, Tarnów, Nowy Sącz i Limanowa. Każdy powiat reprezentowany był przez pięć ekip liczących po czterech zawodników.

W trójboju, na trasie znajdowało się szereg przeszkód, trzeba też było wykonać celny rzut granatem i popisać się dobrymi wynikami w strzelectwie. Zwyciężyła ekipa z Brzeska, przed Proszowicami i Limanową.

W sztafetowym wieloboju sprawnościowym zwyciężyła ekipa z Brzeska, przed Tarnowem i Limanową, a w pojedynku strzeleckim drużyna z Limanowej przed Brzeskiem, Bochnią, Nowym Sączem, Dąbrową Tarnowską, Tarnowem i Proszowicami.

W ogólnej klasyfikacji zawodów zwyciężyła ekipa powiatu Brzesko (57 punktów) przed reprezentacjami powiatów: Limanowa (54 punkty), Dąbrowa Tarnowska (34 punkty), Nowy Sącz (34 punkty). Dalsze miejsca zajęły zespoły z Tarnowa, Bochni, Proszowic.

Olimpiada Zdrowia

W ciągu maja br. wśród szkolnych kół PCK powiatu brzeskiego zorganizowana została Olimpiada Zdrowia. Celem jej było propagowanie wśród młodzieży wiedzy o zdrowiu, popularyzacja idei czerwono krzyskich i podnoszenie aktywności członków szkolnych kół PCK.

Finał tej imprezy, który się odbył w Brzesku w ostatnich dniach maja, zgromadził 23 zawodników, członków szkolnych kół PCK, wyłonionych na olimpiadach szkolnych. Nagrody rzeczowe ufundował dla wszystkich uczestników Społeczny Komitet Przeciwalkoholowy. Duże uznanie należy się opiekunom szkolnych kół PCK oraz szkolnej służbie zdrowia za dobre przygotowanie młodzieży do eliminacji. Do eliminacji wojewódzkich zakwalifikowały się: Anna Brzęk ze Szkoły Podstawowej w Jurkowie, Małgorzata Kalicka ze Szkoły Podstawowej Nr 3 w Brzesku oraz Urszula Pałkowska ze Szkoły Podstawowej w Jasieniu.

Dalszy rozwój spółdzielczości wiejskiej w powiecie

Powiatowy Związek Gminnych Spółdzielni Samopomoc Chłopska zrzesza 10 Gminnych Spółdzielni i 6 Spółdzielni Zdrowia, do których należy 25 tysięcy członków. W placówkach PZGS w powiecie zatrudnionych jest 1.500 osób. Działalność społeczno-wychowawczą prowadzi między innymi 21 klubów Młodego Rolnika i 66 uczniowskich spółdzielni. W 1971 roku obroty spółdzielczości wiejskiej tego pionu wynosiły 1.244 tys. zł. i były wyższe o 7,9% w porównaniu do roku poprzedniego.

PZGS zaopatruje mieszkańców powiatu w artykuły spożywcze i przemysłowe, a także potrzebne do produkcji rolnej. Sprzedaż detaliczna prowadzona jest w 214 punktach. W ubiegłym roku obroty w zakładach gastronomicznych, prowadzonych przez spółdzielczość samopomocową, wzrosły o ponad 9% w porównaniu do 1970 r.

Gminne Spółdzielnie prowadzą w powiecie 19 zakładów: piekarnie, masarnie, wytwórnie wód gazowanych, wytwórnie materiałów budowlanych i przetwórnictwo owocowo-warzywną. Wykonały one w roku 1971 zadania wartości 100.259 tys. zł. Największy wzrost produkcji nastąpił w wytwórniach wód gazowanych, masarniach oraz przetwórnictwie owocowo-warzywnym. Usprawniono i zmodernizowano punkty skupu żywca. Zadania planowe skupu w 1971 roku, wykonały jednak tylko trzy Gminne Spółdzielnie: w Czchowie, Szczepanowie i Zakliczynie. GS powiatu brzeskiego świadczą usługi dla ludności. Tylko w bieżącym roku na dalszy rozwój usług przeznaczono z nadwyżki bilansowej roku ubiegłego 180 tys. zł.

Browar Okocim dla swoich pracowników

Dyrekcja i Rada Zakładowa Browaru Okocim dbają o zdrowie i wypoczynek swoich pracowników. W tym celu na okres letni przygotowano ośrodek wypoczynkowy nad Jeziorem Rożnowskim, składający się z dużego, 3 pokojowego domku kampingowego, w którym może wypoczywać 12 osób. Wczasowicze mają tam zagwarantowane również wyżywienie na warunkach Funduszu Wczasów Pracowniczych. Ponadto pracownicy Browaru z rodzinami mogą korzystać z domu wypoczynkowego Beskid w Żegiestowie, gdzie jest 9 miejsc. Wypoczynkowi niedzielniemu służą 2 autobusy, którymi pracownicy i ich rodziny mogą wyjeżdżać na wycieczki turystyczno-krajoznawcze.

Wielki dzień wsi Maszkienice

25 czerwca 1972 roku był wielkim dniem dla wsi Maszkienice w naszym powiecie. Mimo niepogody mieszkańcy wsi tłumnie przybyli do Domu Ludowego, aby wziąć udział w uroczystości nadania tej placówce imienia rodaka z Maszkienic, prof. Franciszka Bujaka.

W sali Domu Ludowego odsłonięto tablicę z napisem: „Uniwersytet Jagielloński w Krakowie Franciszkowi Bujakowi, profesorowi, doktorowi historii gospodarczej i społecznej, urodzonemu w 1875 r. w Maszkienicach, zmarłemu w 1953 r. pochowanemu w Krakowie, wiernemu synowi Ojczyzny i swojej wsi, inicjatorowi komasacji gruntów w Maszkienicach w latach 1928-1935 i jego żonie Annie w 35 rocznicę fundacji Domu Ludowego – Ośrodka Kultury i Oświaty – wdzięczni rodacy”.

Na uroczystość w Maszkienicach przybyli: sekretarz KW PZPR, mgr Andrzej Czyż, zastępca przewodniczącego Prezydium PRN, Mieczysław Garlicki, sekretarz PK ZSL, Bolesław Woda, przedstawicielka Wydziału Kultury Prezydium WRN, Jakielowa, kierownik referatu kultury Prezydium PRN, Franciszek Zięcina. W uroczystości wzięła udział żona prof. dr Bujaka oraz jego rodzina. Aktu odsłonięcia tablicy dokonał prof. Józef Budzek z Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Po powitaniu gości przez organizatorów i młodzież harcerską, o życiu i działalności prof. dr Franciszka Bujaka mówił przewodniczący Towarzystwa Domu Ludowego w Maszkienicach, inż. Józef Bujak. Prof. dr Franciszek Bujak do gimnazjum uczęszczał w Bochni. Następnie studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie w roku 1899 uzyskał tytuł doktora filozofii. W czasie studiów działał w Stowarzyszeniu Młodzieży Postępowej, do którego należał. Odbył też studia zagraniczne na uniwersytetach w Lipsku, Florencji, w Rzymie, Monachium. W roku 1899 mianowany został profesorem na Uniwersytecie Jagiellońskim, następnie otrzymał kate-

drę na Uniwersytecie Warszawskim. W roku 1920 przez krótki czas był Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych. Profesorowi Bujakowi odpowiadała jednak bardziej praca naukowa. W roku 1921 przeniósł się do Lwowa, gdzie otrzymał katedrę na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. W roku 1945 przeniósł się do Krakowa na Katedrę Spółdzielczości Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. W czasie studiów i późniejszej pracy naukowej żył zagadnieniami swojej rodzinnej wsi. Nic, co dotyczyło Maszkienic, nie było mu obce. Mimo przeszkód doprowadził do komasacji gruntów i melioracji, a następnie był inicjatorem budowy Domu Ludowego, który stał się ośrodkiem działalności kulturalno-oświatowej w tej wsi. Placówka ta należała do przodujących w powiecie brzeskim i była jedną z pierwszych w województwie krakowskim. Prof. dr Bujak napisał monografię wsi Maszkienice oraz szereg prac publicystycznych i naukowych. Czterdzieści pięć tych prac pokazano na wystawie urządzanej w Domu Ludowym.

Dom Strażaka we Wróblowicach

25 czerwca 1972 roku we Wróblowicach, wsi należącej do powiatu brzeskiego od 1955 roku, odbyła się uroczystość otwarcia i oddania do użytku Domu Strażaka. Ten piętrowy budynek mieści oprócz garaży i innych pomieszczeń dla miejscowej Straży Pożarnej, dużą salę imprezową. Wybudowany został przez miejscową ludność w czynnie społecznym, przy pomocy dotacji z budżetu powiatu. W części artystycznej wystąpił zespół regionalny Ziemi Tarnowskiej z Jastrzębi. Odbyły się też pokazy strażackie, w których wzięły udział ochotnicze straże pożarne z Zakliczyna i Gosprzydowej oraz Zawodowa Straż Pożarna z Brzeska.

Zakończenie roku szkolnego

24 czerwca 1972 r. odbyło się zakończenie roku szkolnego 1971/72. Do szkół podstawowych w tym roku uczęszczało 17.208 dzieci i młodzieży. Klasę VIII ukończyło 2.082 uczniów i uczennic. Znaczna większość podejmie dalszą naukę w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych.

Kółka Rolnicze i ich działalność

W chwili obecnej na terenie powiatu brzeskiego działają 103 Kółka Rolnicze, a nadto 14 Międzykółkowych Baz Maszynowych oraz 112 Kół Gospodyń Wiejskich. Tylko we wsiach Księżę Kopacze i Kopacze Wielkie nie ma Kółek. W tych samych wsiach, a nadto w Jamnej nie ma również Kół Gospodyń Wiejskich. Wszystkie kółka razem wzięte liczą 9.491 członków, co stanowi 43% ogólnej liczby gospodarstw w naszym powiecie. Koła Gospodyń Wiejskich rozwijają owocną działalność w zakresie produkcji rolnej i hodowli, opieki nad

dzieckiem, higienizacji i zdrowia, opieki społecznej, spraw kulturalno-oświatowych. Poprzez Koła Gospodyń Wiejskich rozprawia się rocznie około 200 tys. piskląt. Oprócz zespołowego chowu drobiu, dość szybko rozwija się zespołowa produkcja rozsady warzyw, na przykład w roku 1971 dwa Koła Gospodyń prowadziły 40 okien inspektowych, a w roku 1972 było już 9 Kół z ilością 240 okien inspektowych. Ponadto Koła Gospodyń Wiejskich prowadzą, na około 300 poletkach, tak zwane demonstracje różnych upraw, takich jak rośliny oleiste, dynia, mak, gorczyca, słonecznik. Prowadzą też zespoły odchowu gęsi, owiec i cieląt.

Różne konkursy to także pole działania Kół Gospodyń Wiejskich. Konkurs „Każda gospodyni dostawczynią mleka” przyczynił się do podniesienia produkcji mleka, higieny udoju, czystości bydła i pomieszczeń inwentarskich. W ramach tego konkursu wybudowano szereg gnojowni, zbiorników na gnojówkę, większą uwagę zwrócono na uprawę zielonek. W porozumieniu ze Związkiem Producentów Trzody Chlewnej prowadzono konkurs odchowu bekonów i prosiąt. W wielu Kołach Gospodyń Wiejskich członkinie podnoszą swoją wiedzę fachową z zakresu rolnictwa poprzez samokształcenie w zespołach przysposobienia rolniczego i masowego szkolenia rolniczego na kursach kwalifikacyjnych. Poszczególne koła biorą udział w rejonowych wystawach rolniczych, eksponując swój dorobek z zakresu uprawy i hodowli.

Corocznie, w okresie prac żniwnych, z inicjatywy Kół organizowane są dziecińce, przybywa też na wsi placów gier i zabaw dla dzieci, ostatnio w Łysej Górze i Zabawie, a przygotowuje się taki plac w Borzęcinie Górnym.

Podkreśla się duży wkład Kół Gospodyń Wiejskich w organizowaniu Spółdzielni Zdrowia na wsi, w konkursach higienizacji, w organizacji odczytów na tematy zdrowotne, walki z alkoholizmem i chorobami społecznymi. Każdego roku przybywa na wsi przeciętnie 15 przeszkolonych przodownic zdrowia, których liczba wynosi obecnie 167. Członkinie Kół Gospodyń Wiejskich podnoszą swoją wiedzę z zakresu racjonalnego żywienia rodziny, organizując odpowiednie kursy z tej dziedziny. Tylko w roku ubiegłym zorganizowano 18 takich kursów, w których uczestniczyło 360 osób. Odbyło się 6 kursów kroju i szycia z udziałem 146 kobiet. Organizowane są pokazy przetworów mlecznych, owocowo-warzywnych, wyrobu kołder i pokazy kosmetyczne.

Członkinie Kół są specjalnie uczulone na sprawy niesienia pomocy ludziom starszym i samotnym czy upośledzonym. W tym zakresie współpracują z Powiatowym Komitetem Pomocy Społecznej, organizują dla jego podopiecznych imprezy okolicznościowe, pomagają dzieciom alkoholików. Koła Gospodyń prowadzą pracę kulturalno-oświa-

tową, tworzą zespoły amatorskie, przygotowują imprezy dożynkowe, a często są jedynymi organizatorami tej działalności. Pod opieką KGW znajduje się 16 świetlic, w których działa 14 zespołów czytelniczych. Organizują wycieczki krajoznawcze i wyjazdy do kin i teatrów. Wzrosło dzięki kołom czytelnictwo prasy rolniczej, na przykład czasopiśma „Gospodyni” prenumeruje 1777 członkiń.

Interesują się też czynami społecznymi, często same je inicjując, biorąc udział w pracach społecznie użytecznych. Na przykład dla uczczenia VI Zjazdu Partii, członkinie KGW w Czchowie pracowały przy naprawie ulicy Węgierskiej, Koła w Sufczyźnie i Górcie podjęły czyn produkcyjny, w którym każda członkini zobowiązała się dodatkowo odchowić po 1 tuczniaka. Członkinie z Dębiny Łętowskiej, Tworkowej i Kwikowa pracowały przy budowanych tam wiejskich domach ludowych, a szereg kół pracowało przy upiększaniu swoich wsi np. w Zabawie, Borzęcinie Dolnym. Trudno wprost wymienić wszystkie osiągnięcia Kół Gospodyń Wiejskich, ale już wyżej wymienione świadczą o tym, że ich działalność na wsi jest niezmiernie owocna i bardzo dla miejscowego społeczeństwa pożyteczna.

Działalność kółek rolniczych na odcinku produkcji rolnej skupia się głównie na dostawie materiałów siewnych, nawozów sztucznych, wysiewu wapna nawozowego, ochrony roślin, konserwacji. Na przykład w roku 1971 kółka rozprowadziły 2.382 tony ziemniaków, to jest około 60% planowanej odnowy. Rozprowadzono również podobną ilość zbóż. Do ochrony roślin kółka dysponują liczną aparaturą, przykładowo, posiadają 636 sztuk opryskiwaczy ręcznych i taczkowych, 268 opylaczy ręcznych, 25 opylaczy konnych, 88 ciągników, 412 czyszczalników nasion, 210 zaprawiarek ręcznych i mechanicznych. Tą aparaturą opylono w roku 1972 ogółem 3.270 ha upraw. W roku ubiegłym kółka rozprowadziły wśród rolników 3.445 ton nawozów sztucznych i 3.030 ton wapna nawozowego. W tej pracy szczególnie dużą aktywność wykazały Kółka Rolnicze: w Bielczy – 507 ton, w Łoniewej – 350 ton, w Tymowej – 320 ton, w Porębie Spytkowskiej – 321 ton, w Gwoźdźcu – 263, w Złotej – 210 ton.

Na terenie naszego powiatu w ścisłym związku i współpracy z kółkami rolniczymi działa 10 zrzeszeń i związków branżowych. Są to: najliczniejszy, Związek Producentów Trzody Chlewnej – 1.375 członków, Związek Plantatorów Roślin Okopowych – 1.130 członków, Związek Plantatorów Roślin Oleistych – 1.150 członków, Związek Plantatorów Tytoniu – 863 członków, Związki Hodowców Drobiu, Owiec, Bydła, Koni, Drobno Inwentarza, Związek Zbieraczy Ziół – każdy po kilkaset członków.

W zakresie oświaty rolniczej, kółka rolnicze działają w oparciu o zespoły przysposobienia rol-

niczego oraz zespoły młodego rolnika. Na terenie powiatu istnieje 78 zespołów, liczących łącznie 655 uczestników. Zbyt mało jednak udało się zorganizować zespołów młodego rolnika, bo tylko 7 z liczbą 72 uczestników.

Kółka rolnicze i Międzykółkowe Bazy Maszynowe posiadały na końcu 1971 roku 265 zestawów ciągnikowych i 237 agregatów omlotowych. Zbyt mało jednak posiadają sprzętu towarzyszącego, szczególnie roztrząsaczy, ładowaczy, glebogryzark, sadzarek, snopowiązałek, kosiarek. Poza wykonywaniem prac mechanicznych, kółka rolnicze prowadzą także usługi dla rolników w zakresie drobnych remontów ślusarsko-kowalskich. Takich warsztatów jest 23. Prowadzą też wytwórnie materiałów budowlanych w liczbie 22, a także dwa warsztaty stolarskie.

Jakkolwiek nie wszędzie jeszcze istnieje pełne wykorzystanie maszyn do prac polowych, to jednak postęp w tej dziedzinie jest już znaczny. Na przykład w roku 1971, wartość wykonywanych usług traktorowych wyniosła prawie 23 mln zł. Najlepsze osiągnięcia w tym zakresie mają Kółka Rolnicze w Jadownikach, Tworkowej, Porąbce Uszewskiej, Wróblowicach, Brzesku, Czchowiu, Pojawiu, Biadolinach, Wojniczu, Wał Rudzie, Łysej Górze. Natomiast te usługi nie były w pełni wykorzystane w Strzelcach Wielkich i Małych, Szczurowej, Wesołowie, Borzęcinie Górnym, Filipowicach, Łoniowie, Gnojniku.

O zabezpieczeniu przeciwpożarowym

Stan bezpieczeństwa pożarowego w naszym powiecie w ostatnich latach poprawia się systematycznie. Jest to wynikiem większej troski o te sprawy ze strony rad narodowych, ochotniczych straży pożarnych oraz organizacji, instytucji i zakładów pracy, a także ludności.

W roku 1971 nie notowano w zakładach pracy na terenie powiatu ani jednego pożaru, a w roku 1972 tylko 1 do tej pory. Największe zagrożenie pożarowe istnieje w warunkach wiejskich, gdzie gęsta zabudowa, głównie drewniana, sprzyja wybuchowi pożaru i jego rozprzestrzenianiu się. Mówią o tym dane liczbowe.

W roku 1970 było 37 pożarów, zaś w roku 1971 aż 77, a straty spowodowane tymi pożarami w odniesieniu tylko do budynków, wyniosły prawie 4,5 mln zł. Zniszczonych zostało przez pożar 70 budynków. Najwięcej pożarów zanotowano na terenach gromad: Zaborów, Szczurowa, Zakliczyn, Borzęcin, Dębno, Wojnicz, Gnojnik i Brzesko. Na terenie gromady Paleńnica ani w roku 1970, ani w 1971 roku nie zanotowano żadnego pożaru, w Łysej Górze nie było pożaru w roku bieżącym. Zestawienie przyczyn powstawania pożarów przedstawia się następująco:

1. nieostrożność osób dorosłych, w roku 1970 było 6 pożarów, a w roku 1971 aż 23,
2. nieostrożność dzieci – 1970 – 3, 1971 – 10 pożarów,
3. wyładowania atmosferyczne w roku 1970 spowodowały 5, w roku 1971- 3 pożary,
4. wady kominowe w roku 1970 spowodowały 9, zaś w roku 1971 – 5 pożarów,
5. wady urządzeń elektrycznych w roku 1970 – 6, w roku 1971 – 12 pożarów,
6. podpaień było w roku 1970 – 7, w roku 1971 – 14,
7. na skutek samozapalenia w roku 1971 wybuchły 2 pożary,
8. iskry z parowozów spowodowały 3 pożary,
9. z innych, nie ustalonych przyczyn – 9 pożarów.

Rok bieżący, a szczególnie wiosna, jest do tej pory bardzo niekorzystny ze względu na groźbę pożaru w obszarach leśnych. Do tej pory zanotowano aż 14 pożarów, podczas gdy w roku 1970 nie było ani jednego takiego pożaru.

Z tych danych wynika, że zachodzi konieczność dalszego doskonalenia pracy zapobiegawczej na wsi. Także straże pożarne i specjalne zespoły kontrolne, winny nasilić kontrole stanu bezpieczeństwa w zakładach pracy, a przede wszystkim w gospodarstwach indywidualnych. Dużą rolę odgrywa także właściwe wykonywanie swojego rzemiosła przez kominarzy. Ale poważną winę ponoszą tu sami obywatele, a szczególnie ci, którzy nie dopuszczają kominarzy do czyszczenia kominów.

Twórcy ludowi w powiecie brzeskim

W kwietniu br. 9-cio osobowa grupa etnografów, złożona z pracowników Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz muzeów w Tarnowie i Wieliczce, przeprowadziła wstępne badania terenowe nad sztuką ludową i rzemiosłem w powiecie brzeskim. Celem prac badawczych, prowadzonych z ramienia Wydziału Kultury Prezydium WRN w Krakowie, było uzyskanie materiałów, obrazujących stan współczesnej twórczości ludowej w Brzeskiem.

Przebadano 30 wsi, zarejestrowano 60 twórców z zakresu rzeźby, malarstwa, zabawkarstwa, kowalstwa, garncarstwa, koszykarstwa, hafciarstwa itp. Zgromadzono bogate materiały naukowe, uzupełniono je dokumentacją fotograficzną i rysunkami. Dokonano rewelacyjnych odkryć, docierając do znakomitych, dotąd nieznanych rzeźbiarzy i malarek wiejskich. W wyniku tych badań okazało się, że powiat brzeski, leżący dotychczas na uboczu etnograficznych zainteresowań badawczych ma niezwykle bogatą i wciąż żywą twórczość ludową, przewyższającą w wielu dziedzinach słynące pod tym względem Nowotarskie czy Limanowskie. Przeprowadzone badania naukowe są jednocześnie przygotowaniem do konkursu sztuki ludowej powiatu brzeskiego.

Do sprawnego przebiegu prac badawczych, prowadzonych pod kierunkiem dr Zbigniewa Białego i dr Jana Bujaka z Katedry Etnografii Słowian Uniwersytetu Jagiellońskiego, przyczyniło się w dużej mierze kierownictwo Powiatowego Domu Kultury, które udzieliło ekipie wszechstronnej pomocy,

oddając m.in. do jej dyspozycji swój mikrobus. Oto niektórzy twórcy ludowi w naszym powiecie.

Bardzo popularny i poczytny tygodnik „Przekrój”, w jednym ze swoich numerów zamieścił informację podpisaną przez Jana Bujaka, pt. „Stary człowiek i ptaki”. Oto jej treść: „Z zewnątrz stara, wiejska, drewniana chałupa. W środku, w izbie, niezwykły kolorowy świat. Dziesiątki, setki ptaków. Znamy je z naszych łąk, pól, lasów, znad rzek i jezior. Siedzą wszędzie – na piecu, na kredensie, na oparciu ławy, na stole, na łóżkach, nawet na obrazach i powale. Wydaje się, że zaraz zerwą się do lotu i ogłuszą nas swoimi głosami. Są to jednak ptaki drewniane. W małej wiosce, o dziwnej nazwie Rudy Rysie w powiecie brzeskim, mieszka stary człowiek, który całe życie poświęcił rzeźbieniu ptaków, ale nie takich, jakie znamy z odpustów, w jego ptakach jest życie. Choć zastygły w drzewie, wiemy, że jedzą, szybują, siadają na gałęziach, śpiewają, skubią piórka, czy też spadają jako drapieżniki na swoje ofiary. Są pełne dynamiki i ekspresji. Józef Badowski jest rolnikiem. Całe życie spędził w swojej wsi. W świat go nie ciągnęło. To, co było dla niego najbardziej interesujące, miał wokół siebie. Były to ptaki. Zaczął podpatrywać ich życie, uczyć się ich ruchów, wyglądu na pamięć. Wymagało to całych lat obserwacji. Potem zaczął je rzeźbić.

Najbardziej upodobał sobie bociany. Zachwycają go szlachetne sylwetki, wysmukłe kształty, spokój i zaduma tych ptaków. Rzeźbi również zwierzęta, wiewiórki, zające, lisy, wilki, sarny i jelenie, a także konie w ruchu, galopujące, stojące dęba. Świątków nigdy nie robił. Trochę podobno malował, ale nie pokazuje obrazów. Trudno do niego trafić. O tym, że rzeźbi, nawet we wsi wiedzą nieliczni. Nigdy swoich rzeźb nie sprzedawał. Czasem je komuś ofiaruje – rodzinie lub przyjaciołom – często za pomoc przy gospodarstwie. Chce mieć ich w domu jak najwięcej. Nowymi przyozdabia izbę, stare chowa do komory. Nie wpuszcza do niej nikogo, więc nie wiadomo, ile ich tam ma.

Obecnie rzeźbi już coraz mniej. Jest chory i zmęczony ciężką pracą na roli. Pracę w gospodarstwie przejął zięć. Teraz więc już tylko odpoczywa. Siedzi przy stole i patrzy na swoje ptaki. Cieszy się nimi, są największą miłością i radością jego życia.

„Przekrój” zamieścił też dwie fotografie Józefa Badowskiego – niżej je dołączono. Mieszka on we wsi Rudy Rysie, gmina Szczurowa”.

Polskie kwiaty

„Przekrój” z 22 lipca 1972 r., a więc w numerze świątecznym z okazji Święta Odrodzenia, na stronie tytułowej umieścił prace Moniki Wiatr z Wojnicz, wewnątrz zaś zamieścił relację Jacka Lubarta Krzysicy o jej twórczości. Poniżej zamieszczamy wyjątki z tej relacji.

„Najpierw były to bukiety przypinane do listów wysyłanych do męża. Teraz zaś komponuje obrazki z żywych i zasuszonych kwiatów. Zastąpił ją oczywiście przy pracy – ostatni dzień dostawy na eksport do Bułgarii. A swoją drogą to ciekawe. Bułgarzy eksportują zapachy, a importują zaszuszoną ich formę, umiejętnie komponowaną przez kobietę z Wojnicza. Każda roślina ma swe własne cechy, ale dopiero ich odpowiedni zestaw stwarza wrażenie rzeczywistej wiosny, lata, jesieni, emanujących życiodajnym słońcem.

Pokój a raczej pracownia zapełniona posegregowanymi roślinami, aparatami do suszenia kwiatów, powstającymi obrazkami, pudełkami jest miejscem gdzie znajduje ujście fantazja i uczucia Moniki Wiatr. Roślin, z których tworzy obrazki jest około dwustu, a wśród nich ani jednej chronionej, przestudiowała dokładnie zielnik. Czasami najpospolitszy chwast daje większy efekt od najrzadszego

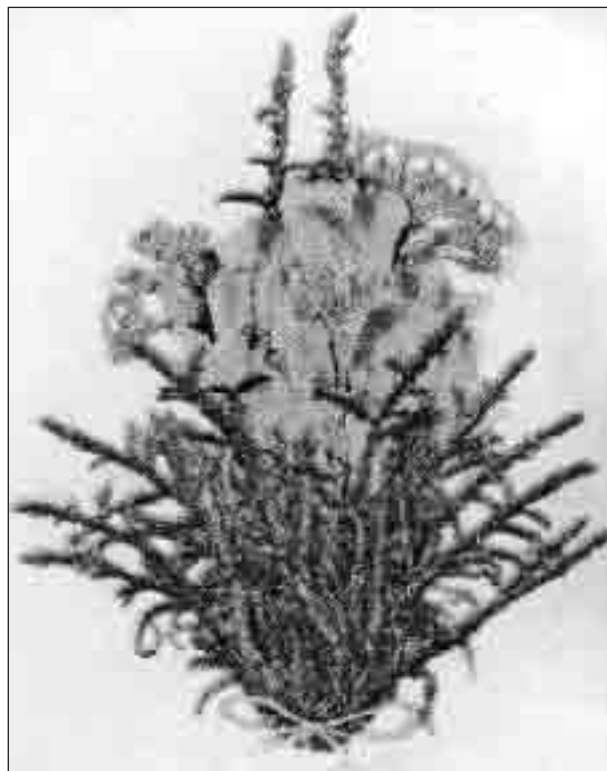
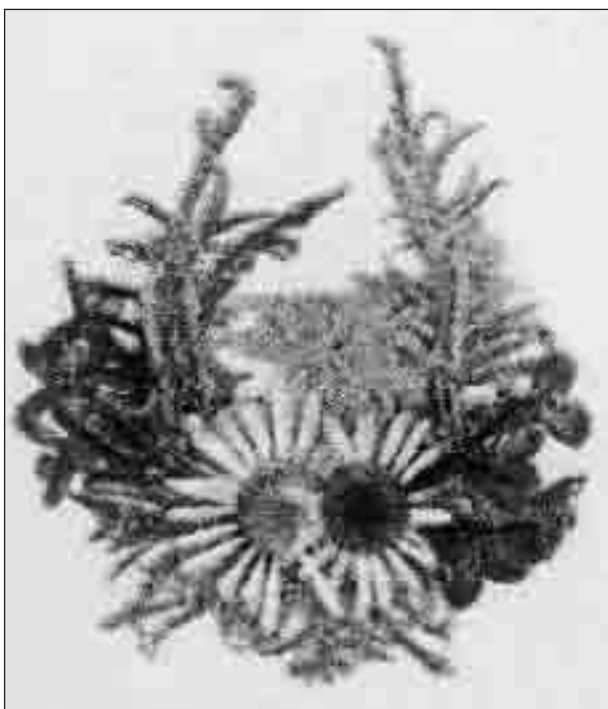
kwiatu. Wszystko zależy od zestawu, kompozycji i wyobraźni wraz z uczuciem włożonym w pracę.

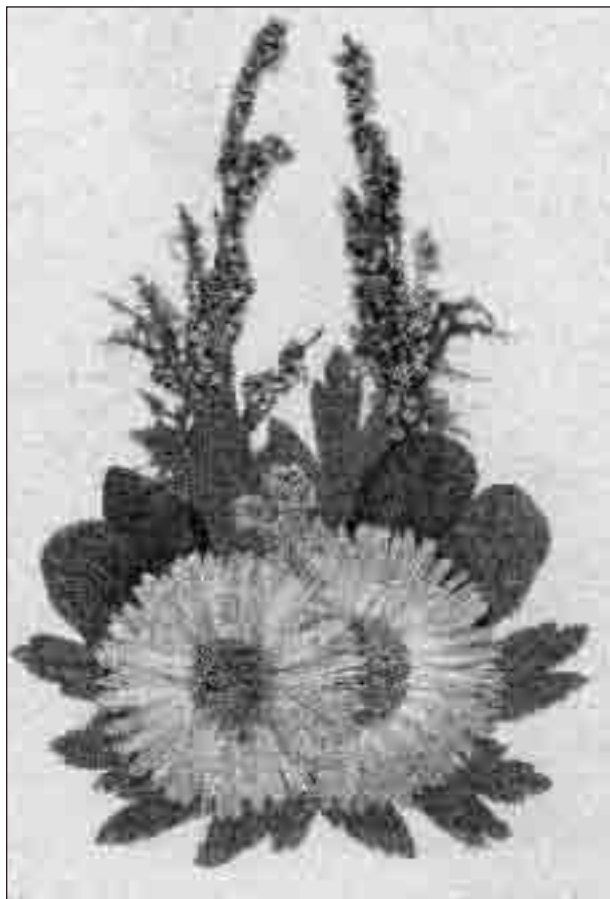
Monika Wiatr tworzy bukiety zasuszonych kwiatów, to w glinianych doniczkach, to jako ozdobi listów czy kart pocztowych, to wreszcie jako samodzielne obrazki. Wśród jej dzieł nie ma dwóch identycznych. Każda praca to nowa wizja, nowa kompozycja, nowe przeżycie. Zawieszane rzędem na ścianie zachwycają odmiennością i urokiem.

Skąd powstał sam pomysł komponowania zasuszonych kwiatów? Dzieci dorastały, chodziły do szkoły, trzeba się było bardziej nimi zająć, a równocześnie w pracy krzywym okiem patrzono na robioną zaocznie maturę. To jedno i drugie zmusiło Panią Monikę do zwolnienia się z pracy i szukania możliwości zarobku pracą chałupniczą. Najpierw założyła hodowlę kaktusów i robiła z nich ogródki japońskie, które zawoziła do kwiaciarni w mieście. Tam któraś z klientek poradziła jej, aby udała się do CEPELII. Tam jej powiedzieli – proszę coś wymyślić i przynieść nam do oceny. Jak będzie ciekawe, to zatwierdzimy. Przypomniała sobie o listach do męża, które wysyłała do Wrocławia, gdzie był na kursie. Przesyłała w listach zasuszone kwiaty. Listy przetrwały a z nimi także kwiaty – ich kompozycje wszystkim się podobały. Zaczęli więc z mężem robić papier listowy z przypiętymi suszonymi bukietkami kwiatów. Potem fantazja rosla i zaczęły powstawać obrazki z kompozycji kwiatowych. Mężowi, który dostawał codziennie list z kompozycją kwiatową, zazdrościli inni koledzy z kursu. raz nawet oderwał zasuszony bukietek, by jego

Od tego się zaczęło.

Kompozycje kwiatowe Moniki Wiatr z Wojnicza.

sąsiad z pokoju mógł wysłać go do swej żony. Był to pierwszy list, w którym jej kwiatki sprawiły radość innym. Teraz Monika Wiatr wie, że jej kwiaty zamknięte w obrazie, mogą pomóc w przekazywaniu innym radości, w doznawaniu prawdziwych wzruszeń. tak pięknych jak polskie kwiaty.”

Obrazy te można dostać w sklepach CEPELIA (Centrala Przemysłu Ludowego i Artystycznego), również w Brzesku, w cenie od 120 do 500 zł, w zależności od wielkości i oprawy.

Ludowa twórczość artystyczna w powiecie brzeskim

Powiatowy Dom Kultury w Brzesku, z siedzibą w Jadownikach, sporządził ewidencję twórców ludowych, zamieszkałych i tworzących w powiecie, a nawet usiłował zorganizować przy poszczególnych Gminnych Ośrodkach Kultury coś w rodzaju klubów twórców ludowych. Usiłowania te jednak jak dotąd, nie przyniosły żadnego rezultatu, głównie z tego powodu, iż ludowi artyści nie wykazali w tym kierunku większego zainteresowania. Na organizowane dla nich zebrania nie przychodzili wcale, tak że nie doszło nigdzie do założenia takiego klubu. Z ewidencji wynika jednak, że posiadamy w powiecie sporo takich osób.

Stanisław Turlej, rolnik, ur. w 1912 r., zamieszkały w Szczepanowie, stanu wolnego, dawniej pracował jako cieśla, rzeźbi figurki do kapliczek przydrożnych, a także i do izb. Prace wykonuje tylko na zamówienie, dawniej zdołał elementy ciesielki przez siebie wykonane, wycinał również ptaszki z drzewa. Za rzeźbę przed wojną pobierał 25 zł. co znowu nie było taką małą kwotą. Obecnie ceni swe rzeźby nie niżej, niż 580 zł. Zna dobrze swoje rzemiosło, jego rzeźby mają zawsze polichromię olejną. Na wystawie konkursowej w tym roku wystawił swoje dawniejsze prace i otrzymał wyróżnienie.

Anna Walczak, gospodyni domowa, urodzona w 1904 r. w Kwikowie i tam zamieszkała, wdowa, do dziś pracuje na roli, maluje kwiaty na papierze i na ścianie, ogrodowe i stylizowane, wykonuje również z piór kwiaty do flakonów. Zajmuje się tym w porze zimowej, gdy nie ma prac polowych. Nie traktuje swych zamiłowań handlowo, wykonane prace przechowuje w domu lub rozdaje bliskim i znajomym. Na wystawie konkursowej dla twórców ludowych Ziemi Brzeskiej w tym roku otrzymała wyróżnienie.

Józef Dziaćko, kowal, emeryt, urodzony w 1907 r., zamieszkały w Szczurowej, żonaty. Prowadził własny zakład kowalski. Przed wojną wykonywał wszelkie tradycyjne wyroby kowalskie, zdobienie wozów, zamki, zawiasy, okucia, zadaszania kapliczek. Wszystkie wyroby zdołał stemplami własnej produkcji (własny znak), na który składał się krzyżyk i kółko z odpowiednim, własnego pomysłu ornamentem. Przestał zdobić wyroby, kiedy zaczęto płacić za godziny pracy, a nie za wykonany przedmiot, bowiem zdobienie wymagało sporo czasu. Wyroby sprzedawał na jarmarkach. Obecnie nie pracuje zarobkowo, na konkurs w roku 1972 dostarczył wykonane przez siebie prace, uzyskując pierwszą nagrodę. Zasluguje na wyróżnienie, ponieważ posiada dużą wiedzę z zakresu zawodu, który wykonywał, a także zna dawne wzornictwo sprzętów i przedmiotów, dzisiaj już nie wykonywanych.

Maciej Staszczak, ur. w 1920 r. w Jurkowie i tam zamieszkały. Upośledzony fizycznie, stanu wolnego. Wykonuje zabawki z drzewa, jak: konie na biegunach, bryczki, taczki, wózki, ptaszki itp. Wydaje się, że jest to jego źródło utrzymania. Maluje także obrazki na szkle, a w okresie zimowym wykonuje narzędzia praktyczne, jak np. grabie do siana. Wyroby swoje sprzedaje na okolicznych targach i jarmarkach. Brał udział w wystawie konkursowej i uzyskał nagrodę w swojej kategorii. Jego prace posiadają pewne wartości estetyczne. Znajduje się w trudnej sytuacji materialnej. Zasluguje z tego względu na poparcie.

Irena Sachaj, gospodyni i rolniczka, urodzona i zamieszkała w Pojawiu, mężatka. Długoletnia

kierowniczką świetlicy w tej miejscowości. Maluje makatki i obrazy na kartonie farbą olejną i przemysłową, wykonuje kwiaty z papieru i z tworzyw sztucznych. Także „różgi weselne” i „pająki”. Organizuje kursy haftu dla miejscowych gospodyń. Jej zainteresowanie zdobnictwem jest dość szerokie. Brała udział w konkursie dla twórców ludowych w tym roku, uzyskując za malarstwo na papierze i za kwiaty, drugą nagrodę. Malowidła przekazała w darze organizatorom wystawy.

Józef Grochola, ur. w 1939 r. w Łubiance, zamieszkały w Zakliczynie. Żonaty, prowadzi własny warsztat ślusarsko-kowalski w Zakliczynie. Na konkursie uzyskał wyróżnienie. Wykonuje z żelaza ozdobne zawiasy, okucia itp. Posiada duży zmysł estetyczny. Wykonuje swe wyroby tylko na zamówienia ale także dla własnej przyjemności, ponieważ nie ma obecnie na nie zbytu.

Stanisław Borowiec, pracownik fizyczny stolarni w Browarze Okocim. Jego prace to malarstwo olejne, a także rzeźby w betonie. Powszechnie znany twórca ludowy, brał udział w wielu wystawach, opiekuje się nim Krakowski Dom Kultury i Rada Zakładowa. Jego rzeźby w betonie zdobią teren Browaru, a także ustawione są na placach miejskich na Osiedlu Kościuszki, Ogrodowa, przed bramą Browaru.

Stanisław Kania, z zawodu cieśla, zamieszkały w Brzesku, jego dziedzina sztuki to malarstwo olejne, brał udział w dwu wystawach.

Jerzy Sacha z Łysej Góry, pracuje w Kamionce, wykonuje rzeźbę przemysłową.

Maria Mleczek zam. w Woli Radłowskiej, rolniczka, zamężna, malarka amatorka, sceny rodzajowej z życia wsi, pejzaże maluje na płótnie, papierze, stosuje różne formy, nie zna w ogóle technik malarskich, najbardziej odpowiada jej technika olejna. Maluje przeważnie w nocy, gdyż duże gospodarstwo i dzieci zajmują jej wiele czasu.

Maria Pałeczek z Niedzielisk, wykonuje roboty szydełkowe, haftowanie, wyszywanie poduszek, roboty na drutach.

Franciszek Grzegorzczak z Zakliczyna, posiada 1,11 ha ziemi. Wykonuje wyroby z ciasta i sprzedaje na terenie województwa krakowskiego. Wyrabiałyby cukierki regionalne, ale nie może otrzymać zezwolenia. Jego wyroby z ciasta, ze względu na swój unikalny charakter, zostały uznane za wytwór sztuki ludowej. Zespół Pieśni i Tańca Związku Nauczycielstwa Polskiego w Brzesku używa w swoich widowiskach ludowych wykonanych przez niego „serc odpustowych”. Serca te, nieraz dużych rozmiarów, wzbudziły zainteresowanie u widzów. Trudni się piekarstwem zawodowo, traktując to, jako główne źródło utrzymania. Praca jego w skali powiatu jest unikalna, gdyż mamy tylko dwóch piekarników. Uzyskuje jednak

coraz mniejsze dochody, ponieważ ludność wiejska teraz już nie kupuje tak wiele tych wyrobów, jak dawniej. Brał udział w konkursie organizowanym przez Muzeum Etnograficzne w Tarnowie i został tam nagrodzony.

Kazimierz Grzegorzczak, brat Franciszka, zamieszkały w Zakliczynie, posiada niecały hektar ziemi i też trudni się wyrobem pierników, ale dorywczo. Posiada pracownię we własnym domu w rynku. Nagrywał audycję dla Polskiego Radia w Krakowie na temat swoich wyrobów.

Maria Cieśla zamieszkała w Borzęcinie, ma średnie wykształcenie i pracuje w biurze GRN w Borzęcinie. Zajmuje się wykonywaniem wycinanek ludowych i firanek z bibuły. Brała udział w konkursie organizowanym przez Muzeum Etnograficzne w Tarnowie, wystawiając tam swoje eksponaty. Jej prace zostały nagrodzone.

Jan Dudek, zamieszkały w Niedźwiedzy, podaje że ma lat 62, posiada dom, lecz twierdzi, że nie ma żadnego majątku. Jest bardzo trudny w relacjach z ludźmi, chory, zamknięty w sobie. Znajduje się obecnie w trudnej sytuacji materialnej ze względu na stan zdrowia. Samorodny, zdolny rzemieślnik wiejski, tworzy głównie rzeźby sakralne, doskonale wykonane, o klasycznych proporcjach, świadczących o znajomości anatomii ludzkiego ciała. Potrafi wykonać zarówno duże, jak i małe rzeźby, prawie miniaturki. Używa dłuta, pilników, papieru ściernego. Rzeźby jego są w końcowej fazie zawsze polichromowane. Pracuje przeważnie w drzewie lipowym, ale też czasem w drzewie twardym, posiadając doskonałą znajomość tego materiału. Nie obca mu jest stolarka i sztukateria, np. wykonywanie zdobionych ram w drewnie. Zajmował się też dawniej naprawą ubytków w zdobieniach ołtarzy, wykonywał płaskorzeźby w drzewie. Posiada warsztat stolarski i trochę narzędzi, robi jednak niewiele, bo zdrowie mu nie pozwala.

Józef Sacha, zamieszkały w Dołach, z zawodu szewc, nie posiada majątku, rzeźbi w drzewie. Niewielkie, od 15 – 20 cm wielkości, rzeźby w drzewie wykonuje, posługując się wyłącznie dwoma nożami. Odwiedzany przez różnych ludzi z Krakowa, z Warszawy, pracuje tylko na zamówienie, znajdując nabywców przeważnie w środowiskach dużych miast. Jego świątki pomimo małych rozmiarów posiadają siłę i ekspresję prawdziwej rzeźby ludowej. Nagrodzony przez Muzeum Etnograficzne w Tarnowie.

Józef Rozkocha z Rudy Kameralnej, posiada 4 ha ziemi, uprawia garncarstwo, traktując to jako dodatkowe źródło dochodu. Na swoje naczynia gliniane znajduje zbyt na okolicznych jarmarkach. Potrafi wykonywać ceramikę, ale zarzucił ją z powodu braku zbytu. Nagradzany przez Muzeum Etnograficzne w Tarnowie.

I nagroda – wiecha weselna. Wykonała ją Stanisława Bratko z Borzęcina, rolniczka.

Andrzej Rozkocha z Rudy Kameralnej również uprawia garncarstwo, potrafi wykonać wszystkie, zarzucone dziś naczynia i przedmioty z gliny. Mimo podeszłego wieku – 75 lat, posiada dobrą pamięć i mógłby wiele opowiedzieć o tradycjach garncarskich w Rudzie Kameralnej. Obecnie nie ma zamówień.

Józef Rozkocha z Rudy Kameralnej, również garncarz, lat 63. Jeszcze jeden garncarz w Rudzie Kameralnej, Jan Rozkocha, ur. 1902 r., ma 4 morgi pola. Tradycje rodziny Rozkochów podtrzymuje Kazimierz Rozkocha, lat 30, rolnik w Rudzie Kameralnej. Wykonuje ceramikę, potrafi także wykonać rzeźby w glinie.

Stanisław Kuliś, zamieszkały w Borzęcinie, przysiółek Grajki, 65 lat, zaczął ostatnio rzeźbić w drzewie lipowym. Jego rzeźby małego formatu, niektóre polichromowane olejno, świadczą o dużej wrażliwości twórcy.

Władysława Dadej z Zaborowia, wykonuje hafty, gorsety ludowe, haftuje koszule, stroje regionalne. Jest starszą osobą.

Katarzyna Ciućman, zamieszkała w Niedzieszkach, zna stare przyśpiewki ludowe, tworzy obrzędową plastykę. Ma lat 76.

Wiecha (rózga) weselna – autorka: Irena Sachaj, Pojawie, gmina Szczurowa, gospodyni i rolniczka; ptaki i zwierzęta (dolna część fotografii) – autor: Józef Badowski, Rudy Rysie, gmina Szczurowa.

W zasięgu Gminnego Ośrodka Kultury w Szczurowej znani są jeszcze tacy twórcy ludowi, jak Leopold Dulian z Wał Rudy, Józef Cierniak z Zaborowa, Jan Polichno z Kwikowa, Weronika Batko ze Zdrochca, Jan Woźniak z Przybysławic.

Na terenie działalności GOK w Zakliczynie znani są tacy twórcy ludowi, jak: Helena Pawłowska i Helena Jaszczur z Zakliczyna, Maria Galas z Bieśnika, Helena Migdał, Anna Kozik i Maria Michalik z Luśławic, Michalina Nowak ze Zdoni.

Wystawa prac twórców ludowych w powiecie brzeskim, w czerwcu 1972 r.

Kobieta z wiązką ziół (rzeźba w drewnie) – autor: Stanisław Kuliś, Borzęcin – Okrajki.

Prace Marii Chruściel i Marii Putko z Iwkowej

Rzeźby Jana Kurasia ze Sterkowca, gmina Szczepanów.

Rzeźby w betonie Stanisława Borowca na terenie Browaru OKOCIM; zdobią też place na terenie Brzeska.

Rzeźba Stanisława Borowca z Brzeska, pracownika Browaru OKOCIM.

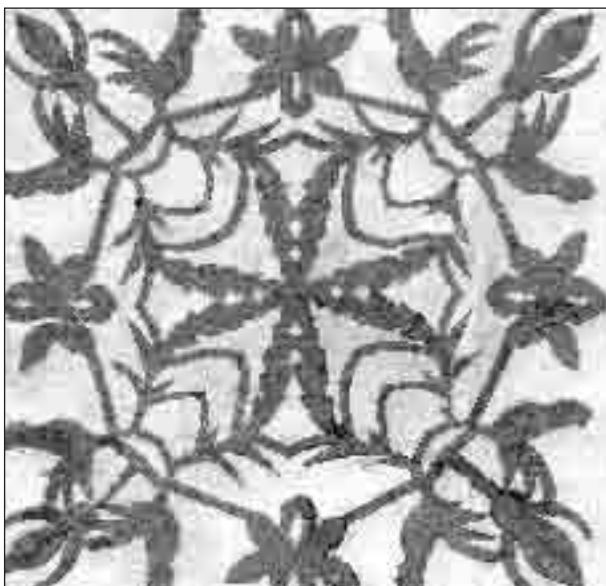

Rzeźba Stanisława Borowca.

Fragmety wystawy.

Wycinanka ludowa z Dołegi, gmina Szczurowa.

W sali Domu Nauczyciela w Brzesku otwarta została wystawa prac twórców ludowych z terenu powiatu brzeskiego, połączona z konkursem na najlepsze dzieło. I chociaż nie wszyscy twórcy wzięli w niej udział, wystawa pokazała, że nasz powiat posiada w tej dziedzinie poważne osiągnięcia. Fakt ten zresztą stwierdziła grupa etnografów podczas badań prowadzonych w powiecie w kwietniu 1972 roku, których wynikiem m.in. jest właśnie ta wystawa.

Święto Odrodzenia w powiecie brzeskim

Tegoroczne obchody Święta Odrodzenia w powiecie brzeskim, podobnie jak na terenie całego naszego województwa, miały odmienny niż co roku przebieg. Były mniej oficjalne, bardziej bezpośrednie, swobodne. W przeddzień, w piękny, pogodny lipcowy wieczór, w licznych punktach powiatu, na wzgórzach i polanach, nad rzekami i w historycznych miejscach, punktualnie o godzinie 20.30 na sygnał radiowy zapalono ogniska. Zgromadziła się przy nich miejscowa ludność, dużo młodzieży, przedstawiciele władz wojewódzkich i powiatowych. Zasłużeni działacze dzielili się wspomnieniami z dawnych lat, a deklamacje, śpiewy, występy zespołów przeciągały się do późnych godzin.

W Brzesku, na wzgórzu obok miasta, zapłonęło również ognisko. Przy nim tłumy mieszkańców, wiele młodzieży. Podobne ogniska zapalono w Dębnie, Gnojniku, Iwkowej Czchowie, Zakliczynie, Wojniczcu, Szczurowej, Sterkowcu i w innych miejscowościach.

22 lipca w godzinach popołudniowych, w pięknej scenerii starego okocimskiego parku, spotkali się ludzie dobrej roboty z miasta i powiatu. Powitał ich I sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR, Ludwik Nędza.

Przodujący rolnicy, robotnicy, działacze partyjni i administracyjni powiatu, otrzymali wysokie odznaczenia państwowe nadane im przez Radę Państwa. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski udekorowani zostali: Jan Turek, działacz wiejski, przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej, Stefan Humen, pracownik Wydziału Oświaty i Kultury Prezydium PRN, Jan Burlikowski, kierownik Wydziału Organizacyjno-Prawnego Prezydium PRN, autor „Kroniki Powiatu Brzeskiego”, Adam Bednarski, pracownik Okocimskich Zakładów Piwowarskich. Złote Krzyże Zasługi otrzymali: Henryk Płaneta, sekretarz Prezydium PRN, Tadeusz Filip, pracownik Okocimskich Zakładów Piwowarskich, Tadeusz Palej, również pracownik tych Zakładów, Ewa Syweński, pracownik Prezydium PRN, Maria Laureńców – Barańska, kierownik kina Bałtyk, radna MRN, Karol Różycki, rolnik, sołtys wsi Paleśnica, Jan Mika, pracownik GRN w Zaborowiu. Srebrne Krzyże Zasługi otrzymali: Konstanty Kłos, rolnik, radny PRN w Brzesku, Mieczysław Domagała, prezes GS w Szczurowej, Józef Kuropatwiński, pracownik Okocimskich Zakładów Piwowarskich. Brązowe Krzyże Zasługi otrzymali funkcjonariusze MO: Józef Wadycki i Henryk Kotra.

W imieniu wszystkich odznaczonych przemawiał Tadeusz Filip, dziękując Radzie Państwa, kierownictwom organizacji politycznych i zakładów pracy, za tak zaszczytne odznaczenia. Spotkania z ludźmi dobrej roboty odbyły się także w kilku

miejsowościach naszego powiatu. Zabawy ludowe dopełniły obchody Święta Lipcowego, które mimo trudnych i ciężkich prac żniwnych, miały wszędzie imponujący przebieg.

W dniu Święta Odrodzenia przekazano do użytku dla 60 rodzin spółdzielczy blok mieszkalny Nr 13 w Brzesku przy ulicy Ogrodowej. W bloku tym znalazła pomieszczenie oczekiwana od szeregu lat druga apteka oraz placówka Eldomu. W Woli Dębińskiej oddano do użytku remizę strażacką, w Dębinie Łętowskiej zaś zbiornik przeciwpożarowy.

Historia sprzed 28 lat

Dokładnie 28 lat temu, bo 25 lipca 1944 roku miała miejsce niezwykła akcja polskiego Ruchu Oporu, która przeszła do historii pod kryptonimem Akcja III Most. Miała ona na celu przekazanie za granicę, z okupowanej Polski, zdobytego przez partyzantów niemieckiego pocisku – V2. Koło Dębicy Niemcy zlokalizowali poligon doświadczalny nowej wówczas broni i dokonywali próbnych strzałów w okolicy Sarnak nad Bugiem. Jeden z pocisków nie eksplodował, przechwycili go i zabezpieczyli partyzanci Armii Krajowej. Ważnym zadaniem stało się przekazanie za granicę zdemontowanego pocisku i mikrofilmów ze zdjęciami jego konstrukcji.

25 lipca 1944 roku o godz. 23 na zaimprovizowanym lotnisku na łąkach, na pograniczu Jadownik Mokrych i wsi Zabawa – Zdarzec w naszym powiecie, wylądował samolot angielski Dakota, pilotowany przez ówczesnego kapitana, dziś pułkownika Georga Culliforda. Otrzymał on rozkaz – odebrać od partyzantów „pocztę” i przewieźć ją do Anglii. O grozie tamtych dni niech świadczy fakt, iż na godzinę przed przylotem Dakoty stały jeszcze na tym lotnisku dwa niemieckie samoloty, w pobliżu zaś znajdował się pluton niemieckiej artylerii. Partyzanci jednak zdołali przygotować lotnisko na przyjęcie samolotu, a blisko 200 żołnierzy AK i BCh ubezpieczało jego lądowanie. Akcja przebiegła sprawnie i szybko aż do momentu startu samolotu w drogę powrotną. Kilkakrotne próby poderwania samolotu okazały się bezowocne, grunt był miękki i koła samolotu zaryły się w ziemię. Już miała być podjęta decyzja spalenia samolotu, gdy ostatnia próba, przy pomocy podłożonych desek pod koła, bram i innych drewnianych przedmiotów, powiodła się i samolot wystartował.

Ta historia sprzed 28 lat ożyła raz jeszcze w dniu 27 lipca br. Na pamiętnym lotnisku doszło do niecodziennego spotkania. Do Polski przybył pilot tamtego samolotu, Georg Culliford, teraz prof. dr, prorektor Uniwersytetu w Wellington w Nowej Zelandii. Tu właśnie, wraz z małżonką spotkał się z grupą byłych partyzantów i uczestników akcji oraz miejscową ludnością.

G. S. Culliford z małżonką na łąkach koło Zdrochca, gdzie lądował. Drugi od lewej (z podniesioną ręką), uczestnik akcji III Most, Franciszek Kuczek, kierownik Szkoły Podstawowej w Zdrochcu, trzeci Culliford.

Na spotkanie przybyli m.in.: Stanisław Marek, pułkownik w st. sp., ówczesny major Jagoda, Zdzisław Baszak, ps. Pirat, Władysław Bysiek, Zbigniew Szebesta, Mieczysław Opolski, Franciszek Kuczek, ps. Deska, Jan Pęcak, ps. Świt, Jan Gomoła. Spotkali się przy ognisku, które zapalił bohaterski pilot, dokładnie w tym samym miejscu, gdzie 28

lat temu lądował. Gdy dzielił się wspomnieniami z tamtych dni, wzruszenie ogarnęło wszystkich. Mówił, że poznaje dokładnie ten teren, ziemia była mokra, jak dziś, płonęły ogniska oznaczające teren lądowania, a dziś również płonie ognisko, ale jakże inne. Miejscowe dziewczęta w strojach krakowskich powitały go wiązanką biało-czerwonych róż. O owych pamiętnych chwilach mówili też biorący udział w spotkaniu uczestnicy tej akcji. A potem był partyzancki poczęstunek przy ognisku z grochówką i gorącą kiełbasą.

Tego samego dnia, w godzinach wieczornych, pilot Culliford spotkał się z przedstawicielami powiatowych władz partyjnych, państwowych i Zarządu Powiatowego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację. Zarówno na terenie pamiętnego lotniska, jak też na spotkaniu w Brzesku, bohaterskiemu pilotowi towarzyszyli przedstawiciele ZBOWiD-u Zarządu Głównego, Radzikiewicz i Zarządu Okręgu, urzędujący prezes Zarządu Powiatowego, Adam Dzierwa.

Tegoroczne żniwa

W tym roku żniwa na naszym terenie odbywają się w bardzo trudnych warunkach. Częste opady deszczu uniemożliwiają sprzęt zbóż. Tym większe znaczenie ma pomoc przy pracach żniwnych młodzieży z kół ZMW, organizowana w ramach akcji „Każdy kłos na wagę złota”. Również i w naszym powiecie młodzież włączyła się w pełni do prac żniwnych. Na szczególne podkreślenie zasługuje młodzież w gromadzie Szczepanów, przede wszystkim z kół w Mokrzych, Przyborowiu, Sterkowcu, a także kół w Biadolinach, Jurkowie, Zakliczynie, Wojniczu, Zabawie, Jaworsku, Gnojniku, Łoponiu. Ogółem w akcji wzięło udział 30 kół ZMW. Dodać trzeba, że młodzież ZMW w naszym powiecie, prowadzi także 7 zielonych świetlic dla dzieci wiejskich, których rodzice zajęci są przy pracach żniwnych.

Pejzaż żniwny pod Brzeskiem.

Przy żniwach pracowano również w ubiegłą niedzielę, wykorzystując cały pogodny dzień, co tak rzadko ostatnio się zdarza. Na przykład w Pořebie Spytkowskiej pomagała w niedzielę samotnym kobietom młodzież ZMW.

Celem ułatwienie rolnikom pracy przy żniwach, zaopiekowano się ich dziećmi. Staraniem Zarządu Powiatowego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci uruchomiono dwa dziecińce: w Szczurowej i Gwoźdźcu, dalsze dwa będą uruchomione w najbliższym czasie w Łoniewej i Olszynch. Także kółka rolnicze uruchomiły dwa dziecińce – w Biadolinach Radłowskich i Borzęcinie Górnym.

Tegoroczne żniwa są trudne także i dlatego, że żyta są na znacznych obszarach powalone. Największe zastosowanie ma dlatego ręczne koszenie zbóż kosą. Na pszenice, które zapowiadały się bardzo dobrze i nie zostały tak powalone jak żyta, niestety na znacznych obszarach spadła rdza, co bardzo ujemnie wpłynie na wydajność i jakość ziarna.

Powódź

Ciągłe deszcze wzmogły niebezpieczeństwo powodzi. 22 sierpnia 1972 roku zaszła potrzeba zwołania Powiatowego Komitetu Przeciwpowodziowego. Dokonano oceny sytuacji na terenie powiatu, postawiono w stan pogotowia Gromadzkie Komitety Przeciwpowodziowe na terenie szczurowszczyzny oraz wzdłuż Dunajca, Paleśnianki i Uszwicy. W tej chwili Dunajec utrzymuje się na ogół w brzegach, poza Charzewicami, Roztoką i Wielką Wsią, gdzie częściowo wystąpił z brzegów, zalewając niżej położone grunty. W tej ostatniej wsi poczyniono przygotowania do ewakuacji 7-miu domów na najniższej położonych terenach. W chwili obecnej sytuacja nie jest jeszcze groźna, jednak komitety przeciwpowodziowe podjęły czynności niezbędne na wypadek powodzi.

W tym samym dniu, w godzinach popołudniowych, członkowie Powiatowego Komitetu Przeciwpowodziowego dokonali lustracji terenów zagrożonych. Na Dunajcu bez zmian, natomiast wezbrały małe rzeki: Paleśnianka i Siemiechowianka. We Wróblowicach zaszła konieczność ewakuowania z domów 8 rodzin. Jeśli idzie o Uszwicę, najpoważniejsza sytuacja wynikła w rejonie Uszwi, gdzie woda wystąpiła na okoliczne pola, zalewając na pewnej przestrzeni szosę Brzesko – Nowy Sącz. Wydano zarządzenia w sprawie przerwania komunikacji na tym odcinku. Do ludności skierowano apel o zachowanie czuj-

ności, obserwację wałów, stanu wody, nawiązanie współpracy z komitetami przeciwpowodziowymi.

W dniu 23 sierpnia stan przedstawiał się następująco: w rejonie rzek Dunajec, Paleśnianki i Uszwicy wody po osiągnięciu stanu kulminacyjnego poprzedniej nocy, powoli zaczęły opadać. Szacuje się, że w południowej części naszego powiatu pod wodą znalazło się ponad 1.300 hektarów. Przerwana poprzedniego dnia komunikacja na trasie Brzesko – Nowy Sącz w okolicy Uszwi, została przywrócona.

Bardzo poważna sytuacja, jaka zaistniała w nocy w Borzęcinie, poprawiła się. Natomiast w godzinach nocnych i rannych groźna sytuacja wytworzyła się w rejonie Wisły i jej dopływów. Stan wody w Wiśle osiągnął 8 metrów. Ten wysoki stan wody spowodował na terenie powiatu bocheńskiego przelanie się wody przez wały, co w rezultacie spowodowało przedostanie się mas wody i zalanie tam olbrzymich przestrzeni. Fala powodziowa oparła się jednak na wale ochronnym potoku wrzępskiego. W południe tego dnia, stan wody na Wiśle opadł o 1 m., stan wody na Grabce i Uszewce w naszym powiecie (dopływy Wisły) utrzymuje się bez zmian. Okoliczna ludność, straże pożarne i komitety przeciwpowodziowe wraz ze sprzętem ratunkowym czuwają nad bezpieczeństwem mieszkańców. Na te tereny została także skierowana jednostka Wojska Polskiego, również ze sprzętem ratunkowym.

24 sierpnia w rejonie rzek Dunajec, Uszwica, Paleśnianka sytuacja ostatecznie wyjaśniła się, wody opadły, niebezpieczeństwo minęło. W rejonie Wisły i Grabki w dalszym ciągu istnieje groźna sytuacja, utrzymuje się wysoki stan wody. W wałach tych rzek wystąpiły niebezpieczne przecieki. Oddziały OSP wraz z wojskiem naprawiają powstałe wyrwy, w czym pomaga również miejscowa ludność. Na skutek bezpośredniego zagrożenia przystąpiono do ewakuacji ludności we wsiach Dąbrówka Morska, Strzelce Małe, Górka, Rząchowa. W tych miejscowościach ewakuowano 180 gospodarstw. Ewakuowanej ludności zapewniono żywność, a dla inwentarza paszę. Cała uwaga skierowana jest na utrzymanie wałów ochronnych, walka o nie jest dramatyczna, ale dotychczas skuteczna. Na miejsce dowożone są worki z piaskiem i inne materiały potrzebne do likwidowania powstałych w wałach wyrw. Praca trwała bez przerwy całą noc z 24 na 25 sierpnia. Zużyto tysiące worków piasku, ale ostatecznie bitwa o wały została wygrana. Dnia 25 sierpnia zaznaczył się powolny spadek wód. W południowej części powiatu alarm przeciwpowodziowy odwołano, na szczurowszczyźnie trwa dalej.

Ostatecznie sprawa się wyjaśniła w ciągu następujących trzech dni. Niebezpieczeństwo wiel-

kiej klęski zostało zażegnane. Zawdzięczać wiele należy jednostce WP, oddziałom OSP i miejscowej ludności. Ofiarną pracą naprawiano wyrwy w wałach, które na przykład na Grabce miały rozmiary 20-30 mb. Bardzo ofiarnie pracował Gromadzki Komitet Przeciwpowodziowy w Szczurowej, a duszą wszystkich poczynań był tam Mieczysław Domagała.

Przebudowa placu Kazimierza Wielkiego

Prace przy budowie placu Kazimierza Wielkiego, zwanego także potocznie Rynkiem Sienym są w pełnym toku. Zdjęto już dotychczasową nawierzchnię i przystąpiono do układania betonowego podkładu pod płyty piaskowca. Odbywające się tam targi zostały tymczasowo przeniesione na plac obok Domu Towarowego PZGS, a częściowo na targowicę.

Obrady plenarne Komitetu Powiatowego PZPR

31 sierpnia 1972 roku obradowało Plenum KP PZPR z udziałem I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego, Józefa Klasy. Tematem obrad była ocena pracy powiatowej instancji partyjnej oraz przygotowań do nowego roku szkolenia partyjnego. Plenum rozpoczęło obrady od spraw organizacyjnych, dokonując wyboru I sekretarza Komitetu Powiatowego PZPR w Brzesku. Został nim Jan Surman, pełniący dotąd obowiązki I sekretarza KP w Żywcu.

Nowy I sekretarz pochodzi z rodziny robotniczej, urodził się w roku 1925 w Krakowie. Jest wieloletnim doświadczonym działaczem partyjnym. Piastował wiele odpowiedzialnych stanowisk partyjnych. Był także zastępcą członka KC i członkiem Egzekutywy KW PZPR. Obecnie jest członkiem Plenum Wojewódzkiej instancji, posiada wiele odznaczeń, a wśród nich Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski oraz Złoty Krzyż Zasługi.

I sekretarz KW PZPR, Józef Klasa podziękował dotychczasowemu I sekretarzowi KP, Ludwikowi Nędzy za wieloletnią owocną działalność partyjną w związku z tym, że otrzymał zgodę Plenum na podjęcie studiów w Wyższej Szkole Nauk Społecznych przy KC PZPR. Równocześnie Plenum wybrało na wakujące stanowisko sekretarza rolnego KP, Stanisława Maślaka, dotychczasowego inspektora KW, który pochodzi z naszego powiatu. W dalszym ciągu obrad dokonano oceny realizacji programu przyjętego na powiatowej konferencji sprawozdawczo-wyborczej w r.1971. Omówiono też sprawy szkolenia partyjnego. W ciągu ostatnich trzech lat wzrastała systematycznie liczba osób kończących szkolenie. Obecnie wg planu zajęcia będą prowadzone na 101 kursach.

Zamierzenia WSS Społem

Wszystkich interesuje rozwój naszego miasta i powiatu, a także, jak rozwijać się będzie zaopatrzenie ludności i jakie w tym zakresie plany i zamierzenia ma Oddział Wojewódzkiej Spółdzielni Spożywców Społem w Brzesku. Najważniejsze zadanie, jakie sobie ta placówka stawia, to budowa spółdzielczego domu handlowego w Brzesku. Starania Oddziału o wykup budynku po Wydziale Finansowym i adaptowanie go na dom towarowy spełzły na niczym, ponieważ fachowcy orzekli, że ze względu na zły stan tego budynku i konieczne duże nakłady, adaptacja nie jest celowa. Wobec tego Zarząd podjął starania o budowę domu towarowego przy pl. Gen Świerczewskiego. Obecnie są opracowywane nowe założenia techniczno ekonomiczne i rozpoczęcie budowy przewidziane jest w roku 1975.

Wybudowana w ostatnich latach restauracja Krakowianka okazała się za mała. Jej rozbudowa staje się konieczna. Zarząd czyni starania, aby jeszcze w roku 1973 przystąpić do tych prac.

W ciągu ostatnich lat Zarząd Oddziału WSS zmodernizował szereg placówek handlowych, dając wielu sklepom nowoczesne witryny metalowe oraz neonowe reklamy. Między innymi zmodernizowano sklep nr 1 (Gospoia), sklep konfekcyjno-dziwiarski (Hania), sklep masarski Nr 12, sklep rybny, papirniczy, elektryczny i szereg innych. Adaptowano lokale na kawiarnię Klubową i bar Ekspres, poprawiono warunki sanitarno-higieniczne w restauracjach Pawilon okocimski i Okocimska. Zmodernizowano wytwórnię wód gazowanych, wytwórnię lodów oraz ciastkarnię.

Zarząd Oddziału stara się w dalszym ciągu o poprawę estetyki lokali, tak wewnątrz, jak i ich zewnętrznego wyglądu, o coraz lepsze ich wyposażenie w sprzęt i urządzenia. W zakresie zaopatrzenia ludności Spółdzielnia współpracuje z licznymi instytucjami. A więc przede wszystkim z Wojewódzkim Przedsiębiorstwem Hurtu Spożywczego w Bochni, z Okręgową Spółdzielnią Mleczarską w Brzesku, z Centralą Rybną w Krakowie, Powiatową Spółdzielnią Ogrodniczą w Brzesku, Zakładami Jajczarsko - Drobiarskimi w Niepołomicach, Hurtownią Tekstylno Odzieżową w Tarnowie, z Wojewódzką Hurtownią Artykułów Papirniczych i Sportowych w Krakowie, Hurtownią Artykułów Metalowych.

Niestety, instytucje te nie zawsze zdołają zapewnić dostawy zamówionych towarów, tak co do ilości, jak i jakości. Stąd powstają trudności w zaopatrzeniu ludności. Praca Zarządu WSS pójdzie więc w kierunku rozszerzenia asortymentu towarów oraz dalszej rozbudowy i modernizacji sieci placówek. Zarząd posiada też trudności kadrowe, szczególnie na odcinku piekarnictwa i masarstwa. Dużo uwagi poświęca się sprawie sta-

łego podnoszenia kwalifikacji kadry pracowniczej, kultury handlu, uprzejmości i solidności.

Dni Ziemi Brzeskiej 17-21 września 1972 roku

„...Jest powszechnym życzeniem naszych Obywateli, aby miasto Brzesko i cała Ziemia Brzeska była piękniejsza, bogatsza, by lepiej się żyło jej mieszkańcom...” – ze wstępu do założeń ideowych Dni Ziemi Brzeskiej.

W dniach od 17 do 21 września 1972 r. odbywały się w Brzesku i w całym powiecie obchody Dni Ziemi Brzeskiej. Program tych dni był następujący:

17 września 1972 r.

- Dzień Młodości - Inauguracja

1. godz.10.00 - 11.00 - karnawał młodości, barwny korowód młodzieży, przemarsz kolumny harcerskiej ulicami miasta;
2. godz.12.00 - Akt inauguracji Dni Ziemi brzeskiej - Stadion OKS;
3. godz.13.00 - Widowisko „Tobie Ludowa Ojczyzna” - Stadion OKS;
4. godz.13.30 - Rozpoczęcie roku harcerskiego - Stadion OKS;
5. godz.13.45 - Pokaz gimnastyczny - Stadion OKS;
6. godz.16.00 - Turniej sprawnościowy drużyn ZHP - Stadion OKS;
7. godz.18.00 - Zabawa młodzieżowa. Występy młodzieżowych zespołów artystycznych - Stadion OKS.

Tego dnia w godzinach popołudniowych na terenie poszczególnych miejscowości odbywały się imprezy inauguracyjne Dni Ziemi Brzeskiej, połączone ze spotkaniami przedstawicieli władz politycznych i administracyjnych.

18 września 1972 r.

– Dzień Nauki Oświaty i Kultury

1. godz.13.00 – Inauguracja roku pracy kulturalnej – sala Powiatowego Domu Kultury w Jadownikach – Folklorystyczne widowisko muzyczno-filmowe;

2. godz.15.00 – Sesja popularno – naukowa na temat „Zabytki Ziemi Brzeskiej” – Sala Powiatowej Rady Narodowej. Otwarcie wystawy fotografii – „Zabytki Ziemi Brzeskiej” w salach PRN, KP PZPR, Szkoły Nr 3 i w świetlicy WSS;

4. godz.17.00 – Otwarcie wystawy prac uczniów „Młodość i doświadczenie” i sesja młodych wychowawców i nauczycieli – świetlica Technikum Elektryczno- Mechanicznego;

5. godz.17.00 – Koncert uczniów ogniska muzycznego;

6. godz.18.00 -19.00 – Cykl spotkań autorskich „Współcześni współczesnym”.

19 września 1972 roku

– Dzień Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej

1. godz.17.00 – Wielka rewia zespołów folklorystycznych pt. „Śpiewamy i tańczymy” – dziedzińiec Technikum Elektryczno-Mechanicznego;

2. godz.16.00 – Wycieczka autokarowa po powiecie, połączona ze zwiedzaniem zakładów i piękniejszych okolic;

3. godz. 17.00 – Wystawa prac brzeskich artystów – sala KP PZPR;

4. godz. 18.00 – Zgromadzenie założycielskie Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej – sala Pawilonu okocimskiego

20 września 1972 roku – Dzień Rolnictwa i Gospodarczych Osiągnięć Powiatu

1. godz.10.00 – Zlot młodych rolników w Szczurowej;

2. godz.15.00 – Otwarcie wystawy wyrobów brzeskich zakładów przemysłowych;

3. godz.15.00 – Uroczyste posiedzenie samorządów robotniczych FOB i OZP;

4. godz.16.00 – Otwarcie wystawy owoców, warzyw, kwiatów oraz przetworów;

5. godz.18.00 – Odczyty na temat perspektyw rozwoju gospodarczego powiatu i stanu obecnego – w różnych miejscowościach powiatu.

21 września 1972 roku

– Dzień Sportu, Turystyki i Wypoczynku

1. godz.14.00 – Przemarsz sportowców ulicami miasta;

2. godz.15.00 – Lekkoatletyczne mistrzostwa szkół średnich;

3. godz.17.00 – Pokaz 10-ciu straży ogniowych;

4. godz.17.30 – Turniej sprawnościowy między FOB i Browarem;

5. godz.10.00 – Turniej piłki nożnej – stadion OKS;

6. godz.19.00 – Zakończenie Jesiennego rajdu kwiatów, zabawa taneczna i zakończenie Dni Ziemi Brzeskiej – w Czchowie.

Pierwszego dnia obchodów Dni Ziemi Brzeskiej, w godzinach przedpołudniowych, ulicami miasta przeszedł barwny pochód młodzieży. Następnie na stadionie Okocimskiego Klubu Sportowego odbyła się inauguracja Dni. Przybyli na nią: sekretarz KW PZPR, Andrzej Czyż, krajan z Ziemi Brzeskiej, I sekretarz KP PZPR, Jan Surman, sekretarze KP, Cichostępski, Schütterly, Maślak, sekretarz PK ZSL, Bolesław Woda, przedstawiciele organizacji młodzieżowych, zakładów pracy i instytucji. Płytę stadionu zajęła młodzież oraz mieszkańcy miasta w liczbie ponad 5 tysięcy.

Przybyłych powitał przewodniczący Prezydium MRN, Aleksander Lewicki. Następnie przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec dokonał oficjalnego otwarcia Dni Ziemi Brzeskiej. Równocześnie odbyło się uroczyste rozpoczęcie roku harcerskiego. Komendant Hufca Harcerskiego złożył raport komendantowi Chorągwi Krakowskiej, Tadeuszowi Prokopiukowi, zaś harcmistrz Kazimierz Wolak ogłosił rozkaz dotyczący podsumowania przebiegu tegorocznego lata harcerskiego. Z kolei młodzież brzeskich szkół średnich pokazała barwne widowisko „Tobie Ludowa Ojczyzna”. Inaugurację Dni na stadionie zakończył pokaz gimnastyki zespołowej w wykonaniu uczennic Liceum Ogólnokształcącego.

Tego dnia po południu, w sali obrad Komitetu Powiatowego PZPR, odbyło się spotkanie władz politycznych i administracyjnych z aktywnym powiatowym. W spotkaniu tym uczestniczył sekretarz KW, Andrzej Czyż. O przeszłości, teraźniejszości i przyszłości powiatu brzeskiego mówił przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec. W ożywionej dyskusji, czołowy aktyw powiatowy wypowiedział się za koniecznością skupiania całego naszego społeczeństwa wokół programu dalszego rozwoju naszego powiatu.

W drugim dniu obchodów, w sali Wiejskiego Domu Kultury w Jadownikach, nastąpiła inauguracja pracy kulturalno-oświatowej. Na inaugurację przybył zastępca przewodniczącego Prezydium WRN, nasz rodak, dr Tadeusz Maj oraz kierownictwo polityczno administracyjne powiatu. W części artystycznej wystąpił zespół miejscowy oraz zespół ludowy Podegrodzie nagrodzony Złotą Ciupagą na tegorocznym Festiwalu Zespołów Ziemi Gór-

Inauguracja Dni Ziemi Brzeskiej na stadionie OKS – trybuna honorowa.

Drużyna harcerska z brzeskiego hufca ze sztandarem.

Przemówienie inauguracyjne wygłasza przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec; obok z prawej, I sekretarz KP PZPR, Jan Surman, za nim sekretarz KP Stanisław Maślak.

Raport młodzieży harcerskiej.

skich w Zakopanem. Po południu, w sali Powiatowej Rady Narodowej, odbyła się sesja popularno naukowa na temat „Zabytki Ziemi Brzeskiej”. Odczyt na ten temat wygłosiła Konserwator Wojewódzki, dr Hanna Pieńkowska. Równocześnie w kilku salach na terenie Brzeska otwarto wystawy fotografii zabytkowych obiektów znajdujących się na terenie naszego powiatu. Realizowane też były dalsze punkty programu obchodów Dni Ziemi Brzeskiej.

Trzeci dzień obchodów upłynął pod znakiem Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej. Już od dłuższego czasu trwały przygotowania do powołania takiego Towarzystwa. Z inicjatywy sekretarza KP PZPR, Kazimierza Schütterly, grono działaczy podjęło w tym kierunku szereg prac, między innymi przygotowany został i wydrukowany statut Towarzystwa, dokonano jego zatwierdzenia przez właściwe władze, przygotowano drukowane deklaracje członkowskie, wydrukowano i rozesłano odpowiednie zaproszenia. Wysłano je także do rodaków zajmujących wybitne stanowiska w kraju. Na ten dzień szereg z nich przybyło do Brzeska. Wcześniej zwiedzili Fabrykę Opakowań Błazanych, najmłodszy, duży zakład produkcyjny w Brzesku, a także zamek w Dębnie.

19 września 1972 roku w sali Pawilonu okocimskiego w Brzesku odbyło się zebranie założycielskie Towarzystwa. Przybyli na nie m.in. dr Tadeusz Maj, zastępca przewodniczącego Prezydium WRN, doc. dr Józef Szymański, dr Władysław Gofron, dr Franciszek Mleczko, doc. dr Edward Dobrzański. Obecni byli przedstawiciele władz politycznych i administracyjnych powiatu z I sekretarzem KP, Janem Surmanem i przewodniczącym Prezydium PRN, Janem Szczepańcem.

Obrady prowadził mgr Zbigniew Starzyk, dyrektor Liceum Ogólnokształcącego w Brzesku. W pięknym przemówieniu powitał rodaków z całego kraju przybyłych na ten dzień do Brzeska nadmieniając, że powołanie Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej przyczyni się do dalszego rozwoju naszej pięknej ziemi.

Referat o naszym powiecie i perspektywach jego rozwoju, a także o celach i zadaniach Towarzystwa wygłosił mgr Waław Piechowicz, przewodniczący Powiatowej Komisji Planowania Gospodarczego Prezydium PRN. W dyskusji, oprócz miejscowych działaczy, zabierali głos rodacy, deklarując udział w pracach Towarzystwa. Po załatwieniu kilku spraw organizacyjnych, wybrano pierwszy zarząd Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej. Przewodniczącym zarządu został Jan Szczepaniec, przewodniczący Prezydium PRN, zastępcami zaś: mgr Jan Makurat, nauczyciel z Technikum Elektryczno-Mechanicznego i Bolesław Woda, sekretarz PK ZSL, sekretarzem Adela Golonka, skarbnikiem Jan Burlikowski. Wybrano Komisję Rewizyjną w 5 osobowym składzie z przewodniczącym Władysławem Malikiem oraz Sąd Koleżeński, którego przewodniczącym został mgr Jan Japa.

W tym samym dniu, w godzinach popołudniowych, na terenie Technikum Elektryczno-Mechanicznego odbyła się wielka rewia zespołów artystycznych z terenu powiatu. Występowały zespoły ludowe z Jadownik, Łoniowej, Jaworska, Łysej Góry, Szczurowej, Dołęgi, Zaborowia oraz zespół Związku Nauczycielstwa Polskiego. Ponadto wystąpiły zespoły estradowe: GS Zakliczyn Biedroneczki, z Wojnicza i z FOB.

Dużym powodzeniem cieszyła się wystawa wyrobów brzeskich zakładów: Browaru Okocim, Kamionki z Łysej Góry, oraz Spółdzielni Mebloartyzm z Wojnicza. Bardzo dobrze wypadł zorganizowany w Szczurowej zlot młodych rolników.

W wielu miejscowościach powiatu odbyły się odczyty zorganizowane przez Towarzystwo Wiedzy Powszechnej na temat „Obecny stan i perspektywy gospodarcze rozwoju powiatu brzeskiego”.

Sesja popularno naukowa z okazji Dni Ziemi Brzeskiej na temat: ZABYTKI ZIEMI BRZESKIEJ

W ramach programu Dni Ziemi Brzeskiej, 18 września 1972 roku wygłoszony został przez dr Hannę Pieńkowską, wojewódzkiego konserwatora zabytków referat pt. „Zabytki Ziemi Brzeskiej”. Ze względu na osobę, jak i temat referatu, spotkał się on z dużym zainteresowaniem licznie przybyłych słuchaczy. Treść tego referatu kronikarz postanowił zapisać w KRONICE jako materiał z obchodów Dni Ziemi Brzeskiej.

Zabytki Ziemi Brzeskiej

Ziemia Brzeska, określona granicami dzisiejszego powiatu brzeskiego, nie stanowi terenu jednolitego pod względem krajobrazowym i historycznym. Jej część północną zajmują tereny rozległej niziny sandomierskiej, kształtowanej przez łąki, lasy sosnowe i liczne oraz ludne wsie. Część południowa, górzys-

ta i urozmaicana, zajmuje wyniosłości Pogórza Karpackiego, malowniczo przecinane skrętami Dunajca. Linia graniczną między tymi odrębnymi krainami jest droga o kierunku wschód – zachód przechodząca przez Wojnicz – Brzesko do Krakowa, a w kierunku na wschód przez Tarnów i dalej stanowiąca pradawny szlak handlowy z Rusią.

Tędy też przebiegała granica dwóch historycznych dzielnic Polski: dzielnicy krakowskiej, obejmującej tereny południowo-zachodnie, w skład których wchodziły kasztelania wojnicka i sądecka, później czchowsko-sądecka i nowo-brzeska oraz dzielnica sandomierska z kasztelanią wiślicką. W ciągu dziejów zmieniły się w szczególności granice kasztelanii i powiatów, zasadnicza dwoistość utrzymywała się jednak stale do roku 1867. Wówczas bowiem, po zniesieniu podziału Galicji na cyrkuły, wprowadzono pojęcie powiatów, wśród których powstał powiat brzeski, istniejący z niewielkimi zmianami granic do dzisiaj. Ta charakterystyczna dwoistość Ziemi Brzeskiej została utrwalona w charakterze jej zabytków, które przekazują nam nie tylko wiedzę o historii tej ziemi, ale również swym pięknem dodają krasy i atrakcyjności całemu regionowi.

Umiejętność właściwego odczytania całej treści zawartej w zabytku nie jest prosta. Wymaga od nas nie tylko skrupulatnych badań naukowych o specjalistycznym charakterze, ale również zrozumienia i interpretacji wartości zawartych w powiązaniu zabytku z krajobrazem przyrodniczym i kulturowym, w jakim został osadzony. Można by powiedzieć, że odczytanie wszechstronnej treści zabytku jest taką samą sztuką, jak odczytanie tekstu zapisanego na karcie pożółkłego pergaminu, tekstu wyblakłego i w wielu miejscach zatartego, ale ożywionego ozdobnym rysunkiem liter, kolorowym inicjałem i barwnym obrazkiem. Przyciąga on nasze oczy i zainteresowanie, pobudza do rozszyfrowania i niejako zmusza do zapoznania się z treścią całej księgi. Tą księgą dla zabytku jest całe tło, z którego wyrósł, historia, którą dokumentuje człowiek, który go wykonał, epoka w której powstał. Jest to również myśl twórcza i zdolność budowniczego, malarza, rzeźbiarza oraz ręka majstra lub rzemieślnika, która nadała kształt materii. Piękno zawarte w kształcie architektonicznym zabytku, w jego stylowej dekoracji pobudzając naszą wyobraźnię i odczucia estetyczne – winno przyczynić się do bliższego zainteresowania się tym dokumentem działalności naszych ojców.

Zabytki Ziemi Brzeskiej – mimo wielu niezbadanych jeszcze tajemnic, jakie w sobie kryją, mimo wieloletnich zaniedbań, rzutujących negatywnie na stan ich zachowania i na nasze odczucie estetyczne, stanowią bogaty i nie wyczerpany element atrakcji turystycznej, konieczny do wyeksponowa-

nia i rewaloryzacji. Szczególne zagęszczenie obiektów zabytkowych o dużych walorach historycznych i krajobrazowych występuje w południowej części powiatu, przy dawnych szlakach handlowych i strategicznych prowadzących na Węgry. System obronny doliny Dunajca obejmuje na terenie Ziemi Brzeskiej szereg grodzisk, grodów i zamków. Są to – zaczynając od południowych granic powiatu – ruiny zameczku w Wytrzysszycze, zespół obronny Czchowa, ruiny zamku w Melsztynie, gród w Zawadzie Lanckorońskiej, ślady warowni w Roztoce, ślady budowy średniowiecznej na wzgórzu zwanym „Zamkiem” koło Wielkiej Wsi oraz fortyfikacje Wojniczka w formie kilku pierścieni wałów obejmujących dawny gródek. Dzięki swemu położeniu wymienione wyżej obiekty posiadają niezwykle atrakcyjne tło krajobrazowe uzupełniające ich walory architektoniczne i historyczne. Wymagają one jednak właściwego wyeksponowania w oparciu o badania i włączenia w zagospodarowanie turystyczne.

W Wytrzysszycze, na niewielkim wzgórzu, między szosą a Jeziorem Czchowskim, widoczne są niewielkie fragmenty murów obronnych zameczku Tropsztyn, będących jedną z wielu warowni przy drodze węgierskiej. O jego historii wspomina Szczęsny Morawski w swej ciągle jeszcze niezastąpionej pracy o Sądecczyźnie. Zamek założony w XIV wieku, stanowić miał przez szereg lat siedzibę rycerzy rozbójników, wykorzystujących świetne położenie warowni dla swoich celów rabunkowych. Został ponoć zburzony w 1608 roku przez właścicieli sąsiedniego Rożnowa. Wstępne badania zameczku przeprowadzone przed kilku laty pod kierunkiem doc. Żakiego, odsłoniły częściowo zarys jego murów, ślady przyczółków mostu zwodzonego, chronionego potężną basztą oraz wydobyły szereg zabytków ruchomych, wśród których bardzo interesująco przedstawiają się fragmenty dekoracyjnych kafli piecowych. Oczywiście warownia ta wymaga prowadzenia dalszych badań przy równoczesnym zabezpieczeniu odkrywanych partii murów w taki sposób, aby uczytelnić plan zameczku, wyeksponować poszczególne jego elementy i określić ich pierwotną funkcję. Wydaje się, że po przejęciu terenu tego niewielkiego, lecz ciekawego założenia obronnego przez wybitnego miłośnika i znawcę problemu, jakim jest poseł Andrzej Benesz – pełna rewaloryzacja założenia nastąpi w niezbyt odległym czasie.

Zespół obronny Czchowa, wiążący się ściśle z założeniem miejskim i jego zabytkami, przedstawia dużo bardziej skomplikowany i trudniejszy problem naukowy, konserwatorski i społeczny. Czchów – dawne grodzisko wczesnohistoryczne, a następnie gród z zamkiem zwieńczonym wyniosłą, masywną wieżą obronną pochodzącą w niższych partiach z XII – XIII wieku, stanowił nie-

zwykle ważny i szybko rozrastający się punkt przy szlaku węgierskim. Rozbudowany i ufortyfikowany przez Kazimierza Wielkiego, mieścił komorę celną, był siedzibą sądu ziemskiego i stolicą powiatu od końca w XIV. Jego znaczenie i rozwój opierały się w pierwszym rządzie na ożywionym handlu zarówno z węgierskim Bardiowem, dokąd eksportowano płótno, sukno, skóry, przywożąc zaś wina, konie i bydło, jak też na handlu z Krakowem. Przywileje i nadania królewskie wielokrotnie odnawiane i rozszerzane, bronią interesów kupieckich, przyczyniając się do wzbogacenia miasta. Już w wieku XVI istniały tu wodociągi i kanalizacja, rozwijało się rzemiosło, odbywały się bogate jarmarki, działał ważny ośrodek arianizmu. Barwna historia miasta znana ze źródeł archiwalnych byłaby jedynie mało znaną legendą, gdyby nie zabytki, które zachowały się w Czchowie. Ich wysoka klasa, duża atrakcyjność i znaczenie zwracają uwagę na siebie nawet tych, którzy nie znają historii miasta. Górująca nad wzgórzem baszta i jeszcze ukryte w ziemi, ale przebadane już przez archeologów relikty zamku, po rewaloryzacji będą stanowiły najbardziej czytelny dokument świetnej przeszłości miasta. Potwierdza to monumentalny i dostojny kościół parafialny, budowany z kamienia, zawierający we wnętrzu niezwykle cenną i jedną z najstarszych gotyckich polichromii z XIV wieku. Wartości artystyczne tych malowideł ściennych, ich skomplikowane treści, portret rycerza – zapewne fundatora dekoracji oraz oryginalny koloryt budzą najwyższe zainteresowania nie tylko specjalistów, lecz również wszystkich miłośników sztuki. Malowidła te – poddane konserwacji przed kilku laty, zostały w latach dwudziestych naszego wieku uratowane przed całkowitym zniszczeniem, dzięki wysiłkowi ówczesnych władz konserwatorskich. Samo miasto – o obszernym rynku przystosowanym do dawnych potrzeb handlowych – zachowało w skali zabudowy charakter zabytkowy, mimo wypalenia domów przyrynkowych przed kilkunastu laty i kilku rażących zniekształceń. Położone na nasłonecznionym stoku wzgórza, skierowane ku Dunajcowi, widoczne z daleka wśród buketu zieleni – może i powinno, przy wzrastającym ruchu turystycznym, wygrać wszystkie swe wartości zabytkowe i krajobrazowe jako źródło miastotwórcze i bazę własnego rozwoju gospodarczego.

Szczególnie trudnych – ze względu na swe położenie – prac badawczych, zabezpieczających i ekspozycyjnych, wymagają wysoko górujące nad doliną ruiny zamku w Melsztynie. Jego barwna historia począwszy od założenia w latach 1347 - 52 przez Leliwitę Spytka, wojewodę i kasztelana krakowskiego, fundatora i właściciela Tarnowa, poprzez związki z ruchem husyckim w XV wieku,

wiąże się z rozbudową w okazałą renesansową rezydencję w XVI wieku oraz ze zniszczeniami w końcu wieku XVIII, wywołanymi przez konfederatów barskich i wojska rosyjskie. Mimo, że zamek został całkowicie opuszczony już w 1796 roku, jego potężne mury przetrwały w dużych fragmentach do naszych czasów. Odkrycie jego dolnych partii, wzmocnienie konstrukcyjne, udostępnienie do zwiedzania – oto duże i trudne zadania stojące przed nami.

Pozostawiając dla dalszego działania archeologów problem grodu w Zawadzie Lanckorońskiej, śladów warowni w Roztoce i Wielkiej Wsi, przenieśmy się do Wojnicza, niegdyś największego i najpoważniejszego miasta Ziemi Brzeskiej. Badawcze prace historyków, poparte wstępnymi badaniami archeologicznymi, finansowanymi przez gospodarzy terenu, wyjaśniły nam w duże mierze historyczny rozwój tego wczesnohistorycznego grodu (VI -XII wiek), z handlowym Podgrodziskiem, położonych w miejscu krzyżowania się szlaku handlowego węgierskiego ze szlakiem prowadzącym na Ruś. Siedziba kasztelana od XII wieku, centrum dekanatu od XIII wieku, rozbudowane przez Kazimierza Wielkiego, obdarzone przywilejami miasto, staje się centrum handlowym, rzemieślniczym i administracyjnym. Znaczenie jego upada w XVII wieku i nie odżywa, mimo wysiłku widocznego w historii wieku XVIII. Dokumenty jego świetnej przeszłości są tu w zabytkach mniej czytelne, niż to widziliśmy w Czchowie. Rozwijająca się żywiołowo w ciągu ostatnich lat działalność Koła PTTK i opiekunów społecznych zabytków, stosunek do tej cennej działalności władz miejscowych i powiatowych, jest rękopięcią dalszego rozwoju działalności na tym polu. Wydobyć i podkreślić zielenią przebiegu wałów kasztelańskich, zachowanie jak najstarszych przykładów zabudowy mieszczkańskiej, poszerzenie i rozbudowa Izby Regionalnej na miarę Muzeum o szerokiej działalności, to zadania, które wydają się bliskie realizacji.

Wśród monumentalnych zabytków Ziemi Brzeskiej osobne miejsce zajmuje zamek i kościół w Dębnie, należące do najwyższej klasy zabytków i w pewnym sensie unikalnych. Jan Matejko docenił niezwykłą wartość i piękno zameczku obronnego, utrwalając w rysunkach podczas swego pobytu w Dębnie w 1863 roku, najciekawsze fragmenty jego rzeźbiarskiej, gotyckiej dekoracji. Sugestywność tych mistrzowskich rysunków uczy nas dostrzegania i odczuwania całego finezyjnego piękna, zakłętego w kamieniu przez rzemieślników artystów pracujących tu w drugiej połowie XV wieku przy budowie rezydencji Jakuba Dębińskiego, możnego i słynnego przedstawiciela rodu Odrowążów. Jako kanclerz wielki koronny, kasztelan i starosta krakowski, odgrywający wybitną rolę

polityczną za czasów Kazimierza Jagiellończyka, pragnął Jakub Dębiński mieć w swych dobrach rezydencję godną zajmowanego stanowiska. Zameczek, powstały około 1470 roku, założony jest wokół wewnętrznego dziedzińca zamkniętego trzema skrzydłami budowli i od północy murem z budynkiem bramnym. Jego obronność podnoszą głębokie fosy obiegające wokół, połączone później z systemem stawów i grobli. Jednakże nie mamy tu do czynienia z zamkiem – warownią w znaczeniu czysto strategicznym, lecz z zamkiem rezydencją, obliczoną zarówno na wygodę, jak i na reprezentację. Właściwe dla małopolskiej architektury gotyckiej użycie dwóch wątków cegły i kamienia, dekoracyjne opracowanie układu rombowego ciemnej, glazurowej cegły na licach ścian, dało w efekcie niezwykle żywą barwność zewnętrzną budowli. Wrażenie to podkreślono bogatym rozczłonkowaniem bryły architektonicznej, wzbogaconej wykuszami i basztami o plastycznej dekoracji rzeźbiarskiej. Działał tu niewątpliwie małopolski warsztat rzeźbiarski, którego prace możemy rozpoznać w szeregu innych budowli tego czasu. Szczególną cechą tego warsztatu były kształtowane schodkowo portale o typie tzw. długoszewskim, bo występującym w fundacjach Jana Długosza, jak np. w kościele w Raciborowicach lub w kościele w Szczepanowie. Wieloletnie prace konserwatorskie prowadzone tu z przerwami wskutek trudnych warunków finansowych i wykonawczych, przyniosły wiele ciekawych odkryć dotyczących historii tego świetnego zabytku, jak też jego późniejszej, renesansowej przebudowy. Odsłonięto fragmenty dekoracji sgraffitowej wokół okien gotyckich, malowidła wewnętrzne w wykuszach narożnych, odkryto przy robotach ziemnych fragmenty rzeźbionej attyki, ujawniono pierwotną kanalizację dziedzińca i pierwotne jego bruki. Zameczek przeznaczony jest na cele kulturalne w części związane z Akademią Sztuk Pięknych w Krakowie, w części zaś z projektowanym Muzeum Ziemi Brzeskiej. Po zakończeniu prac remontowo-konserwatorskich zameczku, po przywróceniu i wypielęgnowaniu jego parkowego założenia oraz po nawodnieniu dawnej fosy i otaczających stawów, ośrodek ten stanie się perłą, wzbudzającą zachwyt i podziw co najmniej w skali krajowej.

Wśród zabytków Ziemi Brzeskiej istnieje grupa budowli dworskich i pałacowych, pochodzących z XIX wieku o ciągle jeszcze niedocenionej wartości. Wśród nich należy wymienić pałac w Okocimiu, Więckowicach pod Wojniczem, Szczurowej, Lusławicach oraz wcześniejszy, bo z XVIII wieku dwór w Wielkiej Wsi. Zainteresowanie sztuką wieku XIX oraz sztuką secesyjną wzrasta się z roku na rok w całym świecie. W miarę bowiem upływu lat uzyskuje się perspektywę i obiektywizm w ocenie

zjawisk artystycznych, które były bliskie pokoleniu naszych dziadków. Pozwala to na określenie trwałych wartości kulturalnych wniesionych przez sztukę tych czasów. W tym nowym aspekcie osiągnięcia artystyczne wieku XIX i secesji zaliczyć wypada do wysokiej rangi podlegającej ochronie na równi z dziełami sztuki dawniejszej. Bogactwem form architektonicznych i doskonałością detalu odznacza się dawny pałac Götzów w Okocimiu z 1899 roku otoczony przepięknym parkiem krajobrazowym. Użytkowany na cele szkolne, w przyszłości mógłby zostać wykorzystany jako ośrodek kultury, w którym stylowe wnętrza o wypielęgnowanych boazeriach i innych elementach dekoracyjnych nadawałyby właściwy klimat i nastrój.

Niemniej pięknym, lecz obecnie zaniedbanym parkiem poszczycić się może pałac w Więckowicach pod Wojniczem, poprawnie użytkowany przez Technikum Rolnicze. Natomiast Szczurowa, wieś rozwijająca się gwałtownie i z rozmachem, przegrała wartości kulturowe związane z założeniem parkowo-dworskim, stanowiącym dawniej urbanistyczno-przestrzenne centrum. Park o ciekawym układzie wodnym i niegdyś urozmaiconym drzewostanie został zdewastowany wskutek przeznaczenia pod zabudowę i wycięcie drzew. Budynek dworski, posiadający wewnątrz dekoracyjne sztukaterie i kolorowe posadzki, przechodzący przez wielu użytkowników, został niemal całkowicie wyeksploatowany i popada w zagrażające mu zaniedbanie.

Sprawy właściwego użytkowania obiektów zabytkowych, tak mocno postawione w okólniku Prezesa Rady Ministrów z 1971 r., w praktyce często natrafiają na poważne trudności. Tragicznym wprost przykładem niewłaściwego użytkowania budynku zabytkowego jest dwór z XVIII w. w Wielkiej Wsi, bliski całkowitej ruinie, mimo podejmowanych starań o jego zabezpieczenie i jego zagospodarowanie. Dwór ten o pięknym kształcie mansardowego dachu, mógłby wraz z przylegającym parkiem pełnić rolę ośrodka wypoczynkowego, gdyby nie dewastacja, której na nim się dopuszczano przez całe lata.

Wśród dworów ziemi brzeskiej specjalne miejsce zajmuje zespół w Lusławicach, związany najściślej z tradycjami ariańskimi. Tutaj bowiem działał Faustyn Socyn, włoski teolog uczony i przywódca arian polskich. Tu właśnie odbywały się zjazdy, zebrania i synody ariańskie, z udziałem najwybitniejszych zwolenników tego ruchu społecznego i filozoficznego. Pamiątką tej karty historii jest murowany budynek lamusa, wznoszący się obok dworu, a związany tradycją z dawnym zbozem ariańskim oraz grób Socyna w parku lusławickim ozdobiony nową oprawą architektoniczną w 1936 roku. Sprawa ciągle otwartą i aktualną jest reali-

zacja inicjatywy umieszczenia w lamusie wystawy arianizmu polskiego, jako dydaktycznej atrakcji turystycznej. Piękno klasycystycznego dworu o bielonych ścianach z gankiem kolumnowym utrwalone zostało pędzlem Jacka Malczewskiego na kilku jego obrazach. Ten wybitny malarz polski, zachwycający się tutejszym krajobrazem przebywał bowiem w dworku lusławickim w latach 1923-1926.

Omawiając ważniejsze zabytki Ziemi Brzeskiej należy wspomnieć o budownictwie drewnianym – sakralnym i świeckim – będącym specyfiką południowych regionów kraju. Wśród najcenniejszych drewnianych kościołów polskich, znajduje swe poczesne miejsce maleńki kościółek cmentarny w Iwkowej, pochodzący zapewne z drugiej połowy XV wieku, o niezwykle cennym wyposażeniu. Wiodą do niego odrzwia o pięknym gotyckim wykroju w formie trójliścia. Na ścianach widnieją dwuwarstwowe malowidła, starsze ornamentalne, patronowe, zbliżone do zachowanej dekoracji w kościele w Dębnie Podhalańskim, młodsze barokowe z 1619 roku. Wymagają one konserwacji. W oknie prezbiterium zachował się unikalny witraż gotycki z XV w., przedstawiający Matkę Boską. Najstarsze rzeźby gotyckie z XIV w., przed kilku laty wykradzione z kościoła, zostały odnalezione dzięki staraniom władz śledczych i zdeponowane w Muzeum Sądeckim. Szereg obrazów i rzeźb wzbogaca piękno tego miniaturowego wnętrza. Iwkowa posiadała jeszcze przed kilku laty drugi drewniany kościół z XVI w., który został doszczętnie zniszczony przez pożar, powstały z nieokreślonych bliżej przyczyn. Interesującym przykładem późniejszego, bo siedemnastowiecznego kościoła drewnianego jest budowla w Gosprzydowej, o dachu spadzistym, bez wieży, lecz otoczona malowniczymi sobotami.

Drewniane budownictwo małomiasteczkowe, niegdyś występujące w Czchowie i Zakliczynie zniknęło już prawie całkowicie. W Czchowie spowodował to pożar, w którym zginęła prawie cała zabudowa drewniana rynku. W Zakliczynie pod naporem wymagań dzisiejszej cywilizacji, utracono całe ciągi unikalnej architektury, wyrosłej z uzdolnień miejscowych majstrów i cieśli. Konstrukcja drewnianych domów zakliczyńskich jest bowiem oryginalną zdobyczą tej miejscowości. Dziewięć drewnianych słupów podtrzymujących ogromny półszczytowy dach, kryty gontem, pod którym niezależnie wznoszone były zrębowe ściany domów. Zwrócone szczytem do drogi tworzyły one niepowtarzalny rytm, nadający miasteczku urok malowniczości. Ochrona tego zespołu przerasta możliwości konserwatorskie, toteż ograniczono jej zakres do kilku wybranych zespołów, wymagających jednakże kapitalnego remontu. Powstanie

w miasteczku Izby Regionalnej, dzięki inicjatywie miejscowego społeczeństwa, budzi nadzieję, że wartości przechowane w zabytkowej zabudowie zostaną w końcu dostrzeżone i docenione również przez mieszkańców Zakliczyna.

Ludowe budownictwo drewniane przechowała Ziemia Brzeska w swych północnych rejonach, dopiero ostatnio bliżej badanych i odkrywanych przez etnografów. Możemy tam spotkać jeszcze wśród zieleni łąk, lasów sosnowych i kęp drzew liściastych archaiczne formy chałup drewnianych, opłotków wyplatanych z wikliny, piętrowych wędzarni i lamusów. Dokładna penetracja terenu pozwoli niewątpliwie na wybór cennych eksponatów dla muzeum regionalnego, które gromadzić powinno obiekty związane z historią i pięknem Ziemi Brzeskiej.

Wydobycie i ujawnienie wszelkich wartości tej ziemi związanych z jej krajobrazem, z jej przeszłością i z jej przyszłością jest wspólnym zadaniem stojącym przed przyjacielami i miłośnikami tego regionu. Rewaloryzacja zespołów zabytkowych jest ważną częścią tego zadania wiążąca się ściśle z rozwojem kultury i turystyki.

Po wystąpieniu konserwatora wojewódzkiego dr Hanny Pieńkowskiej odbyła się ożywiona dyskusja. Liczni miłośnicy regionu wskazywali, że oprócz wymienionych przez prelegentkę obiektów zabytkowych, istnieje na terenie wiele więcej zabytków murowanych i drewnianych, szczególnie z zakresu budownictwa sakralnego. Wymieniono drewniane kościoły w Tymowej, Biesiadkach, Wojniczu, murowane w Gnojniku, Wojniczu, Szczepanowie. Jest bardzo dużo figur i kapliczek przydrożnych o ciekawej budowie i oryginalnych rzeźbach, na przykład posąg św. Floriana w Brzesku z roku 1731. Zwrócono też uwagę na niszczenie, przy sposobności remontów, wystroju secesyjnych kamieniczek w Brzesku. Tę sprawę poruszał kronikarz, obecny na prelekcji, jako że interweniował u konserwatora wojewódzkiego w związku z remontem budynku apteki w Brzesku, gdzie niszczone elementy secesyjne budynku. Kronikarz zwrócił też uwagę na brak katalogów zabytków sztuki, także i w naszym powiecie, jedyny jaki się ukazał (Katalog Zabytków Sztuki w Polsce Zeszyt 3 Powiat Brzeski, Ministerstwo Kultury i Sztuki Warszawa 1951) jest wyczerpany i niedostępny nawet w antykwariatach.

W Y K A Z KRAJANÓW

Ziemi Brzeskiej, zajmujących poważne stanowiska w administracji oraz w różnych działach gospodarki narodowej, jak też inne ważne stanowiska w kraju.

Lista sporządzona została z okazji Dni Ziemi Brzeskiej, a jej celem było nawiązanie łączności z krajanami z powiatu brzeskiego i pozyskanie

ich do współdziałania na rzecz dalszego rozwoju naszego regionu. Lista nie jest pełna, przy niektórych nazwiskach brak bliższych danych co do miejsca pracy, zajmowanego stanowiska czy też miejsca zamieszkania, których to danych nie udało się zebrać Komitetowi Dni Ziemi Brzeskiej. Szereg z wymienionych tu osób otrzymało zaproszenia Komitetu na spotkanie z okazji założenia Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej.

1. Gromada Borzęcin

1. inż. rolnik Janina Banaś
2. doc. dr Jan Bochenek – Kraków
3. mgr praw Stanisław Curyło – prokurator we Wrocławiu
4. mgr Ewa Czuła – plastyk
5. Władysław Ducinowski – kpt. WP
6. dr Jan Duda
7. inż. Zdzisław Hebda – górnik
8. mgr Franciszek Klisiewicz – Kraków
9. mgr Józef Klisiewicz – Warszawa
10. dr praw Alojzy Kobyłecki – Kraków
11. Władysław Kołodziej – mjr WP, Warszawa
12. Józef Musiał – płk WP, Ełk
13. ks. Biskup Jan Obłąk – Olsztyn
14. Józef Piękosz – płk WP, Warszawa
15. Marian Piękosz – płk WP
16. mgr Józef Prus
17. Kazimierz Pudełek – kpt. WP, Kielce
18. dr med. Antoni Rogoziński – płk WP, Rzeszów
19. mgr Anna Rogóż – górnik, Opole
20. mgr Maria Rogóż – Kraków
21. Eugeniasz Staśko – kpt WP
22. lek. med. Adam Trytek
23. Władysław Wójcik – mjr WP
24. Józef Zajac – mjr WP, Warszawa

2. Miasto Brzesko i gromada Brzesko

1. mgr Andrzej Czyż – sekretarz KW PZPR w Krakowie
2. Jan Czuła – redaktor tygodnika „Perspektywy” Warszawa
3. prof. Edward Dobrzański – dziekan Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej, Kraków
4. prof. dr Kazimierz Gibała – kapitan Marynarki Handlowej, Gdańsk
5. doc. dr Czesław Gofron – dziekan Wydziału Prawa UMCS w Lublinie
6. Kazimierz Jaworski – pracownik Rady Państwa
7. prof. Stanisław Korman – Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
8. Jerzy Peters – aktor Teatru Ziemi Kieleckiej
9. Aureli Syweński – dyrektor Cyrku Warszawa
10. mgr Janina Leja Szubowa – asystent Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie
11. mgr Wincenty Zydrón – wiceminister Ministerstwa Przemysłu Spożywczego i Skupu

12. Stanisław Werewka
– pracownik KC PZPR w Warszawie

3. Gromada Biadoliny Szlacheckie

1. prof. Tadeusz Pilch – Warszawa, Uniwersytet
2. inż. architekt Józef Pilch – Zabrze
3. inż. Jan Pilch
– specjalista w zakresie obrabiarek, Zabrze

4. Gromada Charzewice

1. mgr Kazimierz Dudek
– Naczelnik Wydziału Szkolnictwa Artystycznego
w Ministerstwie Kultury i Sztuki, Warszawa
2. Mieczysław Hebda
– I sekretarz KW PZPR w Zielonej Górze
3. prof. Jan Jewulski
– Wyższa Szkoła Rolnicza w Krakowie

5. Gromada Czchów

1. Mikołaj Biłyk – dyrektor Narodowego Banku
Polskiego w Jaworznie
2. Edward Godlewski – pułkownik WP Wrocław
3. mgr inż. Michał Kotas – Huta Aluminium Skawina
4. prof. Wojciech Krężołek – AGH Kraków
5. dr Marian Panowski
– dyrektor Szpitala Powiatowego w Jaśle
6. Józef Satora – naczelnik Wydziału
w Ministerstwie Rolnictwa Warszawa

6. Gromada Dębno

1. Mieczysław Banowski – mjr WP, Koszalin
2. Mieczysław Murek – zastępca redaktora
naczelnego Trybunu Ludu Warszawa
3. Kazimierz Migdał – mjr WP, Warszawa
4. Emil Bączek – kierownik Wydziału Skupu
Prezydium WRN w Krakowie

7. Gromada Doły

1. Augustyn Dudek
– dyrektor Technikum Mechanicznego Kraków
2. Franciszek Góral – ppłk WP, Warszawa
3. Stanisław Gurgul
– I sekretarz KP PZPR w Tychach
4. Stanisław Jaworski – mjr lotnictwa WP, Warszawa
5. Stefan Marecki – ppłk WP, Bydgoszcz
6. Kazimierz Matura – ppłk lotnictwa WP, Warszawa
7. Stanisław Sułek – pracownik Ministerstwa
Handlu Wewnętrznego Warszawa

8. Iwkowa

1. mgr inż. Stanisław Duda – geolog, Warszawa
2. dr Stanisław Duda – chirurg
Szpital im. Dr Anki w Krakowie
3. prof. dr inż. Jerzy Grzymek
– Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
4. mgr inż. Stanisław Gawęda – pułk. WP,
Instytut Badań Chemicznych Warszawa

5. mgr inż. Bronisława Capuła z d. Gawęda,
kopalnia Rymar, Niedobczyce
6. mgr Maria Szczypa z d. Gawęda
– SGPiS Warszawa
7. Stefan Kozdrój – ppłk WP, Łódź
8. mgr inż. Jan Maciaś
– Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
9. mgr inż. arch. Stanisław Mida
– dyrektor Przedsiębiorstwa Budowy Nowa Huta
10. mgr inż. Stanisław Maciaś
– dyrektor Woj. Urzędu Pocz.-Telekom. w Lublinie
11. mgr inż. Franciszek Rzepecki – chemik, Kraków
12. dr Franciszek Serafin
– historyk, Instytut Naukowy Katowice
13. prof. Stefan Serafin
– historyk, mjr WP Łódź
14. mgr inż. Władysław Serafin
– kopalnia soli w Wieliczce
15. mgr Jan Serafin – prawnik, kpt MO, Kraków
16. mgr Jan Zakrzewski – ekonomista,
dyrektor Spółdzielni Mieszkaniowej, Kraków

9. Gromada Jurków

1. Stanisław Marecki – generał WP,
docent socjologii Akademii Sztabu Generalnego
Warszawa

10. Gromada Gnojnik

1. mgr inż. Wojciech Wąs – architekt,
Dzielnicowa Rada Narodowa Kraków
2. Tadeusz Kisiel – kpt MO, Wrocław
3. Roman Gicala – ppłk WP, Legnica
4. Aleksander Potocki
– instruktor pilot Aeroklub w Krakowie

11. Gromada Łysa Góra

1. doc. dr Mleczek Franciszek, s. Franciszka
– dr nauk socjologicznych, pracuje w Komitecie
Centralnym PZPR Warszawa
2. doc. dr Piotr Mytnik
– dr nauk matematycznych, Białystok
3. doc. dr Stefan Kural – dr geologii,
odkrywca dwóch kopalni kaolinu, Wrocław

12. Gromada Jadowniki

1. mgr Aleksy Czarnecki – prawnik,
prezes Sądu Powiatowego w Tarnowie
2. Stanisław Dadej – dyrektor
Liceum Ogólnokształcącego w Szydłowcu
3. Jan Gomularz – pracownik w Ministerstwie
Poczty i Telegrafu Warszawa
4. dr Józef Japa
– rektor Akademii Medycznej, Katowice
5. prof. Stanisław Martyna
– Wyższa Szkoła Rolnicza, Kraków
6. mgr Adolf Migrała – kierownik
Wydziału Organizacyjnego KW PZPR, Kraków

7. Anna Milak
– nauczycielka Liceum Ogólnokształcącego Tychy
8. Zygmunt Tyka
– inż. górnik, budowa kopalni Jastrzębia

13. Gromada Szczepanów

1. Józef Brzeziński – mjr WP, Przemyśl
2. mgr Władysław Borowiec
– prawnik, sędzia w Starogardzie
3. Bronisław Budyn – płk pożarnictwa
Woj. Kom. Straży Pożarnej Kraków
4. Tadeusz Gibała – płk WP, zastępca dowódcy
Oficerskiej Szkoły Wojsk Zmechanizowanych,
Wrocław
5. mgr Stanisław Gibała
– Ministerstwo Handlu Wewnętrznego, Warszawa
6. prof. Józef Gładki
– dziekan Wydziału Budownictwa
Ładowego Politechniki Krakowskiej
7. Józef Dziaduła – kpt. WP, Kłaj
8. Jan Kądziołka – płk WP, Wrocław
9. mgr Antoni Mróz – prawnik, inspektor
w Ministerstwie Łączności, Warszawa
10. dr Stanisław Turlej – Wojewódzka Komisja
Planowania Gospodarczego w Krakowie
11. mgr Genowefa Styrna – prawnik,
prokurator Wojewódzki, Kraków
12. mgr Mieczysław Zachara – zastępca
Dyrektora Biura Projektów Miasta Krakowa
13. mgr Józef Zachara – Wojewódzka Komisja
Planowania Gospodarczego, Kraków
14. mgr Józefa Walicka
– prokurator wojewódzki, Kraków

14. Gromada Szczerowa

1. Stanisław Antosz – generał WP, dowódca
Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy
2. mgr Stanisław Choroń
– mgr praw, prokurator powiatowy w Krakowie
3. mgr Andrzej Dzień – wicedyrektor Fabryki
Naczyń Emaliowanych w Olkuszu
4. mgr Paweł Gnatek – Wojewódzki Zarząd
Aptek w Krakowie
5. mgr Władysław Gofron – Przewodniczący
Prezydium Rady Narodowej Nowa Huta
6. dr med. Władysław Gofron
– sanatorium p. gruźlicze, Bystra Śląska
7. mgr Józef Karamara
– prawnik, sędzia Sądu Wojewódzkiego w Kielcach
8. Władysław Wilski Moskal – płk WP, Warszawa
9. doc. dr Roman Wojnicki – profesor Akademii
Górnictwo-Hutniczej w Krakowie
10. dr Tadeusz Maj – wiceprzewodniczący
Prezydium WRN w Krakowie

15. Gromada Wojnicz

1. inż. Andrzej Królikiewicz

- inż. drogownictwa w Krakowskim
Przedsiębiorstwie Robót Drogowych
- 2. Tadeusz Leśniak
– redaktor „Głosu Młodzieży” Kraków
- 3. prof. dr inż. Józef Machowski – profesor
Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie
- 4. doc. dr Józef Szymański – historyk,
Uniwersytet Śląski w Katowicach
- 5. dr Marian Urbański
– prawnik, sędzia w Wadowicach

16. Gromada Zabawa

1. Stanisław Gucwa – Marszałek Sejmu PRL
i prezes Naczelnego Komitetu Zjednoczonego
Stronnictwa Ludowego Warszawa

17. Gromada Zaborów

1. mgr inż. Józef Bajor – dyrektor
Przedsiębiorstwa Budowlanego, Rzeszów
2. mgr inż. Stanisław Boroń – dyrektor
Przedsiębiorstwa Budowlanego, Oświęcim
3. Jan Garlicki – dyrektor Elektromontażu
nr 2 w Katowicach
4. Franciszek Garlicki
– dyrektor CEZAS w Krakowie
5. mgr Stanisław Lupa
– Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie
6. Stanisław Nowak
– przewodniczący Prezydium PRN w Tarnowie
7. Józef Majewski – ppłk, Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych Warszawa
8. mgr inż. Jan Polak
– geodeta w Prezydium WRN w Kielcach
9. Franciszek Żabiak
– inspektor NIK w Warszawie

18. Gromada Zakliczyn

1. Antoni Bagiński – pracownik ODIM w Świdnicy
2. inż. Florian Boczek – Mielec
3. inż. rolnik Emil Czuba
– Wyższa Szkoła Rolnicza Kraków
4. mgr Ludwik Drużkowski
– Wyższa Szkoła Rolnicza w Krakowie
5. inż. elektryk Stefan Gondek
– dyrektor techniczny Naftobudowa Kraków
6. inż. elektryk Marian Nędza – Huta im. Lenina
7. doc. dr Stanisław Konturek
– Akademia Medyczna Kraków
8. Alfred Potoczek – były poseł na Sejm,
długoletni I sekretarz KP PZPR w Żywcu
i Nowym Sączu, dyrektor Uzdrowiska Krynica
9. dr Józef Ruchała
– Wyższa Szkoła Pedagogiczna Kraków
10. inż. Zbigniew Ryba
– Zakłady im. Szadkowskiego w Krakowie
11. dr Franciszek Pawlik
– dyrektor Szpitala w Kielcach

12. mgr inż. rolnik Kazimierz Soból
– pracownik Komendy Wojewódzkiej MO
w Krakowie
13. inż. elektryk Stefan Szymanowicz – Tarnów
14. mgr Zbigniew Wawrykiewicz
– prawnik, radca prawny Prezydium WRN
w Krakowie
15. mgr Jerzy Balasiński
– Wyższa Szkoła Rolnicza w Krakowie

Punkt Opieki Społecznej przy PCK

Przy Zarządzie Powiatowym Polskiego Czerwonego Krzyża w Brzesku, którego prezesem jest dr Zbigniew Karski, zorganizowany został Punkt Opieki Społecznej nad chorym w domu. Celem tego Punktu jest świadczenie podstawowych usług osobom chorym, przebywającym w domu, które są samotne lub są uprawnione do bezpłatnych świad-

czeń społecznych zakładów służby zdrowia, a ich rodziny nie są w stanie zapewnić im opieki, a także osobom niezbędnie potrzebującym takich usług, co zostanie stwierdzone we wnioskach wystawionych w wyniku badania przez lekarza rejonowego albo lekarza szpitalnego. Pierwszeństwo do korzystania z usług Punktu przysługuje osobom samotnym, zakwalifikowanym do pomocy społecznej albo pobierającym świadczenia rentowe. Opiekę nad chorymi w domu sprawować będą siostry Pogotowia Polskiego Czerwonego Krzyża, przeszkolone w tym celu na specjalnych kursach.

Skup ziemniaków

Gminne Spółdzielnie Samopomoc Chłopska prowadzą skup ziemniaków jadalnych, płacąc następujące ceny: kl. I – 130 zł. za 100 kg, kl. II – 95 zł. za 100kg.

ROK 1973

11 GMIN W POWIECIE

Zmiany w podziale administracyjnym powiatu

6 października 1972 roku pod przewodnictwem I sekretarza KP PZPR, Jana Surmana odbyła się narada aktywu powiatowego w sprawie reformy podziału administracyjnego i utworzenia gmin. Referat na ten temat wygłosił przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec. Reforma wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 1973 r. W mieście 20 obecnie działających gromad utworzonych zostanie 11 gmin. Sprawy te wzbudziły duże zainteresowanie ludności, przede wszystkim wiejskiej. Po naradzie powiatowej, odbędą się z kolei narady aktywu gromadzkiego, a potem zebrania wiejskie, podczas których ludność zapozna się z projektami zmian w podziale administracyjnym i będzie mogła wypowiedzieć swoje uwagi na ten temat.

Marszałek Stanisław Gucwa w Brzesku

13 października przybył do Brzeska na spotkanie z wyborcami prezes NK ZSL, Marszałek Sejmu PRL, poseł Ziemi Brzeskiej, Stanisław Gucwa. W spotkaniu brał również udział poseł Adolf Ojczyk. Byli obecni również I sekretarz KP PZPR, Jan Surman oraz sekretarz WK ZSL, Orloff.

Sala Powiatowej Rady Narodowej wypełniła się po brzegi przybyłymi na spotkanie działaczami spółdzielczości i aktywu kobiecego. Po powitaniu gości przez przewodniczącego Prezydium PRN, Jana Szczepańca, z krótkimi, treściwymi informacjami o działalności kierowanych przez nich spółdzielni, wystąpili: Janina Hnatowicz, prezes Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej, Andrzej Żabiński, prezes Powiatowej Spółdzielni Ogrodniczej oraz prezes PZGS, Barnaś. Zabierało głos szereg obecnych na sali wyborców, którzy wysunęli wnioski i postulaty nurtujące społeczeństwo naszego powiatu.

Marszałek Stanisław Gucwa mówił o ogólnej sytuacji gospodarczej kraju oraz ustosunkował się do wysuniętych przez wyborców postulatów i wniosków.

Inauguracja obchodów 50 rocznicy Kraju Rad

17 października 1972 roku, w sali kina Bałtyk, odbyła się inauguracja obchodów 50 rocznicy Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Na inaugurację przybyli przedstawiciele organizacji politycznych i społecznych, władz państwowych oraz liczni mieszkańcy Brzeska. Po odegraniu hymnu Związku Radzieckiego, przemówienie okolicznościowe wygłosił sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR, Kazimierz Schütterly. Następnie została wyświetlona III część wielkiego filmu radzieckiego pod tytułem „Wyzwolenie”.

Sukces członków ZBOWiD-u z Brzeska

Ostatnio w Wieliczce odbyły się zawody strzeleckie o puchar przechodni prezesa Zarządu Okręgu Związku Bojowników o Wolność i Demokrację. W zawodach tych brał udział zespół z Brzeska. Zdobył on puchar przechodni. W skład zwycięskiego zespołu wchodził zbowidowcy: Błażej Palej, Tadeusz Wilk, Kazimierz Zając.

Październik – miesiącem upowszechniania oszczędności

Tradycyjnie już październik jest miesiącem upowszechniania oszczędności. Nieco danych o tej sprawie. Coraz większe kwoty deponowane są w PKO lub Spółdzielniach Oszczędnościowo-Pożyczkowych. Na przykład w Oddziale PKO w Bochni, który obejmuje swoją działalnością również powiat brzeski, występuje stały wzrost wkładów oszczędnościowych. W pierwszym półroczu tego roku wyniosły one 122.162 tys. zł., co stanowi wzrost w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 131,9%. Przyrost wkładów w roku bieżącym wynosił w powiecie bocheńskim 21.932 tys. zł., zaś w powiecie brzeskim 11.109 tys. zł. Zwiększyła się poważnie liczba książeczek oszczędnościowych. W powiecie bocheńskim przybyło ich w pierwszym półroczu tego roku 2.778, a w brzeskim 2.065. Stan wkładów oszczędnościowych wynosi w powiecie bocheńskim 182.702 tys. zł., w brzeskim zaś 75.642 tys. zł., a więc powiat bocheński znacznie nas wyprzedza pod tym względem.

Jak wiadomo, PKO udziela kredytów na zakupy ratalne. W powiecie bocheńskim, w I półroczu tego roku, takich kredytów udzielono na kwotę 8.163 tys. zł., zaś w powiecie brzeskim na 6.656 tys. zł. PKO udziela również kredytów na budownictwo indywidualne. W I półroczu tego roku takich kredytów było 180, na kwotę 10.400 tys. zł.

Jak co roku, PKO na październik ogłosiła tak zwany konkurs 300. Konkurs polega na deklarowaniu kwoty 300 zł. lub jej wielokrotności i utrzymania jej na książeczce przez okres co najmniej 3 miesięcy. Wśród uczestników konkursu wylosowane będą odpowiednie nagrody.

Opieka społeczna dla potrzebujących

Bardzo pożyteczną działalność opiekuńczą rozwijają powołane do tego celu instytucje państwowe i społeczne. Są to przede wszystkim: referat pomocy społecznej w Wydziale Zdrowia i Opieki Społecznej Prezydium PRN, odpowiednie komórki w prezydiach rad narodowych niższego stopnia, Ośrodek Opieki Społecznej przy Przychodni Obwodowej oraz około 150 terenowych opiekunów społecznych na terenie całego powiatu.

W roku ubiegłym z pomocy społecznej korzystało blisko 1.000 osób, w tym roku do tej pory już

717. W roku ubiegłym na pomoc społeczną wydatkowano 3.500 tys. zł. Jest to jednak kwota niewystarczająca na potrzeby powiatu, mimo iż na rok 1972 została zwiększona o 200 tys. zł.

Obok pomocy ze strony państwa, równolegle, szeroką działalność rozwija Polski Komitet Pomocy Społecznej. Pomaga on potrzebującym poprzez przydzielanie środków żywności, opału, opiekuje się rodzinami więźniów i alkoholików, pomaga dochodzić roszczeń alimentacyjnych. Opiera swoją działalność na środkach społecznych uzyskanych ze zbiórek, sprzedaży znaczków oraz darowizn. W roku ubiegłym Komitet udzielił pomocy 97 rodzinom na kwotę 1.900 tys. zł., a w tym roku udzielił pomocy 176 rodzinom, z tym że w rejestrach posiada jeszcze 350 podań, które trudno załatwić z powodu braku środków.

Sesja Powiatowej Rady Narodowej na temat opieki leczniczej dla rolników i ochrony środowiska człowieka

16 listopada 1972 roku, pod przewodnictwem radnego Karola Uchwata, obradowała Powiatowa Rada Narodowa. Zasadniczym tematem obrad były dwie sprawy: realizacja zadań w zakresie opieki leczniczej dla rolników i ochrona środowiska człowieka na terenie powiatu brzeskiego. W obradach, oprócz radnych powiatowych, wzięli udział również radni WRN z naszego terenu, lekarze i pracownicy służby zdrowia, przedstawiciele zakładów pracy, przewodniczący Gromadzkich Rad Narodowych, kierownicy Wydziałów. Przybyli też przedstawiciele Wydziału Gospodarki Wodnej i Ochrony Powietrza, Prezydium WRN, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej oraz Zarządu Wojewódzkiego i Powiatowego Ligi Ochrony Przyrody.

Przed przystąpieniem do obrad, szereg działaczy z terenu naszego powiatu zostało udekorowanych odznaczeniami państwowymi oraz odznakami, a mianowicie: Złotymi Krzyżami Zasługi – Antoni Nieć z Jurkowa i Franciszek Pancierz z Wielkiej Wsi, Srebrnymi Krzyżami Zasługi – Stanisław Błażej z Zabawy, Tadeusz Isak ze Zdrochca, Józef Mróz z Jurkowa, Piotr Serafin z Porąbki Iwkowskiej – wszyscy to przodujący rolnicy. Odznaki Zasłużony pracownik rolnictwa otrzymało pięciu rolników: Łukasz Kamiński z Połomu Małego, Kazimierz Gagatki z Żerkowa, Aleksander Chabura z Rylowej, Tadeusz Świerczek z Wesółowa, Józef Kania z Warysia.

O stanie opieki leczniczej nad ludnością rolniczą mówił na wstępie przewodniczący Komisji Zdrowia i Opieki Społecznej, Adam Dzierwa. W imieniu tej Komisji poddał ocenie wyniki dotychczasowej działalności służby zdrowia na tym odcinku.

Od 1 stycznia 1972 roku ludność wiejska została objęta bezpłatną opieką zdrowotną. Odejmując osoby mieszkające na wsi, a ubezpieczone z tytułu zatrudnienia, pozostaje około 45 tysięcy osób zatrudnionych w rolnictwie, które zostały objęte bezpłatną opieką zdrowotną. Polega ona na opiece zdrowotnej otwartej, zamkniętej, świadczeniach stacji pogotowia ratunkowego, zaopatrzeniu w leki i środki pomocnicze, przedmioty ortopedyczne i leczenie uzdrowiskowe. Opiekę tę świadczą ludności wiejskiej placówki służby zdrowia, a mianowicie: 11 ośrodków zdrowia, 6 spółdzielni zdrowia (które od 1 stycznia 1973 przejdą pod zarząd uspołecznionej służby zdrowia), 5 izb porodowych, 5 punktów położniczych, przychodnia rejonowa, przychodnia obwodowa z jej 15 poradniami specjalistycznymi i ogólnymi oraz 8 pracownikami i gabinetami.

Niestety nie wszystkie ośrodki zdrowia na wsi posiadają dostateczne warunki lokalowe. W roku ubiegłym oddano do użytku tylko jeden Ośrodek Zdrowia w Borzęcinie. W dalszym ciągu, w bardzo złych warunkach, pracują Ośrodki w Dębnie, Gnojniku, Szczurowej i Szczepanowie, a także Spółdzielnie Zdrowia w Zabawie i Olszynch. Stan ten ulegnie jednak poprawie, gdyż jeszcze w tej pięciolatce, a więc do roku 1975 będą zbudowane Ośrodki Zdrowia w Dębnie, Gnojniku i Szczurowej, a możliwe że również w Zabawie.

Pomoc leczniczą zamkniętą świadczyć będzie Szpital Powiatowy z filią w Czchowie. Obecnie szpital w Brzesku jest remontowany kosztem 11 mln. zł.; w tym roku rozpoczęto też prace ziemne przy budowie nowego szpitala.

Sieć aptek nie jest wystarczająca na obecne potrzeby, przewiduje się otwarcie drugiej apteki w Brzesku, a także apteki w Dębnie oraz przy wszystkich budowanych w przyszłości ośrodkach zdrowia. Ujemną stroną działalności aptek jest brak pełnego zaopatrzenia w leki. Na działalność służby zdrowia w powiecie wydawane są z budżetu poważne kwoty. Na przykład w roku bieżącym jest to 42 miliony złotych.

Oto niektóre dane dotyczące stanu zdrowotności ludności w naszym powiecie. W roku 1971 zanotowano w powiecie 995 zgonów, z tego, w ciągu trzech kwartałów 607 zgonów. W analogicznym okresie roku bieżącego zgonów było 623, a więc o 16 więcej. W ubiegłym roku zanotowano 2.003 urodzeń, w tym 1.503 w 3 kwartałach, natomiast w ciągu trzech kwartałów br. urodzeń było 1407 czyli o 96 mniej. W ciągu trzech kwartałów br. zanotowano 987 przypadków zachorowań na choroby zakaźne, podczas gdy w roku ubiegłym takich przypadków było 14.081. Tak duży spadek zachorowań na choroby zakaźne nastąpił z powodu zmniejszenia liczby zachorowań na gripę, która w roku ubiegłym położyła do łóżek prawie

12 tysięcy chorych. Do tej pory w tym roku, takich zachorowań było tylko 209.

W naszym powiecie wciąż jest mało lekarzy i personelu średniego. Pod tym względem powiat brzeski znajduje się na 16-tym miejscu w województwie, a więc na końcowym. Posiadamy 55 lekarzy, 23 lekarzy dentyków, 19 farmaceutów, 234 pracowników średniego personelu medycznego i 82 niższego. Przyczyną tego stanu rzeczy są trudności mieszkaniowe zarówno w mieście, jak i na wsi.

W związku z objęciem opieką lekarską ludności rolniczej, dokonany został nowy podział powiatu na rejony lecznictwa otwartego. Zwiększyła się poważnie liczba przyjęć zarówno we wszystkich ośrodkach zdrowia jak i w spółdzielniach. Poważny wzrost przyjęć nastąpił w tym roku także w Przychodni Obwodowej w Brzesku. W ciągu trzech kwartałów br. przyjęć tych było w Przechodni w Brzesku 253.319. Najwięcej z tej liczby było w pracowni analitycznej, bo przeprowadziła ona prawie 126 tys. analiz, następną była poradnia ogólna – 25.117 pacjentów. Większą ilość świadczeń dało również w tym roku Pogotowie Ratunkowe. W trzech kwartałach br. miało ono ponad 3 tys. wyjazdów, w tym 2.590 na wieś. Łącznie Pogotowie przejechało prawie 70 tys. kilometrów.

Drugim tematem obrad Powiatowej Rady Narodowej było zagadnienie ochrony środowiska człowieka. Temat ten postawiono pod obrady po raz pierwszy w naszym powiecie. Problem gospodarki wodnej i ochrony środowiska człowieka jest dziś jednym z podstawowych w naszym kraju zagadnień i od jego rozwiązania zależy dalsze tempo rozwoju przemysłu, energetyki, komunikacji, rolnictwa, gospodarki komunalnej i innych dziedzin naszego życia. Jest to też sprawa zdrowia nas samych i przyszłych pokoleń.

Problem czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie miasta i powiatu brzeskiego był przedmiotem rozważań Prezydium PRN, które na swym posiedzeniu w dniu 28 maja 1968 roku podjęło uchwałę w sprawie poprawienia stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Uchwała ta zobowiązywała jednostki organizacyjne i gospodarcze do:

1. prowadzenia ścisłej kontroli gospodarki urządzeniami ściekowymi i kanalizacyjnymi zakładów pracy,
2. spowodowania, by Okocimskie Zakłady Piwowarskie zabezpieczyły fachową obsadę techniczną w oczyszczalni ścieków w Brzesku,
3. spowodowania, by Zakłady te zadrzewiły teren przyległy do oczyszczalni ścieków, a tym samym utworzyły pas izolacyjny od miasta.

Dalej, uchwała zobowiązywała właściwe instytucje do sygnalizowania zjawisk zanieczyszczenia wód powierzchniowych, do opracowania projektu

kanalizacji miasta Brzeska i przygotowania tej inwestycji, tak aby była prowadzona równoległe z budową wodociągu grupowego Łukanowice – Brzesko.

Wydawałoby się pozornie, że problem ten w powiecie brzeskim, jako rolniczym w ogóle nie istnieje, albo że nie ma większego znaczenia. Niestety tak dobrze nie jest – świadczą o tym przykłady. Zanieczyszczenie wód na terenie powiatu występuje przede wszystkim w obrębie miasta Brzeska, jak również na terenie tych miejscowości, gdzie istnieją zakłady produkcyjne. Źródłem zanieczyszczenia są ścieki i wody zużyte, pochodzące z tych zakładów, osiedli lub pojedynczych obiektów. Normy określają wielkości i rodzaj dopuszczalnych zanieczyszczeń wód i w zależności od tego zaliczają je do jednej z trzech klas. Badania przeprowadzone na terenie powiatu brzeskiego wykazują, że poszczególne rzeki względnie ich odcinki, zaliczane są do następujących klas:

1. rzeka Dunajec wraz z dopływami zaliczona została do I klasy czystości,
2. rzeka Uszwica od źródeł do miasta Brzeska jest również w I klasie, zaś od Brzeska do ujścia wraz z dopływami zaliczona została do II klasy czystości,
3. Kisielina na całej przestrzeni wraz z dopływami, zaliczona została do I klasy czystości,
4. potok Grabka od źródeł do ujścia wraz z dopływami – I klasa czystości,
5. rzeka Uszewka od źródeł do ujścia wraz z dopływami zaliczona do II klasy.

Klasa I obejmuje wody przeznaczone do zaopatrzenia ludności w wodę do picia, zaopatrzenia przemysłu spożywczego i innych zakładów wymagających wody do picia, hodowli ryb łososiowatych.

Klasa II obejmuje wody przeznaczone do hodowli ryb, z wyjątkiem łososiowatych, zaspokojenia potrzeb hodowli zwierząt gospodarskich, urządzenia zorganizowanych kąpielni i uprawiania sportów wodnych.

Klasa III obejmuje wody przeznaczone do zaopatrywania przemysłu, z wyjątkiem tych zakładów, które wymagają wody zdatnej do picia, wody do nawadniania terenów rolniczych, do upraw ogrodniczych i szklarniowych.

Odnośnie tego tematu, zabierający głos w dyskusji stwierdzali, że wprawdzie problem ochrony środowiska w naszym powiecie nie jest jeszcze krytyczny, jednak i u nas już występują wypadki zatrucia powietrza i wód, bezmyślnego niszczenia przyrody i dlatego już dziś trzeba o tym poważnie pomyśleć, aby kiedyś nie było za późno.

W obydwu omawianych na sesji sprawach podjęto stosowne uchwały. W sprawie ochrony środowiska człowieka zobowiązano Prezydium do

usprawnienia ruchu tranzytowego przez miasto i w tym celu rozważenie sprawy budowy obwodnic miasta, zwrócenie się do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie o okresowe badanie zanieczyszczenia powietrza w mieście Brzesku i w innych miejscowościach leżących na trasie E-22, wyegzekwowania przestrzegania obowiązujących zarządzeń i wytycznych w zakresie stosowania chemicznych środków ochrony roślin, właściwego ich przechowywania, magazynowania i likwidacji.

Na zakończenie, Powiatowa Rada Narodowa, mając na uwadze doniosłą rolę, jaką odgrywa Liga Ochrony Przyrody, zobowiązała Prezydium do udzielenia pomocy tej organizacji i zaleciła powołania kół LOP w każdej przyszłej gminie.

Przebudowa Placu Kazimierza Wielkiego w Brzesku

Rozpoczęto prace przy przebudowie placu Kazimierza Wielkiego. Na tym placu odbywały się targi, które na czas przebudowy zostały przeniesione na inne place. Plac Kazimierza Wielkiego stanie się w przyszłości centralnym punktem naszego miasta, planuje się tu bowiem budowę szeregu bloków mieszkalnych, a także Powiatowego Domu Kultury. Roboty przy przebudowie placu prowadzi Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Robót Komunalnych oraz kilku podwykonawców. Obecnie trwają prace przy zakładaniu podziemnych kabli dla oświetlenia oraz przygotowuje się podkład pod płytę betonową. Na niej zostanie ułożona nawierzchnia z kolorowego piaskowca. Na tym placu, który stanie się miejscem masowych manifestacji, planuje się wzniesienie pomnika ku czci mieszkańców miasta i powiatu, poległych i zamordowanych przez niemieckiego okupanta. Koszt inwestycji ma wynosić około 3 mln. zł. Przy przebudowie placu pracuje społecznie młodzież brzeskich szkół średnich.

Plenarne obrady PZPR i ZSL

24 listopada 1972 roku w Brzesku, obradowały wspólnie Komitet Powiatowy PZPR oraz Powiatowy Komitet ZSL. Przewodniczył obradom I sekretarz KP PZPR, Jan Surman. Tematem zasadniczym była sprawa wprowadzenia w życie reformy podziału administracyjnego i utworzenia gmin, a także związane z tym zadania dla wymienionych organizacji politycznych. Na wspólnym plenarnym posiedzeniu omówiono stan przygotowań do tej reformy. Na ten temat referaty wygłosili: sekretarz KP PZPR, Marian Cichostępski oraz przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec.

W dyskusji, uczestnicy Plenum w pełni zaakceptowali program przedłożonego planu reformy w powiecie brzeskim, wskazując równocześnie, że

społeczeństwo powiatu oczekuje, iż usprawni ona wiele problemów codziennego życia. Szczególnie wiele po reformie obiecują sobie rolnicy, bowiem jednym z głównych celów reformy jest pomoc w rozwoju produkcji rolnej. Były również wypowiedzi, w których przewijała się troska, czy nowe władze i aparat gminny sprostają tym zadaniom, jakie w nowych warunkach przypadnie im rozwiązywać. W obradach wziął udział wiceprezes Wojewódzkiego Komitetu ZSL, mgr Orloff.

Zmiany w podziale administracyjnym i utworzenie gmin

1 stycznia 1973 roku weszła w życie uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie w sprawie utworzenia gmin. W powiecie brzeskim w miejsce 20 gromad powstało 11 gmin. Przestały istnieć gromady w: Porąbce Iwkowskiej, Jurkowie, Paleśnicy, Charzewicach, Dołach, Łysej Górze, Biadolinach Szlacheckich, Jadownikach i Zaborowie i równocześnie miejscowości te przestały być siedzibami rad narodowych. Nadto przestały istnieć gromady w: Brzesku, Gnojniku, Iwkowej, Czchowie, Zakliczynie, Wojniczu, Dębnie, Szczepanowie, Szczurowej, Borzęcinie i w Zabawie. Miejscowości te jednak pozostały siedzibami gminnych rad narodowych.

Prace przygotowujące nowy podział administracyjny prowadzone były prawie od roku. Projekty uzgadniano z ludnością wsi na zebraniach wiejskich. Sam projekt zniesienia gromad i utworzenia gmin spotkał się z pełnym zrozumieniem ludności, która widziała w nowych gminach jednostki odpowiednio większe i silniejsze ekonomicznie, bardziej od gromad zdolne do pełnego zaspokojenia gospodarczych, socjalnych i kulturalnych potrzeb miejscowej ludności. Również zapowiedziane przekazanie szeregu nowych uprawnień gminom i przekazanie im nowych zadań z powiatu, pozwoliło ludności mieć nadzieję, że wiele spraw będzie mogła załatwić w gminie.

Staranne i wnikliwe przygotowanie projektów przez władze powiatowe pozwoliło na uniknięcie, w tej drażliwej sprawie nowego podziału administracyjnego, większego niezadowolenia zainteresowanej ludności. Sprawy kontrowersyjne uzgadniane były zresztą na miejscu. W trakcie opracowania projektu były odgórne propozycje przyłączenia terenu gromady Zabawa do powiatu tarnowskiego, a także zaniechanie tworzenia gminy Szczepanów, a przyłączenie wsi wchodzących w skład tej gromady do okolicznych gmin. Na usilne zabiegi władz politycznych i państwowych powiatu brzeskiego, odstąpiono od tych projektów. Był też projekt przesunięcia wsi Dołęga i Pojawie z dotychczasowej gromady Zaborów i włączenia ich do gminy Zabawa. Jednak ludność tych wsi wraz z całym aktywem, była zdecydowanie temu

przeciwna, domagając się kategorycznie włączenia ich do gminy Szczurowa. Władze powiatowe były tego samego zdania i ostatecznie obydwie te wsie przeszły do gminy Szczurowa. O innych wątpliwościach zdecydowało stanowisko zainteresowanej ludności. Na przykład część mieszkańców Jaworska domagała się przydzielenia tej wsi do gminy Zakliczyn, jednak postawienie tej sprawy na zebraniu wiejskim upadło, bowiem olbrzymia większość mieszkańców wypowiedziała się za projektem przygotowanym przez władze powiatu, to jest za przynależnością do gminy Dębno. Również ludność Niedźwiedzy wypowiedziała się prawie w 100% za Dębem. Na zebraniu wiejskim w Biadolinach Radłowskich rozstrzygnięty został problem przynależności do Dębna czy Wojnicza, gdzie ostatecznie zdecydowano, że wieś ta, będąca dotychczas w gromadzie Dębno, będzie należała do gminy Wojnicz. Po rozstrzygnięciu tych spraw, Prezydium Powiatowej Rady Narodowej podjęło stosowną uchwałę wnioskującą, która była podstawą dla uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Tak staranne i wnikliwe przygotowanie reformy podziału administracyjnego w powiecie brzeskim nie mogło spowodować również zakłóceń w samym przeprowadzeniu reformy. Z dniem 1 stycznia 1973 roku powstały więc na terenie powiatu brzeskiego następujące gminy:

1. **gmina BORZĘCIN**, w skład której weszły obszary sołectw: Bielcza, Borzęcin Dolny, Borzęcin Górny, Jagniówka, Waryś;

2. **gmina BRZESKO**, w skład której weszły obszary sołectw: Jadowniki, Jasień, Okocim, Poręba Spytkowska;

3. **gmina CZCHÓW**, w skład której weszły obszary sołectw: Będzieszyna, Biskupice Melsztyńskie, Czchów, Jurków, Piaski-Drużków, Tworkowa, Tymowa, Wytrzyszczka, Złota.

4. **gmina DĘBNO**, w skład której weszły obszary sołectw: Biadoliny Szlacheckie, Dębno, Doły, Jastew, Jaworsko, Łoniowa, Łysa Góra, Maszkienice, Niedźwiedza, Perła, Porąbka Uszewska, Sufczyn, Wola Dębińska,

5. **gmina GNOJNIK**, w skład której weszły obszary sołectw: Biesiadki, Gnojnik, Gosprzydowa, Lewniowa, Uszew, Zawada Uszewska, Żerków,

6. **gmina IWKOWA**, w skład której weszły obszary gromad sołectw: Dobrociesz, Drużków, Pusty, Iwkowa, Kąty, Połom Mały, Porąbka Iwkowska, Wojakowa,

7. **gmina SZCZEPANÓW**, w skład której weszły obszary sołectw: Bucze, Łęki, Mokrzyńska, Przyborów, Sterkowiec, Szczepanów, Wojkowice,

8. **gmina SZCZUROWA**, w skład której weszły obszary sołectw: Dąbrówka Morska, Dołęga, Górka, Kopacze Wielkie, Księża Kopacze, Kwików, Niedzieliska, Pojawie, Rajska, Rudy Rysie, Rylowa,

Rzachowa, Strzelce Małe, Strzelce Wielkie, Szczurowa, Wola Przemyskowska, Zaborów,

9. **gmina WOJNICZ**, w skład której weszły obszary sołectw: Biadoliny Radłowskie, Dębina Łętowska, Dębina Zakrzewska, Grabno, Isep, Łopoń, Łukanowice, Milówka, Olszyny, Rudka, Sukmanie, Wielka Wieś, Więckowice, Wojnicz, Zakrzów,

10. **gmina ZABAWA**, w skład której weszły obszary sołectw: Marcinkowice, Przybysławice, Wał-Ruda, Wola Radłowska, Zabawa, Zdrohec,

11. **gmina ZAKLICZYN**, w skład której weszły obszary sołectw: Bieśnik, Borowa, Charzewice, Dzierżaniny, Faliszowice, Faściszowa, Filipowice, Gwoździec, Jamna, Kończyska, Luślawice, Olszowa, Paleśnica, Roztoka, Ruda Kameralna, Słona, Stróże, Wesołów, Wola Stróska, Wróblowice, Zakliczyn, Zawada Lanckorońska, Zdonia.

Podział administracyjny powiatu brzeskiego ma następującą historię: w roku 1935 z dniem 1 kwietnia w miejsce gmin jednowioskowych utworzono 11 gmin zbiorowych. Siedzibami gmin były następujące miejscowości: Borzęcin, gmina Okocim z siedzibą w Brzesku, Czchów, Dębno, Iwkowa, Radłów, Szczepanów, Szczurowa, Uszew, Wojnicz, Zakliczyn. Ten stan podziału administracyjnego utrzymał się do dnia 31 grudnia 1954 roku.

Z dniem 1 stycznia 1955 r., w miejsce 11 gmin utworzono 40 gromad. Równocześnie nastąpiły zmiany graniczne. Do powiatu tarnowskiego odeszła część gminy Radłów, a mianowicie Radłów i Biskupice Radłowskie, a z gminy Wojnicz do powiatu tarnowskiego odeszła wieś Łętowice. Z powiatu tarnowskiego przyłączono do powiatu brzeskiego wieś Wróblowice, z przydziałem do gromady Zakliczyn i wieś Jamna, do gromady Paleśnica. Z dniem 1 października 1951 r. powiększono obszar m. Brzeska, włączając w jego granice część Okocimia, tak zwany Okocim Dolny to jest Browar i okolicę, a także wieś Słotwinę i przysiółek Kopaliny. W związku z tymi zmianami w obrębie miasta, stacja kolejowa Brzesko – Słotwina otrzymała nową nazwę Brzesko – Okocim. W późniejszych latach następowały kolejne zmiany w podziale administracyjnym.

Dnia 1 stycznia 1966 roku zniesiono 6 gromad: Górka, Niedzieliska, Wola Przemyskowska, Rudka, Wesołów, Zdonia. Zostało więc 34 gromady. Z dniem 1 lipca 1960 roku zniesiono dalsze 4 gromady, a to: Strzelce Wielkie, Sufczyn, Biesiadki i Olszyny. Zostało gromad 30. Z dniem 1 stycznia 1962 roku zniesiono kolejne gromady: Bielcza, Filipowice, Marcinkowice, Mokrzyńska, Przyborów, Biskupice Melsztyńskie, Poręba Spytkowska. Pozostały więc 23 gromady. Z dniem 1 stycznia 1969 roku zniesiono dalsze 3 gromady to jest: Jasień, Uszew, Wielka Wieś. Pozostało 20 gromad i stan ten utrzymywał się do obecnej reformy podziału administracyjnego i utworzenia gmin.

Do części opisowej każdej gminy dodano po dwie mapki. Jedna dotyczy obszaru gminy z zaznaczonymi na niej drogami i lasami, druga obrazuje istniejące na terenie gminy i każdej wsi urządzenia socjalne, placówki oświatowe i kulturalne, punkty zaopatrzenia, skupu i usług itp. Objasnienie znaków użytych na tych mapach znajduje się na odwrocie mapy nowego podziału administracyjnego powiatu.

Dane liczbowe dotyczące ludności i obszaru gmin przyjęto z opracowań wyjściowych, nadesłanych przez Prezydium WRN w Krakowie z zestawień GUS. Pozostałe dane pochodzą z opracowań Wydziału Organizacyjno-Prawnego, który przygotowywał projekty podziału administracyjnego powiatu. Dane te mogą nieco różnić się od podobnych informacji i liczb umieszczonych na drugich mapkach, gdyż te ostatnie sporządzono już po ustabilizowaniu się gmin, to jest w około rok później.

Wyjaśnienia wymagają liczby dotyczące ludności rolniczej i nierolniczej w powiecie. Jak wiadomo powiat brzeski ma charakter rolniczy. Jednak znaczna liczba ludności nierolniczej wskazywałaby na co innego. Przez ludność rolniczą rozumiemy tych mieszkańców powiatu i ich członków rodzin, których jedynym, albo głównym źródłem utrzymania jest rolnictwo. Ludność nierolnicza to taka, której źródłem utrzymania jest wyłącznie, albo głównie praca zarobkowa. Poza bardzo nieliczną grupą takich mieszkańców, którzy żyją wyłącznie z zarobku, olbrzymia większość to ludzie pracujący w rozmaitych zawodach, w różnych gałęziach gospodarki narodowej, którzy posiadają niewielkie gospodarstwa rolne, na których pracują dorywczo w wolnych chwilach, lub pracują tam członkowie ich rodzin, najczęściej żony i starsze dzieci. Jest to tak zwana obecnie grupa „chłopo-robotników”, bardzo liczna w naszym powiecie. Kronikarz pragnie to specjalnie zaznaczyć, gdyż uważa się, że ta grupa jest zjawiskiem przejściowym, w przyszłości nie będzie chyba znana

Gmina Borzęcin posiada powierzchnię 8.640 hektarów, liczba ludności wynosi 6.025. W skład gminy wchodzi dotychczasowa jednowioskowa gromada Borzęcin oraz wieś Bielcza z dotychczasowej gromady Biadoliny Szlacheckie. Gmina posiada na swoim terenie Gminną Spółdzielnię Samopomoc Chłopska z odpowiednią siecią sklepów,⁴ Kółka Rolnicze,¹ lecznicę weterynaryjną i zasadniczą szkołę rolniczą środowiskową,³ przedszkola,⁵ szkół podstawowych w tym 3 realizujące program VIII klasy – łącznie 1.010 uczniów. Na terenie gminy znajdują się 2 biblioteki i 4 punkty biblioteczne, łącznie 11.912 tomów,¹ stałe kino,³ świetlice,¹ klub rolnika,¹ klub RUCHU.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej w Borzęcinie.

Lecznictwo zabezpiecza jeden nowy, nowoczesnie urządzone Ośrodek Zdrowia wraz z izbą porodową oraz 1 apteka. W gminie działają 4 ochotnicze straże pożarne,⁴ remizy strażackie,² urzędy pocztowe, kasa spółdzielcza, posterunek MO. Gmina posiada połączenie autobusowe z Brzeskiem oraz linie autobusowe w innych kierunkach. Siedziba gminy znajduje się w nowym okazałym budynku, zbudowanym jeszcze dla potrzeb gromady, dzięki usilnym staraniom ówczesnego sekretarza gromadzkiego, długoletniego działacza społecznego, więźnia obozu hitlerowskiego – Józefa Bratkę, który równocześnie z utworzeniem gminy przeszedł na emeryturę.

Gmina Borzęcin podzielona została na 5 sołectw, a sam Borzęcin na 4 sołectwa, to jest: Borzęcin Górny, Borzęcin Dolny, przysiółek Jagniówka, przysiółek Waryś. Wieś Bielcza jest piątym sołectwem.

Gmina została zelektryfikowana w latach pięćdziesiątych, a więc stosunkowo wcześnie, z inicjatywy tamtejszych mieszkańców. Głównym problemem mieszkańców gminy i jej władz jest dalszy rozwój rolnictwa i hodowli. Pierwszym naczelnikiem gminy został Władysław Skalski, urodzony 26 marca 1930 roku. Posiada średnie wykształcenie w zakresie melioracji wodnych. Jest członkiem PZPR. Od 21 lat pracuje w swoim zawodzie, od 1.01.1962 r. pracował w Powiatowym Inspektoracie Wodnych Melioracji w Brzesku w charakterze agromelioranta. Z dniem 1 listopada 1972 r. został powołany na pełnomocnika do organizowania gminy Borzęcin. Jest przeszkolony na kursie dla

Siedziba Gaierwszy naczelnik Gminy Władysław Skalski. Gminnej Rady Narodowej w Borzęcinie.

kandydatów na naczelników gmin, zorganizowanym przez Prezydium WRN w Krakowie. Siedziba Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy mieści się w budynku własnym, jednopiętrowym wybudowanym jeszcze dla potrzeb gromady w roku 1962, o powierzchni użytkowej 340 m². Jest on dobrze urządzony i wystarczający dla potrzeb gminy.

Gmina BORZĘCIN

1. Obszar gminy 8.040 ha (8,04 km²)
2. Liczba ludności ogólna 6.025 w tym rolniczej 4.032, pozarolniczej 1.993
3. Liczba wsi – 2
  - Borzęcín, ludność 4.540, obszar 5863 ha, liczba gospodarstw 1.143
  - Bielcza, ludność 1.485, obszar 2.175 ha, liczba gospodarstw 346
4. Powierzchnia gminy w rozbięciu na:
  - użytki rolne – 3.821 ha
  - lasy – 1.891 ha
  - łąki – 1.459 ha
  - inne – 869 ha
5. Nazwa jednostek gospodarczych i administracyjnych położonych na terenie gminy:
  - Posterunek MO, Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, Kółka Rolnicze, OSP, agronomówka, punkt weterynaryjny, KGW.
6. Punkty gospodarcze i usługowe
  - gospodarcze 3 (młyn, masarnia, stolarnia)
  - usługowe – 12 (stolarnie, fryzjerskie, szewskie, krawieckie)
  - skup zwierząt – 1
  - zlewnia mleka – 4
  - sklepy – 16, w tym 6 spożywczych, 5 wielobranżowych, 5 przemysłowych
7. Placówki kulturalno-oświatowe:
  - szkoły – 5
  - przedszkola – 3
  - świetlice – 5
  - biblioteki – 2
  - punkty biblioteczne – 5
  - kluby – 3
8. Ośrodki Zdrowia – 1, punkt apteczny – 1, izba porodowa – 1
9. Placówki pocztowo telegraficzne – 2
10. Spółdzielnie Oszczędnościowo-Pożyczkowe – 1
11. Inne urządzenia na terenie gminy: kino stałe

Borzęcín jest jedną z największych wsi w województwie krakowskim. Ciekawie położony, po obydwu stronach rzeki Uswicy na przestrzeni około 7 kilometrów. Dzieli się wyraźnie na dwie części – większą, nazywaną Borzęcín Górny i drugą mniejszą, nazywaną Borzęcín Dolny. W skład tej wsi wchodzi kilka przysiółków, jak: Waryś, Granice, Czernawa, Łazy, Wisowatki, Jagniówka. Stosunkowo wysoko jest tu rozwinięta kultura rolna.

Dom Ludowy w Borzęcinie.

Ośrodek Zdrowia w Borzęcinie.

Szkoła Podstawowa w Borzęcinie.

Dom Handlowy GS w Borzęcinie.

Zakład Stolarski Spółdzielni NOWOŚĆ z Brzeska w Borzęcinie.

Szkoła Podstawowa w przysiółku Waryś.

Szkoła Podstawowa w Borzęcinie Dolnym.

Bielcza w gminie Borzęcin – fragment wsi.

Borzęcin – fragment wsi położonej po obu brzegach Uszwicy.

Szkoła Podstawowa w Bielczy, gmina Borzęcin.

Dom Strażaka w Borzęcinie Dolnym.

Budynek Kółka Rolniczego, Bielcza, gmina Borzęcin.

Borzęcin to wieś o dość dużych tradycjach ruchu i kultury ludowej.

W Bielczy bardzo dobrze pracuje miejscowe Kółko Rolnicze, którego działacze z długoletnim prezesem Stanisławem Majewskim rozwijają dużą aktywność nie tylko w sprawach rolnictwa, ale także we wszystkich innych sprawach społecznych i kulturalnych.

Gmina Brzesko posiada powierzchnię 6.124 ha, liczba ludności – 10.435. W jej skład wchodzi dotychczasowe gromady Brzesko i Jadowniki, a więc wsie: Jasień, Okocim, Poręba Spytkowska oraz Jadowniki. Siedziba gminy mieści się w Brzesku przy ul. Okocimskiej i dlatego gmina nosi taką nazwę. Przed wojną i po wojnie, do roku 1950, gmina ta miała nazwę Okocim z siedzibą w Brzesku. Gmina jest całkowicie zelektryfikowana i radiofonizowana. Wszystkie miejscowości posiadają łączność telefoniczną z Brzeskiem oraz dogodną komunikację autobusową z wyjątkiem wsi Okocim, do której ze względu na jej wysokie położenie nie dało się uruchomić komunikacji.

Gmina posiada dobrą sieć handlową, z tym że siedziba Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska z nazwą Okocim znajduje się w Brzesku. Również w Brzesku znajduje się Urząd Stanu Cywilnego właściwy dla tej gminy oraz obsługujący tę gminę Bank Spółdzielczy z oddzielną Kasą przy GS Okocim. Także posterunek MO dla gminy Brzesko znajduje się w mieście.

Na terenie gminy znajdują się następujące instytucje: Gospodarstwo Doświadczalne Wyższej Szkoły Rolniczej, którego siedziba znajduje się w Brzesku, 4 Kółka Rolnicze, 6 przedszkoli, 6 szkół podstawowych w tym 5 z programem klasy VIII, w których liczba uczniów wynosi 1.751, cztery biblioteki publiczne, 4 punkty biblioteczne, 3 świetlice, 2 kluby Młodego Rolnika. W Jadownikach, w Wiejskim Domu Kultury ma pomieszczenie Powiatowy Dom Kultury z Poradnią Kulturalno Oświatową. Znajduje się tu 1 Ośrodek Zdrowia, pozostałe wsie tej gminy mają opiekę lekarską w Ośrodku i Przychodniach w Brzesku. W gminie są 4 straże pożarne.

Głównym problemem gminy jest dalszy wzrost produkcji rolnej i hodowlanej. Z innych, mniejszych wprawdzie, ale dotkliwych to: brak wody w Szkole Podstawowej w Porębie Spytkowskiej, brak komunikacji tej wsi z Brzeskiem autobusami MKS oraz konieczność budowy dla Urzędu Gminy bardziej odpowiedniego budynku.

Pierwszym naczelnikiem Gminy Brzesko została Helena Nędza, urodzona 26.12.1929 r. Posiada wykształcenie średnie rolnicze, jest członkiem PZPR. Zawodowo pracuje 25 lat, ostatnio od roku 1969 pracowała w charakterze zootechnika w Jadownikach. Z dniem 1 listopada 1972 r. została powołana na pełnomocnika do organizowania gminy w Brzesku.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej w Brzesku (skrzyżowanie ulic Okocimskiej z Piastowską).

Siedzibą Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy w Brzesku jest murowany budynek parterowy przy ulicy Okocimskiej, własność Państwowego Funduszu Ziemi, o powierzchni użytkowej 167 m².

Helena Nędza, pierwszy naczelnik Gminy Brzesko.

Gmina BRZESKO

1. Obszar gminy 6.124 ha (6,12 km²)
2. Liczba ludności – 10.435, w tym rolniczej – 3.304, pozarolniczej – 7.131
3. Liczba wsi – 4
  - Jasień, ludność 2.450, obszar 1.462 ha, liczba gospodarstw 484
  - Okocim, ludność 1.933, obszar 1.220 ha, liczba gospodarstw 391
  - Poręba Spytkowska, ludność 1.895, obszar 1.519 ha, liczba gospodarstw 427
  - Jadowniki, ludność 4.127, obszar 1.923 ha, liczba gospodarstw 876
4. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:
  - użytki rolne – 3.678 ha
  - lasy – 1.202 ha
  - łąki – 798 ha
  - inne – 445 ha
5. Nazwa jednostek gospodarczych i administracyjnych położonych na terenie gminy:
  - Kółka Rolnicze w Jadownikach, Okocimiu, Porębie Spytkowskiej.
6. Punkty zaopatrzenia i usług
  - produkcyjne – 3 (cegielnia, piekarnia, rozlewnia piwa)
  - usługowe – 7 (inst. elektryczne, szewskie, krawieckie)
  - skupu – 0
  - zlewnie mleka – 3

- sklepy – 12 (spożywcze – 0, wielobranżowe – 11, przemysłowe – 1)
- 7. Placówki kulturalno oświatowe:
  - szkoły – 6
  - przedszkola – 6
  - świetlice – 4
  - biblioteki – 4
  - punkty biblioteczne – 2
  - kluby – 2
- 8. Ośrodki Zdrowia – 1, punkt położniczy – 1
- 9. Placówki UPT – 1
- 10. SOP – 0
- 11. Inne urządzenia będące na terenie gminy
  - kino objazdowe

W skład gminy wchodzi między innymi wieś **Jadowniki**, jedna z największych w województwie krakowskim. We wsi są silnie zakorzenione tradycje rzemiosła murarskiego. Jadowniki z tego powodu zwane są w okolicy „wsią murarzy”. Są to doskonali fachowcy, wielu z nich pracowało m.in. przy budowie Nowej Huty. Pracowali i pracują nadal przy budowie wielkich obiektów przemysłowych. Obecnie jest to zamożna wieś, dobrze rozbudowana, przed wojną na skutek bezrobocia w zawodach budowlanych, często do domów jadownickich zaglądała bieda.

Czynem społecznym wybudowano w Jadownikach Dom Strażaka oraz Dom Kultury. W tym

Dom Strażaka w Jadownikach, gmina Brzesko.

Restauracja GS CEGIELKA w Jadownikach, gmina Brzesko.

Wiejski Dom Kultury w Jadownikach, gmina Brzesko.

Ulica wiejska w Jadownikach, gmina Brzesko.

Szkoła Podstawowa Nr 1 w Jadownikach, gmina Brzesko.

Jadowniki, gmina Brzesko – zbiory ziemniaków – kopanie mechaniczne, zbieranie ręczne.

Jadowniki, gmina Brzesko. Obora na 60 bukatów Bolesława Duca i jego zespołu.

Poręba Spytkowska, gmina Brzesko, Szkoła Podstawowa.

Jadowniki, wzgórze Bocheniec, 400 m n.p.m. ze śladami prehistorycznego grodziska.

Okocim, gmina Brzesko, Szkoła Podstawowa.

Okocim, gmina Brzesko, omloty na wspólnym klepisku.

Jadowniki, fragment wsi z nową zabudową.

Jasień, gmina Brzesko, Państwowy Dom Dziecka.

budynku znalazł pomieszczenie Powiatowy Dom Kultury. Na terenie wsi znajduje się najwyższe w pobliżu Brzeska wzniesienie Bocheniec, 400 m n.p.m., z przysiółkiem o tej samej nazwie. Doskonały punkt widokowy na wszystkie cztery strony powiatu brzeskiego. Na nieco niższym wzgórzu rozsiadła się duża wieś **Okocim**. Na terenie tej wsi, w części zwanej Okocimem Dolnym, w roku 1845 powstał Browar. Teren ten został w roku 1951 przyłączony do miasta Brzeska, jednak nazwa firmowa Browaru pozostała.

W Jasieniu, w budynkach podworskich urządzone zostały Państwowy Dom Dziecka. Zarówno Jasień, jak i sąsiednia wieś Poręba Spytkowska, posiadają połączenie autobusami Miejskiej Komunikacji Autobusowej z Brzeskiem.

W Czchowie istnieje Zakład Doskonalenia Rzemiosła, który wykonuje usługi oraz kształci fachowców. Czynne są 3 biblioteki oraz 9 punktów bibliotecznych, łącznie posiadają one 13.641 tomów. Znajduje się tu 5 świetlic, 1 klub Rolnika, 1 klub Ruchu. W Czchowie znajduje się duży Ośrodek Zdrowia, który zarazem spełnia rolę filii Szpitala Powiatowego w Brzesku. Jest też 1 Spółdzielnia Zdrowia i jedna apteka. W gminie działa 6 Kółek Rolniczych, 1 lecznica weterynaryjna, 7 ochotniczych straży pożarnych z 6 remizami, 2 placówki pocztowo-telekomunikacyjne, 7 wsi posiada telefon. Rolnictwo kredytuje Bank Spółdzielczy. Na terenie Czchowa w miejscowości zwanej Pęczry znajduje się zaporę na Dunajcu, który tworzy zalew. To, oraz piękna okolica spowodowały, że Czchów stał się po wojnie, a szczególnie w ostatnich latach ośrodkiem turystyki i wypoczynku nie tylko dla mieszkańców powiatu, ale także województwa i kraju. Liczne zakłady wybudowały w okolicy zalewu domki kempingowe, wybudowano tu także stały Dom Wypoczynkowy Związku Wędkarzy. Ostatnio wybudowano tu piękny i nowoczesny zakład gastronomiczny. W sumie, w Czchowie w ośrodku wypoczynkowym

Czchów. Baszta – pozostałość z zamku z XI-XII wieku.

Czchów. Widok ogólny.

Czchów. Fragment rynku. Z prawej widoczne zabytkowe domy z XVIII-XIX wieku.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej w Czchowie.

Czchów. Fragment rynku z zabytkowym kościołem z XIV wieku.

Lipa obok kościoła w Czchowie, przy której hitlerowcy dokonali egzekucji kilku mieszkańców Czchowa. Na tablicy napis: Miejsce uświęcone męczeńską krwią Polaków pomordowanych przez hitlerowców.

Pomnik ku czci pomordowanych na cmentarzu w Czchowie.

Czchów, dom w którym mieści się apteka.

Czchów. Zabytkowy kościółek cmentarny z XVIII wieku.

Zabytkowe domy z XVIII-XIX wieku w rynku w Czchowie.

jest 700 miejsc, a nadto 300 miejsc noclegowych znajduje się w domach prywatnych. W roku 1972 w powiecie brzeskim, głównie właśnie w Czchowie, przebywało 23.900 wczasowiczów i turystów, w tym około 600 turystów zagranicznych.

Atrakcją Czchowa są zabytki, z których główne to baszta z XII wieku jako pozostałość po zamku obronnym oraz kościół z XIV wieku. Problemem Czchowa jest jeszcze lepsze wykorzystanie walorów turystyczno-wypoczynkowych tej pięknej okolicy i w związku z tym pozyskanie trwałych obiektów wypoczynkowych. Wysyłane są propozycje do różnych zakładów pracy w sprawie budowy tutaj takich budynków. W związku z tym powstaje konieczność wybudowania kładki przejazdnej na Dunajcu dla pozyskania terenów leżących po drugiej stronie rzeki.

W samym Czchowie istnieje problem budowy nowej apteki. Są też i inne potrzeby jak budowa budynku dla Banku Spółdzielczego, pełne zagospodarowanie rynku itp. Oczywiście problemem jest dalszy rozwój produkcji rolnej i hodowli, a także rozwój produkcji warzyw. Na terenie gminy, a w szczególności w Czchowie, zaznaczył się w ostatnich latach burzliwy rozwój szklarniowej uprawy warzyw, toteż popieranie tej produkcji jest celowe.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej w Czchowie znajduje się w budynku własnym, wybudowanym jeszcze dla potrzeb gromady. Wielką zasługę w budowie tego budynku i jego urządzenia oraz w ogóle

Czchów. Szklarniowa uprawa warzyw.

Czchów. Restauracja GS Na Zaporze.

Czchów. Restauracja GS.

Czchów. Ośrodek Zdrowia i II Oddział Wewnętrzny Szpitala Powiatowego w Brzesku.

w rozwoju Czchowa, posiada były sekretarz gminy, a następnie gromadzki w Czchowie, Czesław Górski. Pierwszym naczelnikiem Gminy Czchów mianowany został Józef Skalski, urodzony 27.12.1936 roku. Posiada średnie wykształcenie techniczne z zakresu melioracji wodnych, jest członkiem PZPR. Od 18 lat pracuje zawodowo, od 1958 roku pracował w Powiatowym Inspektoracie Wodnym Melioracji w Brzesku, jako agromeliorant. Z dniem 1 listopada 1972 r. Prezydium PRN powołało go na pełnomocnika do organizowania gminy Czchów. Jest przeszkolony na kursie dla kandydatów na naczelników gmin, zorganizowanym przez Prezydium WRN w Krakowie.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy w Czchowie mieści się w budynku własnym, piętrowym, w rynku, który został rozbudowany i oddany do użytku w roku 1972. Odnośnie tej budowy wiele zastrzeżeń miała konserwator wojewódzki dr Hanna Pieńkowska. Budynek stoi w rynku, stanowiącym wraz z otoczeniem zabytek wysokiej klasy i stąd zastrzeżenia konserwatora, od której nie uzyskano zgody na taką przebudowę wspomnianego budynku.

Gmina CZCHÓW

1. Obszar gminy – 6.670 ha (6,67 km²)
2. Liczba ludności ogółem – 7.338, w tym rolniczej – 4.544, pozarolniczej – 2.794
3. Liczba wsi – 9

Będzieszyna, ludność 158, obszar 231 ha, liczba gospodarstw 32

Czchów, ludność 1.794, obszar 1.241 ha, liczba gospodarstw 376

Piaski Drużków, ludność 565, obszar 876 ha, liczba gospodarstw 130

Wytryszczka, ludność 385, obszar 478 ha, liczba gospodarstw 98

Biskupice Melsztyńskie, ludność 529, obszar 512 ha, liczba gospodarstw 139

Jurków, ludność 755, obszar 478 ha, liczba gospodarstw 170

Tymowa, ludność 1.198, obszar 1.382 ha, liczba gospodarstw 313

Tworkowa, ludność 809, obszar 657 ha, liczba gospodarstw 202

Złota, ludność 1.147, obszar 815, liczba gospodarstw 275

4. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:

- użytki rolne – 3.785 ha
- lasy – 1.770 ha
- łąki – 405 ha
- inne – 772 ha

5. Jednostki gospodarcze i administracyjne położone na terenie gminy:

posterunek MO, Gminna Spółdzielnia SCH, Kółka Rolnicze, OSP, leśniczówka

Czchów. Przysiółek Trawniki. Szkoła Podstawowa. Przed szkołą, z lewej, nieżyjący już Władysław Kaczor; ówczesny przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej, z prawej kronikarz.

Czchów Zapora. Widok na Zalew Czchowski od strony Tropia.

Czchów Zapora. Jezioro Czchowskie (Zalew Czchowski) w całej swej krasie.

Czchów Zapora. Widok na Zalew Czchowski od strony wschodniej.

Czchów Zapora. Przystań i plaża.

Czchów Zapora. Ośrodek wypoczynkowy.

Wytrzyszczka, gmina Czchów. Prom na Dunajcu.

Wypoczynek nad jeziorem.

Tymowa, gmina Czchów. Krajobraz.

Czchów. Szkoła Podstawowa.

Wytrzyszczka, gmina Czchów. Szkoła Podstawowa.

Czchów. Lecznica weterynaryjna.

Czchów. Zakład Doskonalenia Zawodowego.

Złota, gmina Czhów. Zakład Wychowawczy.

Złota, gmina Czhów. Sklep GS.

Złota, gmina Czhów. Stare, stuletnie chaty.

Złota, gmina Czhów. Nowe domy.

Złota, gmina Czhów. Stare, stuletnie chaty.

Złota, gmina Czhów. Nowe domy.

Jurków, gmina Czhów. Szkoła Podstawowa.

Złota, gmina Czhów. Spółdzielnia Kótek Rolniczych.

Jurków, gmina Czchów. Widok ogólny.

Tworkowa, gmina Czchów. Szkoła Podstawowa.

Tworkowa, gmina Czchów. Dom Strażaka.

- 6. Punkty zaopatrzenia i usług
  - produkcyjne - 5 (produkcja części maszyn i urządzeń ogólnego przeznaczenia, piekarnia, wytwórnia wód gazowanych, wytwórnia pustaków i dachówek, przetwórnia surowców mleczarskich)
  - usługowe - 7 (instalacyjno-elektryczne, szewskie, fryzjerskie)
  - skupu - 1
  - zlewnie mleka - 7
  - sklepy - 25 (w tym: spożywcze 1, wielobranżowe - 18, przemysłowe - 6)
- 7. Placówki kulturalno-oświatowe:

- szkoły - 9
- przedszkola - 4
- świetlice - 7
- biblioteki - 3
- punkty biblioteczne - 7
- kluby - 2
- 8. Ośrodki Zdrowia - 1, apteka - 1
- 9. Placówki pocztowo-telegraficzne - 2
- 10. Spółdzielnia Oszczędnościowo Pożyczkowa (SOP) - 1
- 11. Inne - kino

Miejscowość **Czchów** o charakterze miasteczka, dzięki bliskiej zaporze na Dunajcu oraz utworzonemu dzięki niej jezioru, rozwinęła się w uroczysko, położone w okolicy górzystej, obfitującej w lasy, o zdrowym i łagodnym klimacie oraz znakomitych kąpielach w Dunajcu. W Czchowiu i okolicy jest wiele zabytków wysokiej klasy. Najwyższe wzniesienie w okolicy - Machulec 483 m n.p.m. Pięknie położone są i inne wsie tej gminy jak: Wytrzysszczka, Będzieszyna, Tymowa, a także już w dolinie Dunajca, Jurków. We wsi Złota znajduje się Szkoła Specjalna z internatem dla dzieci opóźnionych w rozwoju. Przez teren wsi Tymowa prowadzi droga do Iwkowej. Osobliwością tej drogi są liczne serpentyny, co pozwala pojazdom pokonać znaczną wysokość wzgórza.

Ostatnio w Czchowiu i w najbliższej okolicy bardzo szeroko rozwija się ogrodnictwo szklarniowe, wprowadza się także maszynową uprawę ziemi. Niemniej jednak można tu spotkać jeszcze rolników, którzy do uprawy ziemi używają jako siły pociągowej krów. Prowadzone jest też na terenie gminy, w stopniu większym niż na innych terenach powiatu, sadownictwo. Szczególnie dobrze rodzą tu śliwy, dając doskonałe owoce. Wielu rolników suszy je we własnym zakresie, w prymitywnie urządzonych suszarniach.

To uroczysko było widowiskiem tragedii w czasie wojny, bowiem hitlerowcy przeprowadzili tu pacyfikację, w wyniku której straciło życie kilkunastu mieszkańców Czchowa. Dla uczczenia pomordowanych postawiono pomnik.

Gmina Dębno posiada obszar 8.157 ha, liczba ludności wynosi 11.267. W jej skład wchodzi wszystkie wsie dotychczasowej gromady Dębno, a nadto wieś Biadoliny Szlacheckie (należąca poprzednio do gromady Biadoliny Szlacheckie), wszystkie wsie z dotychczasowej gromady Doły oraz Łysa Góra i Jaworsko z dotychczasowej gromady Łysa Góra. Pod względem ludności Dębno jest największą gminą w powiecie. Na swoim terenie posiada instytucje gospodarcze, socjalne i kulturalne, niezbędne do należytego zaspokojenia potrzeb ludności. Istnieje Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska z dobrze rozwiniętą siecią sklepów i punk-

Siedziba Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy w Dębnie.

Pierwszy naczelnik Gminy Dębno – Jan Mleczek.

tów zaopatrzenia. W Dębnie jest piekarnia pracująca dla potrzeb powiatu oraz nowo wybudowany zakład gastronomiczny. W Łysej Górze istnieje duży zakład ceramiczny Kamionka.

Gmina posiada 11 szkół podstawowych, z nich 9 realizuje program VIII-mej klasy. Przedszkoli jest 8. W szkołach podstawowych uczy się 1.828 młodzieży. W Łysej Górze znajduje się Technikum Ceramiczne oraz

szkoła zawodowa, nadto 1 Zasadnicza Szkoła Rolnicza. Są 4 biblioteki publiczne oraz 9 punktów bibliotecznych. Posiadają łącznie 16.704 tomy. Jest 1 stałe kino, 8 świetlic, 1 klub Rolnika, 5 klubów Ruchu. Na terenie gminy istnieje 1 Ośrodek Zdrowia oraz 2 Spółdzielnie Zdrowia, w tym pierwsza w województwie krakowskim i jedna z pierwszych w kraju Spółdzielnia Zdrowia w Łysej Górze, 1 apteka. Inne instytucje: Posterunek MO, 13 OSP, z których 11 posiada własne remizy, 4 placówki pocztowo-telekomunikacyjne, 13 wsi stelefonizowanych. Na terenie gminy znajduje się stacja kolejowa Biadoliny. Sieć autobusowa jest dobrze rozwinięta we wszystkich kierunkach, są dogodne połączenia z Brzeskiem oraz Tarnowem. W Dębnie znajduje się cenny zabytek: dwór obronny nazywany powszechnie „zamkiem”, z XV wieku. Gmina jest zelektryfikowana i radiofonizowana. W Dębnie znajduje się Państwowy Ośrodek Maszynowy obsługujący cały powiat, działa 12 Kółek Rolniczych.

Problemem gminy Dębno jest dalsza troska o rozwój produkcji rolnej i hodowli, budowa odpowiedniejszego pomieszczenia dla Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy oraz budowa wodociągów w gminie zasilanych z rurociągu biegnącego przez gminę z Dunajca do Brzeska.

Pierwszym naczelnikiem gminy mianowany został Jan Mleczek, urodzony 11.01.1939. Posiada on średnie wykształcenie rolnicze, jest członkiem ZSL i posiada 9 letni staż pracy w Prezydium GRN w Dołach w charakterze agronoma. Z dniem 1 listopada powołany został na

pełnomocnika do organizowania Gminy Dębno. Przeszkolony na kursie w Krakowie.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy w Dębnie mieści się w murowanym budynku parterowym, dawnym podworskim, stanowiącym własność gminy, przebudowanym w roku 1945 o powierzchni użytkowej 170 m². W części tego budynku przed wojną, a także jakiś czas po wojnie, znajdowała się łaźnia gminna. Była ona mało użytkowana, i wnet została zdezastrowana. Po wyremontowaniu, w budynku tym znalazł pomieszczenie Ośrodek Zdrowia. Z uwagi na szczupłość pomieszczeń, Ośrodek Zdrowia przeniesiono do budynku POM i w ten sposób poszerzono biuro Urzędu Gminy. Budynek ogólnie jest w złym stanie, zagrzybiony.

Gmina DĘBNO

1. Obszar gminy – 8.157 ha (8,16 km²)

2. Liczba ludności – 11.267, w tym rolniczej – 6.977, pozarolniczej – 4.290

3. Liczba wsi – 13

Dębno, ludność 1.062, obszar 8201 ha, liczba gospodarstw 222

Jastew, ludność 439, obszar 237 ha, liczba gospodarstw 89

Maszkienice, ludność 1.212, obszar 669 ha, liczba gospodarstw 269

Perła, ludność 339, obszar 413 ha, liczba gospodarstw 226

Sufeczyn, ludność 1.335, obszar 958 ha, liczba gospodarstw 306

Wola Dębińska, ludność 740, obszar 586 ha, liczba gospodarstw 151

Doły, ludność 608, obszar 615 ha, liczba gospodarstw 150

Łoniowa, ludność 808, obszar 829 ha, liczba gospodarstw 204

Niedźwiedza, ludność 593, obszar 445, liczba gospodarstw 141

Porąbka Uszevska, ludność 1.200, obszar 997, liczba gospodarstw 141

Jaworsko, ludność 689, obszar 442, liczba gospodarstw 158

Łysa Góra, ludność 1.607, obszar 777, liczba gospodarstw 266

Biadoliny Szlacheckie, ludność 637, obszar 378, liczba gospodarstw 128

4. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:

– użytki rolne – 4902 ha

– lasy – 1151 ha

– łąki – 832 ha

– inne – 1283 ha

5. Jednostki gospodarcze i administracyjne położone na terenie gminy:

posterunek MO, Gminna Spółdzielnia SCH,

Państwowy Ośrodek Maszynowy,

Międzykółkowa Baza Maszynowa, Kółka Rolnicze.

Dębno. Zamek – widok z lotu ptaka.

Dębno. Restauracja GS Samopomoc Chłopska ZAMKOWA

Dębno. Pierwsza w powiecie piekarnia GS Samopomoc Chłopska.

Dębno. Zamek

Dębno. Maszynowa uprawa roli.

Dębno. Szkoła – Pomnik Tysiąclecia.

Dębno. Przetwórnia Owoców i Warzyw Powiatowej Spółdzielni Ogrodniczej z Brzeska.

Łysa Góra, gmina Dębno. Ulica wiejska.

Dębno. Jeden z licznych nowych domów.

Łysa Góra, gmina Dębno. Nowe domy.

Łysa Góra, gmina Dębno. Spółdzielnia KAMIONKA – Zakład Produkcji Ceramiki Artystycznej.

Łysa Góra, gmina Dębno. Dom artysty plastyka Bolesława Książka.

Łysa Góra, gmina Dębno. Blok mieszkalny Spółdzielni Mieszkaniowej.

Łysa Góra, gmina Dębno. Wzgórze Łysa Góra.

Łysa Góra, gmina Dębno. Widok na wieś ze stoku Łysej Góry.

Łysa Góra, gmina Dębno. Zespół Pieśni i Tańca KAMIONKA – scena finałowa z Lajkonikiem.

Łysa Góra, gmina Dębno. Dom Strażaka.

Łysa Góra, gmina Dębno. Produkcja ceramiki artystycznej.

Łysa Góra, gmina Dębno. Szkoła Podstawowa – Pomnik Tysiąclecia im. Jana Smolenia.

Łysa Góra, gmina Dębno. Produkcja szkła artystycznego.

Łysa Góra, gmina Dębno. Technikum Ceramiczne.

Jastew, gmina Dębno. Jeden z nowych domów.

Niedźwiedza, gmina Dębno. Uroczą stara chata z malwami w ogródku.

Porąbka Uszewska, gmina Dębno. Omloty u rolnika Antoniego Pięty.

Niedźwiedza, gmina Dębno. Fragment wsi z basenem przeciwpożarowym.

Porąbka Uszewska, gmina Dębno. Szkoła Podstawowa.

Maszkienice, gmina Dębno. Remiza OSP.

Porąbka Uszewska, gmina Dębno. Gminny Ośrodek Kultury.

Maszkienice, gmina Dębno. Dom Ludowy im. prof. dr Franciszka Bujaka

Porąbka Uszewska, gmina Dębno. Ośrodek Zdrowia.

Loniowa, gmina Dębno. Szkoła Podstawowa.

Niedźwiedza, gmina Dębno. Szkoła Podstawowa.

Niedźwiedza, gmina Dębno. Dom Strażaka.

6. Punkty zaopatrzenia i usług:
- produkcyjne - 4 (produkcja wyrobów ceramicznych Kamionka, przetwórnia surowców mleczarskich, piekarnia, przetwórnia owocowo-warzywna)
  - usługowe - 10 (instalacyjno elektryczne, fryzjerskie, krawieckie, szewskie, młynarstwo)
  - skupu żywca - 1
  - zlewnie mleka - 3
  - sklepy - 26 w tym spożywcze - 0, wielobranżowe - 20, przemysłowe - 6.
7. Placówki kulturalno oświatowe:
- szkoły - 11

- przedszkola - 7
  - świetlice - 9
  - biblioteki - 3
  - punkty skupu - 9
  - kluby - 6
8. Ośrodki Zdrowia - 3, izba porodowa, punkt apteczny
9. Placówki pocztowo-telegraficzne - 3
10. SOP - 1
11. Inne urzędy na terenie gminy: kino objazdowe

Na terenie **Dębna** znajduje się zabytek wysokiej klasy, dwór obronny z XV w. zwany zamkiem. We wsi **Biadoliny Szlacheckie** jest stacja kolejowa Biadoliny. Budynek stacyjny jest nowy, poprzedni wraz z urządzeniami został wysadzony przez wycofujące się wojska niemieckie. We wsi **Maszkienice** znajduje się okazały budynek Domu Ludowego wybudowany w okresie międzywojennym przez prof. Franciszka Bujaka, tutejszego rodaka i nazwany po wojnie jego imieniem. Wieś przed wojną skomasowana o wysokiej kulturze rolnej. Wieś **Porąbka Uszevska** w tej gminie wyspecjalizowała się w uprawie truskawek. Wieś **Łysa Góra** znana jest szeroko z wytwórni ceramicznej Kamionka i istniejącego tam Technikum Ceramicznego. Wieś ta również znana jest z wysokiego społecznienia i inicjatywy w czynach społecznych oraz działalności kulturalnej. Zespół Pieśni i Tańca Kamionka, działający przy zakładach ceramicznych jest znany nie tylko w powiecie i kraju, ale także za granicą (Włochy, Egipt, Finlandia i inne kraje).

W **Dębnie** istnieje przetwórnia owoców i warzyw, zaś w **Woli Dębińskiej** wytwórnia mas bitumicznych dla celów drogowych. W gminie jest daleko posunięta mechanizacja prac polowych dzięki istniejącemu w Dębnie Państwowemu Ośrodkowi Maszynowemu.

Gmina Gnojnik posiada powierzchnię 5.481 ha, liczba ludności wynosi 6.278. W skład tej gminy weszły wszystkie miejscowości dotychczasowej gromady Gnojnik. Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska dla terenu gminy ma siedzibę w Brzesku, posiada jednak w Gnojniku swoją ekspozyturę i magazyny, a na terenie gminy wystarczającą sieć placówek handlowych. Posiada Ośrodek Zdrowia, punkt apteczny. Gmina jest zelektryfikowana i w znacznej części zradowionizowana. Szkół podstawowych jest 7, w tym 5 z VIII klasą. Młodzieży i dzieci w szkołach jest 1.111. Jest 1 przedszkole, 1 Zasadnicza Szkoła Rolniczo-Środowiskowa. Na terenie gminy znajdują się: młyn gospodarczy i wytwórnia mas bitumicznych PZDL z Brzeska.

Znajdują się 3 biblioteki i 4 punkty biblioteczne, łącznie posiadają one 13.393 tomy. Jest 1 kino stałe, 4 świetlice, 3 kluby Rolnika, 4 kluby Ruchu. Placówek pocztowo-telekomunikacyjnych jest 3, a stelefonizowanych wsi 5. W gminie znajduje się 7 ochotniczych straży pożarnych i 7 remiz, posterunek MO w Gnojniku. Sieć PKS w kierunku Brzeska, Czchowa i Nowego Sącza oraz Iwkowej i Zakliczyna, a także do wsi Gosprzydowa. Siedziba gminy znajduje się w nowym budynku, wybudowanym jeszcze dla potrzeb Gromadzkiej Rady Narodowej.

Problemem gminy Gnojnik jest, podobnie jak w innych gminach powiatu brzeskiego, dalszy rozwój produkcji rolnej i hodowli. Z innych, budowa ośrodka zdrowia.

Pierwszym naczelnikiem gminy mianowany został mgr inż. Władysław Morański, urodzony 02.10.1946 roku, najmłodszy naczelnik w powiecie. Posiada wyższe wykształcenie rolnicze. Należy do PZPR. Pracę rozpoczął z dniem 1.10.1971 roku w Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Gnojniku na stanowisku asystenta zootechnika, a z dniem 1 listopada 1972 r. został powołany przez Prezydium PRN na pełnomocnika do organizowania gminy w Gnojniku. Odbił kurs dla naczelników gmin zorganizowany przez Prezydium WRN w Krakowie.

Gminna Rada Narodowa i Urząd Gminy w Gnojniku mieści się w budynku własnym dwupiętrowym, oddanym do użytku w 1969 roku o powierzchni użytkowej 279 m². Jest to budynek wzorowany na planach typowych budynków dla gromadzkich rad narodowych (jak w Zabawie), powiększony o nadbudowę drugiego pietra. Ta przeróbka planów nie wyszła na dobre, gdyż wygląd budynku razi w zestawieniu z otoczeniem.

Gmina GNOJNIK

1. Obszar gminy – 5.481 ha. (5,48 km²)
2. Liczba ludności – 6.278, w tym rolniczej – 4.085, pozarolniczej – 2.193
3. Liczba wsi – 7
- Biesiadki, ludność 771, obszar 642 ha, liczba gospodarstw 259
- Gnojnik, ludność 1.521, obszar 1.190 ha, liczba gospodarstw 348
- Gosprzydowa, ludność 877, obszar 1.106 ha, liczba gospodarstw 219
- Lewniowa, ludność 784, obszar 627 ha, liczba gospodarstw 211
- Uszew, ludność 1.496, obszar 1.195 ha, liczba gospodarstw 372
- Zawada Uszewska, ludność 530, obszar 507 ha, liczba gospodarstw 147
- Żerków, ludność 299, obszar 214 ha, liczba gospodarstw 82

Siedziba Gminnej Rady Narodowej w Gnojniku.

4. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:

- użytki rolne – 3438 ha
- lasy – 977 ha
- łąki – 625 ha
- inne – 441 ha

5. Jednostki gospodarcze i administracyjne położone na terenie gminy: posterunek

MO, Kółka Rolnicze, Ochotnicza Straż Pożarna, magazyny GS

6. Punkty zaopatrzenia i usług:

- produkcyjne – 1 (stolarski)
- usługowe – 6 (młynarski, kowalsko-ślusarski, fryzjerski, szewski, remontowo-budowlany)
- skupu – 1
- zlewnie – 1
- sklepy – 11 w tym wielobranżowe – 9, przemysłowe – 2

7. Placówki kulturalno-oświatowe:

- szkoły – 7
- przedszkola – 1
- świetlice – 4
- biblioteki – 3
- punkty biblioteczne – 4
- kluby – 6

Pierwszy naczelnik Gminy Gnojnik – mgr inż. Władysław Morański.

Gnojnik. Szkoła Podstawowa

Uszew, gmina Gnojnik. Dom Ludowy.

Gnojnik. Kółko Rolnicze.

Uszew, gmina Gnojnik. Bar – Kawiarnia GS.

Gnojnik. Wzorowe gospodarstwo hodowlane Józefa i Władysława Ruszajów. Obora na 40 bukatów.

Biesiadki, gmina Gnojnik. Dom Ludowy.

Uszew, gmina Gnojnik. Szkoła Podstawowa.

Uszew, gmina Gnojnik. Nowa zabudowa wsi.

Biesiadki, gmina Gnojnik. Główna ulica wiejska z charakterystyczną zabudową.

Biesiadki, gmina Gnojnik. Drewniane, zdobione domy przy głównej ulicy wiejskiej.

Gosprzydowa, gmina Gnojnik. Dom Strażaka i Szkoła Podstawowa.

8. Ośrodki Zdrowia – 1, punkt położniczy – 1
9. Placówki pocztowo-telegraficzne – 2
10. SOP -1
11. Inne: kino objazdowe

Siedziba Gminy, wieś **Gnojnik**, położona jest w dolinie Uszwicy. Jest to duża, stara wieś, wzmiankowana po raz pierwszy w roku 1215. Rozłożona na małych pagórkach, ciągnie się 7 km ze wschodu na zachód. Znaczna liczba ludności pracuje poza rolnictwem np. w Azotach, Hucie im. Lenina, Skawinie. W skład gminy wchodzi też wieś **Uszew**. Wieś ta jest starym osiedlem, wzmiankowanym w XIII wieku. Leży w dolinie Uszwicy,

wzdłuż drogi oraz na przyległych wzgórzach, jest zagrożona poważnie w czasie każdego wylewu Uszwicy. Rozwija się tu uprawa truskawek, ludność zajmuje się rolnictwem, hodowlą, a część pracuje poza rolnictwem. Uszew, oraz przyległa wieś **Zawada Uszewska**, znana była dawniej z wypieku specjalnych bułek zwanych kukielkami, sprzedawanych masowo na okolicznych jarmarkach, przede wszystkim w Brzesku. Obecnie tę tradycję podtrzymuje już tylko jedna gospodyni z Zawady Uszewskiej. Uszew była siedzibą gminy od roku 1935 do 1954. Później była siedzibą gromady. Gdy aktualna się stała sprawa likwidacji niektórych gromad, powstało pytanie, czy ma być zlikwidowana gromada Uszew, czy Gnojnik. Przeważała sprawa usytuowania gromady w Gnojniku, który był bardziej centralnie położony w stosunku do innych wsi, mających wejść w skład gromady, a jak się później okazało i przyszłej gminy Gnojnik. Zdecydowały też takie fakty, jak istnienie w Gnojniku posterunku MO, a przede wszystkim magazynów nawozów sztucznych i towarów masowych oraz sklepów różnych branż i punktów skupu Gminnej Spółdzielni Okocim z siedzibą w Brzesku.

Gmina Iwkowa posiada powierzchnię 4.725 hektarów, mieszkańców zaś liczy 4.851. Obok gminy Zabawa, jest najmniejszą w powiecie. W jej skład wchodzi dotychczasowa gromada Iwkowa oraz wszystkie wsie dotychczasowej gromady Porąbka Iwkowska. Posiada na swoim terenie Gminną Spółdzielnię Samopomoc Chłopska, z dostatecznie rozwiniętą siecią placówek handlowych. Posiada piękne położenie wśród zalesionych wzgórz, a malownicze widoki oraz świeże powietrze sprzyjają dobremu, spokojnemu wypoczynkowi i rekreacji. Gmina posiada Ośrodek Zdrowia, lecznicę weterynaryjną, działają tam 4 Kółka Rolnicze, 5 ochotniczych straży pożarnych, które mają dwie remizy. W gminie są 2 urzędy pocztowe, 6 wsi posiada połączenie telefoniczne. W Iwkowej znajduje się Kasa Spółdzielcza, a na terenie gminy znajdują się 2 biblioteki i 9 punktów bibliotecznych, posiadające łącznie 10.327 tomów książek. Jest 1 świetlica, 1 klub Ruchu, 1 klub Rolnika. Przedszkoli na terenie gminy znajduje się 2, szkół podstawowych 5 z tym, że wszystkie realizują program VIII klasy. Liczba dzieci szkolnych wynosi 1.111. W gminie znajdują się 2 szkoły zawodowe, to jest, jedna Szkoła Przysposobienia Rolniczego i jedna Zasadnicza Szkoła Rolnicza Środowiskowa. Gmina posiada połączenie autobusowe z Brzeskiem oraz z Nowym Sączem. Urząd Gminy mieści się w nowym, własnym budynku, wybudowanym jeszcze dla potrzeb gromady. Problemem gminy jest rozwój rolnictwa, hodowli oraz sadownictwa. Gmina jest zelektryfikowana.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej w Iwkowej

Pierwszym naczelnikiem gminy mianowany został Edward Serafin urodzony 4 lutego 1930 r. Ma wykształcenie średnie, jest członkiem PZPR i posiada 13 letni staż pracy w radach narodowych na stanowisku sekretarza gromadzkiego. Na stanowisku prezesa Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Iwkowej pracował przez 7 lat. Został przeszkolony na kursie dla kandydatów na naczelników gmin, zorganizowanym przez Prezydium WRN w Krakowie. Od 01.11.1972 roku był pełnomocnikiem wyznaczonym do zorganizowania gminy Iwkowa.

Siedziby Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy w Iwkowej mieszczą się w dwu stojących obok siebie murowanych budynkach. Budynek główny jest zarazem obiektem kulturalno-oświatowym i jest własnością gminy. Wybudowany został w r.1972. Drugi budynek, piętrowy wybudowano wspólnie z GS Iwkowa w roku 1968. W nim znajduje się Urząd Stanu Cywilnego.

Gmina IWKOWA

1. Obszar gminy – 4.725 ha
2. Liczba ludności – 4.851, w tym rolniczej – 2.992, pozarolniczej – 859
3. Liczba wsi – 7
- Iwkowa, ludność 1.928, obszar 2.212 ha, liczba gospodarstw 434
- Dobrociesz, ludność 628, obszar 532 ha, liczba gospodarstw 138
- Drużków Pusty, ludność 202, obszar 179 ha, liczba gospodarstw 50
- Kąty, ludność 607, obszar 360 ha, liczba gospodarstw 129

Połom Mały, ludność 273, obszar 172 ha, liczba gospodarstw 59

Porąbka Iwkowska, ludność 270, obszar 275 ha, liczba gospodarstw 62

Wojakowa, ludność 943, obszar 995 ha, liczba gospodarstw 230

4. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:

- użytki rolne – 2797 ha
- lasy – 1249 ha
- łąki – 358 ha
- inne – 321 ha

5. Nazwy jednostek gospodarczych i administracyjnych położonych na terenie gminy:

Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, punkt weterynaryjny, agronomówka,

OSP, Kółka Rolnicze

6. Punkty zaopatrzenia i usług:

- produkcyjne – 3 (wytwórnia pustaków i dachówek, wytwórnia wód gazowanych, przetwórnia mięsa)
- usługowe – 4 (remontowo budowlane, napraw sprzętu elektrycznego, tech., wypożyczalnia sprzętu domowego)

– skupu – 2

– zlewnia mleka – 4

– sklepy – 15 w tym: spożywcze – 3, wielobranżowe – 6, przemysłowe – 6

7. Placówki kulturalno oświatowe:

– szkoły – 5

– przedszkola – 1

– świetlice – 3

– biblioteki – 2

– punkty biblioteczne – 6

– kluby – 1

8. Ośrodki Zdrowia – 1, izba porodowa – 1

9. Placówki Urzędu Poczto-Telekomunikacyjnego – 2

Stolica gminy, wieś **Iwkowa** jest to duża wieś, bardzo pięknie położona w niecce potoku Bela, otoczona ze wszystkich stron zalesionymi wzgórzami. Na ich stokach rozsiadły się inne wsie należące do gminy. Wieś, jako jedna z pierwszych wybudowała okazały Ośrodek Zdrowia położony w ładnej okolicy. Zresztą cała gmina jest bardzo ładnie położona, w terenie o dużym nasłonecznieniu i czystym powietrzu. Idealne miejsce wypoczynku. Okoliczne lasy znane są z bogactwa grzybów i jagód. Na terenie Iwkowej znajduje się najwyższe w powiecie brzeskim wzniesienie, wzgórze Spilówka – 516 m npm. Z miejscowości Kąty leżącej w tej gminie, pochodził generał artylerii Marcin Kątski, który dowodził artylerią podczas wyprawy wiedeńskiej króla Jana III Sobieskiego.

Gmina Iwkowa, utworzona w roku 1935, później podzielona na 2 gromady (Iwkowa, Porąbka Iwkowska) obecnie powstała w tych samych granicach.

Iwkowa. Centrum wsi.

Iwkowa. Domy zdobione.

Iwkowa. Siedziba Zarządu Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska.

Iwkowa. Stuletnia chata.

Iwkowa. Dom Ludowy.

Iwkowa. Nowe domy murowane.

Iwkowa. Domy zdobione.

Iwkowa. Nowe domy murowane w centrum wsi.

Iwkowa. Fragment wsi. Widoczne na prawo od wieży wzgórze, to najwyższe w powiecie wzniesienie – Spilówka, 516 m n.p.m.

Iwkowa. Nowy dom naczelnika gminy w Iwkowej. Obok domu stoi właściciel – Edward Serafin.

Iwkowa. Dom Handlowy GS.

Iwkowa. Ośrodek Zdrowia, obok w budowie dom dla pracowników służby zdrowia.

Iwkowa. Jeden z trzech istniejących wiatraków. Dawniej było ich więcej.

Iwkowa. Restauracja GS BELANKA.

Iwkowa-Nagórze. Dom Nauczyciela.

Iwkowa-Nagórze. Szkoła Podstawowa.

Wojakowa, gmina Iwkowa. Szkoła Podstawowa.

Iwkowa-Nagórze. Agronomówka i lecznica zwierząt.

Wojakowa, gmina Iwkowa. Fragment wsi.

Kąty, gmina Iwkowa. Szkoła Podstawowa.

Wojakowa, gmina Iwkowa. Fragment wsi.

Kąty, gmina Iwkowa. Zabytkowy dworek, zwany Sławikówką.

Wojakowa, gmina Iwkowa. Sklep wiejski GS Samopomoc Chłopska.

Gmina Szczepanów posiada powierzchnię 5.021 ha, ludność wynosi 6.956. W skład gminy wchodzi wszystkie wsie dotychczasowej gromady Szczepanów. Gmina na swoim terenie posiada takie instytucje szczebla gminnego, jak: Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, Ośrodek Zdrowia, kasa spółdzielcza, Międzykółkowa Baza Maszynowa, poczta, 1 Szkoła Przysposobienia Rolniczego, 7 szkół podstawowych, w tym 6 ośmioklasowych, 3 przedszkola, 1 biblioteka i 6 punktów bibliotecznych, posiadających łącznie 5.329 tomów, 4 świetlice, 2 kluby Rolnika, 4 kluby Ruchu. Na terenie Przyborowa znajduje się Gospodarstwo Rybne, stawy, 6 ochotniczych straży pożarnych, wszystkie wsie posiadają połączenia telefoniczne. Cała gmina jest radiofonizowana.

Bezpośrednio po wyzwoleniu mieszkańcy gminy przystąpili do zorganizowania licznych czynów społecznych, dzięki którym udało się w tej gminie przeprowadzić szereg prac społecznie użytecznych. W roku 1950 gmina ta w całości została zelektryfikowana, jako pierwsza w powiecie brzeskim. Zwózkę materiałów, dostarczenie słupów energetycznych oraz niefachową robociznę dali mieszkańcy gminy w czynie społecznym.

Mieszkańcy gminy Szczepanów wykazali również wielką inicjatywę w budownictwie szkolnym. W krótkim czasie wybudowali lub rozbudowali 4 szkoły podstawowe, a także wybudowali w Szczepanowie remizę straży pożarnej, która spełnia do dziś dnia rolę wiejskiego domu kultury.

Mieszkańcy wsi **Bucze** zainicjowali i rozpoczęli na znaczną skalę prace społeczne przy regulacji rzeki Uszewki, które zostały dokończone przy pomocy mieszkańców gminy, a także powiatu, a nawet przy zaangażowaniu pracowników różnych zakładów pracy z Krakowa i innych miast. Były to pierwsze w województwie tego rodzaju prace i na taką skalę. Inne prace mieszkańców tej wsi, to budowa drogi eksperymentalnym systemem utwardzenia nawierzchni cementem. Prace te wykonano wyłącznie społecznie, a po ich zakończeniu, drogą nie nadającą się do tej pory do przejazdu nawet furmanką, kursuje autobus, będący dobrodziejstwem dla dojeżdżających do pracy robotników oraz młodzieży do szkół.

W ostatnich latach wybudowano w Szczepanowie siedzibę dla Gromadzkiej Rady Narodowej, która stała się siedzibą Gminnej Rady. Problemy Szczepanowa, to konieczność budowy Ośrodka Zdrowia, rozbudowa Domu Strażaka dla prowadzenia w szerszym zakresie pracy kulturalno-oświatowej, budowa przedszkola. Podobnie jak w innych gminach, problemem numer jeden jest troska gminy o dalszy rozwój rolnictwa oraz hodowli. Gmina Szczepanów nie posiada na swoim terenie posterunku MO. Rolę tę spełnia dla Szczepanowa

Siedziba Gminnej Rady Narodowej w Szczepanowie.

posterunek dzielnicowy w Brzesku.

Gmina Szczepanów posiada na swoim terenie przystanek kolejowy na linii Kraków – Tarnów w Sterkowcu, w czasie wojny wysadzony w powietrze przez niemieckich saperów, odbudowany po wojnie.

Siedziba gminy oraz niektóre miejscowości posiadają komunikację autobusową PKS z Brzeskiem oraz w kierunku wschodnim. Pierwszym naczelnikiem Gminy Szczepanów mianowany został Zdzisław Malik, urodzony dnia 9 sierpnia 1929 roku. Posiada wykształcenie średnie rolnicze, jest bezpartyjny. Ma za sobą już 29 lat pracy zawodowej, od roku 1961 pracował jako sekretarz rolny w Komitecie Powiatowym PZPR w Brzesku. Z dniem 1 listopada br. Prezydium PRN w Brzesku powołało go na pełnomocnika do organizowania gminy Szczepanów. Został przeszkolony na kursie dla kandydatów na naczelników gmin, zorganizowanym przez Prezydium WRN w Krakowie.

Siedziby Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy w Szczepanowie mieszczą się w własnym, murowanym, parterowym z pomieszczeniami na poddaszu, wybudowanym w roku 1971 budynku. Posiada 428 m² powierzchni użytkowej. Wybudowany według specjalnego projektu, który uzyskał aprobatę konserwatora wojewódzkiego z uwagi na zabytkowy charakter Szczepanowa. Warto podkreślić duży wkład pracy sekretarza gromadzkiego, Bernarda Mularza w budowę tego obiektu.

Gmina SZCZEPANÓW

1. Obszar gminy – 5.021ha (5,02 km²)
2. Liczba ludności – 6.956, w tym rolniczej – 6.956, pozarolniczej – 3.095

*Pierwszy naczelnik Gminy
– Zdzisław Malik.*

Szczepanów. Fragment rynku.

Szczepanów. Budynek starej karczmy w rynku.

Szczepanów. Szkoła Podstawowa.

Szczepanów. Fragment rynku od strony wschodniej.

Szczepanów. Rynek.

Szczepanów. Aleja lipowa zasadzona w roku 1936.

Szczepanów. Zabytek przyrody – stara lipa w rynku.

Szczepanów. Zabytkowa studnia.

Szczepanów. Dom Strażaka, na prawo stara szkoła a obecnie przedszkole.

Szczepanów. Dom gminny.

Łęki, gmina Szczepanów. Szkoła Podstawowa.

Mokrzyńska, gmina Szczepanów. Ulica wiejska z oryginalnymi starymi domami.

Mokrzyńska, gmina Szczepanów. Stary, oryginalny dom, jakich wiele jest jeszcze w tej wsi.

Sterkowiec, gmina Szczepanów. Nowe domy.

Mokrzyska, gmina Szczepanów. Jeden z nowych domów.

Przyborów, gmina Szczepanów. Szkoła Podstawowa.

Mokrzyska, gmina Szczepanów. Nowe domy.

Przyborów, gmina Szczepanów. Sklep GS.

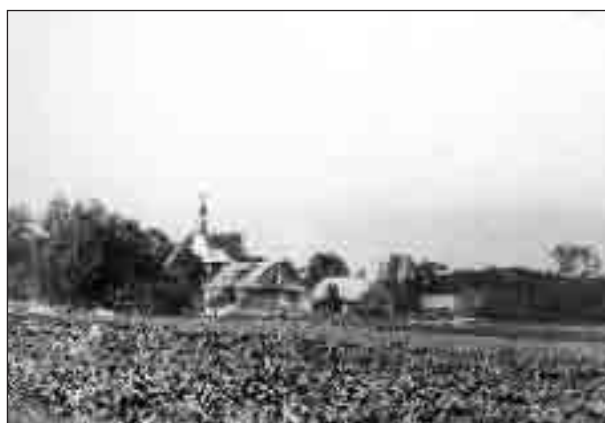
Mokrzyska, gmina Szczepanów. Szkoła Podstawowa.

Przyborów, gmina Szczepanów. Prace przy drodze przez wieś.

Przyborów, gmina Szczepanów. Dawny dwór Łasińskich, obecnie siedziba kierownictwa Gospodarstwa Rybnego.

Bucze, gmina Szczepanów. Fragment wsi.

Bucze, gmina Szczepanów. Stuletnia chata.

Bucze, gmina Szczepanów. Stary, ale wykorzystywany jeszcze budynek szkolny.

Bucze, gmina Szczepanów. Nowy dom.

Bucze, gmina Szczepanów. Fragment wsi – nowe domy.

Bucze, gmina Szczepanów. Budynek Szkoły Podstawowej z lat międzywojennych.

3. Liczba wsi – 7

Bucze, ludność 1.054, obszar 580 ha, liczba gospodarstw 219

Łęki, ludność 788, obszar 730 ha, liczba gospodarstw 176

Mokrzyska, ludność 1.691, obszar 1.145 ha, liczba gospodarstw 364

Przyborów, ludność 1.511, obszar 1.340 ha, liczba gospodarstw 368

Sterkowiec, ludność 576, obszar 319 ha, liczba gospodarstw 114

Szczepanów, ludność 792, obszar 501 ha, liczba gospodarstw 179

Wokowice, ludność 544, obszar 406 ha, liczba gospodarstw 123

4. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:

- użytki rolne – 2596 ha
- lasy – 580 ha
- łąki – 1057 ha
- inne – 788 ha

5. Jednostki gospodarcze i administracyjne na terenie gminy:

Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, Międzykółkowa Baza Maszynowa,

Kółka Rolnicze, Koła Gospodyń Wiejskich, Gospodarstwo Rybne, gajówka, OSP, agronomówka.

6. Punkty zaopatrzenia i usług:

- produkcyjne – 0
- usługowe – 3 (instalatorsko-elektryczny, stolarski, ciesielski)
- skupu – 1
- zlewnia mleka – 5
- sklepy – 19 (przemysłowych 5, wielobranżowych 14)

7. Placówki kulturalno oświatowe:

- szkoły – 7
- przedszkola – 3
- świetlice – 1
- biblioteki – 1
- punkty biblioteczne – 6
- kluby – 4

8. Ośrodki Zdrowia – 1, punkt apteczny – 1
9. Placówki Urzędu Poczto-Telekomunikacyjnego – 1
10. Spółdzielnia Oszczędnościowo Pożyczkowa – 1
11. Inne: kino

Siedziba gminy, **Szczepanów** to stara osada z XI wieku, miejscowość rodzinna św. Stanisława, biskupa krakowskiego, pełna pamiątek związanych z jego kultem.

Gmina ta, jako jedna z najsłabszych ekonomicznie gmin w powiecie, wykazywała jednak bardzo dużą aktywność gospodarczą. Jako pierwsza w powiecie została zelektryfikowana. Przeprowadzone tu wielkie, jak na owe czasy prace regulacyjne rzeki Uszewki, równocześnie budowano, względnie rozbudowano, cztery szkoły podstawowe. Wszystkie te prace wykonywano w czynnie społecznym ludności, oczywiście przy pomocy środków państwowych. Oprócz tego, wykonywano tam liczne czyny drogowe, np. budowę drogi Mokrzyńska – Bucze systemem eksperymentalnym, to jest utwardzeniem jezdni cementem. Wybudowano, też czynem społecznym, drogę Przyborów – Łęki – Wokowice, o nawierzchni bitumicznej. Gmina wywiązywała się dobrze z obowiązków względem państwa, czego dowodem było zdobycie proporca przechodniego za I miejsce w skali powiatu. W **Mokrzykach**, dużej wsi w gminie Szczepanów znajdują się piękne, drewniane charakterystyczne, zwrócone szczytem do drogi, domy. Zbudowane z belek pomalowanych na brązowo, natomiast łączenia tych belek mają kolor niebieski. Przed domami znajdują się ogródki kwiatowe. Dachy domów posiadają charakterystyczne ganeczki. Podobne domy można widzieć również we wsi **Przyborów** i innych w tej gminie. Teren gminy falisty, poprzetykany malowniczymi laskami. Znaczna część ludności tej gminy pracuje w różnych zawodach pozarolniczych.

Gmina Szczurowa posiada powierzchnię 11.197 hektarów, liczba ludności wynosi 8.993. Składa się z całej dotychczasowej gromady Szczu-

Budynek Gminnej Rady Narodowej w Szczurowej.

rowa i dotychczasowej gromady Zaborów. Ze względu na równinny teren, stosunkowo dobrą glebę oraz mniejsze rozdrobnienie gospodarstw niż w innych gminach, dobrze rozwija się tam rolnictwo i hodowla.

Gmina posiada na swoim terenie Gminną Spółdzielnię Samopomoc Chłopską, z siecią sklepów i punktów sprzedaży i skupu. W Szczurowej znajduje się duży Zakład Mleczarski, wybudowany po II wojnie światowej. Jest on kontynuacją długiej tutaj tradycji spółdzielczości mleczarskiej. Już przed wojną istniała w Szczurowej dobrze rozwijająca się spółdzielnia mleczarska.

Na terenie gminy znajduje się także filia Państwowego Ośrodka Maszynowego. Na szczurowszczyźnie zrobiono wiele w zakresie poprawy stosunków wodnych. W tym celu przeprowadzono na znacznych obszarach melioracje i drenowanie gruntów, a także wybudowano przepompownię. Zrobiono też wiele w zakresie zabezpieczenia terenów przed powodzią, szczególnie ze strony Uszewki i Grabki.

Na terenie gminy działa 13 Kółek Rolniczych, znajduje się 1 lecznica weterynaryjna. Szkół podstawowych jest 14, w tym 8 realizuje program szkoły ośmioklasowej. Liczba uczniów w tych szkołach wynosi 1.420. Jest 5 przedszkoli. Znajduje się też 1 Zasadnicza Szkoła Rolnicza Środowiskowa. Bibliotek jest 6, punktów bibliotecznych 12 z liczbą tomów 13.641. Jest 2 stałe kina, 15 świetlic, 1 klub Rolnika, 5 klubów Ruchu.

W Szczurowej znajduje się Ośrodek Zdrowia oraz apteka, w Zaborowie zaś Spółdzielnia Zdrowia. Sieć PKS jest dobrze rozwinięta, gmina posiada dobre połączenie z Brzeskiem a także komunikację autobusową we wszystkich kierunkach. Na terenie gminy znajduje się posterunek MO, działa 16 ochotniczych straży pożarnych, które posiadają 15 remiz. Placówek pocztowo-telekomunikacyjnych jest 4. Stelefonizowanych wsi jest 13. Działa Bank Spółdzielczy.

Głównym problemem gminy Szczurowa jest dalsze podnoszenie produkcji rolnej i hodowlanej. Następnym jest budowa wodociągu, potrzebnego zarówno Zakładowi Mleczarskiemu, jak też poszczególnym gospodarstwom, szczególnie w Szczurowej, gdzie odczuwa się dotkliwie brak dobrej wody. Prace przy budowie wodociągu już się rozpoczęły.

Mieczysław Domagała,
pierwszy naczelnik gminy.

Szczurowa. Fragment wsi (część rynku).

Szczurowa. Ośrodek Zdrowia.

Szczurowa. Szkoła Podstawowa.

Szczurowa. Wiejski Dom Towarowy.

Szczurowa. Pałac Kepińskich z 1860 roku, po wojnie Ośrodek Zdrowia, obecnie przedszkole.

Szczurowa. Dom Kultury.

Szczurowa. Bocian „elektryk” na słupie energetycznym przy ul. Lwowskiej.

Szczurowa. Dom przy ul. Lwowskiej.

Dołęga, gmina Szczurowa. Zabytkowy dworek i otaczający go park.

Szczurowa. Lecznica zwierząt.

Szczurowa. Zakład Mleczarski.

Zaborów, gmina Szczurowa. Pomnik ku czci poległych i pomordowanych zaborowian q I i II wojnie światowej. Na tablicy 37 nazwisk, wśród nich prof. Jędrzej Cierniak, zamordowany przez hitlerowców w Palmirach pod Warszawą 2 marca 1942 roku.

Rudy Rysie, gmina Szczurowa. Szkoła Podstawowa.

Zaborów, gmina Szczurowa. Widok ogólny.

Zaborów, gmina Szczurowa. Dom rodzinny Jędrzeja Cierniaka; przy studni z żurawiem jego siostra – Maria Majka.

Zaborów, gmina Szczurowa. Gęsi i kaczki na wiejskim błoniu.

Zaborów, gmina Szczurowa. Ośrodek Zdrowia.

Zaborów, gmina Szczurowa. Szkoła- Pomnik Tysiąclecia.

Zaborów, gmina Szczurowa. Remiza Straży Pożarnej.

Zaborów, gmina Szczurowa. Dom Ludowy.

Kwików, gmina Szczurowa. Dom Strażaka.

Wola Przemkowska, gmina Szczurowa. Szkoła Podstawowa.

Wola Przemkowska, przysiółek Zamłynie, gmina Szczurowa. Dom Strażaka.

Wola Przemkowska, gmina Szczurowa. Dom Ludowy.

Niedzieliska, gmina Szczurowa. Wiejska ulica.

Wola Przemkowska, gmina Szczurowa. Chatupnicza produkcja mebli z wikliny.

Strzelce Wielkie, gmina Szczurowa. Dom Ludowy.

Wola Przemkowska, gmina Szczurowa. Suszenie tytoniu.

Strzelce Wielkie, gmina Szczurowa. Dom Strażaka.

Strzelce Małe, gmina Szczurowa. Dziewczęta w strojach ludowych z wieniecem dożynkowym.

Gmina Szczurowa, jako jedna z siedmiu na terenie województwa krakowskiego, została wytypowana jako wzorcowa. Podjęte zostaną wszelkie prace, zmierzające do dalszego wszechstronnego rozwoju tej gminy.

Pierwszym naczelnikiem gminy został mianowany Mieczysław Domagała. Urodzony 10 października 1929 roku. Posiada średnie wykształcenie ekonomiczne. Jest członkiem PZPR. Ma 24 lata pracy zawodowej. Od roku 1952 pracował jako Prezes Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Szczurowej. Z dniem 1 listopada 1972 r. Prezydium PRN powołało go na pełnomocnika dla zorganizowania gminy Szczurowa. Został przeszkolony na kursie dla kandydatów na naczelników gmin, zorganizowanym przez Prezydium WRN w Krakowie.

W związku ze zniesieniem gromad i utworzeniem gmin należy nadmienić, że duże zasługi dla rozwoju byłej gromady Szczurowa położył niestrudzony, były sekretarz gminy, a następnie były sekretarz gromadzki w Szczurowej, Tadeusz Dzień, który obecnie przeszedł na stanowisko głównego księgowego w Urzędzie Gminy Szczurowa.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy w Szczurowej mieści się w starym budynku stanowiącym własność GS Szczurowa. Jest to budynek piętrowy murowany. Pomieszczenia dla gminy były zbyt szczupłe, wygospodarowano więc dla gminy dodatkowe pomieszczenia w pobliskim Domu Kultury.

Gmina SZCZUROWA

1. Obszar gminy – 11.197 ha (11,20 km²)
2. Liczba ludności – 8.993, w tym rolniczej – 5.792, pozarolniczej 3.201
3. Liczba wsi – 17
- Dąbrówka Morska, ludność 202, obszar 355 ha, liczba gospodarstw 60
- Górka, ludność 506, obszar 702 ha, liczba gospodarstw 143

Niedzieliska, ludność 865, obszar 1.160 ha, liczba gospodarstw 252

Rajsko, ludność 241, obszar 254 ha, liczba gospodarstw 63

Rudy Rysie, ludność 617, obszar 332 ha, liczba gospodarstw 166

Rylowa, ludność 252, obszar 251 ha, liczba gospodarstw 83

Rzączowa, ludność 115, obszar 221 ha, liczba gospodarstw 36

Strzelce Małe, ludność 576, obszar 561 ha, liczba gospodarstw 153

Strzelce Wielkie, ludność 948, obszar 1.704 ha, liczba gospodarstw 259

Szczurowa, ludność 1.653, obszar 1.709 ha, liczba gospodarstw 449

Dołęga, ludność 443, obszar 775 ha, liczba gospodarstw 112

Kopacze Wielkie, ludność 161, obszar 213 ha, liczba gospodarstw 48

Księżę Kopacze, ludność 82, obszar 57 ha, liczba gospodarstw 22

Kwików, ludność 241, obszar 301 ha, liczba gospodarstw 76

Pojawie, ludność 509, obszar 713 ha, liczba gospodarstw 133

Wola Przemyskowska, ludność 1.047, obszar 1.019 ha, liczba gospodarstw 268

Zaborów, ludność 565, obszar 870 ha, liczba gospodarstw 147

4. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:

- użytki rolne – 7708 ha
- lasy – 1154 ha
- łąki – 2134 ha
- inne – 201 ha

5. Jednostki gospodarcze i administracyjne na terenie gminy:

- posterunek MO, Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, Filia Państwowego Międzykółkowego Ośrodka Maszynowego, Międzykółkowa Baza Maszynowa,
- OSP, Kółka Rolnicze, gajówka, leśniczówka, punkt weterynaryjny, agronomówka,
- Koła Gospodyń Wiejskich.

6. Punkty zaopatrzenia i usług:

- produkcyjne – 4 (przetwórnia surowców mleczarskich, piekarnia, przetwórnia mięsna, produkcja pustaków i dachówek)
- usługowe – 10 (ślusarsko-kowalski, naprawa narzędzi rolniczych, napraw i konserwacji sprzętu elektro-technicznego, fryzjerski, krawiecki)
- skupu – 2
- zlewnia mleka – 17

– sklepy – 22 (spożywcze 8, przemysłowe 4, wielobranżowe 10)

7. Placówki kulturalno oświatowe:

– szkoły – 14

– przedszkola – 6

– świetlice – 14

– biblioteki – 6

– punkty biblioteczne – 12

– kluby – 9

8. Ośrodki Zdrowia – 2, izba porodowa – 1, apteka -1, punkt apteczny – 1

9. Placówki Urzędu Poczto-Telekomunikacyjnego – 3

10. Spółdzielnia Oszczędnościowo Pożyczkowa – 2

11. Inne: kino stałe, Dom Kultury

Gmina **Szczurowa** jest najbardziej produkcyjną pod względem rolnictwa w powiecie. Wytypowana została, jako jedna z siedmiu wzorowych gmin na terenie województwa krakowskiego. Rozwinięta jest tu hodowla bydła mlecznego. Na terenie Szczurowej powstał po wojnie duży Zakład Mleczarski, który w roku 1965 uzyskał I miejsce w skali krajowej. Nie tylko wysoko stoi w tej gminie hodowla, ale również uzyskuje się tu wysokie plony zbóż. Szczurowa posiada plac targowy, gdzie odbywają się cotygodniowe targi.

Wieś **Zaborów** należąca do tej gminy jest rodzinną wsią działacza ludowego i oświatowego, prof. Jędrzeja Cierniaka, rozstrzelanego przez hitlerowców w Palmirach 2.III.1942. W Zaborowie znajduje się pierwsza w województwie krakowskim, zbudowana z funduszy społecznych, Szkoła Pomnik – Tysiąclecia, oddana do użytku 15 lipca 1960 r. w 550 rocznicę bitwy pod Grunwaldem. W Zaborowie, najdłużej w powiecie, zachowały się autentyczne stroje ludowe, autentyczny zespół ludowy, tu także zachowano najdłużej stare zwyczaje i obrzędy ludowe. Było to niewątpliwie zasługą Jędrzeja Cierniaka, zamiłowanego działacza i miłośnika zwyczajów ludowych. Napisał on między innymi sztukę ludową „Franusiowia dola” oraz opracował „Wesele zaborowskie”. Pamiątki po nim, dawne ubiory i sprzęty domowe oraz inne przedmioty, można zobaczyć w „izbie pamiątek”, urządzonej w Domu Ludowym. Zaborowianie brali udział w Powstaniu Styczniowym, zaś w pobliskiej wsi Dołęga znajduje się dwór, w którym przebywał Marian Langiewicz.

Na terenie gminy Szczurowa wielu rolników uprawia tytoń na podstawie umów kontraktacyjnych, z tym, że największa liczba plantacji znajduje się w dużej wsi Wola Przemykowska. Wieś ta słynie też z produkcji mebli z wikliny oraz koszy. Tradycje wyplatania koszy z wikliny miejscowego pochodzenia, istnieje w tej wsi od przeszło stu lat. Produkowano tam kosze dla potrzeb rolników,

a także tak zwane półkoszki, to jest odpowiednie plecionki na chłopskie wozy. Obecnie około 160 osób w tej wsi w ramach chałupnictwa wykonuje dla Zakładów Wikliniarsko-Trzciniarskich w Krakowie różnego rodzaju meble i koszyki. Wyroby chałupników z Woli Przemykowskiej wysyłane są w znacznej ilości za granicę, przeważnie do Anglii, Irlandii, Kanady, Danii, Stanów Zjednoczonych, Czechosłowacji.

Obecny teren gminy Szczurowa, w stosunku do gminy utworzonej w roku 1935, jest powiększony o wieś Rudy Rysie, która wcześniej należała do gminy Szczepanów, a później, to jest od roku 1955 do gromady Przyborów. W czasie kolejnych likwidacji słabych ekonomicznie gromad, wieś Rudy Rysie przeszła do Szczurowej, zaś Przyborów powrócił do gromady Szczepanów.

Szczurowszczyzna, to silny bastion ruchu ludowego w powiecie. Z licznych działaczy ludowych wymienić należy Stanisława Nitę, urodzonego w Szczurowej w r.1875, działacza politycznego i społecznego, więźnia Berezy Kartuskiej, wybranego w roku 1945 pierwszym przewodniczącym Powiatowej Rady Narodowej w Brzesku, które to stanowisko zajmował do roku 1949. Zmarł w roku 1951.

Gmina Wojnicz posiada 7.859 hektarów. Liczba ludności wynosi 11.088. W skład gminy wchodzi wszystkie wsie byłej gromady Wojnicz, a nadto wieś Biadoliny Szlacheckie i wieś Olszyny z byłej gromady Charzewice. Na terenie gminy znajdują się wszystkie instytucje gospodarcze, socjalne i kulturalne szczebla gminnego, niezbędne dla należytego zaspokojenia potrzeb ludności. Znajduje się więc Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, z odpowiednią siecią sklepów, 9 szkół podstawowych, z których 8 realizuje program szkoły ośmioklasowej. Łącznie uczy się w tych szkołach 1.982 uczniów, są 4 szkoły zawodowe, w tym 1 Zasadnicza Szkoła Rolniczo-Środowiskowa. Na terenie Wojnicza znajduje się przede wszystkim Technikum Rolnicze, w którym się kształci młodzież z różnych stron Polski. Przedszkoli posiada gmina 4. Bibliotek publicznych jest 3, a nadto 12 punktów bibliotecznych, posiadają łącznie 13.641 tomów. Jest 1 stałe kino, 8 świetlic, 3 kluby Rolnika i 2 kluby Ruchu. Na terenie gminy znajduje się 1 Ośrodek Zdrowia, 1 apteka. Największym zakładem pracy jest Spółdzielnia Mebloartystyczna, zatrudniająca kilkudziesięciu pracowników. Wyrabia ona meble w stylu ludowym i na specjalne zamówienia. Produkcję swoją wysyła za granicę. Na terenie gminy działa 13 Kółek Rolniczych, 1 lecznica weterynaryjna. 10 ochotniczych straży pożarnych posiada 9 remiz. Są 2 placówki pocztowe, 10 wsi jest telefonizowanych. Posterunek MO, Bank Spółdzielczy. Komunikacja autobusowa

jest dobrze rozbudowana we wszystkich kierunkach. Gmina ma dogodne połączenie z Tarnowem, gdzie pracuje znaczna część jej mieszkańców. Jest zelektryfikowana i częściowo radiofonizowana.

Istotnym problemem gminy, a szczególnie Wojniczka jest budowa nowej szkoły. Obecnie Szkoła Podstawowa mieści się w 2 budynkach, zupełnie nie nadających się do tych celów, a w szczególności do wymogów nowoczesnej szkoły.

Podobnie jak na terenie całego powiatu, również tu zagadnienie rozwoju produkcji rolnej i hodowli znajduje się w centrum uwagi władz gminnych. Pierwszym naczelnikiem Gminy Wojnicz mianowany został Julian Wróbel, urodzony 22 kwietnia 1917 r. Posiada średnie wykształcenie rolnicze, jest członkiem ZSL. Ma za sobą 32 lata pracy zawodowej. Od dnia 1 marca 1968 r. pracował na stanowisku zastępcy kierownika Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Brzesku. Z dniem 1 listopada 1972 r. został powołany na pełnomocnika do zorganizowania gminy Wojnicz. Jest przeszkolony na kursie dla kandydatów na naczelników gmin, zorganizowanym przez Prezydium WRN w Krakowie.

Siedzibą Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy jest znajdujący się w rynku, stary, piętrowy budynek, po remoncie kapitalnym w 1970 r. Jego powierzchnia użytkowa wynosi 230 m².

Gmina WOJNICZ

1. Obszar gminy – 7.859 ha (7,86 km²)
2. Liczba ludności – 11.088, w tym rolniczej – 4.364, pozarolniczej 6.724
3. Liczba wsi – 15
  - Biadoliny Radłowskie, ludność 1.133, obszar 1.478 ha, liczba gospodarstw 268
  - Dębina Łętowska, ludność 234, obszar 212 ha, liczba gospodarstw 47
  - Dębina Zakrzewska, ludność 291, obszar 130 ha, liczba gospodarstw 58
  - Grabno, ludność 1.227, obszar 895 ha, liczba gospodarstw 50
  - Isep, ludność 215, obszar 235 ha, liczba gospodarstw 41
  - Łopień, ludność 760, obszar 551 ha, liczba gospodarstw 161
  - Łukanowice, ludność 742, obszar 336 ha, liczba gospodarstw 150
  - Milówka, ludność 533, obszar 523 ha, liczba gospodarstw 116
  - Olszyny, ludność 792, obszar 710 ha, liczba gospodarstw 152
  - Rudka, ludność 218, obszar 241 ha, liczba gospodarstw 53
  - Sukmanie, ludność 376, obszar 300 ha, liczba gospodarstw 89

Budynek Gminnej Rady Narodowej w Wojniczu.

Wielka Wieś, ludność 1.141, obszar 858 ha, liczba gospodarstw 247

Więckowice, ludność 539, obszar 286 ha, liczba gospodarstw 97

Wojnicz, ludność 2.515, obszar 848 ha, liczba gospodarstw 400

Zakrzów, ludność 322, obszar 468 ha, liczba gospodarstw 64

*Julian Wróbel,
pierwszy naczelnik Gminy.*

4. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:
  - użytki rolne – 4026 ha
  - lasy – 1160 ha
  - łąki – 681 ha
  - inne – 1992 ha

5. Jednostki gospodarcze i administracyjne na terenie gminy:

posterunek MO, Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, punkt weterynaryjny, Kółka Rolnicze, Koła Gospodyń Wiejskich, OSP, leśniczówka.

6. Punkty zaopatrzenia i usług:
  - produkcyjne – 4 (wyrób gumowych rolek malarskich i stempli, wytwórnia mebli, przetwórnia mięsna, produkcja pustaków i dachówek)
  - usługowe – 8 (remontowo-budowlane, konserwacja sprzętu elektrotechnicznego, szewskie, fryzjerski, krawiecki, szklarski)
  - skupu – 1
  - zlewnia mleka – 1
  - sklepy – 24 (spożywcze – 5, przemysłowe – 11, wielobranżowe – 8)

7. Placówki kulturalno oświatowe:

- szkoły – 9
- przedszkola – 1
- świetlice – 8
- biblioteki – 4

Wojnicz. Rynek.

Wojnicz. Technikum Rolnicze.

Wojnicz. Fragment rynku.

Wojnicz. Internat dla uczniów Technikum Rolniczego.

Wojnicz. Zabytkowe domy z XVIII i XIX wieku w rynku z charakterystycznymi bramami zajezdnymi

Wojnicz. Dawny dwór Dąmbskich, od 1936 r. Powiatowa Szkoła Rolnicza, po II wojnie światowej internat dla uczniów Technikum Rolniczego.

Wojnicz. Szkoła Podstawowa.

Wojnicz. Dom znany jako „Wojnowiczówka” albo „Biały dworek” – miejsce tajnego nauczania.

Wojnicz. Ośrodek Zdrowia.

Wojnicz. Fragmenty tzw. wałów kasztelańskich – pozostałość dawnych wałów obronnych.

Więtkowice, gmina Wojnicz. Dwór Jordanów – obecnie wykorzystywany przez Technikum Rolnicze z Wojnicza.

Wielka Wieś, gmina Wojnicz. Szkoła Podstawowa.

Wojnicz. Lecznica weterynaryjna.

Wielka Wieś, gmina Wojnicz. Dom Strażaka

Wielka Wieś, gmina Wojnicz. Zabytkowy dwór Stadnickich z XVIII wieku.

Łopoń, gmina Wojnicz. Oryginalna stara chata z 1924 roku.

Łopoń, gmina Wojnicz. Szkoła Podstawowa.

Łopoń, gmina Wojnicz. Oryginalna stara chata z 1863 roku.

Olszyny, gmina Wojnicz. Dom Strażaka.

- punkty biblioteczne – 12
- kluby – 2
- 8. Ośrodki Zdrowia – 1, punkt położniczy – 1, apteka -1, punkt apteczny – 1
- 9. Placówki Urzędu Poczto-Telekomunikacyjnego – 2
- 10. Spółdzielnia Oszczędnościowo Pożyczkowa – 1
- 11. Inne: kino stałe, kąpielisko, wyciąg narciarski

Stolica gminy – **Wojnicz** to stare miasteczko z XIII w. W przeszłości miał wielkie znaczenie i był siedzibą kasztelanii. Odbываły się tu wielkie jarmarki, na które zjeżdżali liczni kupcy z Nowego

Sącza, Biecz i Krakowa. Wojna szwedzka i rozwój Tarnowa spowodowały upadek i zubożenie Wojnicza. W roku 1655 Karol Gustaw pobił pod Wojniczem hetmana polnego koronnego, Stanisława Lanckorońskiego. Wtedy miasto padło ofiarą grabieży i ognia. Przez Wojnicz prowadził główny trakt handlowy z zachodu na wschód, który stracił na znaczeniu po wybudowaniu kolei omijającej Wojnicz. Po utworzeniu powiatu brzeskiego w roku 1867, Wojnicz zabiegał później o przeniesienie siedziby z Brzeska do siebie. Te wysiłki nie przyniosły rezultatu. W roku 1935 Wojnicz stracił prawa miejskie. W okresie powojennym w Wojniczu zaznaczyły się pewne tendencje do odłączenia się od powiatu brzeskiego i przyłączenia do powiatu tarnowskiego. Oficjalnie jednak sprawa ta nie była rozważana. W Wojniczu istnieje, założona po wojnie w pionie Centrali Przemysłu Ludowego i Artystycznego, Spółdzielnia Stolarska Mebl-artyzm, produkująca stylowe meble dla różnych instytucji w kraju, a także na eksport.

W Wojniczu istnieje Zespół Szkół Rolniczych, a więc Technikum, Szkoła Zawodowa oraz Korespondencyjne Technikum Rolnicze. W okresie okupacji był w Wojniczu punkt tajnego nauczania. Znaczna liczba mieszkańców Wojnicza, a także wiosek należących do tej gminy pracuje w zawodach pozarolniczych, przeważnie w Tarnowie.

W Wojniczu bardzo prężnie działa Koło PTTK im. Seweryna Goszczyńskiego. Prowadzi interesującą izbę regionalną oraz wyciąg narciarski na Panieńską Górę w Wielkiej Wsi. W tej wsi zabytkiem architektury jest dwór Stadnickich z XVIII wieku, niestety w stanie mocno zniszczonym.

Gmina Zabawa jest najmniejszą gminą w powiecie brzeskim. Posiada powierzchnię 5.131 hektarów, ludność wynosi 3.798 mieszkańców. Były projekty wyłączenia tej gminy z obszaru powiatu brzeskiego i włączenia do powiatu tarnowskiego i gminy w Radłowie. Władze polityczne i administracyjne powiatu brzeskiego, a także aktywność gminy Zabawa podjęły usilne starania, w wyniku których projekt ten został zaniechany.

Na terenie gminy Zabawa istnieje Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska wraz z dostateczną siecią placówek handlowych. Gmina posiada 5 szkół, wszystkie realizują program ośmioletniej szkoły podstawowej, liczba uczniów – 640. Jest 1 Zasadnicza Szkoła Rolnicza, 1 Spółdzielnia Zdrowia, 2 biblioteki i 3 punkty biblioteczne z liczbą tomów 8.364. Ma sześć jednostek ochotniczych straży pożarnych, 6 remiz, 6 zelektryfikowanych wsi. Gmina posiada połączenie PKS z Brzeskiem, Szczurową, Tarnowem. Posiada na swoim terenie 4 świetlice, 3 kluby Rolnika i 2 kluby Ruchu, 6 Kółek Rolniczych, 1 punkt weterynaryjny. Na terenie gminy znajduje się zakład mleczarski.

Gmina Zabawa, leżąca obok Szczurowej, jeśli idzie o produkcję rolną, jest najbardziej towarową

Siedziba Gminnej Rady Narodowej w Zabawie.

w powiecie, z uwagi na dobrą glebę i stosunkowo, jak na warunki powiatu brzeskiego, najmniej rozdrobniona. Rozwinięta jest dobrze hodowla bydła. Gminna Rada Narodowa i Urząd Gminy mają pomieszczenie w nowym budynku, wybudowanym jeszcze dla celów gromady.

Pierwszym naczelnikiem gminy został mianowany Franciszek Wilk. Urodzony 24 października 1921 roku. Ma wykształcenie średnie techniczne rolnicze. Należy do ZSL i od 26 lat pracuje zawodowo. W charakterze agronoma gromadzkiego w Zabawie pracował od 1.IV.1969. Z dniem 1 listopada 1972 r. został powołany na pełnomocnika Prezydium PRN w Brzesku do organizowania gminy Zabawa. Został przeszkolony na kursie dla kandydatów na naczelników gmin, zorganizowanym przez Prezydium WRN w Krakowie.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy w Zabawie mieści się w nowym, własnym budynku, wybudowanym w roku 1968. Jest to budynek 1- piętrowy wg typowego projektu dla gromad. Budynek na potrzeby gminy jest zbyt mały. Jego powierzchnia użytkowa wynosi 161 m².

Gmina ZABAWA

1. Obszar gminy – 5.131 ha (5,13 km²)
2. Liczba ludności – 3.798, w tym rolniczej – 2.523, pozarolniczej – 1.275
3. Liczba wsi – 6
  - Marcinkowice, ludność 312, obszar 353 ha, liczba gospodarstw 84
  - Przybysławice, ludność 533, obszar 669 ha, liczba gospodarstw 133
  - Wał Ruda, ludność 570, obszar 1.210 ha, liczba gospodarstw 144
  - Wola Radłowska, ludność 981, obszar 1.482 ha, liczba gospodarstw 252
  - Zabawa, ludność 732, obszar 976 ha, liczba gospodarstw 181
  - Zdrochec, ludność 620, obszar 441 ha, liczba gospodarstw 102
4. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:
  - użytki rolne –
  - lasy –
  - łąki –
  - inne –
5. Jednostki gospodarcze i administracyjne na terenie gminy:
  - Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, Międzykółkowa Baza Maszynowa,
  - Kółka Rolnicze, Koła Gospodyń Wiejskich, agronomówka, punkt weterynaryjny,
  - leśniczówka, gajówka.
6. Punkty zaopatrzenia i usług:
  - produkcyjne – 1 (przetwórnia mleczarska)
  - usługowe – 4 (napraw i konserwacji sprzętu elektrotechnicznego, młynarski,

Zabawa. Figura przydrożna, prawdopodobnie słup graniczny posiadłości biskupów krakowskich z 1450 roku.

Zabawa, przysiółek Zdarzec. Głaz pamiątkowy akcji III Most.

Zabawa. Dom Strażaka.

Zabawa, przysiółek Zdarzec. Łąka na której lądował aliancki samolot w akcji III Most.

Zabawa, przysiółek Zdarzec. Unikalne gniazdo bocianie na słomianym dachu drewnianej stodoły.

Wał Ruda, gmina Zabawa. Uregulowana rzeka Paleśnianka.

Wał Ruda, gmina Zabawa. Fragment wsi z domem ludowym.

Wał Ruda, gmina Zabawa. Nowy dom mieszkalny.

Wał Ruda, gmina Zabawa. Szkoła Podstawowa.

Wał Ruda (przysiółek Bór), gmina Zabawa. Najstarsza w powiecie chata – jej „metryka” to 28 maja 1728 rok. Zamieszkuje ją właścicielka – Honorata Szara.

Zabawa. Zaprzęg z wieńcem dożynkowym.

Wola Radłowska, gmina Zabawa. Szkoła Podstawowa.

Zabawa. Ponad stuletnia chata.

Wola Radłowska, gmina Zabawa. Fragment wsi.

Wola Radłowska, gmina Zabawa. Fragment wsi.

Przybysławice, gmina Zabawa. Pawilon Handlowy GS.

Wola Radłowska, gmina Zabawa. Stuletnia chata.

Przybysławice, gmina Zabawa. Spółdzielnia Mleczarska.

Wola Radłowska, gmina Zabawa. Kawiarnia i sklep GS.

Przybysławice, gmina Zabawa. Fragment wsi ze stawem.

Przybysławice, gmina Zabawa. Szkoła Podstawowa.

Marcinkowice, gmina Zabawa. Wiejska ulica.

Marcinkowice, gmina Zabawa. Dom Ludowy.

Marcinkowice, gmina Zabawa. Oryginalny stary dom.

Marcinkowice, gmina Zabawa. Nowe domy.

wypożyczalnia sprzętu gospodarstwa domowego).

- skupu - 1
- zlewnia mleka - 5
- sklepy - 19, w tym spożywczy 1, przemysłowe

8, wielobranżowe 10)

7. Placówki kulturalno oświatowe:

- szkoły - 6
- przedszkola - 2
- świetlice - 3
- biblioteki - 1
- punkty biblioteczne - 4
- kluby - 4

8. Ośrodki Zdrowia - 1

9. Placówki Urzędu Pocztowo Tel. - 2

10. Spółdzielnia Oszczędnościowo Pożyczkowa - 1

11. Inne:

Teren obecnej gminy **Zabawa** od 1935 do 1954 roku należał do gminy w Radłowie. Z chwilą utworzenia gromad (od 1.1.1955) gmina Radłów została podzielona. Część z Radłowem przeszła do powiatu tarnowskiego, na pozostałym przy powiecie brzeskim terenie, utworzono dwie gromady: z siedzibą w Marcinkowicach i z siedzibą w Wał Rudzie. Bezpośrednio po tych zmianach, znaczna część mieszkańców tych gromad domagała się wyłączenia ich z powiatu brzeskiego i włączenia do tarnowskiego. Argumentem bardzo ważnym była lepsza komunikacja z Tarnowem, a także przynależność do Gminnej Spółdzielni w Radłowie. Sprawa znalazła się na porządku dziennym Powiatowej Rady Narodowej w Brzesku, która zaopiniowała ją do władz negatywnie.

Postulaty ludności tych gromad zostały jednak przez władze wyższe uwzględnione. Wnet powstała dla tych dwu gromad Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska z siedzibą w Zabawie oraz uruchomiono dogodniejszą komunikację autobusową z Brzeskiem. W latach następnych, przy częściowej likwidacji gromad, zniesiono gromadę Marcinkowice i przyłączono ją do Wał Rudy, z tym jednak, że siedzibę przeniesiono z Wał Rudy do Zabawy, jako bardziej centralnie położonej i będącej już siedzibą gminnej Spółdzielni.

We wsi Przybysławice znajduje się Spółdzielczy Zakład Mleczarski, który w roku 1962 obchodził 50-lecie swego istnienia. Na terenie tej gromady, a w szczególności na łąkach miejscowości Zdarzec, należącej do wsi Zabawa, miała miejsce sławna akcja III-ci Most, to jest lądowanie alianckiego samolotu. Działo się to w lipcu 1944 roku i jest dokładnie opisane w książce Michała Wojewódzkiego „Akcja V-1, V-2”. W miejscu lądowania ustawiono na pamiątkę wielki głaz, jednak dotychczas bez żadnego napisu.

Gmina Zakliczyn posiada obszar 12.244 hektary, liczba ludności wynosi 10.687. W skład gminy wchodzi wszystkie wsie byłej gromady Zakliczyn, byłej gromady Paleńnica oraz byłej gromady Charzewice, bez wsi Olszyny. Gmina posiada na swoim terenie wszystkie instytucje szczebla gminnego, niezbędne do należytego zaspokojenia potrzeb ludności w każdej dziedzinie. Posiada więc Gminną Spółdzielnię Samopomoc Chłopska wraz z jej siecią placówek handlowych na terenie gminy. Ostatnio w Zakliczynie powstał okazały i dobrze zaopatrzonej Wiejski Dom Handlowy z różnymi działami sprzedaży. Powstał też nowy budynek dla zakładu gastronomicznego, co dla gminy leżącej na szlaku turystycznym ma duże znaczenie. W budo-

Obecna siedziba Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy w Zakliczynie – zabytkowy ratusz.

wie znajduje się pawilon meblowy. Szkolnictwo jest dobrze rozwinięte. W Zakliczynie znajduje się Szkoła Zawodowa Mechanizacji Rolnictwa, licząca 238 uczniów, a na terenie gminy znajduje się 16 szkół podstawowych, w tym 9 ośmioklasowych, w których łączna liczba dzieci i młodzieży wynosi 1.712. Przedszkoli jest 3 z liczbą dzieci 105. Gmina posiada

w Zakliczynie w nowym budynku Ośrodek Zdrowia wraz z izbą porodową oraz aptekę. Posiada również Urząd Stanu Cywilnego. Na terenie gminny znajdują się 12 ochotniczych straży pożarnych, 4 placówki pocztowo telekomunikacyjne, a na 23 wsie, 14 posiada połączenia telefoniczne. Jeden posterunek MO znajduje w Zakliczynie.

Zakliczyn i szereg wsi z gminy posiada dobrze rozwiniętą komunikację PKS z Brzeskiem, Tarnowem, Nowym Sączem i Krakowem. Funkcję kredytowania rolnictwa spełnia Bank Spółdzielczy w Zakliczynie. Gospodarkę komunalną prowadzi Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej. Gmina posiada 6 bibliotek i 117 punktów bibliotecznych,

Pierwszy naczelnik Gminy Zakliczyn – Kazimierz Korman.

które mają łącznie 25.132 tomy. W Zakliczynie jest 1 kino, a na terenie gminy 12 świetlic, 3 kluby Rolnika, 1 klub Ruch.

Z zakładów pracy wymienić można Spółdzielnię Suromin, produkującą materiały budowlane. W Zakliczynie odbywają się od bardzo dawna targi w każdą środę.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy mieści się w zabytkowym budynku ratusza, który jednak nie jest odpowiedni na obecne potrzeby. Gminna Rada Narodowa stoi przed problemem budowy nowego budynku gminnego i w tym kierunku podjęto już odpowiednie starania. Uzyskano już plac pod budowę i rozpoczęto przygotowanie dokumentacji.

Dalsze problemy gminy Zakliczyn to budowa domów nauczyciela w Zakliczynie i Paleśnicy, rozbudowa zakładu produkcji tworzyw sztucznych przez Spółdzielnię Suromin, budowa internatu dla młodzieży uczącej się w Zasadniczej Szkole Mechanizacji Rolnictwa, a w przyszłości także budynku dla tej szkoły oraz dla Technikum Rolniczego. W zakresie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej podjęte muszą być wstępne prace mobilizujące ludność do budowy wodociągów w Zakliczynie, rozbudowy Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej dla produkcji i zbytu wyrobów betonowych, przyspieszenia wyznaczenia terenów budowlanych dla budownictwa mieszkaniowego indywidualnego.

W zakresie wzrostu produkcji rolnej przed Gminną Radą Narodową stają rozległe zadania, m.in. zwiększenie zużycia przez rolników nawozów mineralnych i usprawnienie ich rozprowadzania, zaopatrzenie baz maszynowych kółek rolniczych w dostateczną ilość potrzebnych maszyn i sprzętu rolniczego, budowa magazynów na nawozy mineralne i inne artykuły masowego użytku dla potrzeb rolnictwa. Szczególnie wiele pracy czeka Gminną Radę Narodową w obszarze rolnictwa, a szczególnie mechanizacji prac rolnych, gdyż w gminie Zakliczyn, a w szczególności na terenie górzystym widzi się jeszcze rolników uprawiających ziemię przy pomocy krów, jako siły pociągowej. Gmina Zakliczyn posiada piękne tereny turystyczne – wypoczynkowe, znajdują się tam liczne zabytki, stąd również i ta dziedzina powinna być w pracach nowej gminy uwzględniona.

Pierwszym naczelnikiem Gminy Zakliczyn mianowany został przez Prezydium WRN Kazimierz Korman. Urodził się dnia 27 listopada 1942 roku. Posiada średnie wykształcenie budowlane, należy do PZPR. Posiada 14 lat pracy zawodowej, w tym od roku 1968 na stanowisku kierownika Gromadzkiego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Zakliczynie. Z dniem 1 listopada powołano go na pełnomocnika Prezydium PRN do organizowania gminy Zakliczyn. Odbył kurs dla kandydatów na

Zakliczyn. Zabytkowy rynek.

Zakliczyn. Zabytkowe domy z XVIII/XIX wieku.

Zakliczyn. Szkoła Podstawowa.

Zakliczyn. Restauracja GS Jagiellonka.

Zakliczyn. Wiejski Dom Towarowy GS Samopomoc Chłopska.

Zakliczyn. Zabytkowy dom przy ul. Jacka Malczewskiego.

Zakliczyn. Zabytkowy ratusz w rynku.

Zakliczyn. Ośrodek Zdrowia.

Zakliczyn. Zabytkowy dom „Pod wagą” mieszczący izbę regionalną.

Melsztyn, gmina Zakliczyn. Widok z lotu ptaka na ruiny zamku i okolicę.

Melsztyn, gmina Zakliczyn. Fragment ruin zamku z XIV wieku.

Zakliczyn. Zielona Świątlica.

Melsztyn, gmina Zakliczyn. Dolina Dunajca i wzgórze zamkowe.

Melsztyn, gmina Zakliczyn. Bar GS Melsztyn.

Melsztyn, gmina Zakliczyn. Oryginalne, nigdzie nie spotykane płoty plecione z gałęzi wierzbowych, pochodzących z rosnących obok wierzb.

Słona, gmina Zakliczyn. Przepięknie położona, urocza wieś w dolinie rzeki Słonianka. Posiada źródła wody mineralnej. Na zdjęciach kronikarz dokonuje degustacji tej wody – zapewnia że jest bardzo smaczna.

Słona, gmina Zakliczyn. Studnia z żurawiem. Studnie takie dawniej bardzo częste, dzisiaj widzi się je coraz rzadziej. Tło stanowią wierzby, dawniej typowe drzewo przydrożne na wsi, dzisiaj również coraz rzadziej spotykane.

naczelników gmin, zorganizowany przez Prezydium WRN w Krakowie.

Siedziba Gminnej Rady Narodowej i Urzędu Gminy Zakliczyn mieści się w budynku parterowym. Jest to zabytkowy ratusz z roku 1880, pozostałość po dawnym mieście Zakliczynie. Ostatnio wyremontowany, ma powierzchnię użytkową 500 m². Przygotowywana jest budowa nowego budynku administracyjnego w rynku, której koszt przewidziany jest na około 4 mln zł.

Gmina ZAKLICZYN

1. Obszar gminy – 12.244 ha (12,24 km²)
  2. Liczba ludności – 10.687, w tym rolniczej – 7.254, pozarolniczej – 3.433
  3. Liczba wsi – 23
- Bieśnik, ludność 235, obszar 385 ha
 Borowa, ludność 372, obszar 657 ha
 Charzewice, ludność 516, obszar 721 ha
 Dzierżaniny, ludność 376, obszar 432 ha
 Faliszowice, ludność 320, obszar 220 ha
 Faściszowa, ludność 453, obszar 526 ha
 Filipowice, ludność 462, obszar 806 ha
 Gwoździec, ludność 973, obszar 950 ha
 Jamna, ludność 156, obszar 558 ha
 Kończyska, ludność 347, obszar 307 ha
 Luśławice, ludność 631, obszar 495 ha
 Olszowa, ludność 426, obszar 564 ha
 Paleśnica, ludność 522, obszar 673 ha
 Roztoka, ludność 176, obszar 241 ha
 Ruda Kameralna, ludność 414, obszar 650 ha
 Słona, ludność 319, obszar 610 ha
 Stróże, ludność 557, obszar 480 ha
 Wesołów, ludność 709, obszar 788 ha
 Wola Stróska, ludność 481, obszar 431 ha
 Wróblowice, ludność 601, obszar 581 ha

Zakliczyn, ludność 926, obszar 378 ha
 Zawada Lanckorońska, ludność 270, obszar 353 ha
 Zdonia, ludność 445, obszar 438 ha

5. Powierzchnia gminy w rozbiciu na:

- użytki rolne –
- lasy –
- łąki –
- inne –

5. Jednostki gospodarcze i administracyjne na terenie gminy:

posterunek MO, Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, lecznica zwierząt,

Kółka Rolnicze, Koła Gospodyń Wiejskich, Filia POM.

6. Punkty zaopatrzenia i usług:

– produkcyjne – 2 (Produkcja Mat. Budowlanych ŻUROMIN, Zakłady

Tworzyw Sztucznych TERMUT)

– usługowe – 40 (stolarskie, kowalskie, szewskie, fryzjerskie, instalacyjno elektryczne, krawieckie, fotograficzne).

– skupu – 1

– zlewnia mleka – 9

– sklepy – 34, w tym spożywcze 7, przemysłowe

7, wielobranżowe 20.

7. Placówki kulturalno oświatowe:

– szkoły – 17

– przedszkola – 1

– świetlice – 13

– biblioteki – 3

– punkty biblioteczne – 18

– kluby –

8. Ośrodki Zdrowia – 1, punkt lekarski, apteka

9. Placówki Urzędu Poczto-Telekomunikacyjny – 3

10. Spółdzielnia Oszczędnościowo Pożyczkowa – 1

11. Inne: kino stałe w Zakliczynie, Dom Kultury w Zakliczynie, Izba Regionalna w

Zakliczynie, Stacja PTTK w Zakliczynie.

Zakliczyn, stolica największej terenowo gminy w powiecie brzeskim, był początkowo wsią zwaną Opatkowice. W roku 1520 Spytko Jordan podniósł ją do rangi miasta i przemianował na Zakliczyn, gdyż Jordanowie pochodzili z Zakliczyna k/Dobczyc. Dla odróżnienia do dziś pełna nazwa adresowa brzmi Zakliczyn n/Dunajcem. Zakliczyn oraz sąsiednie Lusławice były ośrodkiem działalności arian. W Lusławicach znajduje się mauzoleum Faustyna Secyna. Zakliczyn ma obszerny rynek z zabytkowym ratuszem otoczony domami drewnianymi z XVIII i XIX w. Takie domy znajdują się również w bocznych uliczkach okalających rynek. W Zakliczynie, który ma charakter miasteczka, odbywają się na rynku cotygodniowe targi.

Zakliczyn jest jedyną miejscowością w powiecie, gdzie zorganizowano tak zwaną zieloną świetlicę,

Dzierżaniny, gmina Zakliczyn. Szkoła Podstawowa.

Wróblowice, gmina Zakliczyn. Gospodarstwo hodowlane Władysława Bujaka. Nowa obora na 60 bukatów.

Wróblowice, gmina Zakliczyn. Dom Strażaka.

Wola Struska, gmina Zakliczyn. Budka gajowego w lesie, w której mieścił się szpital partyzancki. 5 października 1944 r. zginął tu lekarz batalionowy, Władysław Mossoczy a wraz z nim 9 pacjentów.

Ruda Kameralna, gmina Zakliczyn. Wodospady na potoku Rudzianka.

Paleśnica, gmina Zakliczyn. Stary budynek szkolny.

Ruda Kameralna, gmina Zakliczyn. Szkoła Podstawowa.

Paleśnica, gmina Zakliczyn. Bar i sklepy GS.

Paleśnica, gmina Zakliczyn. Przepięknie położona wieś w dolinie rzeki Paleśnianka.

Paleśnica, gmina Zakliczyn. Bar i sklepy GS.

Paleśnica, gmina Zakliczyn. Fragment wsi.

Paleśnica – Borowa, gmina Zakliczyn. Widok na okoliczne wzgórza.

Filipowice, gmina Zakliczyn. Szkoła Podstawowa.

Jamna, gmina Zakliczyn. Pomnik ku czci mieszkańców wsi zamordowanych przez hitlerowców i partyzantów poległych 24-25 września 1944 r.

Charzewice, przysiółek Melsztyn, gmina Zakliczyn. Pomnik ku czci poległych 21 sierpnia 1937 roku podczas strajku chłopskiego w walce z sanacją za sprawę ludu wiejskiego, Stefana Węgrzyna, lat 28 i Jana Kluska, lat 31.

Jamna, gmina Zakliczyn. Nowa drewniana szkoła w miejsce spalonej przez hitlerowskiego okupanta.

Paleńnica Olszowa, gmina Zakliczyn. Szkoła Podstawowa.

Charzewice, gmina Zakliczyn. Szkoła Podstawowa.

Filipowice, gmina Zakliczyn. Chlewnia Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej.

Filipowice, gmina Zakliczyn. Spichlerz i magazyn nawozów mineralnych Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej.

Filipowice, gmina Zakliczyn. Obora Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej.

w której odbywają się imprezy na wolnym powietrzu. W konkursie ogólnopolskim świetlica ta uznana została za najlepszą w Polsce.

Na terenie gminy znajduje się wieś **Charzewice**, a w niej przysiółek **Melsztyn**, gdzie na wyniosłym wzgórzu nad Dunajcem znajdują się ruiny zamku wybudowanego w roku 1340 przez krakowskiego kasztelana Spytka Leliwitę.

Bardzo pięknie położona jest w dolinie rzeki Paleśnianki wieś **Paleśnica**, otoczona malowniczymi wzgórzami. Tu w XIV w. pojawiają się osadnicy trudniący się eksploatacją rudy i wytopem żelaza. Rudę wydobywano we wsi Ruda Kameralna. W Paleśnicy wytapiano i przekuwano żelazo w tak zwanych kuźnicach wodnych. Do dziś w Paleśnicy przy zbiegu Paleśnianki z potokiem Olszówka znajdują się bardzo wyraźne resztki wału ziemnego, przy pomocy którego spiętrzano wodę potrzebną do poruszania koła i młota.

We wsi **Filipowice** znajduje się jedyna w powiecie Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna licząca 22 członków i gospodarująca na 106 ha.

W **Zawadzie Lanckorońskiej** znajdują się zbadane ślady prehistorycznego grodziska. Należące obecnie do gminy Zakliczyn wsie **Wróblewice** i **Jamna** zostały włączone do powiatu brze-

skiego w r.1955. W tej ostatniej wsi znajduje się pomnik ku czci partyzantów poległych w bitwie, jaka się tam toczyła w r.1944 oraz mieszkańców tej wsi zamordowanych przez hitlerowców.

Wieś **Słona** położona w prześlicznej dolinie rzeczki Słonianka, posiada zupełnie nie wykorzystywane źródła wody mineralnej. Wody te były poddane analizie, wykazały dużą wartość leczniczą, prawdopodobnie jednak źródła te są mało wydajne (samoistnie) i dlatego ich eksploatacja jest nieopłacalna. Jak obfite są te złoża, mogłyby wykazać wiercenia, jednak tych do tej pory nie przeprowadzono.

W miejscowości **Melsztyn** znajduje się pomnik dla uczczenia pamięci dwóch chłopów, którzy tam zginęli w starciu z policją podczas strajku chłopskiego w sierpniu 1937 roku.

Dolina zakliczyńska była często zagrożona powodzią spowodowaną wystąpieniem z brzegów tak Dunajca jak i rzeki Paleśnianka, przepływającej częściowo przez wieś Lusławice. Aby uchronić te ziemie od powodzi przeprowadzono w ostatnich czasach wielkie prace nad regulacją obu tych rzek. Wybudowano na obydwu rzekach wały ochronne, a nadto zmieniono bieg rzeki Paleśnianka w ten sposób, że ominęła ona wieś Lusławice i skierowana została najkrótszą drogą do Dunajca.

Pierwsze sesje Gminnych Rad Narodowych

W okresie od 3 do 9 stycznia 1973 roku odbywały się pierwsze sesje Gminnych Rad Narodowych. Wybrane zostały władze gminne: przewodniczący rad i ich zastępcy oraz przewodniczący i całe składy stałych komisji. W sesjach, które miały uroczysty charakter, uczestniczyli przedstawiciele organizacji politycznych i społecznych, instytucji i zakładów pracy z powiatu oraz miejscowi mieszkańcy. Członkowie Prezydium PRN wręczyli akty erekcyjne gmin oraz dokonali prezentacji naczelników. W pierwszych swoich wystąpieniach naczelnicy przedstawili program działania, który uwzględnia aktualne potrzeby terenu. Najwięcej uwagi poświęcili w tych programach dalszemu rozwojowi rolnictwa i hodowli.

Wszystkie gminne rady narodowe uchwaliły regulaminy oraz plan pracy na rok 1973, w których przewidziały główne zagadnienia, jakimi się zajmą.

Od 2 stycznia wszystkie urzędy gminne pracują normalnie. Jest ich 11, to jest: Borzęcin, Brzesko, Czchów, Dębno, Gnojnik, Iwkowa, Szczepanów, Szczurowa, Wojnicz, Zabawa i Zakliczyn. Pierwsze dni są bardzo pracowite. Przyjęto ponad tysiąc interesantów, na przykład w Wojniczu około 70, w Dębnie około 80 dziennie.

Miejscowa ludność wiele spodziewa się po nowych władzach. Przychodzi więc w różnych sprawach, zarówno indywidualnych, jak i społecznych np. w sprawach budowy i naprawy dróg, poprawy zaopatrzenia, zadrzewień, sprawach budowlanych, majątkowych, zobowiązań podatkowych, po różnego rodzaju zaświadczenia, itp. Władze nowych gmin mają zapewnioną pomoc instruktazową z strony właściwych jednostek powiatowych.

Przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej w Brzesku wybrano Stanisława Brałę, Gminnej Rady Narodowej w Gnojniku Andrzeja Basistę, Gminnej Rady Narodowej w Zakliczynie Franciszka Beczwarzyka, w Iwkowej Piotra Jaśkiewicza, w Szczepanowie Tadeusza Pacurę, w Czchowie Franciszka Urygę, w Dębnie Józefa Stradę, w Wojniczu Kazimierza Kwaśniaka, w Borzęcinie Jana Kołodziejewskiego, w Szczurowej Ignacego Gargula, w Zabawie Józefa Piotrowskiego.

Z obowiązku kronikarskiego zauważam, że władze powiatowe miały dużo trudności z utworzeniem gminy Zabawa. Przed rokiem 1955 gmina ta wchodziła w skład gminy Radłów. Część tej gminy z Radłowem została z dniem 1 stycznia 1955 roku włączona do powiatu tarnowskiego, pozostała część należała nadal do powiatu Brzesko. Niektórzy mieszkańcy obecnej gminy Zabawa, a szczególnie wsi Wola Radłowska nadal zabiegali o przyłączenie do powiatu tarnowskiego i do gminy Radłów. Dążenia te były popierana przez część mieszkańców innych wsi i zanosilo się na podział gminy Zabawa, między powiaty – Tarnów i Dąbrowa Tarnowska. Powiatowa Rada Narodowa, która na sesji rozpatrywała tę sprawę, nie wyraziła zgody na taką zmianę.

Dzięki staraniom władz powiatowych wkrótce założono Gminną Spółdzielnię Samopomoc Chłopska w Zabawie, obejmującą swym działaniem ówczesne gromady Zabawa oraz Marcinkowice. W ten sposób gromady te zostały uniezależnione gospodarczo od Gminnej Spółdzielni w Radłowie. Nadto usprawniono komunikację PKS tego terenu z Brzeskiem. Dążenia odśrodkowe niektórych mieszkańców zanikły z tą chwilą. Przy organizacji nowych gmin, władze wojewódzkie mając na uwadze, że gmina Zabawa jest zbyt słaba gospodarczo i ma małą liczbę ludności, wysunęły projekt przyłączenia jej do organizowanej gminy w Radłowie, a tym samym do powiatu tarnowskiego. Dzięki usilnym staraniom władz powiatowych do tego nie doszło i gmina Zabawa, chociaż najmniejsza w powiecie brzeskim, nadal tu pozostała. Zaznaczyć należy, że w staraniach tych powiat został poparty przez tamtejszy aktyw i ludność, która już nie wysuwała żądań przyłączenia do tarnowskiego powiatu, pragnąc pozostać w powiecie brzeskim.

Powstał Powiatowy Komitet Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia

W pierwszych dniach stycznia utworzono w Brzesku Powiatowy Komitet Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia. Powstał on w miejsce Powiatowego Komitetu Społecznego Funduszu Budowy Szkół i Internatów, rozwiązanego z końcem ubiegłego roku po 13-letniej działalności.

W skład Komitetu NFOZ weszło 50 działaczy politycznych, społecznych i gospodarczych, reprezentujących poszczególne organizacje, zakłady pracy i środowiska. Wyłoniono 11-to osobowe Prezydium Komitetu. Przewodniczącym został Henryk Płaneta, sekretarz Prezydium PRN, a zastępcami: lekarz Jan Nowicki, kierownik Wydziału Zdrowia i Władysław Ścibor, przewodniczący Powiatowej Komisji Związków Zawodowych.

Celem Komitetu będzie organizowanie zbiórki na budowę i rozbudowę oraz wyposażenie obiektów służby zdrowia w powiecie.

Otwarcie drugiej apteki w Brzesku

15 stycznia 1973 roku w Brzesku przy ulicy Ogrodowej, w bloku Nr 13 została otwarta nowa apteka. Czynna jest codziennie od 8-mej do 18-tej. Jedna apteka w Brzesku, mimo wytężonej pracy kierownictwa i personelu, nie mogła zaspokoić potrzeb wszystkich chorych. Szczególnie trudna sytuacja miała miejsce w czasie liczniejszych zachorowań w jesieni i zimie. Od czasu objęcia powszechną opieką lekarską ludności wiejskiej, stan ten pogorszył się jeszcze bardziej. Toteż otwarcie drugiej apteki w Brzesku, miejscowa i okoliczna ludność przyjęła z wielkim zadowoleniem i uznaniem, jako spełnienie od dawna wysuwanego postulatu.

Śmierć działacza społecznego

17 stycznia 1973 roku zmarł w Biesiadkach, w wieku lat 73 rolnik i działacz społeczny, Józef Myszką. Przez szereg lat był sołtysiem wsi Biesiadki, a od roku 1965 był radnym Powiatowej Rady Narodowej. W obecnej kadencji był członkiem Komisji Zdrowia, Zatrudnienia i Opieki Społecznej. Pełnił społeczne funkcje w Spółdzielczości Oszczędnościowo Pożyczkowej oraz w Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska. Za pracę społeczną był odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi i Odznaką Tysiąclecia. Pogrzeb odbył się w Biesiadkach przy tłumnym udziale mieszkańców wsi i okolicy. Obecni byli przedstawiciele powiatu i gminy.

28 rocznica Wyzwolenia

18 stycznia 1973 roku w Brzesku odbyła się akademia z okazji 28 rocznicy wyzwolenia miasta i powiatu. W części artystycznej wystąpił Zespół Związku Nauczycielstwa Polskiego. Okolicznościowe akademie odbywały się też w gminach.

Zakończenie akcji zbiórkowej na SFBSiI

Z dniem 31 grudnia 1972 r. zakończona została akcja zbiórkowa na Społeczny Fundusz Budowy Szkół i Internatów. Podsumowano wyniki zbiórki za rok ubiegły. Plan roczny został wykonany w 84%. Najlepiej wywiązali się pracownicy zakładów pracy Brzeska i powiatu. Na planowanych 561 tys. zł. wpłacili 723 tys. zł., to jest 130% planu. Rolnicy na plan 600 tys. zł. wpłacili 318 tys. zł., to jest 53% planu. Łącznie z wpływami od innych grup społecznych uzyskano w roku 1972 kwotę 1.153 tys. zł. na planowaną 1.393 tys. zł.

Podsumowana została również 13-letnia działalność Powiatowego Komitetu Społecznego Funduszu Budowy Szkół i Internatów. W latach 1959 do 1965 zebrano w powiecie brzeskim na budowę szkół kwotę 12.668.762 zł. Wydatkowano na budowę trzech Szkół Pomników Tysiąclecia kwotę 13.901.132 zł. Są to szkoły w Zaborowie, Dębnie i Łysej Górze. Brakującą kwotę 1.232.370 zł. dodał Wojewódzki Komitet SFBSiI.

W latach 1966 do 1968 zebrano w powiecie 5.395.662 zł. Z tej sumy wydatkowano na wybudowanie szkoły w Jaworsku 500 tys. zł., na rozbudowę Szkoły Podstawowej w Szczurowej 1.900 tys. zł., na budowę warsztatów Zasadniczej Szkoły Mechanizacji Rolnictwa w Zakliczynie 700 tys. zł. oraz na budowę Szkoły Podstawowej Nr 2 w Jadownikach 3.825 tys. zł. Łączny wydatek na te obiekty wyniósł 6.925 tys. zł. Różnicę w wysokości 1.579.337 zł. pokrył Wojewódzki Komitet SFBSiI.

W latach 1969 do 1971 zebrano w naszym powiecie na budowę szkół kwotę 5.854 tys. zł. Z tej kwoty oraz z dotacji wybudowano Szkołę Podstawową w Łękach, której koszt wyniósł 2.193 tys. zł. oraz Szkołę Podstawową w Stróżach za 2.131 tys. zł. Ponadto na renowację Szkoły Podstawowej w Czchowie przeznaczono 150 tys. zł., na budowę sali gimnastycznej i elewację szkoły w Przybysławicach 300 tys. zł., na Dom Nauczyciela w Uszwi 600 tys. zł., na zakup sprzętu do szkoły w Złotej 50 tys. zł. oraz na Ośrodki Zdrowia w Borzęcinie i Porąbce Uszewskiej 1.040 tys. zł.

Ponadto, ze środków Wojewódzkiego Komitetu przeznaczono 540 tys. zł. na dokończenie budowy szkoły podstawowej w Łękach oraz na zakup sprzętów i pomocy naukowych do tej szkoły 230 tys. zł., na dokończenie budowy szkoły podstawowej w Stróżach 488 tys. zł. oraz na sprzęt i pomoce naukowe do tej szkoły 230 tys. zł., na budowę sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 1 w Jadownikach oraz na budowę takiej sali w Strzelcach Wielkich razem 1 mln. zł.

W roku 1971 przeznaczono również z tego Funduszu 950 tys. zł. na pomoc dla powodzi.

W roku 1972 wpłynęło na Fundusz znacznie mniej, bo tylko 1.151 tys. zł. Z tej kwoty wydatkowano 500 tys. zł. na rozbudowę szkoły w Uszwi, 604 tys. zł. na rozbudowę szkoły w Jadownikach. Na zakup dla szkół pomocy kopernikowskich wydatkowano 36.320 zł. W roku tym otrzymano z Wojewódzkiego Komitetu 835 tys. zł. na rozbudowę szkoły w Uszwi, 800 tys. zł. na Dom Nauczyciela w Paleśnicy, 500 tys. zł. na Dom Nauczyciela w Dębnie, 400 tys. zł. na elewację szkoły w Przyborowie, 200 tys. zł. na elewację szkoły w Maszkienicach, 1 200 tys. zł. na elewację szkoły w Wyrzyszcze.

Ogółem w latach od 1959 do 1972 Komitet zebrał w naszym powiecie na Fundusz Budowy Szkół i Internatów kwotę 28.490.424 zł. Natomiast w tym czasie od Wojewódzkiego Komitetu otrzymał na swoje potrzeby 34.313.469 zł. czyli więcej o 11.395.045 zł. Tak więc działalność Społecznego Funduszu Budowy Szkół i Internatów była owocna, a społeczeństwo powiatu brzeskiego spełniło wezwanie do budowy szkół dla uczczenia Tysiąclecia Państwa Polskiego.

Powiatowy Komitet SFBSiI przed rozwiązaniem się podjął uchwałę, w której wyraża społeczeństwu powiatu uznanie i podziękowanie za patriotyczną postawę w świadczeniach na budowę szkół. Podziękowanie i uznanie wyrażono również aktywnemu społecznemu, który organizacyjnie zajmował się tą sprawą.

30 rocznica walk Batalionów Chłopskich

20 stycznia 1973 r. w Szczurowej odbyła się uroczystość z okazji 30 rocznicy walk Batalionów Chłopskich. Podczas akademii, okolicznościowy referat wygłosił były dowódca oddziałów BCH, Stanisław Lechowicz. Podniosłym akcentem uroczystości w Szczurowej było wręczenie sztandaru miejscowemu Kołu Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, ufundowanego przez Gminny Komitet Frontu Jedności Narodu i miejscowe społeczeństwo. Wmurowano także akt erekcyjny pod pomnik dla uczczenia ofiar drugiej wojny światowej. W uroczystości w Szczurowej liczny udział wzięło społeczeństwo gminy Szczurowa. Przybyła także ze sztandarem delegacja sąsiedniego Koła ZBoWiD-u z Koszyc Wielkich. Władze powiatowe reprezentowane były przez sekretarza KP PZPR, Stanisława Maślaka, prezesa PK ZSL, dra Franciszka Mleczkę, przewodniczącego Prezydium PRN, Jana Szczepańca i prezesa Zarządu Powiatowego ZBoWiD-u, Adama Dzierwę. W czasie akademii część artystyczną zaprezentowała miejscowa młodzież.

W związku z 30 rocznicą walk oddziałów Batalionów Chłopskich pod Wojdą, Zaberecznem i Różą z przeważającymi liczebnie i dobrze uzbrojonymi

siłami wojsk hitlerowskich, przed mikrofonem Radiowęzła Powiatowego w Brzesku wystąpił porucznik BCH, Władysław Myśliński z Brzeska, pseudonim Zawora. Podzielił się on ze słuchaczami wspomnieniami z działalności oddziałów BCH w powiecie brzeskim. Powiedział m.in.: „Trzeba by na wstępie zacząć od tego, że ludowcy i wiciarze powiatu brzeskiego mają bogate tradycje walk z reżymem sanacyjnym w latach trzydziestych, a następnie walk z Niemcami w czasie okupacji w oddziałach Batalionów Chłopskich. Ludowcy naszego powiatu organizowali strajki chłopskie już w roku 1932 i 1933, będące protestem przeciwko opłatom targowym, bezrobociu i zaostrzającemu się kryzysowi gospodarczemu. W czerwcu 1933 r. w czasie marszu głodowego na Brzesko chłopów z okolicznych wsi oraz bezrobotnych członków PPS z Jadownik, padło zabitych od kul policji dwóch chłopów i jeden robotnik. Gdy w roku 1936 w czasie wspólnej z powiatem dąbrowskim i tarnowskim wielkiej manifestacji ludowej w Wierzchosławicach doszło do sprowokowanego przez wywiadowcę policji ataku na miejscowy posterunek policji, poległo od kul dwóch wiciarzy z powiatu brzeskiego, a kilkunastu zostało rannych. W czasie strajku chłopskiego w roku 1937 od kul policji pod Melsztynem zginęło znów dwóch walczących wiciarzy i także kilkunastu zostało rannych. Przeszło 90-ciu ludowców w związku z tym strajkiem zostało ukaranych aresztem i więzieniem, a około 50-ciu ukarano w trybie administracyjnym.

Podczas okupacji działacze Stronnictwa Ludowego oraz wiciarze zorganizowali przeszło 3,5 tys. zaprzysiężonych osób tworzących podziemne organizacje chłopskie w powiecie, w tym przeszło 550 kobiet. Wydawaliśmy własne pismo konspiracyjne „Jedność Myślenia i Czynu”. Z tej całości zaprzysiężonych, wybrane i utworzone zostały trzy oddziały specjalne i jeden partyzancki, razem w sile około 120 ludzi, w tym dwóch partyzantów radzieckich i około 20 o przekonaniach komunistycznych. Działając tylko na terenie naszego powiatu, oddziały te dokonywały samodzielnie lub wspólnie z plutonami AK, wielu akcji partyzanckich i sabotażowych. Do najważniejszych z nich należą: rozbicie przez wzmocniony oddział partyzancki BCH ppor. Mariana Kluszyckiego, dowódcy placówki BCH w gminie Iwkowa Limbiczna, przy wsparciu dwóch plutonów AK, niemieckiego Stützpunktu na Zaporze w Czchowie, składającego się z około 90 Niemców, własowców i policjantów granatowych, stoczenie przez 4 plutony BCH i AK pod dowództwem oficerów BCH przeszło 4 godzinnej walki w lasach stróskich z dwoma kompaniami Wehrmachtu, w której poległo 5-ciu bechowców i 4-ch akowców, wykradzenie Niemcom dokumentacji zapory wodnej

w Rożnowie wraz z samochodem i przechowanie ich do końca okupacji, rozbicie w Kątach, gmina Iwkowa, 12-tu żandarmów niemieckich, rozbicie w północnej części powiatu przez oddział specjalny Władysława Grzesika Sępa w lasach Bratucic 35 Niemców i własowców, zlikwidowanie niemieckiego sklepu tekstylnego w Radłowie, rozbicie posterunków policji granatowej w Szczurówce, Radłowie i Okulicach, rozpuszczenie obozu pracy w Wierzchosławicach, uwolnienie około 60-ciu jeńców radzieckich zatrudnionych przy wyładunku pocisków artyleryjskich na stacji kolejowej w Biadolinach.

Głównie przecież na bechowcach i ludności gminy Zabawa z ośrodkami w Przybysławicach i Zdrochcu oparło się ubezpieczenie słynnej na całą Polskę operacji III Most, związanej z wykradzeniem Niemcom i przesłaniem do Anglii części rakiety V-2.

Osobną historię stanowią działające na kolei oddziały specjalne Władysława Wolnika (Grzmota) i Władysława Stawarza (Żelaznego). Przedziurawiły one Niemcom przeszło 50 cystern z benzyną, uszkodziły kilkanaście lokomotyw, zapaliły 3 pociągi, w których spaliło się doszczętnie 17 wagonów z zaopatrzeniem i sprzętem wojskowym, wykoleiły na rozkaz Komendy Okręgu BCH ważny dla Niemców pociąg w rejonie Bogumiłowic, wyrzucały z wagonów, będących w biegu pociągów, zaopatrzenie idące na front wschodni, odpięły i zniszczyły 8 zamków od ciężkich dział spieszących na wschód, zdobyły przeszło 300 sztuk różnej broni, około 50 skrzyń amunicji, stoczyły z Niemcami 7 potyczek, w których stracili dwóch własnych partyzantów. Do tego należy dodać wyrzucenie z wagonów pocztowych i spalenie 350 worków poczty polowej, co niesłychanie paraliżowało łączność rodzin niemieckich z żołnierzami na froncie i urzędami.

Osobną historię stanowi pomoc żywnościowa dla inteligencji w miastach, dla rodzin po aresztowanych i pogorzelcach, dla wdów i sierot oraz wysiedlonych, zdobywana przez partyzantów z dostaw kontyngentowych w ilości setek ton. W samym Brzesku korzystało z niej regularnie przez cały okres okupacji około 130 rodzin. Ośrodkiem dyspozycyjnym tej akcji była Powiatowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa Miarka w Brzesku, kierowana przez dyrektora Józefa Stusa i jego zastępcę mgra Wincentego Zydronia z Okocimia, przy współudziale z ramienia konspiracyjnego ośrodka Wici, dzisiejszego prezesa NK ZSL, Stanisława Gucwy.

I tak, bez generałów, zaledwie z garstką inteligencji, ofiarne i o własnych siłach, bez żadnych funduszy i zrzutów broni – wykonaliśmy swoje zadania z honorem”.

Władysław Myśliński, por. BCH, pseudonim Zawora, podał mi nazwiska kilku działaczy ludowych, żołnierzy BCH:

1. Sulma – Stanisław Dadej z Maszkienic,
2. Jasień – Stanisław Lechowicz ze Zdrochca,
3. Drut – Stanisław Sadło s. Dominika ze Zdrochca,
4. Deska – Franciszek Kuczek z Marcinkowic,
5. Honorny – Jan Hałastra z Wał Rudy.

Zjazd Powiatowy ZSL

2 lutego 1973 roku obradował w Brzesku Zjazd Powiatowy Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego. Przybyło nań 143 delegatów reprezentujących 1.712 członków ZSL. Podsumowali oni działalność Stronnictwa w okresie ostatnich dwóch lat.

Dobrymi wynikami w pracy mogą się pochwalić działacze kół ZSL z Brzeska, Szczurowej, Iwkowej, Zabawy, którzy wyróżnili się w opracowywaniu i realizacji wiejskich planów rozwoju rolnictwa. Większość kół ZSL bierze czynny udział w pracy kółek rolniczych i międzykółkowych baz maszynowych. Z inicjatywy wielu działaczy Stronnictwa rozpoczęto budowę lub rozbudowę szkół, remiz ochotniczych straży pożarnych, domów ludowych i innych obiektów społecznych. Byli oni też organizatorami społecznych czynów drogowych. Najlicniejszą organizacją ZSL na terenie powiatu był Gminny Komitet ZSL w Szczurowej, który liczy 400 członków. Organizacja gminna ZSL w Dębnie liczy 233 członków.

Stale zacieśnia się współpraca Komitetów Powiatowych PZPR i ZSL. W ostatnich dwóch latach odbyły się trzy wspólne plenarne posiedzenia, na których omawiano aktualne problemy rolnictwa: rozwój bazy paszowej, intensyfikację hodowli bydła i trzody chlewnej oraz zaopatrzenie mieszkańców wsi.

Po bardzo żywej i rzeczowej dyskusji podjęto stosowne uchwały, a także wybrano nowe władze. Prezesem wybrany został ponownie dr Franciszek Mleczek, a sekretarzem Bolesław Woda.

W XIX, statutowym Zjeździe powiatowej organizacji ZSL wzięli udział: członek Naczelnego Komitetu ZSL, wiceminister przemysłu spożywczego i skupu, mgr Wincenty Zydrón, I sekretarz KP PZPR, Jan Surman, wiceprezes WK ZSL, zastępca przewodniczącego Prezydium WRN, dr Tadeusz Maj, wiceprezes WK ZSL, Orłow, sekretarz KP PZPR, Stanisław Maślak, przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec.

Powiatowa Konferencja Sprawozdawczo-Wyborcza LZS

4 lutego 1973 r. w sali konferencyjnej KP PZPR odbyła się X Powiatowa Konferencja Sprawozdawczo-Wyborcza Ludowych Zespołów Sportowych.

Ludowe Zespoły Sportowe w powiecie brzeskim zorganizowane są w 73 ogniwach LZS, zrzeszając 3.912 członków w tym 1.192 kobiet, posiadają 231 sekcji sportowych, w których ćwiczy 4.340 członków, w tym 2.095 kobiet. Do popularnych sekcji należą:

1. piłka nożna klasa B – 3 zespoły, klasa C – 24 zespoły, klasa CW – 6 zespołów oraz 15 zespołów juniorów.

2. tenis stołowy klasa A – 1 zespół, LZS Wokowice, klasa B – 6 zespołów, klasa C – 37 zespołów.

Ponadto są zespoły piłki siatkowej – 50 sekcji, piłki ręcznej – 20 sekcji, sekcje szachów, warcabów, piłki koszykowej dziewcząt i chłopców oraz sekcje turystyczne, które istnieją przy każdym ogniwie LZS.

Do wyróżniających się zaliczyć należy LZS: Białdoliny, Wokowice, Łęki Zakrzów, Zaborów, Przybysławice, Mokrzyska, Bucze, Stróże, Jadowniki, Przyborów, Sterkowiec, Dębno, Wojnicz, Olimpia i Dunajec, Wola Radłowska, Biskupice Melsztyńskie.

Wpłaty na Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia

Styczeń był pierwszym miesiącem wpłat na Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia. Komitet tego Funduszu opracował roczny plan wpłat w wysokości 1.412 tys. zł. W ciągu stycznia wpłynęło 60 tys. zł., głównie od pracowników brzeskich zakładów pracy. Natomiast na wsi sprawa ta nie jest jeszcze nagłośniona. Gminne Komitety, które mają ją prowadzić na wsi, są obecnie w stadium organizacji.

XV konferencja Sprawozdawczo-Wyborcza PZPR

17 lutego 1973 r. odbyła się XV Konferencja Sprawozdawczo-Wyborcza brzeskiej organizacji partyjnej. Na konferencję przybyło 135 delegatów. Uczestniczył w niej również I sekretarz Komitetu Wojewódzkiego PZPR, Józef Klasa.

O działalności brzeskiej organizacji partyjnej podczas ubiegłej kadencji mówili w swoich referatach: pierwszy sekretarz KP, Jan Surman i przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec. Tak w referatach, jak i w trakcie dyskusji przeprowadzonej w 4 zespołach problemowych sięgano po tematy ważne dla powiatu. Przeważała troska o dalszy szybszy postęp i rozwój powiatu. Powiat nasz, wciąż jeszcze określać należy jako rolniczy, choć tu przecież istnieje i produkuje słynny Browar Okocimski oraz jedna z najnowocześniejszych w kraju, Fabryka Opakowań Błaszanych. Pomimo tego, że przybędą w naszym powiecie nowe zakłady przemysłowe, rolnictwo nadal stanowić będzie o jego sile gospodarczej. Obydwa zakłady produkcyjne – Browar i FOB rozbudowują się. Tylko w tych dwóch przedsiębiorstwach wartość produkcji wzrosła w ciągu ostatnich dwóch lat aż o 171 mln. zł. Ale nowe inwestycje w naszym powiecie rosły z dość dużymi

trudnościami, toteż mieszkańcy Brzeska i powiatu mają obawy co do tempa budowy tak potrzebnych obiektów, jak choćby szpital powiatowy.

Podczas konferencji krytykowano niedostateczny rozwój usług, tak w Brzesku jak też na terenie powiatu. Sieć handlowa daleka jest od zaspokojenia lokalnych potrzeb. Sporo uwag poświęcono też niedostatecznemu zaopatrzeniu w artykuły pierwszej potrzeby, szczególnie wsi, co często decyduje o niepowodzeniu różnych rolniczych przedsięwzięć. Brzeska wieś musi być w szybkim tempie unowocześniona. Droga do tego wiedzie między innymi poprzez doskonalszą pracę służb rolnych, przedsiębiorstw usługowych i lepsze zaopatrzenie. Czas już na specjalizację, na bloki uprawne. Naturalne warunki klimatyczne w powiecie szczególnie preferują intensywną hodowlę. Postulowano, aby w każdej wsi było przynajmniej po kilka specjalizujących się gospodarstw.

Zabierając głos, I sekretarz KW PZPR, Józef Klasa podkreślił m.in. olbrzymią szansę szybkiego rozwoju gospodarki narodowej i indywidualnych gospodarstw, właśnie przez stawianie na warzywnictwo, ogrodnictwo bądź hodowlę.

Konferencja dokonała wyboru nowych władz partyjnych powiatu. Pierwszym sekretarzem KP wybrano ponownie Jana Surmana. Sekretarzami zaś wybrani zostali ponownie: Marian Cichostępski, Stanisław Maślak i Kazimierz Schütterly.

Połączenie dwóch Okręgowych Spółdzielni Mleczarskich

Z początkiem bieżącego roku nastąpiło połączenie dwóch Okręgowych Spółdzielni Mleczarskich: do Spółdzielni w Szczurowej przyłączono Spółdzielnię w Przybysławicach. Ta ostatnia nie miała perspektyw rozwoju, ze względu na zbyt ograniczony teren swego działania. Natomiast bardzo dobrze rozwija się Spółdzielnia Mleczarska w Szczurowej. Jeszcze przed połączeniem, a więc w roku 1972 skupiła na swoim terenie działania, to jest na terenie gromad Szczurowa i Zaborów, aż 8,5 mln. litrów mleka, co w przeliczeniu na jedną krowę daje 1.760 litrów i stanowi najwyższą średnią w całym województwie krakowskim.

Obecny rejon działania Spółdzielni w Szczurowej, powiększony został z 17 do 28 wsi. Dzięki połączeniu wymienionych Okręgowych Spółdzielni Mleczarskich, powstała jedna placówka, silna gospodarczo i organizacyjnie, zdecydowanie przodująca w wykonaniu planów skupu mleka w powiecie brzeskim.

Gminne Rady Narodowe uchwaliły swoje pierwsze plany gospodarczego rozwoju i budżety

Pierwszy miesiąc działalności gmin był okresem intensywnej pracy organizacyjnej i gospodarczej. W trzeciej dekadzie stycznia wszystkie gminne

rady odbyły drugie w tym miesiącu sesje. Tym razem przedmiotem obrad były plany gospodarczego rozwoju oraz budżety na rok bieżący.

Wysokość budżetu poszczególnych gmin zależy od wielkości gminy i od liczby posiadanych na swoim terenie instytucji i urzędzeń gospodarczych, kulturalnych i socjalnych. Największy budżet w powiecie posiada gmina Zakliczyn – 12.519 tys. zł. Drugą z kolei jest gmina Dębno – 10.377 tys. zł. Budżet gminy Szczurowa wynosi 8.629 tys. zł., gminy Borzęcin – 5.257 tys. zł., Gnojnika – 5.039 tys. zł., Iwkowej – 5.957 tys. zł. Najmniejsza w powiecie gmina, Zabawa ma budżet w wysokości 3.322 tys. zł.

Główne wydatki wszystkich bez wyjątku gmin, to wydatki na oświatę, a więc na utrzymanie szkół, koszty szkolnictwa zawodowego oraz kapitalne remonty budynków szkolnych. Na przykład budżet na oświatę w największej gminie Zakliczyn wynosi 6.893 tys. zł., a więc przeszło 50% całego budżetu gminy. W gminie Dębno na oświatę przewiduje się 7.371 tys. zł., a więc około 70% całości budżetu. Podobnie w innych gminach.

Drugą pozycją w budżetach gminnych, jeśli idzie o wielkość nakładów, jest zdrowie. Na ten cel przeznaczają się na przykład w Zakliczynie 1.247 tys. zł., w Dębnie 610 tys. zł., w Iwkowej – 1.053 tys. zł., w Borzęcinie – 864 tys. zł.

Na budowę, konserwację dróg i mostów lokalnych oraz na niektóre cele gminne przeznaczają się osobne środki z funduszu gminnego. Przykładowa ich wielkość przedstawia się następująco: Zabawa – 529 tys. zł., Iwkowa – 493 tys. zł. – tyle w najmniejszych gminach w powiecie. Natomiast w Zakliczynie 1.300 tys. zł., a w Dębnie 998 tys. zł. Gminy przeznaczają te środki w 80% na drogi i mosty, a pozostałe 20% na inne cele najpilniejsze dla danej miejscowości. Tak więc nowe gminy, oprócz zadań i uprawnień, otrzymały także dostateczne środki finansowe na ich realizację. Teraz wszystko zależy od gospodarności, pomysłowości, sprawności i dobrej organizacji prac nowych władz gminnych.

Gmina Szczurowa – wzorcową gminą

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie ustaliło na terenie całego województwa 7 gmin wzorcowych. Wśród nich znalazła się gmina Szczurowa. Jest to duże wyróżnienie dla naszego powiatu, w tym również dla gminy Szczurowa. Pociągnie to za sobą dodatkowo obowiązki zarówno dla władz powiatowych jak i władz tej gminy. Wybór Szczurowej był trafny. Tamtejsza Gminna Rada Narodowa składa się z aktywnych radnych, ma wytrawnego przewodniczącego, dzielnego naczelnika, doświadczonych pracowników oraz ofiarnych sołtysów. Daje to gwarancję należytego i wszechstronnego rozwoju tej gminy, tak

aby naprawdę stała się wzorcową dla innych gmin naszego powiatu, a nawet województwa.

Przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej w Szczurowej jest Ignacy Gargul, naczelnikiem Mieczysław Domagała, zaś na odpowiedzialnym stanowisku głównego księgowego pracuje bardzo zasłużony dla tej gminy Tadeusz Dzień. W nara-dzie naczelników wzorcowych gmin, jaka odbyła się ostatnio w Warszawie, brał udział również naczelnik gminy Szczurowa.

Sesja Powiatowej Rady Narodowej

27 lutego 1973 r. odbyła się kolejna sesja Powiatowej Rady Narodowej. Obradom, których głównym tematem było zagadnienie gospodarki na drogach lokalnych, przewodniczył radny, mgr Władysław Kowal. Przed przystąpieniem do obrad odbyła się dekoracja zasłużonych osób odznaczeniami. Srebrny Krzyż Zasługi otrzymał Stefan Galas, rolnik z Wróblowic. Odznaki Honorowe Zasłużony Pracownik Rady Narodowej otrzymało 14 pracowników urzędów gminnych i byłych gromad. Odznaki Za Zasługi w Zwalczeniu Powodzi otrzymało 17 osób, odznaki Za Zasługi dla Ziemi Krakowskiej otrzymało 5 osób, a 4 osoby otrzymały srebrne medale Za Zasługi dla Pożarnictwa.

Zagadnienia dróg i mostów lokalnych rozpatrywane były w aspekcie dalszego rozwoju rolnictwa w naszym powiecie, bowiem bez odpowiednio rozbudowanej i zmodernizowanej sieci dróg, nie może być mowy o rozwoju tej gałęzi naszej gospodarki. Jakkolwiek już po wyzwoleniu tu i ówdzie coś się na drogach robiło, to prace te na dobrą sprawę ruszyły dopiero pełną parą w poprzedniej pięcioletce, to jest w latach 1965 – 1970. Hasło do tych prac dała uchwała Egzekutywy KW PZPR z lipca 1965 roku. W jej wyniku opracowano również w powiecie brzeskim pięcioletni plan drogowy, który przewidywał budowę rocznie przeciętnie 20 km dróg lokalnych. Plan pięcioletni został wykonany z nadwyżką; wybudowano w tym czasie 135 km nowych dróg, przekraczając plan roczny o 27 km. Przed rokiem 1965 budowano rocznie przeciętnie w powiecie brzeskim 4 km dróg lokalnych. Zainteresowana ludność doceniła potrzebę budowy nowych dróg, co się wyraża w tym, że wszystkie plany w zakresie budowy i konserwacji dróg, wykonywane są przy udziale ludności w formie czynów społecznych.

Plan pięcioletni na lata 1971 do 1975 zamyka się liczbą 124 km nowych dróg. Do chwili obecnej wybudowano 57 km, czyli prawie 50% zaplanowanych. W roku 1972 wybudowano 26,5 km na ogólną wartość 22.022 tys. zł., z czego sam wkład ludności przedstawiał wartość 11.214 tys. zł. Na sumę tę składały się takie świadczenia jak: robocizna niefachowa, bezpłatne oddawanie pod drogi użytków rolnych, tam gdzie zachodziła potrzeba

poszerzenia lub wyprostowania drogi, rezygnacja z odszkodowań za wycięte drzewa i zniszczone zasiewy, a także przebudowa własnymi siłami i środkami naruszonych ogrodzeń i przepustów. Zainteresowana ludność wykazała w tym względzie społeczną postawę, przyczyniając się do pełnej realizacji planów prac drogowych. Do przodujących wsi w zakresie budowy dróg w ramach czynów społecznych należą: Sufczyn, Bucze, Biesiadki i Dębno. Niezbyt chętnie natomiast na cele budownictwa drogowego świadczy część ludności Borzęcina, Czchowa, i Łysej Góry.

Powiatowy Zarząd Dróg Lokalnych prowadzi oprócz budowy również modernizację dróg, poprzez układanie nawierzchni bitumicznej. W tym zakresie plan ubiegłej pięcioletki wykonany został z nadwyżką, gdyż na planowanych 22 km zmodernizowano 24 km. W latach 1971-72 wykonano 21,5 km nawierzchni bitumicznej, to jest o 2,5 km tylko mniej, niż za całą poprzednią pięcioletkę. Prace mogłyby pójść jeszcze raźniej, gdyby PZDL posiadał wystarczające zaplecze techniczne. Posiada bowiem w tej chwili tylko dwie betoniarki, które służą do wytwarzania mas bitumicznych na zimno, co pokrywa zaledwie 1/3 część zapotrzebowania. Aby temu zaradzić PZDL przystąpił do budowy wytwórni mas bitumicznych na terenie Woli Dębińskiej. Przeprowadzono już prace kosztem przeszło 1.200 tys. zł., a do zakończenia tej budowy potrzeba jeszcze tyle samo.

W roku 1972 wykonano z nadwyżką również inne prace drogowe. Na plan odnowy dróg lokalnych na długości 12 km wykonano 14,4 km, w tym 6 km odnowy nawierzchni bitumicznej. Również w zakresie budowy mostów na drogach lokalnych, zarówno poprzedni plan pięcioletni, jak i pierwsze lata obecnego planu wykonano z nadwyżką. W latach 1966-70 na planowanych 13 mostów o łącznej długości 159 m., wykonano 15 mostów łącznej długości 185 m. W latach 1971-72 zbudowano już 10 mostów o długości 213 m. Oprócz tego w roku 1972 rozpoczęto budowę kładki pieszo-jezdnej w Maszkienicach o długości 60 m. Przeprowadzono także remont 5-ciu mostów uszkodzonych przez powódź. Ostatnio Powiatowy Zarząd Dróg Lokalnych przejął do eksploatacji dwa promy na Dunajcu – w Wytrzysszce i Piaskach –Drużkowie.

Z innych prac wymienia się regulację potoku w Porąbce Uszewskiej, likwidację osuwisk, odbudowę korpusów dróg, remonty nawierzchni, remonty zmytych skarp, czyszczenie rowów. Wszystkie te prace wykonano poza planem jako skutki wyniku z powodzi.

Pomyślna realizacja zadań na drogach, możliwa jest dzięki wykorzystaniu materiałów miejscowego pochodzenia. PZDL prowadzi i eksploatuje 4 zwirowiska w rejonie Dunajca, z których pobierany

jest materiał na budowę, odnowę i modernizację dróg oraz budowę mostów. Powiatowy Zarząd Dróg Lokalnych posiada zbyt mało maszyn drogowych i środków transportowych, a także odczuwa brak części zamiennych do posiadanych maszyn. Niemniej jednak PZDL rozwija się stale pod względem organizacyjnym i gospodarczym, a przyczyniło się do tego wybudowanie kosztem 5.350 tys. zł., zaplecza materiałowo-technicznego oraz własna baza z pomieszczeniami na administrację.

W roku 1973 planuje się wykonanie 22 km nowych dróg, 21 km ma być zmodernizowanych, odnową bitumiczną objętych będzie 4 km, wybudowane zostaną

4 mosty o łącznej długości 124 m. Prace te będą wykonane przy pomocy milionowych nakładów państwowych, wspomaganych środkami funduszy gminnych oraz czynami społecznymi zainteresowanej ludności.

Wykroczenia w powiecie brzeskim

Komisja Administracji i Porządku Publicznego Powiatowej Rady Narodowej na posiedzeniu odbytym z końcem marca 1973 r. zapoznała się z działalnością Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydium PRN. Sprawozdanie przedłożone Komisji wskazywało, że liczba wykroczeń, niestety, stale zwiększa się. W roku 1972 wpłynęło do Kolegium 1.914 wniosków o ukaranie, podczas gdy w roku 1971 – 1.663 wnioski. W roku 1972 na 408 posiedzeniach Kolegium wydało 1.723 rozstrzygnięcia, z czego w postępowaniu zwyczajnym 1.682, w postępowaniu przyspieszonym 5, w postępowaniu nakazowym 36.

Kategoria tych wykroczeń przedstawia się następująco: najwięcej osób, bo 700, ukarano za wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu. Niewiele mniej, bo 626 obwinionych ukarano za wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu publicznemu. Dominują więc wykroczenia szczególnie niebezpieczne w środowisku, niezmiernie szkodliwe w stosunkach międzyludzkich, popełniane w olbrzymiej większości w stanie zamroczenia alkoholowego, a więc tym bardziej niebezpieczne (typowo chuligańskie).

Na dalszych miejscach znajdują się inne wykroczenia, jak: 28 przeciwko interesom konsumentów, 84 przeciwko mieniu, 27 przeciwko bezpieczeństwu pożarowemu, 34 przeciwko zdrowiu, 15 za niedopełnienie obowiązków meldunkowych, 56 wykroczeń przeciwko przepisom z dziedziny rolnictwa i leśnictwa, 153 łącznie za naruszenie innych przepisów z różnych dziedzin.

Wobec sprawców Kolegium zastosowało w 3 wypadkach kary aresztu zasadniczego, w 59 aresztu zastępczego, w 46 kary nagany, w 4 karę ograniczenia wolności. W 131 wypadkach orze-

czono kary dodatkowe, jak na przykład zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych czy też publiczne ogłoszenie orzeczenia o ukaraniu przez Radiowęzeł Powiatowy.

Nasilenie wykroczeń jest różne w poszczególnych częściach powiatu, a nawet miasta. Najczęściej wykroczenia występują w mieście Brzesku w okolicy Pawilonu okocimskiego, restauracji Krakowianka i dworca PKS, zaś na terenach wiejskich w Mokrzkach, Zakliczynie, Paleśnicy, Charzewicach, Szczurowej, Zaborowie, Czchowie (w mieście i na Zaporze), Jurkowie, Iwkowej.

Egzekwowanie kar jest nie mniej ważną rzeczą, niż samo ich orzekanie, pod tym względem Kolegium w Brzesku działa sprawnie, gdyż wskaźnik 88% wykonania kar jest wysoki. Ukarani karami grzywny musieli zapłacić w ciągu 1972 roku sumę 1 mln. 100 tys. zł. Oprócz karania prowadzona jest akcja zapobiegawcza. Uwidacznia się to w tym, że w roku 1972 przeprowadzono w różnych miejscowościach na terenie powiatu 28 rozpraw wyjazdowych. Przeważnie odbywano je w miejscowościach o stosunkowo dużym nasileniu wykroczeń. Członkowie Kolegium odbyli 50 spotkań ze społeczeństwem, na których omawiano problematykę przepisów o wykroczeniach. Członkowie Kolegium odbywają narady z udziałem organów wnioskujących, na których omawiane są sprawy z zakresu stanu porządku i bezpieczeństwa w powiecie.

Komisja Administracji, Bezpieczeństwa i Ochrony Porządku Publicznego wyraziła niepokój z powodu wzrostu liczby wykroczeń, podejmując kilka zaleceń w tej sprawie.

Zjazd Polskiego Czerwonego Krzyża w Brzesku

7 marca 1973 roku odbył się w Brzesku VII Powiatowy Zjazd Delegatów Polskiego Czerwonego Krzyża. Po omówieniu działalności tej organizacji od poprzedniego Zjazdu dokonano wyboru nowych władz. Prezesem Zarządu Powiatowego wybrany został ponownie długoletni zasłużony działacz tej organizacji, dr Zbigniew Karski, ordynator oddziału wewnętrznego Szpitala Powiatowego w Brzesku.

Uczestnicy Zjazdu nakreślili plan działania Oddziału PCK na następną kadencję, w którym przewidziano dalszy rozwój organizacji, podniesienie oświaty zdrowotnej, popularyzację klubów honorowych dawców krwi oraz zwiększenie liczby punktów opieki nad chorymi w domu.

„Ludzie Ziemi Brzeskiej” – audycje w brzeskim Radiowęźle

Radiowęzeł w Brzesku rozpoczął nadawanie nowego cyklu audycji pt. „Ludzie Ziemi Brzeskiej”. Celem tych audycji jest przypomnienie społeczeń-

stwu powiatu krajanów Ziemi Brzeskiej, którzy położyli w przeszłości duże zasługi dla kraju i społeczeństwa.

Na początek omówiono zasługi generała artylerii, Marcina Kątskiego, urodzonego w 1635 roku w Kątach w powiecie brzeskim, obecnie w gminie Iwkowa. Autorem audycji jest Jan Burlikowski.

Narada sekretarzy biur Urzędów Gmin

W dniach 15 i 16 marca w Brzesku odbyła się narada sekretarzy biur w Urzędach Gmin. Sekretarze zapoznali się szczegółowo z organizacją Urzędu Gminy oraz instrukcją kancelaryjną. Omawiano także niektóre sprawy z zakresu budżetowo – finansowego. Szczególną uwagę zwrócono, na podstawie spostrzeżeń z dotychczasowej pracy urzędów gmin, na stronę praktyczną stosowania przepisów.

Sekretarze biur urzędów gminnych po naradzie przed budynkiem Urzędu Gminy w Szczepanowie.

W pierwszym dniu narady sekretarze zwiedzili Urzędy Gmin w Szczepanowie i Szczurowej, gdzie zapoznali się ze stanem organizacyjnym i pracą bieżącą Urzędów. Po biurach Urzędu Gminy w Szczepanowie oprowadzał sekretarzy naczelnik Gminy, Zdzisław Malik, zaś w Szczurowej naczelnik, Mieczysław Domagała.

Duże zainteresowanie sekretarzy wzbudziła informacja naczelnika Gminy w Szczurowej o naradzie naczelników gmin wzorcowych z terenu całego kraju, które odbyło się w Warszawie, a w której brał on udział. Jak wiadomo Gmina Szczurowa należy do jednej z siedmiu gmin wzorcowych na terenie województwa krakowskiego i jest jedną ze stu na terenie całego kraju.

Obrady Plenarne Powiatowego Komitetu FJN

19 kwietnia 1973 roku odbyło się plenarne posiedzenie Powiatowego Komitetu FJN. Obradom przewodniczył Franciszek Bal – przewodniczący Komitetu. Członek Prezydium PK FJN, sekretarz KP PZPR, Kazimierz Schütterly przestawił stan

przygotowań do obchodu Święta Pracy 1 Maja, podając, że w roku bieżącym uroczystość powiatowa odbędzie się na stadionie Okocimskiego Klubu Sportowego, ponieważ rynek, to jest plac Kazimierza Wielkiego, gdzie te uroczystości dawniej się odbywały, jest w przebudowie. W siedzibach gmin w dniu 1 Maja odbędą się akademie. W dniach poprzedzających Święto Pracy odbędą się odpowiednie poranki w szkołach z udziałem rodziców. Młodzież ZSMW zorganizuje wieczornice. Tradycyjnego pochodów w dniu 1 maja nie będzie z powodu rozkopania ulic przy budowie wodociągów i kanalizacji.

W dalszym ciągu obrad, sekretarz Powiatowego Komitetu FJN, Jan Burlikowski, przedstawił wyniki zbiórki na Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia, działalność społecznych komisji pojedynczych oraz nakreślił plan działania komitetów FJN na najbliższą przyszłość. Zabierał również głos Przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec, który zapoznał członków Komitetu z bieżącą realizacją zadań planu gospodarczego i nowych inwestycji w powiecie. Poruszył także zagadnienie dalszej poprawy stanu sanitarnego i estetycznego miasta i wsi.

W czasie obrad kilkunastu działaczy otrzymało odznaki honorowe FJN oraz dyplomy.

Obrady Powiatowej Rady Narodowej

26 kwietnia 1973 obradowała Powiatowa Rada Narodowa. Przewodniczył obradom

radny, Lucjan Popik. Zasadniczym tematem obrad było sprawozdanie Prezydium z wykonania planu gospodarczego i budżetu powiatu w roku 1972. Radni otrzymali to sprawozdanie na piśmie, natomiast ocenę tego sprawozdania przedstawił na sesji mgr Józef Czarnik, przewodniczący Komisji Planu, Budżetu i Finansów PRN.

Ze sprawozdania wynika, że budżet powiatu wykonany został w dochodach w kwocie 199.062 tys. zł., w wydatkach 195.751 tys. zł., nadwyżka wynosi zatem 3.311 tys. zł. Zbiorczy budżet powiatu, a więc łącznie z budżetami byłych gromad i miasta Brzeska wykonany został z nadwyżką w wysokości 7.494 tys. zł. Poszczególne zadania budżetowe, według oceny Komisji, wykonywane były na ogół prawidłowo, zarówno po stronie dochodów jak i wydatków.

W warunkach powiatu brzeskiego kluczowe znaczenie ma produkcja rolnicza. Pomimo niekorzystnych warunków atmosferycznych, jakie miały miejsce w roku ubiegłym, efekty produkcyjne naszego rolnictwa są na ogół zadowalające, przy czym szczególnie dobre wyniki uzyskano w produkcji zwierzęcej. Poglówie bydła utrzymało się na poziomie roku 1971 i wynosiło 42.997 sztuk. W przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych obsada

bydła wynosi 72,6 sztuk, jest jednak niższa od przeciętnej wojewódzkiej, która wynosi 75,7 sztuk. Pogłowie trzody chlewnej osiągnęło 45.121 sztuk, co w porównaniu do roku 1971 stanowi wzrost o 22,1%. Mimo to, obsada trzody chlewnej na 100 ha, wynosząca w naszym powiecie 76,1 sztuk jest niższa od przeciętnej wojewódzkiej, która wynosi 80,7 sztuk. Znacznie zmniejszył się w powiecie stan pogłowia owiec i wynosił 1.924 sztuk i w porównaniu do roku 1971 jest niższy o 29,5%. W hodowli koni zaznaczyła się tendencja spadkowa o 5,1% w stosunku do roku 1971. Liczba koni w powiecie wynosi obecnie 8.511.

Skup żywca w roku 1972 był wyższy o 31%, jedynie w skupie cieląt nastąpił spadek o 32%, co uzasadnia się tym, że na skutek korzystniejszych cen na młode bydło rzeźne, rolnicy więcej cieląt przeznaczają do hodowli. W roku 1972 skup mleka wzrósł o 12,7% w stosunku do roku 1971 i wyniósł 23.902 tys. litrów.

Obszar użytków rolnych w roku 1972 wyniósł 89.214 ha, natomiast powierzchnia zasiewów 43.911 hektarów. Zgodnie z planem zwiększył się areal pszenicy i jęczmienia jarego oraz wsiewek poplonowych, przede wszystkim kupkówki, a także lucerny i koniczyny z trawami. Plony czterech podstawowych zbóż, planowane w wysokości 23 q z 1ha wyniosły faktycznie 16,4 q, ziemniaków 110 q, buraków cukrowych 432 q, siana 69,7 q. Specyficzne warunki atmosferyczne spowodowały, że plony, szczególnie zbóż i ziemniaków zostały znacznie obniżone. W okresie lipca, na skutek wystąpienia klęski rdzy na pszenicy i mączniaka na owsie oraz długotrwałej suszy, zboże nie zostało wykształcone i nastąpiło zdecydowane obniżenie plonów. Natomiast w okresie późniejszego lata oraz jesieni nadmierne opady spowodowały zmniejszenie plonów ziemniaków.

W roku gospodarczym 1971/72 sprzedano ogółem 5.198 ton nawozów, co stanowi 88,1% planu rocznego i 2,1% wzrostu w stosunku do poprzedniego roku. W tym czasie sprzedano rolnikom 7.880 ton nawozów, co stanowi 118,3% planu rocznego. Nawożenie w czystym składniku NPK w roku 1972 wynosiło 89,11kg na 1ha, czyli więcej o 5,3% w stosunku do roku poprzedniego.

W zakresie ochrony roślin najsprawniej przebiegały takie akcje, jak zaprawa zbóż – 93,4% planu, zwalczanie stonki ziemniaczanej – 107%, ochrona warzyw – 192%. Słabo natomiast przebiegało zwalczanie zarazy ziemniaczanej – 35,9%. Ogółem w roku 1972 zużyto 291,3 ton środków chemicznych, to jest 128,1% planowanej ilości.

Na terenie powiatu na rzecz wzrostu produkcji rolnej pracowały 103 Kółka Rolnicze, zrzeszające 10.155 członków, to jest o 8,2% więcej niż w roku 1972.

W dziale przemysłu plan gospodarczy powiatu został wykonany następująco: zadania produkcyjne w przemyśle terenowym i centralnym zrealizowane zostały w 107,9%, w tym plan terenowy wykonano w 105,2%. Łączna wartość sprzedaży wyrobów własnej produkcji i usług przez wszystkie jednostki gospodarcze wynosiła 1.538.074 tys. zł., z czego na przemysł centralny przypada 1.271.903 tys. zł. Z wyjątkiem Brzeskich Zakładów Przemysłu Terenowego, wszystkie przedsiębiorstwa produkcyjne wykonały zadania planowe roku 1972.

W roku 1972 wartość dostaw eksportowych wyniosła 84.237 tys. zł. W ogólnych dostawach eksportowych przemysłu uspołecznionego, dominujący udział miały Okocimskie Zakłady Piwowarskie – 91,4%. Podkreślić należy również i to, że nastąpiła wyraźna poprawa jakości produkcji w zakładach na terenie naszego powiatu.

Planowana wartość usług przemysłowych dla ludności nie została wykonana (tylko 73,9%). Przyczyną był brak zamówień na niektóre rodzaje usług, co było wynikiem ich zbyt wysokich cen.

W roku 1972 zaznaczył się widoczny wzrost dochodów ludności, w sumie o 8,6%.

W związku z tym wzrosły obroty handlu uspołecznionego i planowane wielkości tego obrotu wykonane zostały w 102,3% osiągając wartość 905.706 tys. zł.

Sieć handlu detalicznego wzrosła o 6 punktów, w tym 5 wiejskich PZGS-u. W Brzesku oddano do użytku nową placówkę – sklep ELDOM – u. Sieć zakładów gastronomicznych wzrosła o 3 nowe placówki, to jest w Czchowie – Zaporze, Zakliczynie i Stróżach, - wszystkie w pionie WZGS.

W zakresie komunikacji z pełnym powodzeniem realizowano zadania utrzymania dróg i mostów lokalnych. Plan finansowy w tym zakresie został wykonany w 107,7%, kwotowo wyraża się to liczbą 6.518 tys. zł. Odnowiono 10,4 km dróg twardej, przeprowadzono modernizację dróg o długości 4,7 km, remont cząstkowy przeprowadzono na 9.500 m², wybudowano 15 przepustów. Wykonano też i inne prace drogowe. W sumie wartość wykonanych na drogach prac wynosi 22.883 tys. zł., w tym wartość robót wykonanych przez zainteresowaną ludność w czynnie społecznym wynosi 11.917 tys. zł.

W resorcie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej zadania gospodarcze sprowadzały się głównie do budownictwa mieszkaniowego spółdzielczego, remontów mieszkań oraz inwestycji komunalnych, z których za najważniejszą uważa się budowę wodociągu grupowego Łukanowice – Brzesko.

Planowany zakres rzeczowy budownictwa mieszkaniowego spółdzielczego wykonany został w całości. Uzyskano ogółem 111 mieszkań, a na

kłady na ten cel wyniosły 12.245 tys. zł. Zadania te realizowała Powiatowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Brzesku. Mieszkań z budownictwa indywidualnego ludności przybyło 257, głównie na wsi.

Budowa wodociągów kosztuje już do tej pory prawie 80 mln. zł. Na budowę związanego z tym kolektora wydatkowano do tej pory 5.687 tys. zł.

W zakresie oświaty i wychowania zaznaczył się dalszy spadek liczby dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych. W roku szkolnym 1972/73 rozpoczęło, względnie kontynuowało naukę ogółem 16.726 uczniów, w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek o 298 uczniów. Liczba szkół podstawowych nie zmieniła się i wynosi 96. W szkolnictwie podstawowym na terenie powiatu na koniec poprzedniego roku pracowało 1.061 nauczycieli. W Liceum Ogólnokształcącym było 16 oddziałów. Liczba ta nie uległa zmianie w ostatnich latach. Na terenie powiatu działa 46 przedszkoli – tą działalnością objęto 1.600 dzieci. Pomocą materialną objęto 228 uczniów, którym wypłacono kwotę 230 tys. zł. tytułem zapomóg.

W roku ubiegłym upowszechnieniem oświaty i kultury zajmowały się następujące placówki: Powiatowy Dom Kultury wraz z Powiatową Poradnią Pracy Kulturalno-Oświatowej z siedzibą w Jadownikach, 7 świetlic i klubów przy zakładach pracy, 88 świetlic wiejskich i ośrodków kultury przy szkołach podstawowych, 45 klubów RUCH i klubów ROLNIK, 38 bibliotek publicznych w tym 36 na wsi, 91 punktów bibliotecznych, 3 Gminne Ośrodki Kultury, to jest w Borzęcinie, Iwkowej, Zakliczynie. W roku 1972 uruchomiono 2 nowe placówki – świetlice wiejskie, to jest w Kwikowie i Więckowicach. Na prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej wydatkowano kwotę 3,5 tys. zł. Prowadzona jest budowa trzech nowych obiektów na cele kulturalne: domu ludowego w Marcinkowicach, który został oddany do użytku, domu ludowego w Woli Przemyskiej i domu ludowego w Biesiadkach. Na budowę tych obiektów wydatkowano w roku 1972 kwotę – 1.006 tys. zł.

Jeśli idzie o resort zdrowia to dane są następujące: w powiecie w r.1972 działało 11 ośrodków zdrowia, 3 przychodnie, 6 spółdzielni zdrowia, 5 izb porodowych, 2 punkty lekarskie. Szpital Powiatowy, łącznie z oddziałem w Czchowie, posiadał 170 łóżek. Nad zdrowiem mieszkańców powiatu czuwało w roku ubiegłym 54 lekarzy medycyny, 23 lekarzy dentyści, 19 farmaceutów, 30 położnych i 138 pielęgniarek. W Szpitalu Powiatowym leczono 5.391 chorych, z tym, że dla 960 chorych zabrakło miejsca.

W zakresie opieki społecznej plan został wykonany – udzielono zapomóg 951 osobom, wydatkując na ten cel 3.831 tys. zł.

Odpowiednie środki w budżecie przeznaczono również na rozwój kultury fizycznej. W roku 1972

dysponowano 250 noclegami ogólnodostępnymi oraz 700 miejscami noclegowymi w uspołecznionej bazie zamkniętej, to jest w kampingach. Kwatery prywatne dysponowały 50 miejscami noclegowymi. W ciągu roku 1972 powiat nasz przyjął 23.900 turystów i urlopowiczów, w tym 600 turystów zagranicznych. Ośrodek turystyczny Czchów – Zapora udostępnił wczasowiczom i turystom swoje urządzenia rekreacyjno-sportowe, parkingi i sprzęt. W sezonie letnim uruchomiono dodatkowo autobusy z Brzeska do Czchowa – Zapory.

Przy Technikum Elektryczno-Mechanicznym oddano do użytku boiska dla młodzieży, przy wydatnej pomocy młodzieży w formie czynów społecznych, w Jadownikach przy Szkole Podstawowej Nr 1 kosztem 2 mln. zł. wybudowano salę gimnastyczną.

Na realizację zadań ujętych w programie czynów społecznych planu terenowego na rok 1972 planowano nakłady wartości 29.501 tys. zł. Plan ten został zrealizowany w wysokości 31.506 tys. zł., to jest w 106,7%. W tej kwocie mieści się wkład ludności w postaci czynów społecznych w wysokości 18.676 tys. zł. to jest 59,2% ogółu nakładów.

W zakresie budownictwa drogowego planowano wybudować w ramach czynów społecznych 24 km dróg o nawierzchni twardej oraz przeprowadzić modernizację nawierzchni na odcinku 3 km. Założone zadania rzeczowe zostały wykonane w pełni, chociaż niestety nie we wszystkich gminach miejscowa ludność w pełni wywiązała się z przyjętych zobowiązań. Najslabiej czyny społeczne realizowane były w miejscowościach: Borzęcin, Czchów i Łysa Góra, natomiast do wyróżniających się wsi w tym zakresie należały: Sufczyn, Biesiadki, Bucze i Dębno.

W resorcie rolnictwa w roku 1972 wybudowy został kosztem 905 tys. zł. wodociąg w Iwkowej – Nagórze.

W resorcie kultury zakończono budowę i przekazano do użytku dom ludowy w Marcinkowicach, takie domy budowano także w Biesiadkach i Woli Przemyskiej.

W roku 1972 przekazano do użytku strażnicę pożarną w Jastwi, a kontynuowano prace przy sześciu takich obiektach oraz wybudowano ponad plan 3 zbiorniki przeciwpożarowe. W tym resorcie prowadzone były remonty 7-miu obiektów przeciwpożarowych, a wartość tych robót wyniosła 835 tys. zł.

W zakresie kultury fizycznej zakończono urządzanie zespołu boisk sportowych przy Technikum Elektryczno-Mechanicznym w Brzesku, a na terenie powiatu wyremontowano 4 boiska sportowe, urządzono wyciąg narciarski w Wojniczu.

Wszystkie wymienione wyżej zadania realizowane były przy pomocy czynów społecznych miejscowej ludności.

Wykonanie w roku 1972 inwestycji przedstawia się następująco: w gospodarce uspołecznionej nakłady inwestycyjne wyniosły 204.821 tys. zł., co stanowi 97,8% zakładanej wielkości nakładów. W planie centralnym najslabiej przebiegała budowa Zakładu Wylęgu Drobiu, gdzie plan wykonany został w 79,4%. Obiekt ten nie został przekazany do użytku w planowanym terminie. Inwestycyjny plan terenowy w spółdzielczości najniżej został wykonany przez Powiatową Spółdzielnię Ogrodniczą – 72,1%, Okręgową Spółdzielnię Mleczarską – 77,1%, natomiast Powiatowa Spółdzielnia Mieszkaniowa wykonała plan w 90,6% i PZBS w 96,5%.

Do najważniejszych inwestycji przekazanych do użytku w roku 1972 na terenie powiatu należą:

1. spółdzielczy blok mieszkalny przy ulicy Ogrodowej w Brzesku,
2. spółdzielczy blok mieszkalny dla pracowników FOB przy ulicy Obrońców Stalingradu,
3. restauracja w Czchowie, restauracja w Zakliczynie, piekarnia w Jadownikach.

W pionie rad narodowych plan nakładów na inwestycje wynosił 79.774 tys. zł. Plan został wykonany w 91,6%. Poszczególne zadania wykonano następująco: na melioracje i budowę wodociągu w Szczurowej wydatkowano 41.593 tys. zł., wykonując plan w 101,3%. Prowadzono prace przy drenowaniu gruntów na terenie Sufczyzna, Borzęcina, przy obwałowaniu Dunajca i inne.

W resorcie gospodarki komunalnej prowadzone były roboty przy budowie wodociągu grupowego Łukanowice – Brzesko. W roku 1972 wydatkowano na ten cel 22.450 tys. zł., to jest 86,1% przewidzianych do przerobu nakładów. W budowie tej są poważne opóźnienia, a do budowy sieci wodociągowej w mieście nie przystąpiono jeszcze w ogóle. Natomiast dość dobrze przebiega budowa kolektora fekalnego, gdzie plan nakładów został przekroczony o 3%.

W resorcie oświaty plan nakładów został wykonany w 61,6%, przede wszystkim na skutek bardzo złej organizacji pracy przy budowie szkoły podstawowej w Dzierżaninach. Zakończono natomiast budowę warsztatów dla Zasadniczej Szkoły Mechanizacji Rolnictwa w Zakliczynie i obiekt ten, choć z opóźnieniem, został oddany do użytku.

Nakłady na budowę zajezdni dla Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego zostały wykorzystane tylko w 15,7%. Na miejscu budowy tego obiektu natrafiono na wiele pocisków artyleryjskich z ostatniej wojny, co m.in. było przyczyną opóźnienia robót.

Brzeskie Zakłady Przemysłu Terenowego plan inwestycyjny wykonały w 102,5%. Przedsiębiorstwo Remontowo Budowlane przyznane środki i limity na budowę swego zaplecza oraz zakupy inwestycyjne nie wykorzystało w pełni. Nato-

miast limity i środki na zagospodarowanie osiedla mieszkaniowego przy ulicy Ogrodowej w Brzesku zostały wykonane w 127,2%.

Obchody Święta Pracy

Tegoroczne obchody Święta Pracy przebiegały pod hasłem konsekwentnej realizacji uchwał VI Zjazdu PZPR, pochwały rzetelnej i wydajnej pracy oraz uhonorowania ludzi dobrej roboty i tych, którzy tworzyli zręby Polski Ludowej, wnosząc duży wkład w dzieło jej rozwoju.

W przeddzień Święta Majowego, w sali kina Bałtyk, odbyła się uroczysta tradycyjna 1 Majowa akademia, w czasie której przemówienie wygłosił I sekretarz KP PZPR, Jan Surman. Po przemówieniu wystąpił w części artystycznej zespół Gorce z Limanowej oraz wyświetlono film „Kopernik”.

Tego samego dnia odbył się capstrzyk młodzieży, a wieczorem zapłonęło ognisko zorganizowane przez młodzież. W dniu 1 maja wszyscy pracownicy brzeskich zakładów pracy zgromadzili się w salach i świetlicach, aby wysłuchać przez radio przemówienia I sekretarza KC PZPR, Edwarda Gierka. Następnie z zakładów pracy wyruszyły pochody z transparentami i flagami, które skierowały się na stadion Okocimskiego Klubu Sportowego. Na trybunie honorowej zajęli miejsca przedstawiciele władz partyjnych i państwowych naszego powiatu, zakładów pracy, instytucji i organizacji, przodujący pracownicy i rolnicy.

Pierwszomajowe przemówienie na wiecu wygłosił I sekretarz KP PZPR. Pozdrowił on społeczeństwo powiatu brzeskiego, podkreślając wysiłki wszystkich pracujących, zmierzające do dalszych osiągnięć na miarę tych, jakie powiat nasz uzyskał na przestrzeni ostatniego roku.

Następnie kilka tysięcy uczestników wiecu oglądało z dużym zainteresowaniem występy artystyczne Zespołu Pieśni i Tańca Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz zespołu ludowego z Jadownik, który wystawił „Jadownickie wesele”.

Dni Oświaty, Książki i Prasy

3 maja, zgodnie z tradycją, rozpoczęły się Dni Oświaty, Książki i Prasy. W sali kina Bałtyk odbyła się sesja popularno-naukowa na temat „Naukowcy o wychowaniu”. Poprowadził ją prof. Kulpa, krajan z Ziemi Brzeskiej. Po jego prelekcji wyświetlony został film pod tytułem „Trąd”. Następnie w miejscowej kawiarence odbyła się dyskusja nad filmem. Organizatorem tej imprezy było Towarzystwo Miłośników Ziemi Brzeskiej. W lokalu Powiatowej Biblioteki Publicznej odbyło się otwarcie wystawy książek i prasy. Podobne wystawy otwarto także w klubie Ligi Kobiet, Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz w klubie zakładowym Okocimskich Zakładów Piwowarsko-Słodowniczych. Dnia

6 maja zorganizowano na rynku kiermasz książek. Dni Oświaty, Książki i Prasy trwały do 30 maja. W tym czasie odbyły się spotkania z pisarzami – Jaworczakową i Kłysiem.

Upowszechnieniem pracy kulturalno-oświatowej zajmują się w powiecie następujące placówki: Powiatowy Dom Kultury, Powiatowa Poradnia Pracy Kulturalno Oświatowej z siedzibą w Jadownikach, 7 świetlic i klubów przy zakładach pracy, 88 świetlic wiejskich i ośrodków kultury przy szkołach podstawowych, 45 klubów RUCH i klubów Młodego Rolnika, 38 bibliotek publicznych, w tym 36 na wsi i 91 punktów bibliotecznych, 3 Gromadzkie Ośrodki Kultury (od 01.01.1973 r. przemianowane na Gminne Ośrodki Kultury).

Tydzień Polskiego Czerwonego Krzyża

W okresie od 6 do 13 maja, podobnie jak w całym kraju, również na terenie naszego powiatu trwał Tydzień Polskiego Czerwonego Krzyża. Organizacja ta liczy w naszym powiecie blisko 15 tys. członków, zorganizowanych w 205 kołach PCK, zrzeszających uczniów i i osoby dorosłe. W ciągu ostatnich lat, dzięki pełnej zaangażowania postawie społecznych aktywistów PCK, brzeska organizacja czerwonekrzyska osiągnęła dobre wyniki, lokując się między przodującymi w województwie krakowskim. Między innymi udało się brzeskiemu PCK zorganizować 50 posterunków sanitarnych wiejskich, uzyskać prawie 100 litrów krwi od honorowych dawców. Prowadzi cieszące się dużą popularnością konkursy czystości w szkołach, sklepach, zlewniach mleka. Organizuje Olimpiady Zdrowia, konkursy czytelnicze, „zgaduj-zgadule”. Brzeski PCK szkoli służby medyczno-sanitarne dla TOS-ów i ZOS-ów oraz prowadzi masowe szkolenia w udzielaniu pierwszej, przedlekarskiej pomocy. Rocznie korzysta z tych szkoleń w powiecie około 2.000 osób.

Godna uwagi jest działalność Punktu PCK w zakresie opieki nad chorym w domu. Działalność ta prowadzona jest przez siostry Pogotowia PCK, które systematycznie pielęgnują w domu pacjentów, wytypowanych do tej formy pomocy przez władze Służby Zdrowia. Organizatorem i duszą tych wszystkich poczynań jest prezes Oddziału PCK, dr Zbigniew Karski, który poświęca społecznie wiele czasu tej organizacji.

28 rocznica Zwycięstwa

9 maja, w 28 rocznicę Zwycięstwa nad hitlerowskim faszystem i zakończenia II wojny światowej, zapalono znicze na cmentarzu wojskowym oraz przy pomniku Nieznanego Żołnierza, a delegacje społeczeństwa złożyły wieńce i wiązanki kwiatów.

Brzeski obwód pocztowy najlepszy

9 maja odbyła się w Brzesku uroczystość przekazania przechodniego proporca dyrektora Okręgu Poczty i Telegrafów oraz Związku Zawodowego Pracowników Łączności, załozce Obwodowego Urzędu Poczтового w Brzesku. We współzawodnictwie o tytuł najlepszego obwodu w dyrekcji krakowskiej zajął on I miejsce. Natomiast wśród urzędów pocztowych w terenie, pierwsze miejsce w powiecie przyznano Urzędowi Poczto-Telekomunikacyjnemu w Olszynie.

W uroczystości z tej okazji brał udział dyrektor Okręgu w Krakowie, mgr Żmuda. Wręczył on także odznaki honorowe i dyplomy pracownikom łączności m. in. Złotą Odznakę i Dyplom Zasłużony Przewodnik Pracy Socjalistycznej otrzymał pracownik Urzędu Brzesko 2, Tadeusz Góra.

Powstała Rada Powiatowa Federacji SZMP

W połowie maja br. w Brzesku została powołana Powiatowa Rada Federacji Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej. Wybrano Komitet Wykonawczy, na czele którego stanął Jerzy Kociołek, przewodniczący Zarządu Powiatowego ZSMW. Wiceprzewodniczącym został Włodzimierz Gawenda, przewodniczący Zarządu Powiatowego ZMS. W skład Komitetu Wykonawczego weszli między innymi Kazimierz Kordecki, komendant Hufca ZHP. W inauguracyjnym posiedzeniu wzięli udział członkowie Egzekutywy KP PZPR z I sekretarzem KP, Janem Surmanem.

Podsumowanie obchodów 50-lecia Kraju Rad

18 maja w sali Powiatowego Domu Kultury w Jadownikach odbyło się spotkanie aktywów, poświęcone podsumowaniu obchodów 50-lecia Kraju Rad. Po referacie okolicznościowym, ze swoim programem wystąpił zespół Liceum Ogólnokształcącego z Brzeska oraz aktor teatru z Nowej Huty – Mieczysław Franaszek w adaptacji powieści Bułata Okudźawy pt „Jeszcze pożyjesz”. Na spotkanie to przybyli członkowie Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, młodzież szkół brzeskich oraz mieszkańcy Jadownik.

Warto zaznaczyć, że w okresie obchodów 50-tej rocznicy w powiecie brzeskim wzrosła znacznie liczba kół TPPR i członków. Ostatnio powstały nowe koła na wsi, m.in.: w Gnojniku, Wojniczu, Zabawie, Szczurowej, Zakliczynie, Dębnie, Borzęcinie oraz w gminie Brzesko. Powstało też bardzo liczne Koło Zakładowe TPPR w KAMIONCE w Łysej Górze. W sumie, powiatowej organizacji TPPR, przybyło ostatnio około 1.200 nowych członków.

Zmiany organizacyjne w Prezydium PRN

Z dniem 1 czerwca 1973 r. Prezydium PRN w Brzesku w miejsce dotychczasowych 15 Wydziałów utworzyło 10 Wydziałów. Zniesiony został Wydział Organizacyjno-Prawny, Wydział Budżetowo Gospodarczy, Samodzielny Referat Zatrudnienia. W miejsce tych jednostek utworzony został Wydział Prezydialny, który zakresem działania objął wymienione wyżej zniesione jednostki. Zniesiony został Wydział Komunikacji, Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej oraz Wydział Budownictwa, Urbanistyki i Architektury. W miejsce tych Wydziałów utworzony został Wydział Gospodarki Komunalnej, Zagospodarowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Komunikacji. Zniesiony został Wydział Skupu, a jego zakres działania włączony został do Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Skupu.

Zmieniona została dotychczasowa nazwa Wydziału Oświaty i Kultury i odtąd Wydział ten będzie miał nazwę Wydział Oświaty, Wychowania oraz Kultury. Pozostałe jednostki organizacyjne Prezydium PRN to: Powiatowa Komisja Planowania Gospodarczego, Wydział Finansowy, Wydział Spraw Wewnętrznych, Wydział Handlu, Przemysłu i Usług, Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej, Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki. W związku z tymi zmianami nastąpiła pewna kompresja etatów, a także zmniejszona została liczba referatów w Wydziałach.

Spis rolny

Jak każdego roku, 5 czerwca rozpoczął się czerwcowy spis rolny i będzie on trwał do 11 czerwca. Tegoroczny spis rolny obejmuje powierzchnię użytków rolnych, lasów, pozostałych gruntów i nieużytków oraz powierzchnię zasiewów poszczególnych upraw, pogłowie zwierząt gospodarskich, wyposażenie gospodarstw w urządzenia zasilane napięciem trójfazowym (na tzw. siłę), traktory stanowiące wyłączną i wspólną własność indywidualnych gospodarstw rolnych. Spis rolny odbywa się pod kierownictwem Powiatowego Komisarza Spisowego i podległego mu Powiatowego Biura Spisowego, a w gminach Gminnego Komisarza Spisowego, którym z reguły jest naczelnik gminy oraz podległego mu Biura Spisowego.

Powiat brzeski podzielony został na 309 obwodów spisowych, w każdym obwodzie ustanowiony został rachmistrz spisowy. Środki przekazu apelują do wszystkich rolników, aby uczciwie podawali wszelkie dane do spisu, który ma służyć do prawidłowego planowania naszej polityki gospodarczej.

Uroczystości harcerskie w Brzesku

10 czerwca 1973 roku odbyły się w Brzesku główne uroczystości harcerskie podsumowujące harcer-

ską kampanię pod nazwą „Nasz bohater”. Była to zarazem uroczystość nadania Hufcowi brzeskiemu ZHP imienia Mikołaja Kopernika. Odpowiednia uroczystość odbyła się na stadionie Okocimskiego Klubu Sportowego, gdzie zebrały się drużyny harcerskie ze wszystkich szkół brzeskich.

O brzeskim rzemiośle

27 czerwca 1973 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Cechu Rzemiosł Różnych w Brzesku. W Zgromadzeniu uczestniczył poseł Ziemi Brzeskiej, Adolf Ojczyk.

Zarząd Cechu, posiadający swoją siedzibę w Brzesku przy ulicy Ogrodowej, poczynił duże starania o dalszy rozwój potrzebnych ludności placówek rzemieślniczych. Cech posiada w tym zakresie plan działania do roku 1975. Niestety, plan rozwoju sieci zakładów rzemieślniczych na rok 1972 nie został wykonany, pomimo że każdego roku notuje się stały wzrost liczby zakładów rzemieślniczych. Wzrost ten jednak jest zbyt powolny, poniżej zakładanych planów. Na dzień 31 grudnia 1972 r. Cech Rzemiosł Różnych zrzeszał 526 zakładów rzemieślniczych, zatrud-

niających łącznie 730 osób, w tym 106 uczniów. W roku 1972 zarejestrowano wprawdzie 47 nowych zakładów rzemieślniczych, ale w tym samym czasie likwidacji uległy 43 zakłady.

Rzemiosło brzeskie w roku 1972 wykonało globalny obrót w wysokości 33.743 tys. zł., w tym wartość usług dla ludności i rolnictwa wynosiła 23.620 tys. zł. Jeśli perspektywy dalszego rozwoju rzemiosła w naszym powiecie miałyby być optymistyczne, należy większą uwagę zwrócić na szkolenie uczniów, jako przyszłych rzemieślników kwalifikowanych. Obecnie szkoli się 111 uczniów, a to jest zbyt mało. Na 186 zakładów rzemieślniczych posiadających prawo szkolenia, uczniów szkoli tylko 72 mistrzów.

Drugim poważnym problemem, który ujemnie wpływa na prawidłowy rozwój rzemiosła, jest niedostateczne zaopatrzenie w surowiec i materiały. Otrzymywane przydziały w żaden sposób nie zabezpieczają potrzeb rzemiosła.

Zarząd Cechu dużą wagę przywiązywał do sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy. Dowodem tego jest fakt, że w roku 1972 nie zanotowano ani jednego nieszczęśliwego wypadku przy pracy w zakładach rzemieślniczych. Zarząd Cechu podejmował też szereg innych czynności z zakresu rzemiosła i usług, a także w dziedzinie kulturalno-oświatowej oraz socjalno-bytowej. Organizowano szereg imprez dla członków Cechu, w tym również i dla uczniów, m.in. zorganizowano międzycieczkowe zawody strzeleckie, w których drużyna Cechu z Brzeska zajęła I miejsce. Urządzono wycieczkę dla młodzieży rzemieślniczej w Góry Świętokrzyskie, a dla rzemieślników do Sandomierza. Młodzież rzemieślnicza z Brzeska wzięła udział w Spartakiadzie Rzemiosła w Myślenicach, w przeglądzie zespołów amatorskich w Bochni.

W roku 1972 przeszkolonych w zakresie pedagogizacji zostało 50 rzemieślników, a dla uczniów zorganizowano kurs BHP. Ostatnio, z okazji 500 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika młodzież cechowa wzięła udział w konkursie recytatorskim, zajmując trzecie miejsce. Zarząd Cechu stara się, jak może, podnieść w jak największym stopniu rangę rzemiosła w powiecie.

Remonty kamieniczek secesyjnych w Brzesku

W Brzesku od czasu do czasu przeprowadza się remonty kamieniczek secesyjnych przy placu Gen. Świerczewskiego oraz przy ulicy Kościuszki. Sam fakt odnowy tych kamieniczek spotyka się z uznaniem społeczeństwa. Niepokoi jednak, że przy tej sposobności niszczy się wystrój i secesyjny charakter tych domów. Na przykład podczas remontu budynku Banku Spółdzielczego przy ulicy Kościuszki, zniszczono zupełnie ornamentację

Budynek, w którym mieści się apteka w czasie remontu.

linne i obramowania okien, charakterystyczne dla secesji. Podobnie obecnie dzieje się z kamienicą mieszczącą aptekę.

Podczas sesji naukowych w r.1971 i 1972 zorganizowanych w Brzesku z okazji Dni Ziemi Brzeskiej, doc. dr Józef Szymański oraz konserwator wojewódzki, dr Hanna Pieńkowska zwrócili uwagę na konieczność bliższego zainteresowania się tymi kamieniczkami. Sprawą zacierania śladów secesji podczas remontów zainteresowano konserwatora wojewódzkiego, który stosownym pismem skierowanym do Wydziału Budownictwa, Urbanistyki i Architektury interweniował na rzecz pozostawienia secesyjnych ozdób na remontowanych budynkach.

Naczelnik gminy Szczepanów

Przewodniczący Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie powołał na stanowisko naczelnika gminy Szczepanów Zbigniewa Makurowskiego, mieszkańca Brzeska. Nowy naczelnik urodził się dnia 31 sierpnia 1933 r. w Brzesku, posiada wykształcenie średnie i był długoletnim pracownikiem Wydziału Finansowego Prezydium PRN w Brzesku. Ostatnio pełnił funkcję starszego rewidenta w tym Wydziale.

Strzelnica w parku

W parku miejskim w Brzesku, który posiada starodrzew i jest miejscem wypoczynku dla mieszkańców miasta, zlokalizowano strzelnicę i rozpoczęto już przy niej prace. Strzelnicę buduje LOK. Interwencje grupy osób, które próbowały zapobiec budowie tej strzelnicy w miejscu wypoczynku wolnym od hałasu, nie odniosły skutku. Sprawa jest o tyle ważna, że istnieje projekt, zamiany dawnego pałacu Götzów na dom wypoczynkowy po wybudowaniu budynku na pomieszczenie szkół średnich, a sąsiedztwo strzelnicy na pewno zakłóci ciszę w parku.

Lipcowe Święto

W roku 1973 obchody Lipcowego Święta miały jeszcze bardziej podniosły i atrakcyjny charakter

niż w latach ubiegłych. Stało się tak dlatego, że do naszego powiatu zawitała grupa młodzieży z województwa opolskiego, biorąca udział w ogólnopolskim Zlocie Młodzieży w Krakowie.

Przybyłą do Brzeska grupę, w Fabryce Opakowań Błaszanych powitał przedstawiciel Rady Zakładowej, następnie zastępca przewodniczącego Prezydium PRN, Mieczysław Garlicki zapoznał gości z charakterystyką naszego powiatu oraz przedstawił jego osiągnięcia i problemy. Po zwiedzeniu zakładu, grupa udała się do Łysej Góry dla zwiedzenia Kamionki. Z Łysej Góry młodzież udała się do Czchowa. Po drodze autokary zatrzymały się w Melsztynie, gdzie młodzież złożyła kwiaty przy pomniku ku czci poległych tam w r.1937 chłopów. Młodzież opolska wzięła następnie udział w zorganizowanym w Czchowie ognisku, z udziałem aktywu powiatowego i miejscowego.

Zgodnie z programem Frontu Jedności Narodu, w przeddzień Lipcowego Świeta we wszystkich gminach, a także w niektórych wsiach w godzinach wieczornych zapłonęły ogniska, przy których młodzież miejscowa oraz kolonijna śpiewała i deklamowała okolicznościowe utwory.

W Brzesku, w parku miejskim rozpalono ognisko, w którym wzięli udział przedstawiciele miasta oraz społeczeństwo. Przybyli też przedstawiciele Wojewódzkiego Komitetu FJN – Fryderyk Kasprzak, Jan Drewniak, działacz ruchu robotniczego, b. członek KPP i Napoleon Naruszewicz, płk rez. I Dywizji Ludowego Wojska Polskiego, który walczył na szlaku Lenino – Berlin. Jego wspomnienia o tych walkach spotkały się z dużym zainteresowaniem zgromadzonych przy ognisku osób. Śpiewała i deklamowała młodzież z kolonii w Porębie Spytkowskiej. Koncert przy ognisku dał także zespół studencki z Krakowa.

W niedzielę, 22 lipca, w Brzesku oraz we wszystkich gminach przedstawiciele władz politycznych i administracyjnych spotkali się z ludźmi dobrej roboty. W sposób uroczysty nastąpiło wpisanie ich nazwisk do księgi honorowej powiatu. Ludzie dobrej roboty otrzymali dyplomy i listy pochwalne. W czasie spotkań, które przebiegały w miłej i serdecznej atmosferze, działacze dzielili się wspomnieniami ze swej pracy zawodowej i społecznej.

Podczas spotkania w Brzesku, w którym uczestniczył sekretarz KP PZPR, Stanisław Maślak, zastępca przewodniczącego Prezydium PRN, Mieczysław Garlicki dokonał dekoracji wysokimi odznaczeniami państwowymi. Złoty Krzyż Zasługi otrzymał Józef Grabowski, działacz spółdzielczy, pracownik PZGS, Srebrny Krzyż Zasługi otrzymał Antoni Machowski, prezes GS Okocim, dwie osoby otrzymały Brązowy Krzyż Zasługi.

Półroczny plan zbiórkowy na Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia nie został wykonany.

Ze sprawozdania Komitetu NFOZ wynika, że na zaplanowaną kwotę 2.032 tys. zł. do końca czerwca wpłynęła kwota 906 tys. zł., co daje 44,6% planu rocznego. Dobrze świadczyli składki pracownicy – 56,5%. Rolnicy natomiast wykonali plan w 40,5%. Duże uznanie należy się rolnikom z Czchowa, gdzie plan został wykonany w 71,8%. Dobrze też realizowali plan rolnicy w Gminie Dębno – 59,4%, w Szczurowej – 59,3%, w Zabawie – 55%, również w Zakliczynie rolnicy wykonali plan – 51,3%.

W pozostałych gminach świadczenia w pierwszym półroczu realizowane były słabo. W gminie Borzęcin – 33,4%, Szczepanów – 30,4%, Wojnicz – 25,5%, Iwkowa 20,6%, gmina Brzesko – 17,5%, miasto Brzesko – 14,8%, Gnojnik – 12,3%.

Spartakiada w Brzesku

Od 23 do 25 lipca br. odbywała się w Brzesku Ogólnopolska III Spartakiada Młodzieży w zakresie Sportów Obronnych. Finałowe rozgrywki odbywały się na stadionie Okocimskiego Klubu Sportowego oraz w jego okolicy.

Otwarcia Spartakiady dokonał 23 lipca I sekretarz KP PZPR, Jan Surman. W czasie uroczystości otwarcia przemawiał prezes Zarządu Głównego Ligi Obrony Kraju, gen. bryg. Zbigniew Szydłowski. Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki reprezentował Jan Kręcielewski. W uroczystości otwarcia wzięli udział jako goście – sekretarz MHS, bratniej dla LOK organizacji z Węgier, Lajos Kiss i przewodniczący Zarządu Okręgu GST, to jest podobnej LOK-owi organizacji z Lipska – Heinz Vogelsang.

Organizatorem Spartakiady był Oddział Ligi Obrony Kraju w Brzesku. W trójboju obronnym dziewcząt i chłopców zwyciężyli:

1. wśród dziewcząt – Iwona Byryła – woj. katowickie. Reprezentantka woj. krakowskiego B. Kuciel zajęła dopiero 8 miejsce.
2. wśród chłopców – Zbigniew Bury – woj. rzeszowskie.
3. drużynowo I miejsce zajęła drużyna z woj. rzeszowskiego.

25 lipca odbyło się zamknięcie Spartakiady, którego dokonał sekretarz KP PZPR, Stanisław Maślak w obecności zastępcy przewodniczącego Prezydium PRN, Mieczysława Garlickiego. Zawodnicy zajmujący I, II, III miejsca otrzymali medale i nagrody.

Wpisani do księgi honorowej powiatu

Po raz pierwszy w historii powiatu, z okazji Święta Odrodzenia, dokonano uroczystego wpisu do honorowej księgi powiatu nazwisk ludzi zasłużonych dla

Obóz zawodników.

Zespoły wojewódzkie z całego kraju.

Zespoły województw zielonogórskiego i krakowskiego.

Ocena zawodów przed rozdaniem medali i nagród.

Rozdanie medali i nagród.

Rozdanie medali i nagród.

Rozdanie medali i nagród.

Rozdanie medali i nagród.

Ziemi Brzeskiej. Księga ta została założona z inicjatywy Komitetu Frontu Jedności Narodu. Jej celem jest przekazanie potomnym nazwisk ludzi dobrej roboty, działaczy społecznych, pracowników i rolników, tych mieszkańców naszego powiatu, którzy pracowali, działali społecznie na rzecz swego środowiska, dla pomnożenia dorobku, podniesienia kultury społeczeństwa naszego powiatu.

Z terenu gminy Borzęcina:

1. Stanisław Bach z Borzęcina – wzorowy rolnik,
2. Julian Bochenek z Borzęcina – Łazy – wzorowy hodowca,
3. Józef Bratko z Borzęcina, b. sekretarz gminy i gromady – długoletni działacz rad narodowych i Frontu Jedności Narodu,
4. Jan Curyło z Warysia – działacz społeczny i polityczny,
5. Józef Kania z Warysia – wzorowy hodowca,
6. Tadeusz Kobylecki z Borzęcina – wzorowy rolnik i hodowca,
7. Jan Kołodziejski z Borzęcina, działacz społeczny,
8. Jan Kułak z Borzęcina, prezes GS, działacz społeczny,
9. Edward Madej z Jagniówki – wzorowy rolnik,
10. Jan Martyński z Jagniówki – wzorowy hodowca,
11. Edward Prus z Bielczy – wzorowy hodowca,

Przemówienie końcowe prezesa ZG LOK, gen. bryg. Zbigniewa Szydłowskiego.

12. Jan Kowal z Borzęcina, I sekretarz KP PZPR, działacz polityczny i oświatowy,

13. Władysław Skalski, naczelnik gminy w Borzęcinie,

14. Józef Boraca, prezes GK ZSL w Borzęcinie, działacz oświatowy,

15. Józef Staško, Borzęcin, wzorowy hodowca,

16. Tadeusz Wyczesany z Borzęcina – wzorowy hodowca,

17. Władysław Majewski z Bielczy – działacz społeczny.

Z terenu gminy Brzesko:

1. Józef Kostrzewa, dyrektor szkoły w Jadownikach, działacz społeczny,

2. Bronisław Wawryka z Jadownik, działacz społeczny,

3. Lucjan Wielgościński, dyrektor szkoły w Jadownikach, działacz społeczny,

4. Wit Topolski, Jadowniki, wzorowy rolnik,

5. Tadeusz Sumara, rolnik z Poręby Spytkowskiej, działacz społeczny,

6. Władysław Stachowicz, pracownik Browaru, zam. w Okocimiu, działacz społeczny,

7. Anna Skórnoń, Okocim, wzorowa rolniczka, działaczka społeczna,

8. Jan Ropek z Jasienia, emeryt, działacz społeczny,

9. Marian Piechnik, Poręba Spytkowska, działacz społeczny,

10. Józef Pajor Okocim, pracownik WSS, działacz społeczny,

11. Michał Okaz, Okocim, działacz społeczny,

12. Władysław Mietła z Jasienia, wzorowy rolnik,

13. Stanisław Mucha z Jasienia, rencista, działacz społeczny,

14. Józefa Karcz, Poręba Spytkowska, rolnik, działaczka społeczna,

15. Bolesław Grzebieniarz z Jadownik, rencista, działacz społeczny,

16. Zdzisław Gajda, nauczyciel z Poręby Spytkowskiej, działacz społeczny,

17. Stanisław Brała z Jadownik, pracownik Browaru, działacz społeczny,

18. Zofia Wawreniuk z Jadownik, działaczka społeczna i kulturalna, nauczycielka

19. Józef Karcz z Poręby Spytkowskiej, działacz społeczny.

Z terenu gminy Czchów:

1. mgr Teresa Jabłońska, kierownik apteki, działaczka społeczna,

2. Tadeusz Rybicki z Czchowa, działacz społeczny,

3. Stanisław Policht, sołtys z Wytrzyaszki, działacz społeczny,

5. Józef Nieć z Jurkowa, działacz społeczny, Michał Piechnik z Jurkowa, działacz społeczny,

6. Marian Mazgaj, dyrektor szkoły w Złotej, działacz społeczny,

7. Michał Klecki z Tworkowej, działacz społeczny,

8. Józef Malaga z Tymowej, wzorowy rolnik,

9. Franciszek Święch, Biskupice Melsztyńskie, działacz społeczny,

10. Józef Skalski, naczelnik gminy, działacz społeczny,

11. Franciszek Uryga, I sekretarz KG PZPR w Czchowie, działacz społeczny i polityczny,

12. Józef Zasada z Czchowa, działacz społeczny.

Z terenu gminy Dębno:

1. Stanisław Batko, Dębno, wzorowy rolnik,

2. Józef Strada, dyrektor szkoły w Dębnie, działacz społeczny,

3. Franciszek Wołek, Biadoliny Szlacheckie, działacz społeczny,

4. Stanisław Pach, Jastew, wzorowy rolnik i działacz społeczny,

5. Stanisław Wróbel, Jaworsko, działacz społeczny,

6. Mieczysław Gruszkowski, Maszkienice, wzorowy rolnik,

7. Jan Juszczyk, Doły, wzorowy rolnik i hodowca,

8. Jan Marecik, sołtys wsi Niedźwiedza, wzorowy rolnik,

9. Franciszek Marek, Łoniowa, wzorowy rolnik,

10. Stanisław Sady, Porąbka Uszewska, działacz społeczny, wzorowy rolnik,

11. Walenty Bączek, Perła, wzorowy rolnik i działacz społeczny,

12. Stanisław Kubala, Sufczyn, wzorowy rolnik,

13. Barbara Kurek, Wola Dębińska, wzorowa rolniczka,

14. Stanisław Ojczyk, dyrektor POM w Dębnie, działacz społeczny,

15. Jan Mleczek, naczelnik gminy w Dębnie,

16. Czesław Nasiadka I sekretarz KG PZPR w Dębnie, działacz społeczny,

17. Józef Duda, prezes GK ZSL w Dębnie,

18. Antoni Macheta, Łysa Góra, wzorowy rolnik.

Z terenu gminy Gnojnik:

1. Andrzej Basista, Uszew, rzemieślnik, działacz społeczny,

2. Kazimierz Baka, Lewniowa, wzorowy rolnik,

3. Kazimierz Gagattek, sołtys wsi Żerków, działacz społeczny,

4. mgr inż. Władysław Morański, naczelnik gminy w Gnojniku,

5. Józef Radłowski, dyrektor szkoły w Uszwi, działacz społeczny,

6. Janina Sacha, Biesiadki, działaczka społeczna,

7. Augustyn Warzecha, Uszew, prezes GK ZSL,

8. Franciszek Wrona, Gosprzydowa, rencista, działacz społeczny,
9. Jakub Zych, Zawada Uszewska, wzorowy rolnik,
10. Andrzej Żak, Gnojnik, działacz społeczny.

Z terenu gminy Iwkowa:

1. Kazimierz Gawęda z Iwkowej, prezes Zarządu GS, działacz społeczny,
2. Jan Kuklewicz, Iwkowa, wzorowy rolnik,
3. Józef Kusior, Kąty, działacz społeczny,
4. Ludwik Gerycki, Porąbka Iwkowska, działacz społeczny,
5. Anna Musiał, Drużków Pusty, działaczka społeczna,
6. Piotr Goryl, Wojakowa, działacz społeczny,
7. Władysław Kosakowski, Dobrociesz, wzorowy rolnik,
8. Aleksander Cięciwa, Wojakowa, wzorowy rolnik,
9. Edward Serafin, naczelnik gminy Iwkowa, działacz społeczny,
10. Bronisława Koprowska, nauczycielka, I sekretarz KG PZPR, działaczka społeczna,
11. Franciszek Łach, Iwkowa, działacz społeczny,
12. Piotr Jaśkiewicz, Porąbka Iwkowska, działacz społeczny.

Z terenu gminy Szczepanów:

1. Jan Wojdak, sołtys wsi Łęki, działacz społeczny,
2. Władysław Pietrzko, Przyborów, działacz społeczny,
3. Józef Wojtowitz, Przyborów, działacz społeczny,
4. Stanisław Przybyło, Wokowice, wzorowy rolnik,
5. Jan Brzeziński, sołtys wsi Sterkowiec, działacz społeczny,
6. Stanisław Migdał, dyrektor Szkoły Podstawowej w Buczu, działacz społeczny,
7. Zdzisław Płaneta, dyrektor Szkoły Podstawowej w Przyborowie, działacz społeczny,
8. Zbigniew Makuchowski, naczelnik gminy Szczepanów.

Z terenu gminy Szczurowa:

1. Józef Karecki, Dąbrówka Morska, wzorowy rolnik,
2. Mieczysław Domagała, naczelnik gminy Szczurowa,
3. Genowefa Wąsik, Górka, działaczka społeczna,
4. Walenty Kochanek, Kopacze Wielkie, wzorowy rolnik,
5. Jan Głąb, prezes GK ZSL, dyrektor Szkoły Podstawowej w Szczurowej, działacz społ.
6. Stanisław Kucmierz, Kwików, wzorowy hodowca,
7. Jan Walczak Kwików, wzorowy rolnik,.
8. Józef Gawęda, Rajska, wzorowy hodowca,
9. Franciszek Giemza, Rudy Rysie, wzorowy rolnik,.

10. Zofia Cieśla, Rylowa, wzorowy hodowca,.
11. Franciszek Domagała, Rząchowa, wzorowy hodowca,.
12. Mieczysław Pawlik, Pojawie, wzorowy rolnik,
13. Irena Sachaj, Pojawie, wzorowy hodowca,
14. Stefan Turaczy, Strzelce Małe, wzorowy hodowca,
15. Józef Dziaćko, Strzelce Wielkie, wzorowy hodowca,
16. Augustyn Krupa, I sekretarz KG PZPR w Szczurowej, nauczyciel,
17. Czesław Oleksy, Zaborów, wzorowy hodowca,
18. Józef Gofron, Szczurowa, wzorowy hodowca,
19. Stanisław Daniel, Szczurowa, wzorowy rolnik,
20. Jan Gut, Niedzieliska, wzorowy rolnik,
21. Stanisław Giemza, Szczurowa, działacz społeczny,
22. Stanisław Oleksy, Strzelce Wielkie, działacz społeczny.

Z terenu gminy Wojnicz:

1. Stanisław Dziepak, Wojnicz, I sekretarz KG PZPR, działacz społeczny,
2. Julian Jawornik, Wojnicz, II sekretarz KG PZPR, działacz społeczny i polityczny
3. Stanisław Opiola, Wielka Wieś, wzorowy rolnik i działacz społeczny,
4. Kazimierz Kwaśniak, Dębina Łętowska, działacz społeczny,
5. Marian Pomykacz, Wojnicz, działacz społeczny,
6. Stanisław Talaczek, Wojnicz, emeryt, działacz społeczny,
7. Zdzisław Duman, Wojnicz, dyrektor Szkoły Podstawowej, działacz społeczny,
8. Antoni Michałek, Zakrzów, wzorowy rolnik,
9. Józef Janik, Łopon, wzorowy rolnik,
10. Maria Bartosz, Biadoliny Radłowskie, sołtys wsi, działaczka społeczna,
11. Jan Sumara, Wielka Wieś, wzorowy rolnik,
12. Stefan Żurek, Olszyny, wzorowy rolnik,.
13. Julian Wróbel, Isep, naczelnik gminy Wojnicz, działacz społeczny,
14. Józef Sumara, Milówka, sołtys wsi, działacz społeczny,
15. Michał Michałek, Grabno, działacz społeczny,
16. Stanisław Grzesik, Olszyny, dyrektor szkoły, działacz społeczny.

Z terenu gminy Zabawa:

1. Jakub Garncarz, Zabawa, wzorowy rolnik,.
2. Józef Gulik, Wał Ruda, prezes MBM w Wał Rudzie,
3. Tadeusz Izak, Zdrochec, wzorowy rolnik i hodowca,
4. Franciszek Konop, Przybysławice wzorowy hodowca,

5. Mieczysław Kubiś, Marcinkowice, wzorowy hodowca,
6. Tadeusz Kurtyka, Wola Radłowska, działacz społeczny,
7. Henryk Machalski, Wola Radłowska, wzorowy hodowca,
8. Władysław Machalski, Wał Ruda, wzorowy rolnik,
9. Józef Okoński, Zabawa, wzorowy rolnik,
10. Stanisław Patulski, Zdrochec, wzorowy hodowca,
11. Jan Polak, Marcinkowice, wzorowy rolnik,
12. Antoni Skóra, I sekretarz KG PZPR w Zabawie,
13. Franciszek Wilk, naczelnik gminy w Zabawie,
14. Stanisław Kowalczyk, prezes GK PZPR w Zabawie.

Z terenu gminy Zakliczyn:

1. Franciszek Beczwarzyk, Gwoździec, dyrektor szkoły, działacz społeczny,
2. Jan Bocheński, Zakliczyn, wzorowy pracownik,
3. Stanisław Brzęk, Olszowa, wzorowy rolnik,
4. Józef Drożdż, Filipowice, wzorowy rolnik,
5. Wiktoria Fedyna, Zakliczyn, wzorowa nauczycielka,
6. Józef Gawlak, Dzierżaniny, wzorowy rolnik, działacz społeczny, sołtys wsi,
7. Helena Grzegorzczak, Zakliczyn, wzorowy pracownik,
8. Jan Galas, Zakliczyn wzorowy pracownik gminy,
9. Józef Kulas, Faściszowa, wzorowy rolnik,
10. mgr Władysław Kowal, Zakliczyn, działacz społeczny, dyr. szkoły,
1. Czesław Migdał, Zakliczyn, wzorowy pracownik,
2. Michał Malski, Lusławice, działacz społeczny,
3. Antoni Niemiec, Lusławice, działacz społeczny,
4. Helena Nabielec, Paleśnica, działacz społeczny,
5. Józef Olszański, Roztoka, wzorowy rolnik,
6. Jan Ogonek, Wesołów, rolnik, działacz społeczny,
7. Janina Soska, Wola Stróska, działacz społeczny,
8. Stefan Ściborowicz, Zakliczyn, działacz społeczny,
9. Stanisław Tokarz, Borowa, wzorowy rolnik,
10. Eugeniusz Mazgaj, I sekretarz KG PZPR w Zakliczynie,
11. Kazimierz Korman, naczelnik gminy w Zakliczynie,
12. Stanisław Żabiński, prezes GK ZSL, działacz społeczny,
13. Franciszek Zięcina, Roztoka, działacz społeczny, podinspektor d/s kultury Prez. PRN.

Z terenu miasta Brzeska:

1. Maria Barańska, kierownik kina Bałtyk, działaczka społeczna,
2. Michał Budzyń, kierownik placówki OZE,

3. Stanisław Dubiński, działacz samorządu mieszkańców,
4. Adolf Dziuk, komendant powiatowy MO,
5. Tadeusz Filip, pracownik Okocimskich Zakładów Piwowarskich,
6. Józef Górka, sekretarz Sądu, długoletni radny i członek Prez. MRN,
7. Stefan Grodecki, emeryt PKP, długoletni radny MRN,
8. Włodzimierz Gawenda, działacz młodzieżowy,
9. Anna Hudyma, sekretarz Prezydium MRN,
10. Zofia Kraj, długoletnia radna MRN,
11. Wojciech Kural, przodujący rolnik, wzorowy hodowca trzody chlewnej,
12. Tadeusz Klimek, pracownik Prez. MRN, działacz kołka rolniczego,
13. Aleksander Lewicki, przewodniczący Prezydium MRN,
14. Franciszek Laska, przewodniczący Komitetu Blokowego, działacz samorządu mieszkańców
15. Bolesław Mikołajczyk, przewodniczący MK FJN, naczelnik w NBP, działacz społeczny,
16. Władysław Malik, prezes Oddziału WSS Społem w Brzesku,
17. Stanisław Ojczyk, działacz WSS Społem,
18. Władysław Piotrowski, dyrektor OZP Okocim, działacz społeczny,
1. Józef Paczyński, dyrektor Technikum Elektryczno-Mechanicznego, działacz społeczny,
2. Zenon Smoliński, dyrektor FOB, działacz społeczny,
3. Tadeusz Sukiennik, przewodniczący Komitetu Blokowego, działacz samorządu mieszkańców,
4. Ferdynand Szuba, funkcjonariusz MO, działacz społeczny,
5. Edward Woźniak, dyrektor OUP, działacz społeczny,
6. Jan Zachara, pracownik Prezydium MRN,
7. Roman Kotfis, pracownik OZP, działacz sportowy,
8. Stanisław Kumelowski, lekarz, dyrektor Szpitala Powiatowego,
9. Stanisław Barański, sekretarz KM PZPR,
1. mgr Edward Szewczyk, prezes Sądu Powiatowego,
2. mgr Stanisław Maj, kierownik Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium PRN,
3. mgr Stanisław Łucki, kierownik Powiatowego Zarządu Gospodarki Wodnej i Melioracji, działacz społeczny,
4. mgr Józef Czarnik, dyrektor Oddziału Narodowego Banku Polskiego, radny PRN, działacz społeczny,
5. Józef Żak, działacz społeczny SD,
6. Adam Dzierwa, dyrektor Banku Spółdzielczego, prezes Oddziału Powiatowego ZBOWiD-u, działacz społeczny,
7. Jan Daczyński, działacz polityczny i społeczny,

Działacze powiatowi:

1. Jan Surman, I sekretarz KP PZPR, działacz partyjny i społeczny, b. długoletni członek KC PZPR, członek Egzekutywy KW PZPR,
2. Stanisław Maślak, II sekretarz KP PZPR, działacz partyjny i społeczny,
3. Marian Cichostępski, sekretarz KP PZPR, działacz partyjny i społeczny,
4. Kazimierz Schütterly, sekretarz KP PZPR, działacz partyjny i społeczny,
5. dr Franciszek Mleczek, prezes PK ZSL, działacz ludowy i społeczny,
6. Bolesław Woda, sekretarz PK ZSL, działacz ludowy i społeczny,
7. Matylda Nowak, wiceprezes PK ZSL, zastępca członka NK ZSL, działacz ludowy i społeczny,
8. Ryszard Malisz, lekarz, prezes PK SD, działacz społeczny,
9. Jan Szczepaniec, przewodniczący Prezydium PRN, działacz partyjny i społeczny,
10. Mieczysław Garlicki, zastępca przew. Prez. PRN, działacz ludowy i społeczny,
11. Henryk Płaneta, sekretarz Prezydium PRN, działacz partyjny i społeczny,
12. Józef Płachta, członek Prezydium PRN, działacz partyjny i społeczny,
1. Jan Karczmarczyk, członek Prezydium PRN, działacz ludowy i spółdzielczy,
2. Jan Burlikowski, kierownik Wydziału Organizacyjno-Prawnego, sekretarz Powiatowego Komitetu FJN, działacz społeczny,
3. Franciszek Bal, przewodniczący Powiatowego Komitetu FJN, działacz partyjny i społeczny.
4. Witold Kuchalski, ppłk WP, działacz polityczny i społeczny.

Sesja Powiatowej Rady Narodowej

20 września 1973 roku obradowała Powiatowa Rada Narodowa. Przewodniczył radny mgr Władysław Kowal. Tematem obrad było zagadnienie kształcenia i wychowania młodzieży. W sesji wzięli udział m.in. sekretarz KP PZPR, Kazimierz Schütterly, wicekurator Noworyta. Podczas sesji odbyła się uroczystość dekoracji odznaczeniami państwowymi. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski otrzymał Edward Zawartka z Brzeska, Złote Krzyże Zasługi otrzymali: Zbigniew Kalinowski z Brzeska, Jakub Garncarz z Zabawy. Srebrne Krzyże Zasługi: Marian Marciński z Wojnicza, Jan Kuźma z Tymowej, Jan Kazmierczyk z Czchowa, Bronisław Fąfara z Brzeska. Brązowe Krzyże Zasługi otrzymali: Janina Szczupak z Brzeska, Kazimierz Kogut z Czchowa, Tadeusz Kobyłecki z Borzęcina, Józef Malaga z Tymowej.

Medal Edukacji Narodowej

Podczas tegorocznych obchodów Dnia Nauczyciela w czasie imprezy zorganizowanej z tej okazji w sali

Pawilonu okocimskiego, Medal Komisji Edukacji Narodowej otrzymał dr Franciszek Mleczek, dyrektor Technikum Ceramicznego w Łysej Górze, b. poseł na Sejm, znany w powiecie działacz ludowy i społeczny, prezes PK ZSL w Brzesku.

Ostatnia w tej kadencji sesja PRN

11 października 1973 roku obradowała po raz ostatni w bieżącej kadencji Powiatowa Rada Narodowa. Obradom przewodniczył radny Karol Grochola. Na tej sesji podsumowano działalność powiatowej Rady Narodowej i jej organów za okres całej kadencji. Na ten temat sprawozdanie wygłosił przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec. W imieniu Konwentu Seniorów przemawiał przewodniczący Komisji Administracji, Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego, mgr Władysław Kowal. Powiatowa Rada Narodowa podjęła, zgodnie z wymogami ordynacji wyborczej, uchwałę ustalającą liczbę radnych Miejskiej i Gminnych Rad Narodowych. Liczba radnych MRN wynosić będzie 40-tu. Liczba radnych w poszczególnych gminach ustalona została następująco:

1	Borzęcin – 30
2	Brzesko – 49
3	Czchów – 36
4	Dębno – 50
5	Gnojnik – 31
6	Iwkowa – 25
7	Szczepanów – 34
8	Szczurowa – 43
9	Wojnicz – 50
10	Zabawa – 20
11	Zakliczyn – 50.

Łącznie w grudniowych wyborach do rad narodowych wybranych zostanie 418 radnych gminnych rad narodowych.

Drugą uchwałą wyborczą była uchwała w sprawie powołania Gminnych Komisji Wyborczych oraz Miejskiej Komisji Wyborczej. W skład Miejskiej Komisji Wyborczej wybrano 12 osób, a jej przewodniczącym został mgr Kazimierz Orlewicz, nauczyciel, z-ca dyrektora Technikum Elektryczno-Mechanicznego w Brzesku.

Gminna Komisja w Borzęcinie wybrana została w składzie 7 osób, przewodnicząca Maria Góra, nauczycielka. Gminna Komisja Wyborcza w Brzesku liczy 7 osób, przewodniczący Józef Janik, nauczyciel w Jasieniu. W Czchowie 9 osób, przewodniczący Jan Potoczek, wiceprezes GS w Czchowie. W Dębnie 9 osób, przewodniczący Stanisław Janicki, dyrektor szkoły w Dębnie. W Gnojniku 8 osób, przewodniczący Stanisław Wojnicki, nauczyciel w Gnojniku. W Iwkowej 9 osób, przewodniczący Jan Bonemberg, nauczyciel z Wojakowej. W Szczepanowie 9 osób, przewodniczący Zygmunt Starsiak, lekarz w Szczepanowie. W Szczurowej

9 osób, przewodniczący Franciszek Bartyzel, rolnik, sołtys w Ryłowej. W Wojniczu 9 osób, przewodniczący Stefan Wójcik, nauczyciel w Wojniczu. W Zabawie 9 osób, przewodniczący Julian Wróbel, pracownik umysłowy w Zabawie. W Zakliczynie Gminna Komisja Wyborcza powołana została w składzie 9 osób, przewodniczącym został Piotr Figiel, emeryt, nauczyciel, w Wesołkowie.

Kampania wyborcza

W całym powiecie rozpoczęła się już kampania wyborcza do rad narodowych. We wszystkich miejscowościach odbywają się zebrania konsultacyjne, organizowane przez lokalne komitety FJN. Podczas tych zebrań dokonywana jest ocena pracy rad narodowych i poszczególnych radnych w czasie całej kadencji. Równocześnie przedstawiciele Gminnych Komitetów FJN przedstawiają nazwiska kandydatów do nowych rad. Chodzi o zapoznanie się z opinią wyborców na temat poszczególnych kandydatów przed umieszczeniem ich nazwisk na listach, które mają być zgłoszone do Komisji Wyborczych. Wyborcy mają możliwość domagania się skreślenia poszczególnych kandydatów, jak też zgłaszania innych.

Założenie oddziału PTTK w Brzesku

28 października 1973 r. na zebraniu założycielskim powstał w Brzesku Oddział Powiatowy PTTK. Wybrano Zarząd Powiatowy w składzie 15 osób. Przewodniczącym Zarządu został Tadeusz Luszowski, wiceprzewodniczącymi zaś Jerzy Zydrzeń z FOB i Jan Piotrowski z Wojnicza. W Zjeździe założycielskim wzięli udział m.in. przedstawiciele Zarządu Wojewódzkiego i Powiatowego w Tarnowie. Dodać należy, że na terenie powiatu brzeskiego istniało kilka kół PTTK, z których najliczniejsze i najaktywniejsze działało w Wojniczu. Wszystkie te koła podlegały Zarządowi Powiatowemu w Tarnowie. Od tego czasu podlegać będą Zarządowi w Brzesku.

Powołanie Powiatowej Komisji Wyborczej

Powołana została Powiatowa Komisja Wyborcza, w skład której weszło 12 osób. Przewodniczącym Komisji został Mirosław Chmielewski, dyrektor Ekspozytury Centrali Nasiennej w Brzesku, zastępcą Jan Opiła, główny księgowy Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska Okocim. Józef Górka, sekretarz Sądu Powiatowego w Brzesku został sekretarzem Komisji.

Woda dla Brzeska

31 października 1973 roku nastąpiło przekazanie przez wykonawcę, którym było Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Robót Inżynierskich w Kra-

kwie, miastu i powiatowi brzeskiemu magistrali wodociągowej. Miasto Brzesko doczekało się nareszcie dobrej wody. Sama uroczystość przekazania odbyła się w miejscowości Łukanowice, na terenie powiatu tarnowskiego, gdzie znajduje się ujęcie wody z rzeki Dunajec.

W uroczystości przekazania wodociągu wzięli udział m.in. I sekretarz KP PZPR, Jan Surman, sekretarz KP, Marian Cichostępski, przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepaniec, przedstawiciel Wojewódzkiego Zrzeszenia Gospodarki Komunalnej w Krakowie, inż. Wojciech Lipiński. Wykonawcę generalnego reprezentował dyrektor naczelny WPRI, mgr inż. Warmus. Przybyli też przedstawiciele podwykonawców: Krakowskiego Przedsiębiorstwa Budowlanego, Powiatowego Przedsiębiorstwa Remontowo – Budowlanego, Elektromontażu, a także przedstawiciele zainteresowanych instytucji, jak Prezydium MRN, Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej, Wydziału Gospodarki Wodnej, Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

Grupowy wodociąg dla miasta Brzeska zaczyna się ujęciem wód powierzchniowych z rzeki Dunajec w miejscowości Łukanowice o wydajności 10 tys. m³ wody na dobę, z perspektywą powiększenia jej do 21 tys. m³ po odpowiedniej adaptacji. Długość wodociągu wynosi 24 km. Oprócz wody dla miasta Brzeska i Browaru Okocim, ma dostarczyć wodę pitną dla miejscowości położonych na trasie jego przebiegu lub w pobliżu, a więc przede wszystkim dla Wojnicza, Sufczyzna, Łysej Góry, Dębna, Jadownik. Posiada rury o przekroju 400 mm, na trasie znajduje się przepompownia wody w Sufczynie i dodatkowa chlorownia w Jadownikach. Końcowe dwa zbiorniki wyrównawcze znajdują się w Brzesku na wzgórzu w lesie zwanym Garbatka, każdy po 2 tys. m³ pojemności. Koszt budowy wodociągu wyniósł 99.800 tys. zł.

15 listopada 1973 roku do osiedla mieszkaniowego przy ulicy Ogrodowej i Kościuszki popłynęła woda z tego wodociągu. Do dalszych części miasta będzie podłączona w miarę rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Miasto Brzesko od wieków cierpiało na brak wody pitnej. Mieszkańcy zaopatrywali się w wodę z nielicznych studni publicznych oraz od wozów, którzy w beczkach rozwozili wodę po domach, ostatnio po 50 gr. od wiadra. Sytuację pogarszał fakt, że próby kopania nowych studzien nie dawały wyników, woda do jakiej się dokopywano nie była zdatna do picia, zabarwiona na czerwono, tzw. „rdzawka”. Browar Okocim posiadał własny wodociąg z ujęcia wody na rzece Uszwicy. W miarę wzrostu produkcji piwa po II wojnie światowej, ujęcie to, mimo jego rozszerzenia, zaczęło nie wystarczać, toteż dyrekcja Browaru była rów-

Jan Baran, ostatni woziwoda w Brzesku.

Z odległych studzien wodę noszono z pomocą „koromysła”, zwanego też „nosidłem”.

Tak dostarczano wodę mieszkańcom miasta od setek lat. Dawniej beczki były drewniane. Pobieranie 0,50 zł od wiadra.

Jedna z nielicznych studzien publicznych przy ul. Głowackiego w Brzesku.

niez zainteresowana budową wodociągu grupowego, uczestniczyła też odpowiednio w kosztach jego budowy. Od roku 1955, gdy rozpoczęto budować w Brzesku nowe bloki mieszkalne, sprawa wody stała się w Brzesku dotkliwym problemem. Podobnie i kanalizacja. W blokach urządzano hydrofornie z kopanych studzien z wodą o niskiej jakości – „rdzawką”. Niektóre budynki, jak na przykład biurowiec Prezydium PRN i bloki przy ulicy Nowej podłączono, za zgodą dyrekcji Okoimskich Zakładów Piwowarskich, do wodociągów

Noszenie wody wiadrami było bardzo uciążliwe.

Browaru. W miarę wzmożonej rozbudowy miasta, gdy powstało duże osiedle mieszkaniowe przy ulicy Kościuszki i Ogrodowej, dotychczasowy sposób zaopatrywania tych bloków w wodę nie mógł być brany pod uwagę. Wybudowano więc tymczasowy wodociąg lokalny dla tych bloków z ujęcia wodnego ze stawu tak zwanego Wolnego (nazwa pochodzi od byłego właściciela, nazwiskiem Wolny) w Słotwinie.

Sprawa zaopatrzenia miasta w wodę była zawsze aktualna, jednak naprawdę poważnie wypłynęła dopiero w roku 1955. Z inicjatywy ówczesnego dyrektora Browaru, Aleksandra Bocheńskiego odbyła się w Browarze konferencja z udziałem przedstawicieli zainteresowanych przedsiębiorstw, instytucji, a także właściwych Wydziałów Prezydium WRN. Do udziału w tej konferencji ówczesny przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szaleniec, wydelegował mnie, jako kierownika Wydziału Organizacyjnego. W czasie tej konferencji wyłonił się projekt budowy na rzece Uszwicy zapory wodnej celem gromadzenia zapasów wody dla potrzeb Browaru i miasta. Dyrekcja Browaru uważała, że posiadane przez niego ujęcie wodne na Uszwicy w Brzesku już nie wystarcza dla niego samego. Podczas wizji na miejscu wybrano teren pod przyszłą zaporę i zalew w oko-

Prace przy kanalizacji prowadzone na ulicy Ogrodowej w Brzesku.

licy między Okocimem a Uszwią, w miejscu gdzie szosa wspina się na najwyższe wzniesienie. Szereg miejscowych przedstawicieli biorących udział w tej konferencji nie przechyliło się do tego projektu twierdząc, że z wieloletnich obserwacji wynika, iż rzeka Uszwica niesie coraz mniej wody, i nawet zgromadzenie jej w zalewie może nie zaspokoić wszystkich potrzeb Browaru i rozwijającego się miasta. Argumentowali również, że budowa zapory spowoduje zalew wielu hektarów urodzajnej gleby. Wysuwano projekt wprawdzie znacznie kosztowniejszy, ale w sumie bardziej korzystny, budowy ujęcia na Dunajcu. Przedstawiciele Browaru raczej opowiadali się za budową zapory na Uszwicy. Decyzji jednak nie podjęto żadnej, tym bardziej, że przybyła do Prezydium PRN komisja, z powodu odbywającego się w tym czasie posiedzenia Prezydium, nie została zaraz przyjęta, czym urażona wyjechała do Krakowa.

Sprawa budowy wodociągów dla Brzeska chwilowo ucichła. Problem wody stawał się jednak coraz ostrzejszy. W następnych latach podniósł go na nowo ówczesny przewodniczący Prezydium PRN, Tadeusz Bałys. Rozpoczęto liczne konferencje i narady, a ponieważ i Kraków borykał się również z palącym problemem wody, rozważano projekt budowy wodociągu z Dunajca przez Brze-

sko i Bochnię do Krakowa. Z tego wodociągu miały więc korzystać oprócz Krakowa również miasta Brzesko i Bochnia. Projekt ten został zarzucony, gdy postanowiono dla Krakowa budować ujęcie na Rabie. Ostatecznie zdecydowano o budowie wodociągu grupowego dla miasta Brzeska i leżących na trasie miejscowości z ujęcia na Dunajcu. Odpowiednie przedsiębiorstwa przystąpiły do opracowania projektów, a pierwsze wiercenia geologiczne w Łukanowicach przeprowadzono w roku 1965. W kilka lat później przystąpiono do budowy przez ulice miasta kolektora fekalnego, bowiem do tej pory nieczystości sływały do kanalizacji burzowej lub były wywożone.

Dzień 31 października 1973 roku można więc nazwać dniem historycznym dla miasta Brzeska.

Plenarne posiedzenie Powiatowego Komitetu FJN

2 listopada, w sali obrad Powiatowej Rady Narodowej odbyło się plenarne posiedzenie Powiatowego Komitetu Frontu Jedności Narodu. W obradach wzięli udział: I sekretarz KP PZPR, Jan Surman, sekretarze KP, Marian Cichostępski i Kazimierz Schütterly, prezes Powiatowego Komitetu ZSL, dr Franciszek Mleczek, sekretarz KP SD, Józef Żak, przewodniczący Prezydium PRN, Jan Szczepa-

niec. Referat o aktualnych zadaniach Komitetów Frontu Jedności Narodu, wynikających z postanowień I Krajowej Konferencji PZPR, wygłosił członek Prezydium PK FJN, Kazimierz Schütterly.

Powiedział on m.in.: „Podstawowym zadaniem społecznym jest teraz sprawna, rytmiczna i zdyscyplinowana realizacja zadań planowych i to zarówno przez zakłady pracy jak i rolnictwo, przez miasto i wieś. Musimy szukać dalszych rezerw w rolnictwie, co w warunkach naszego powiatu ma istotne znaczenie. Są też zakłady pracy, które po uruchomieniu wszelkich możliwości zwiększenia produkcji, będą mogły przekraczać plany i wykonywać je lepiej, niż to zostało założone. Dbalność o ład, porządek społeczny, staranne przestrzeganie zasad współżycia społecznego, stałe podnoszenie estetyki naszych wsi i miast, to także ważne czynniki ułatwiające i uprzyjemniające nam życie, a jednocześnie umacniające państwo i autorytet jego organów”.

W dalszej części swego wystąpienia sekretarz KP Schütterly poinformował o zapowiedzianej reformie organów władzy i administracji na szczeblu powiatu i województwa. Reformę tę dyktuje potrzeba zwiększenia sprawności działania i dalszy rozwój demokracji. Następnie stwierdził, że nie małą rolę w realizacji ostatnich dwóch lat obecnego planu pięcioletniego ma do spełnienia Front Jedności Narodu. Powinien on rozbudzać aktywność społeczną, umacniać demokrację socjalistyczną w naszym kraju. Podstawowym zadaniem komitetów FJN jest więc rozwijanie różnorodnych form udziału ludności w rozstrzygnięciu istotnych dla niej problemów, umacnianiu więzi władzy ze społeczeństwem. Wśród innych jeszcze zadań Frontu Jedności Narodu, sekretarz KP wskazał na potrzebę wpływania na kształtowanie właściwych stosunków międzyludzkich, na rozbudzanie inicjatywy w zakresie podejmowania i realizacji czynów społecznych, szczególnie drogowych, gdzie wciąż jeszcze jest dużo do zrobienia, na większą powszechność świadczeń ludności na tak doniosły cel, jak Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia.

Osobnym rozdziałem, który został omówiony w referacie, są zadania Frontu Jedności Narodu w obecnej kampanii wyborczej do rad narodowych. Zgodnie ze znowelizowaną ordynacją wyborczą do rad narodowych, po raz pierwszy zawarte zostało określenie istoty Frontu Jedności Narodu w kampanii wyborczej oraz ustrojowo-prawna rola komitetów FJN w tej kampanii. Nakłada to na komitety tym większą odpowiedzialność za prawidłowe przeprowadzenie wyborów.

Po wystąpieniu sekretarza KP, Kazimierza Schütterlyego głos zabrał przewodniczący Prezydium, Jan Szczepaniec. Omówił realizację programu wyborczego, stwierdzając, że był on niezwykle napięty i ambitny, było wiele trudności, jak

trzykrotna, poważna powódź, a mimo to plan został wykonany z nadwyżką, co stwierdziła Powiatowa Rada Narodowa na ostatniej sesji. Szczególnie obecny rok przyniósł poważne osiągnięcia zarówno w rolnictwie, hodowli, jak i w inwestycjach.

W drugiej części posiedzenia, sekretarz KP PZPR, Marian Cichostępski w imieniu Komisji Porozumiewawczej Partii i Stronnictw Politycznych przedstawił nazwiska kandydatów na radnych Powiatowej Rady Narodowej. Powiatowa Rada Narodowa liczyć będzie 70 radnych, przedstawiona lista zawiera 88 nazwisk działaczy społecznych, zawodowych i politycznych, wśród nich znaczną liczbę stanowi młodzież i kobiety. Po krótkich wyjaśnieniach na postawione przez obecnych pytania, Powiatowy Komitet FJN zatwierdził listę kandydatów na radnych do Powiatowej Rady Narodowej w Brzesku, upoważniając Prezydium Komitetu FJN do złożenia jej w Powiatowej Komisji Wyborczej.

Obradom Powiatowego Komitetu FJN przewodniczył Franciszek Bal, przewodniczący Powiatowego Komitetu Frontu Jedności Narodu.

56 rocznica Rewolucji Październikowej

6 listopada w godzinach popołudniowych, w sali Powiatowego Domu Kultury w Jadownikach odbyła się uroczysta akademie powiatowa z okazji 56 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej. Akademię zorganizował Zarząd Powiatowy Towarzystwa Przyjaźni Polsko Radzieckiej wspólnie z Ośrodkiem Propagandy Partyjnej oraz Powiatowym Domem Kultury.

Na akademię przybyli m.in. II sekretarz KP PZPR, Stanisław Maślak, sekretarze KP Marian Cichostępski i Kazimierz Schütterly, sekretarz PK ZSL, Bolesław Woda, przewodniczący Prezydium PRN Jan Szczepaniec, przedstawiciele organizacji młodzieżowych. Akademię prowadził i słowo wstępne wygłosił wiceprzewodniczący Zarządu Powiatowego Towarzystwa Przyjaźni Polsko Radzieckiej, Franciszek Dobrzański, zaś referat okolicznościowy, Kazimierz Schütterly. II sekretarz KP, Stanisław Maślak wręczył dyplom wyróżniającym się kołom i działaczom Towarzystwa. W części artystycznej wystąpiła młodzież brzeskich szkół średnich i z powiatu.

Nieco danych o działalności Towarzystwa w powiecie brzeskim. Ostatni Zjazd Powiatowy Towarzystwa, który odbył się dnia 16 grudnia 1971 r. wybrał Zarząd w składzie: przewodniczący Mieczysław Garlicki, wiceprezysi: dr Józef Gurgul, Franciszek Zięcina i Franciszek Dobrzański, sekretarz Ludwik Jemioło oraz 16 członków. W ostatnim okresie liczba kół i członków znacznie wzrosła i w chwili obecnej organizacja powiatowa TPPR zrzesza 8 kół indywidualnych to jest: gminne koła w Zabawie,

przy GS w tej miejscowości, gminne Koło w Wojniczu, następnie przy Kamionce w Łysej Górze, przy GS w Zakliczynie, przy MPGK w Brzesku, przy FOB w Brzesku, przy PZGS w Brzesku. Koła zbiorowe to: gminne koła w Gnojniku, Brzesku, Zakliczynie, Szczurowej, Borzęcinie, a także przy Browarze, Spółdzielni Mleczarskiej w Szczurowej, Prywatnym Zrzeszeniu Handlu i Usług w Brzesku, Gminnej Spółdzielni Okocim, Komendzie Powiatowej MO w Brzesku i oddziale Wojewódzkiej Spółdzielni Spożywców w Brzesku. Łącznie TPPR w Brzesku liczy około półtora tysiąca osób.

Do wyróżniających się kół należą: Gminne Koło TPPR w Zabawie, Koło przy Fabryce Opakowań Blaszanym w Brzesku, Gminne Koło w Szczurowej. Obok powyższych kół osób starszych, działa w powiecie 49 szkolnych kół Przyjaciół Związku Radzieckiego, z których przodują: Koło w Szkole Podstawowej nr 3 w Brzesku, Koło w Liceum Ogólnokształcącym w Brzesku i Koło w Technikum Rolniczym w Wojniczu.

Szczególnie uroczyście przebiegały obchody 50-lecia Kraju Rad w roku 1972. Poza okolicznościowymi akademiami Towarzystwo organizuje inną jeszcze działalność, jak: wieczornice i poranki oraz konkursy wiedzy o Związku Radzieckim, sesje naukowe aktywu szkolnych kół na temat osiągnięć społeczno-politycznych, ekonomicznych i kulturalnych Związku Radzieckiego. Inną ciekawą imprezą był udział przeszło 45 szkół podstawowych powiatu w konkursie plastycznym pod nazwą „Kopernik – Ciołkowski – Gagarin”. Około 25 najlepszych prac wysłano na wojewódzką wystawę w Krakowie. Większość szkolnych kół oraz duża grupa członków indywidualnych Towarzystwa, prowadzi ożywioną korespondencję z młodzieżą Związku Radzieckiego, wymieniając między sobą wiadomości o krajach i upominki.

W okresie bieżącej kadencji, lektorzy i działacze Towarzystwa wygłosili w klubach RUCH, świetlicach wiejskich i zakładach pracy na terenie powiatu, 90 prelekcji związanych z 50-leciem Kraju Rad, a 35 prelekcji na ten temat wygłosili lektorzy TWP. Z inicjatywy Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej organizowany jest każdego roku w listopadzie festiwal filmów radzieckich. Urządzane są też konkursy recytatorskie poezji radzieckiej i polskiej oraz konkursy piosenki radzieckiej. W szeregu świetlicach zakładowych i wiejskich organizowane są także wystawy prasy, książki i plakatu radzieckiego.

Z działalności PCK

Polski Czerwony Krzyż idąc za potrzebami czasu i mając na uwadze, że coraz większa liczba starszych ludzi wymaga pomocy i opieki ze względu na utraconą sprawność fizyczną, a nie zawsze naj-

bliższa rodzina może im tej pomocy udzielić, organizuje zespoły sióstr PCK, zadaniem których jest roztoczenie szerokiej opieki nad przewlekle chorym i starym człowiekiem w jego domu. Ta forma pomocy zdała doskonale egzamin, okazując się być najlepszą i najskuteczniejszą, a co najważniejsze, nie narażającą człowieka w podeszłym wieku na zmianę warunków życia i otoczenia.

Również przy Powiatowym Zarządzie PCK w Brzesku istnieje punkt opieki,

dysponujący 8 siostrami PCK, które w bieżącym roku otoczyły opieką ciągłą, codzienną 21 osób, z tego w samym Brzesku 16 chorych oraz 5 mieszkańców okolicznych wsi. Aktualnie 13 sióstr kończy specjalny kurs PCK, aby już w najbliższym czasie podjąć pracę u chorych w ich domach. Idzie w tej chwili o to, aby akcję tę można prowadzić nie tylko w Brzesku i w najbliższej okolicy, ale także na terenie całego powiatu w oparciu o istniejącą sieć ośrodków zdrowia. Pracą brzeskiego oddziału PCK kieruje społecznie mądrze i ofiarnie dr Zbigniew Karski, jako prezes Zarządu Powiatowego.

Autobusy MKS do Poręby Spytkowskiej

W dniu 4 grudnia 1973 roku Poręba Spytkowska otrzymała połączenie autobusowe z Brzeskiem. Kurs linii Nr 3 Mokrzyńska – Brzesko – Browar został przedłużony do Poręby Spytkowskiej, z omińnięciem Browaru. O połączenie Poręby z Brzeskiem i dworcem kolejowym mieszkańcy tej wsi zabiegali od dłuższego czasu, nic więc dziwnego, że pierwszy autobus, jaki tam zajechał, został ustrojony kwiatami, otrzymała je też jego załoga.

Wybory do rad narodowych

W dniu 9 grudnia 1973 roku w całym kraju odbyły się wybory do rad narodowych wszystkich stopni. Wybierano radnych do Wojewódzkiej Rady Narodowej, do Powiatowej Rady Narodowej, Miejskiej Rady Narodowej oraz Gminnych Rad Narodowych.

Głosowanie rozpoczęto punktualnie o godzinie 6-tej i trwało do godziny 22-giej. W naszym powiecie, już od godziny 6-tej w lokalach wyborczych panował duży ruch. Do godziny 12-tej przez lokale obwodowych Komisji Wyborczych przesunęło się około 40 tys. wyborców, to jest 62% uprawnionych do głosowania. Ponad 70% uprawnionych do głosowania oddało swe głosy w 12 obwodach, największy wskaźnik osiągnięto w obwodzie Zaborów – 88,3%, Wola Przemysłowa 85%, Biesiadki – 79%. Najniższą frekwencję notowano w Sufczyńcu – 33%, Wielkiej Wsi i Wał Rudzie – po 35%.

Powiatowy Komitet Frontu Jedności Narodu poprzez Radiowęzeł Powiatowy i aktywnie w terenie, wysyłał apele wzywające wyborców, aby nie odkładali na później pójścia do lokali wyborczych ze

W dniu głosowania w lokalu Obwodowej Komisji Wyborczej nr 54 w Brzesku Dom Ludowy przy ul. Szczepanowskiej 2.

względu na nienajlepsze warunki atmosferyczne i wczesne ciemności.

Uprawnionych do głosowania w całym powiecie było 65.185 wyborców, liczba głosujących wynosiła 62.077.

W wyniku wyborów wybrano radnych Wojewódzkiej Rady Narodowej:

1. Janina Hnatowicz – prezes Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej, przewodnicząca Zarządu Powiatowego Ligi Kobiet w Brzesku, zamieszkała w Brzesku, PZPR.

2. Stanisław Ciuła – Komendant Hufca Harcerskiego Chorągwi Krakowskiej, zamieszkały w Krakowie, członek PZPR.

3. Antoni Pasternak, lekarz weterynarii, zamieszkały w Zdoni, gmina Zakliczyn, członek ZSL.

4. Władysław Majewski, prezes Kółka Rolniczego w Bielczy gmina Borzęcin i tam zamieszkały, bezpartyjny.

5. Edmund Kokoszka, pracownik TOS w Brzesku i tam zamieszkały, PZPR.

6. Maria Bartosz, rolniczka zam. w Biadolinach Radłowskich, sołtys tej wsi, ZSL.

7. Maria Pawlik, pracownik Kółek Rolniczych, Zarząd Powiatowy, działaczka młodzieżowa.

Pierwsza po wyborach sesja Powiatowej Rady Narodowej

14 grudnia 1973 roku odbyła się w Brzesku inauguracyjna sesja nowej Powiatowej Rady Narodowej. Sala obrad została przybrana kwiatami, przygrywała orkiestra Browaru Okocim. Na sali zgromadzili się prawie wszyscy radni. Przybył też I sekretarz KP PZPR, Jan Surman. Urząd Wojewódzki w Krakowie reprezentował dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska, Jan Krowicki. Przewodnictwo objął jeden z najstarszych radnych, Karol Grochola. Nastąpił uroczysty moment ślubowania. Tekst ślubowania odczytał radny Grochola, po czym każdy radny stojąc wypowiedział słowo

„ślubuję”. Orkiestra odegrała hymn państwowy. Z kolei przystąpiono do wyboru władz. Przewodniczącym Powiatowej Rady Narodowej wybrany został II Sekretarz KP PZPR, Stanisław Maślak, zastępcami zaś wybrani zostali: Karol Grochola, kierownik Inspektoratu Państwowego Zakładu Ubezpieczeń, Bolesław Woda, sekretarz Powiatowego Komitetu ZSL oraz Aleksandra Graniczna, rolniczka w Przybysławicach.

Powiatowa Rada Narodowa dokonała też wyboru przewodniczących Komisji, którzy zgodnie z ustawą wchodzić będą w skład Prezydium jako członkowie. Przewodniczącym Komisji Planu, Budżetu i Finansów został mgr Józef Czarnik, przewodniczącym Komisji Rolnictwa wybrano Józefa Szczerbę, przewodniczącym Komisji Ochrony Zdrowia i Spraw Socjalnych wybrano Władysława Stachowicza, przewodniczącym Komisji Oświaty i Wychowania wybrano dr Jana Adamczyka i na przewodniczącego Komisji Ochrony Prawa i Bezpieczeństwa wybrano Jana Warchała.

Pierwsze po wyborach 1973 roku posiedzenie Powiatowej Rady Narodowej. Sala obrad podczas głosowania radnych.

Prezydium sesji – od lewej: zastępca przewodniczącego, A. Graniczna, B. Woda, przewodniczący PRN, Stanisław Maślak, zastępca przewodniczącego Karol Grochola.

Życzenia i kwiaty dla przewodniczącego i Prezydium.

W dalszym ciągu obrad, Powiatowa Rada Narodowa zaopiniowała na stanowisko naczelnika powiatu dotychczasowego przewodniczącego Prezydium PRN, Jana Szczepańca. Młodzież szkół średnich oraz delegacja naczelników gmin złożyła wybranym władzom życzenia owocnej pracy oraz wręczyła kwiaty.

Z kolei przewodniczący Powiatowej Rady Narodowej, inż. Stanisław Maślak wygłosił referat o przebiegu i wynikach kampanii wyborczej do rad narodowych w naszym powiecie oraz określający główne kierunki działania Rady w nowej kadencji. W tym referacie ocenił wysoko pracę aktywu politycznego i społecznego Frontu Jedności Narodu, pracowników Urzędów Gminnych i Urzędu Powiatowego, członków komisji w wyborach do rad narodowych. Wskazał też na liczne i odpowiedzialne zadania, jakie będzie miała do spełnienia Powiatowa Rada Narodowa w okresie tej kadencji, szczególnie zaś w zakresie zaspokojenia niezbędnych potrzeb ludności w takich dziedzinach, jak gospodarka komunalna i mieszkaniowa, sprawy socjalne, kulturalne, usługi, a przede wszystkim w zakresie podniesienia produkcji rolnej i zaopatrzenia ludności.

Zamknięcia pierwszej sesji Powiatowej Rady Narodowej dokonał przewodniczący Rady, inż. Stanisław Maślak.

Masowe prześwietlenia

W Brzesku oraz na terenie całego powiatu, przy pomocy aparatury zainstalowanej w specjalnym ambulansie, przeprowadzane są masowe i obo-

Fragment sali obrad.

wiązkowe prześwietlenia klatki piersiowej, które ma na celu wykrywanie gruźlicy. Chorzy ze stwierdzonymi zmianami są kierowani na leczenie. Robione są zdjęcia małoobrazkowe. Zarówno zdjęcia klatki piersiowej jak i ewentualne późniejsze leczenie są bezpłatne. Ludność wykazuje pełne zrozumienie dla tej akcji.

Nowy I sekretarz KP PZPR w Brzesku

20 grudnia 1973 roku odbyło się w Brzesku plenarne posiedzenie Komitetu Powiatowego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z udziałem sekretarza KW PZPR K. Trębaczewicza. Plenum dokonało oceny przebiegu rozmów przeprowadzonych z aktywem i członkami partii w ostatnich tygodniach.

W związku z rezygnacją z funkcji I sekretarza KP PZPR, Jana Surmana Plenum dokonało zmiany w składzie sekretariatu KP. Pierwszym sekretarzem został Stanisław Maślak, dotychczasowy sekretarz rolny, pełniący równocześnie funkcję II sekretarza KP.

Nowy I sekretarz jest naszym krajanem. Pochodzi z Mokrzysk w gminie Szczepanów. Pełnił on m.in. funkcję sekretarza rolnego KP PZPR w Bochni, pracował też w Wydziale Rolnym KW PZPR. Jest absolwentem Akademii Rolniczej w Krakowie. Za swą długoletnią i ofiarną pracę społeczną oraz działalność w aparacie partyjnym, odznaczony został m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Spis treści

